This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07438179 3

1815

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Summary

NTF

P. OVIDII NASONIS

OPERA.

TOMUS II.

P. OVIDII NASONIS

OPERA,

AD FIDEM EDITIONIS

BURMANNIANÆ

EXPRESSA.

TOMUS II.

NEW-YORK LIBRARY

LONDINI:

SUMPTIBUS RODWELL ET MARTIN;

J. CUTHELL; LAW ET WHITTAKER; J. BOOKER;

BALDWIN, CRADOCK, ET JOY; WALKER ET EDWARDS;

J. ROBINSON; ET B. REYNOLDS:

EXCUDIT S. HAMILTON.

1815.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBRI QUINDECIM.

NASONIS EPIGRA

Orba parente suo quicumque volumi
His saltem vestra detur in urbe loc
Quique magis favebas non sunt haec e
Sed quasi de Domini funere rapta
Quidquid in his igitur vitii rude carm
Emendaturus si licuisset erat.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER PRIMUS.

In nova fert animus mutatas dicere formas
Corpora. Di cœptis (nam vos mutastis et illas)
Adspirate meis; primaque ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Antè, mare et tellus, et quod tegit omnia, cœlum,
Unus erat toto Naturæ vultus in orbe,
Quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles;
Nec quidquam, nisi pondus inerx, congestaque eôdem
Non bene junctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan; 10
Nec nova crescendo reparabat cornua Phœbe;
Nec circumfuso pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quâque fuit tellus, illic et pontus et aër:
Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aër: nulli sua forma manebat,
Obstabatque aliis aliud: quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus. 20
Hanc Deus et melior litem Natura diremit:
Nam cœlo terras, et terris abscidit undas,
Et liquidum spisso secrevit ab aëre cœlum.
Quæ postquam evolvit, cæcoque exemit acervo,
Dissociata locis concordi pace ligavit.
Ignes convexi vis et sine pondere cœli

Principio terram, ne non sequanis ab c
Parte foret, magni speciem glomeravi
Tum freta diffundi, rabidisque tumesc
Jussit, et ambitæ circumdare litora te
Addidit et fontes, immensaque stagna
Fluminaque obliquis cinxit declivia ri
Quæ diversa locis partim sorbentur a
In mare perveniunt partim, campoque
Liberioris aquæ, pro ripis inibra pulsa
Jussit et extendi campos, subsidere v
Fronde tegi silvas, lapidosos surgere
Utque duæ dextra cœlum, totidemque
Parte secant Zonæ, quinta est ardenti
Sic, onus inclusum numero distinxit e
Cura Dei; totidemque plagæ tellure
Quarum quæ media est, non est habit
Nix tegit alta duas: totidem inter utr
Temperiemque dedit, mixtâ cum frigo
Imminet his aër: qui, quantò est pond
Pondus aquæ levius, tantò est onerosi
Illic et nebulas, illic consistere nubes
Jussit, et humanas motura tonitrua me

ifer invasit Boreas; contraria tellus
ɔus adsiduis, pluvioque madescit ab Austro.
super imposuit liquidum et gravitate carentem
ra, nec quidquam terrenæ fæcis habentem.
a limitibus dissepserat omnia certis;
quæ pressa diu massâ latuere sub illâ, 70
ı cœperunt toto effervescere cœlo.
·egio foret ulla suis animantibus orba,
tenent cœleste solum, formæque Deorum:
runt nitidis habitandæ piscibus undæ:
feras cepit: volucres agitabilis aër.
ius his animal, mentisque capacius altæ
ıt adhuc, et quod dominari in cetera posset.
ı homo est: sive hunc divino semine fecit
pifex rerum, mundi melioris origo:
·ecens tellus, seductaque nuper ab alto 80
re, cognati retinebat semina cœli.
ı satus Iäpeto, mixtam fluvialibus undis,
t in effigiem moderantum cuncta Deorum.
ıque cùm spectent animalia cetera terram;
ɔmini sublime dedit: cœlumque tueri
, et erectos ad sidera tollere vultus.
ıodò quæ fuerat rudis et sine imagine, tellus
ı ignotas hominum conversa figuras.
rea prima sata est ætas, quæ, vindice nullo,
e suâ, sine lege, fidem rectumque colebat. 90
metusque aberant: nec verba minacia fixo
legebantur: nec supplex turba timebant
.s ora sui: sed erant sine judice tuti.
um cæsa suis, peregrinum ut viseret orbem,
ibus, in liquidas pinus descenderat undas:
que mortales, præter sua, litora nôrant.
um præcipites cingebant oppida fossæ:
tuba directi, non æris cornua flexi,
galeæ, non ensis, erant. Sine militis usu
a securæ peragebant otia mentes. 100
raoque immunis, rastròque intacta, nec ullis
a *vomeribus*, per se dabat omnia tellus.

Contentique cibis, nullo cogente, creatis,
Arbuteos fœtus, montanaque fraga legebant,
Cornaque, et in duris hærentia mora rubetis;
Et quæ deciderant patulâ Jovis arbore glandes.
Ver erat æternum, placidique tepentibus auris
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat:
Nec renovatus ager gravidis canebat aristis. 110
Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant:
Flavaque de viridi stillabant ilice mella.
Postquam, Saturno tenebrosa in Tartara misso,
Sub Jove mundus erat; subiit argentea proles,
Auro deterior, fulvo pretiosior ære.
Jupiter antiqui contraxit tempora veris:
Perque hiemes, æstusque, et inæquales autumnos,
Et breve ver, spatiis exegit quatuor annum.
Tum primùm siccis aër fervoribus æstus

Jamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierant: prodit bellum, quod pugnat utroque;
Sanguineâque manu crepitantia concutit arma.
Vivitur ex rapto: non hospes ab hospite tutus,
Non socer à genero: fratrum quoque gratia rara est.
Imminet exitio vir conjugis, illa mariti:
Lurida terribiles miscent aconita novercæ:
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa jacet Pietas: et Virgo cæde madentes,
Ultima cœlestum, terras Astræa reliquit. 150
Neve foret terris securior arduus æther;
Adfectâsse ferunt regnum cœleste Gigantas:
Altaque congestos struxisse ad sidera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
Fulmine, et excussit subjecto Pelio Ossam.
Obruta mole suâ cùm corpora dira jacerent;
Perfusam multo natorum sanguine Terram
Incaluisse ferunt, calidumque animâsse cruorem:
Et, ne nulla feræ stirpis monumenta manerent,
In faciem vertisse hominum. Sed et illa propago 160
Contemtrix Superûm, sævæque avidissima cædis,
Et violenta fuit: scires è sanguine natos.
Quæ pater ut summâ vidit Saturnius arce,
Ingemit: et, facto nondum vulgata recenti,
Fœda Lycaoniæ referens convivia mensæ,
Ingentes animo et dignas Jove concipit iras;
Consiliumque vocat. Tenuit mora nulla vocatos.
Est via sublimis, cœlo manifesta sereno:
Lactea nomen habet; candore notabilis ipso.
Hâc iter est Superis ad magni tecta Tonantis, 170
Regalemque domum. Dextrâ lævâque Deorum
Atria nobilium valvis celebrantur apertis.
Plebs habitant diversa locis. A fronte potentes
Cœlicolæ, clarique suos posuere penates.
Hic locus est; quem, si verbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse Palatia cœli.
Ergo ubi marmoreo Superi sedêre recessu,
Celsior *ipse loco*, sceptroque innixus eburno,

Terrificam capitis concussit terque quaterque
Cæsariem; cum quâ terram, mare, sidera, movit. 180
Talibus inde modis ora indignantia solvit:
Non ego pro mundi regno magis anxius illâ
Tempestate fui, quâ centum quisque parabant
Injicere anguipedum captivo brachia cœlo.
Nam, quamquam ferus hostis erat, tamen illud ab unc
Corpore, et ex unâ pendebat origine bellum.
Nunc mihi, quâ totum Nereus circumtonat orbem,
Perdendum mortale genus. Per flumina juro
Infera, sub terras Stygio labentia luco,
Cuncta priùs tentata: sed immedicabile vulnus 190
Ense recidendum, ne pars sincera trahatur.
Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina Nymphæ,
Faunique, Satyrique, et monticolæ Silvani:
Quos quoniam cœli nondum dignamur honore,
Quos [illegible] habitare sinamus

Et cum Cylleno gelidi pineta Lycei.
Arcados hinc sedes et inhospita tecta tyranni
Ingredior, traherent cùm sera crepuscula noctem.
Signa dedi venisse Deum; vulgusque precari 220
Cœperat. Irridet primò pia vota Lycaon.
Mox ait, Experiar, Deus hic, discrimine aperto,
An sit mortalis: nec erit dubitabile verum.
Nocte gravem somno nec opinâ perdere morte
Me parat. Hæc illi placet experientia veri.
Nec contentus eo, missi de gente Molossâ
Obsidis unius jugulum mucrone resolvit:
Atque ita semineces partim ferventibus artus
Mollit aquis, partim subjecto torruit igni.
Quos simul imposuit mensis, ego vindice flammâ 230
In domino dignos everti tecta Penates.
Territus ille fugit; nactusque silentia ruris
Exululat, frustróque loqui conatur: ab ipso
Colligit os rabiem, solitæque cupidine cædis
Vertitur in pecudes: et nunc quoque sanguine gaudet.
In villos abeunt vestes, in crura lacerti.
Fit lupus, et veteris servat vestigia formæ.
Canities eadem est, eadem violentia vultu:
Idem oculi lucent: eadem feritatis imago.
Occidit una domus: sed non domus una perire 240
Digna fuit: quâ terra patet, fera regnat Erinnys.
In facinus jurâsse putes. Dent ocius omnes,
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas.
Dicta Jovis pars voce probant, stimulosque furenti
Adjiciunt: alii partes adsensibus implent.
Et tamen humani generis jactura dolori
Omnibus: et, quæ sit terræ, mortalibus orbæ,
Forma futura, rogant: quis sit laturus in aras
Ea? ferisne paret populandas tradere gentes?
Ea quærentes (sibi enim fore cetera curæ) 250
Superûm trepidare vetat, sobolemque priori
Similem populo promittit origine mirâ.
Hoc erat in totas sparsurus fulmina terras;
Timuit, ne fortè sacer tot ab ignibus æther

Conciperet flammas, longusque ardesceret axis.
Esse quoque in fatis reminiscitur, adfore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia cœli
Ardeat; et mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur, manibus fabricata Cyclopum.
Pœna placet diversa, genus mortale sub undis 26
Perdere, et ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus Æolius Aquilonem claudit in antris,
Et quæcumque fugant inductas flamina nubes;
Emittitque Notum. Madidis Notus evolat alis;
Terribilem piceâ tectus caligine vultum.
Barba gravis nimbis; canis fluit unda capillis:
Fronte sedent nebulæ: rorant pennæque, sinusque.
Utque manu latâ pendentia nubila pressit;
Fit fragor: hinc densi funduntur ab æthere nimbi.
Nuntia Junonis, varios induta colores, 27

ıupat hic collem: cymbâ sedet alter adunca,
ducit remos illic, ubi nuper arârat.
supra segetes, aut mersæ culmina villæ
rigat: hic summâ piscem deprendit in ulmo.
itur in viridi (si fors tulit) anchora prato:
t subjecta terunt curvæ vineta carinæ.
modò quâ graciles gramen carpsere capellæ,
nc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ. 300
rantur sub aquâ lucos, urbesque, domosque
reïdes: silvasque tenent delphines, et altis
ursant ramis, agitataque robora pulsant.
t lupus inter oves: fulvos vehit unda leones:
da vehit tigres: nec vires fulminis apro,
ıra nec ablato prosunt velocia cervo.
mnitisque diu terris, ubi sidere detur,
mare lassatis volucris vaga decidit alis.
rserat tumulos immensa licentia ponti,
lsabantque novi montana cacumina fluctus. 310
xima pars undâ rapitur: quibus unda pepercit,
e longa domant inopi jejunia victu.
ıarat Aönios Actæis Phocis ab arvis,
ıra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo
s maris, et latus subitarum campus aquarum.
ms ibi verticibus petit arduus astra duobus,
mine Parnasus, superatque cacumine nubes.
: ubi Deucalion (nam cetera texerat æquor)
m consorte tori parvâ rate vectus adhæsit;
rycidas Nymphas, et numina montis adorant, 320
:idicamque Themin, quæ nunc oracla tenebat.
n illo melior quisquam, nec amantior æqui
: fuit, aut illâ metuentior ulla Deorum.
iter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
superesse videt de tot modò millibus unum,
superesse videt de tot modò millibus unum;
nocuos ambos, cultores numinis ambos;
bila dejecit: nimbisque Aquilone remotis,
cœlo terras ostendit, et æthera terris.
ıc maris ira manet; positoque tricuspide telo 330

Conciperet flammas, longusque ardesceret axis.
Esse quoque in fatis reminiscitur, adfore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia cœli
Ardeat; et mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur, manibus fabricata Cyclopum.
Pœna placet diversa, genus mortale sub undis 260
Perdere, et ex omni nimbos dimittere cœlo.
Protinus Æolidis Aquilonem claudit in antris,
Et quæcumque fugant inductas flamina nubes;
Emittitque Notum. Madidis Notus evolat alis;
Terribilem piceâ tectus caligine vultum.
Barba gravis nimbis; canis fluit undâ capillis:
Fronte sedent nebulæ: rorant pennæque, sinusque.
Utque manu latâ pendentia nubila pressit;
Fit fragor: hinc densi funduntur ab æthere nimbi. 270
Nuntia Junonis, varios induta colores,
Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus adfert.
Sternuntur segetes, et deplorata coloni
[illegible] longique labor perit irritus anni.
[illegible] sed illum

Occupat hic collem: cymbâ sedet alter adunca,
Et ducit remos illic, ubi nuper arârat.
Ille supra segetes, aut mersæ culmina villæ
Navigat: hic summâ piscem deprendit in ulmo.
Figitur in viridi (si fors tulit) anchora prato:
Aut subjecta terunt curvæ vineta carinæ.
Et, modò quâ graciles gramen carpsere capellæ,
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ. 300
Mirantur sub aquâ lucos, urbesque, domosque
Nereïdes: silvasque tenent delphines, et altis
Incursant ramis, agitataque robora pulsant.
Nat lupus inter oves: fulvos vehit unda leones:
Unda vehit tigres: nec vires fulminis apro,
Crura nec ablato prosunt velocia cervo.
Quæsitisque diu terris, ubi sidere detur,
In mare lassatis volucris vaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
Pulsabantque novi montana cacumina fluctus. 310
Maxima pars undâ rapitur: quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi jejunia victu.
Separat Aönios Actæis Phocis ab arvis,
Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo
Pars maris, et latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi verticibus petit arduus astra duobus,
Nomine Parnasus, superatque cacumine nubes.
Hic ubi Deucalion (nam cetera texerat æquor),
Cum consorte tori parvâ rate vectus adhæsit;
Corycidas Nymphas, et numina montis adorant, 320
Fatidicamque Themin, quæ nunc oracla tenebat.
Non illo melior quisquam, nec amantior æqui
Vir fuit, aut illâ metuentior ulla Deorum.
Jupiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
Et superesse videt de tot modò millibus unum,
Et superesse videt de tot modò millibus unam;
Innocuos ambos, cultores numinis ambos;
Nubila dejecit: nimbisque Aquilone remotis,
Et cœlo terras ostendit, et æthera terris.
Nec maris ira manet; positoque tridente telo 330

Tum quoque, ut ora Dei madidâ rorantia barbâ
Contigit, et cecinit jussos inflata receptus,
Omnibus audita est telluris et æquoris undis:
Et quibus est undis audita, coërcuit omnes.
Jam mare litus habet: plenos capit alveus amne
Flumina subsidunt: colles exire videntur.
Surgit humus: crescunt loca decrescentibus un
Postque diem longam nudata cacumina silvæ
Ostendunt, limumque tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat. Quem postquam vidit inan
Et desolatas agere alta silentia terras,
Deucalion, lacrimis ita Pyrrham adfatur obortis:
O soror, ô conjux, ô femina sola superstes,
Quam commune mihi genus, et patruelis origo,
Deinde torus junxit; nunc ipsa pericula jungunt
Terrarum, quascumque vident occasus et ortus,
Nos duo turba sumus. Possedit cetera pontus.
Nunc quoque adhuc vitæ non est fiducia nostræ
Certa satis: terrent etiamnum nubila mentem.
Quid tibi, si sine me fatis erepta fusses,
Nunc animi, miseranda, foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante dolores?

la, mota est; adeunt pariter Cephisidas undas,
nondum liquidas, sic jam vada nota secantes. 370
: ubi libatos irroravere liquores
ibus et capiti; flectunt vestigia sanctæ
lelubra Deæ: quorum fastigia turpi
llebant musco; stabantque sine ignibus aræ.
empli tetigere gradus; procumbit uterque
nus humi, gelidoque pavens dedit oscula saxo.
ie ita, Si precibus, dixerunt, numina justis
a remollescunt, si flectitur ira Deorum;
Themi, quâ generis dammum reparabile nostri
: sit: et mersis fer opem, mitissima, rebus. 380
a Dea est; sortemque dedit: Discedite templo;
velate caput; cinctasque resolvite vestes:
quæ post tergum magnæ jactate parentis.
urpuere diu: rumpitque silentia voce
ha prior; jussisque Deæ parere recusat:
ne sibi veniam, pavido rogat ore: pavetque
ere jactatis maternas ossibus umbras.
rem repetunt cæcis obscura latebris
a datæ sortis secum, inter seque volutant.
Promethides placidis Epimethida dictis 390
ait: et, Aut fallax, ait, est sollertia nobis;
pia sunt, nullumque nefas oracula suadent.
na parens terra est: lapides in corpore terræ
necor dici: jacere hos post terga jubemur.
ugis augurio quamquam Titania mota est;
tamen in dubio est: adeò cœlestibus ambo
dunt monitis. Sed quid tentare nocebit?
endunt; velantque caput, tunicasque recingunt;
ossos lapides sua post vestigia mittunt.
(quis hoc credat, nisi sit pro teste vetustas?) 400
re duritiem cœpere, suumque rigorem;
irique morâ, mollitaque ducere formam.
, ubi creverunt, naturaque mitior illis
ägis, ut quædam, sic non manifesta, videri
na potest hominis; sed uti de marmore cœpto
exacta satis, rudibusque simillima signis.

ıe genus uarum simus, experiemque mori
documenta damus, quâ simus origine nati.
Cetera diversis tellus animalia formis
onte suâ peperit; postquam vetus humor al
ıcaluit Solis; cœnumque, udæque paludes
tumuere æstu: fecundaque semina rerum,
vaci nutrita solo, ceu matris in alvo
everunt, faciemque aliquam cepere morand
: ubi deseruit madidos septemfluus agros
ilus, et antiquo sua flumina reddidit alveo,
therioque recens exarsit sidere limus;
urima cultores versis animalia glebis
veniunt, et in his quædam modò cœpta sub
ascendi spatium: quædam imperfecta, suis
runca vident numeris: et eodem in corpore
ltera pars vivit; rudis est pars altera tellus.
uippe ubi temperiem sumsere humorque cal
oncipiunt: et ab his oriuntur cuncta duobu
úmque sit ignis aquæ pugnax; vapor l
omnes
es creat, et discors concordia fœtibus apta e
rgo ubi diluvio tellus lutulenta recenti

Perdidit, effuso per vulnera nigra veneno.
Neve operis famam possit delere vetustas,
Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia, de domitæ serpentis nomine dictos.
His juvenum quicumque manu, pedibusve, rotâve
Vicerat; æsculeæ capiebat frondis honorem.
Nondum laurus erat; longoque decentia crine 450
Tempora cingebat de quâlibet arbore Phœbus.
Primus amor Phœbi Daphne Peneïa; quem non
Fors ignara dedit, sed sæva Cupidinis ira.
Delius hunc nuper, victâ serpente superbus,
Viderat adducto flectentem cornua nervo:
Quidque tibi, lascive puer, cum fortibus armis?
Dixerat: ista decent humeros gestamina nostros;
Qui dare certa feræ, dare vulnera possumus hosti.
Qui modò, pestifero tot jugera ventre prementem,
Stravimus innumeris, tumidum Pythona, sagittis. 460
Tu face nescio quos esto contentus amores
Irritare tuâ: nec laudes adsere nostras.
Filius huic Veneris; Figat tuus omnia, Phœbe;
Te meus arcus, ait: quantóque animalia cedunt
Cuncta tibi, tantò minor est tua gloria nostrâ.
Dixit: et eliso percussis aëre pennis
Impiger umbrosâ Parnasi constitit arce:
Eque sagittiferâ promsit duo tela pharetrâ
Diversorum operum. Fugat hoc, facit illud amorem.
Quod facit, auratum est, et cuspide fulget acutâ; 470
Quod fugat, obtusum est; et habet sub arundine plumbum.
Hoc Deus in Nymphâ Peneïde fixit; at illo
Læsit Apollineas trajecta per ossa medullas.
Protinus alter amat; fugit altera nomen amantis,
Silvarum latebris, captivarumque ferarum
Exuviis gaudens, innuptæque æmula Phœbes.
Vitta coërcebat positos sine lege capillos.
Multi illam petiere: illa aversata petentes,
Impatiens expersque viri, nemorum avia lustrat.

Nec quid Hymen, quid Amor, quid sint connubia curat. 480
Sæpe pater dixit: Generum mihi, filia, debes.
Sæpe pater dixit: Debes mihi, nata, nepotes.
Illa, velut crimen, tædas exosa jugales,
Pulchra verecundo suffunditur ora rubore;
Inque patris blandis hærens cervice lacertis,
Da mihi perpetuâ, genitor carissime, dixit,
Virginitate frui: dedit hoc pater ante Dianæ.
Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas,
Esse vetat; votoque tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat; visæque cupit connubia Daphnes: 490
Quæque cupit, sperat: suaque illum oracula fallunt.
Utque leves stipulæ demtis adolentur aristis;
Ut facibus sepes ardent, quas, fortè viator
Vel nimis admovit, vel jam sub luce reliquit;

iter est genitor. Per me, quod eritque, fultque,
que, patet: per me concordant carmina nervis.
ta quidem nostra est: nostrâ tamen una sagittâ
tior, in vacuo quæ vulnera pectore fecit. 510
entum medicina meum est; opiferque per orbem
or; et herbarum subjecta potentia nobis.
mihi, quòd nullis amor est medicabilis herbis:
: prosunt domino, quæ prosunt omnibus, artes!
ra locuturum timido Peneïa cursu
;it; cumque ipso verba imperfecta reliquit:
n quoque visa decens. Nudabant corpora venti,
iaque adversas vibrabant flamina vestes;
evis impexos retro dabat aura capillos:
taque forma fugâ est. Sed enim non sustinet ultrà 530
lere blanditias juvenis Deus: utque movebat
: Amor, admisso sequitur vestigia passu.
canis in vacuo leporem cùm Gallicus arvo
it; et hic prædam pedibus petit, ille salutem:
r inhæsuro similis, jam jamque tenere
:at, et extento stringit vestigia rostro:
r in ambiguo est, an sit deprensus, et ipsis
aibus eripitur, tangentiaque ora relinquit:
Deus, et virgo est: hic spe celer, illa timore.
tamen insequitur, pennis adjutus Amoris 540
or est, requiemque negat: tergoque fugaci
inet; et crinem sparsum cervicibus adflat.
bus absumtis expalluit illa: citæque
a labore fugæ, spectans Peneïdas undas,
pater, inquit, opem; si flumina numen habetis.
nimiùm placui, tellus, aut hisce, vel istam,
: facit ut lædar, mutando perde figuram.
prece finitâ, torpor gravis adligat artus:
lia cinguntur tenui præcordia libro:
rondem crines, in ramos brachia crescunt: 550
modò *tam velox, pigris* radicibus hæret:
:acumen obit: remanet nitor unus in illâ.

Hanc quoque Phœbus amat: positâque in stipite dextrâ
Sentit adhuc trepidare novo sub cortice pectus.
Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis,
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui Deus, At conjux quoniam mea non potes esse,
Arbor eris certè, dixit, mea. Semper habebunt
Te coma, te citharæ, te nostræ, laure, pharetræ.
Tu ducibus Latiis aderis, cùm læta triumphum 560
Vox canet; et longæ visent Capitolia pompæ.
Postibus Augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis; mediamque tuebere quercum.
Utque meum intonsis caput est juvenile capillis;
Tu quoque perpetuos semper gere frondis honores.
Finierat Pæan. Factis modò laurea ramis
Adnuit: utque caput, visa est agitâsse cacumen.

mine: et, O virgo Jove digna, tuoque beatum
scio quem factura toro, pete, dixerat, umbras 590
orum nemorum, (et nemorum monstraverat umbras)
m calet, et medio Sol est altissimus orbe.
ôd si sola times latebras intrare ferarum;
æside tuta Deo nemorum secreta subibis:
e de plebe Deo, sed qui cœlestia magnâ
eptra manu teneo; sed qui vaga fulmina mitto.
fuge me. Fugiebat enim. Jam pascua Lernæ,
nsitaque arboribus Lyrcæa reliquerat arva;
m Deus inductâ latas caligine terras
culuit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem. 600
erea medios Juno despexit in agros:
noctis faciem nebulas fecisse volucres
b nitido mirata die; non fluminis illas
se, nec humenti sentit tellure remitti:
que suus conjux, ubi sit, circumspicit; ut quæ
prensi toties jam nôsset furta mariti.
em postquam cœlo non reperit; Aut ego fallor,
t ego lædor, ait. Delapsaque ab æthere summo
nstitit in terris; nebulasque recedere jussit.
njugis adventum præsenserat, inque nitentem 610
chidos vultus mutaverat ille juvencam.
s quoque formosa est. Speciem Saturnia vaccæ,
amquam invita, probat: nec non et cujus, et unde,
ove sit armento, veri quasi nescia, quærit.
iter è terrâ genitam mentitur, ut auctor
sinat inquiri. Petit hanc Saturnia munus.
id faciat? crudele, suos addicere amores:
n dare, suspectum. Pudor est, qui suadeat illinc;
nc dissuadet amor. Victus pudor esset amore:
l, leve si munus sociæ generisque torique 620
cca negaretur; poterat non vacca videri.
lice donatâ, non protinus exuit omnem
va metum; timuitque Jovem, et fuit anxia furti;
nec Arestoridæ servandam tradidit Argo.
ntum luminibus cinctum caput Argus habebat.

Inde suis vicibus capiebant bina quietem :
Cetera servabant, atque in statione manebant.
Constiterat quocumque modo; spectabat ad Iö :
Ante oculos Iö, quamvis aversus, habebat.
Luce sinit pasci : cùm Sol tellure sub altâ est, 630
Claudit, et indigno circumdat vincula collo.
Frondibus arbuteis, et amarâ pascitur herbâ :
Proque toro, terræ, non semper gramen habenti,
Incubat infelix; limosaque flumina potat.
Illa etiam supplex Argo cùm brachia vellet
Tendere ; non habuit, quæ brachia tenderet Argo :
Conatoque queri mugitus edidit ore :
Pertimuitque sonos : propriâque exterrita voce est.
Venit et ad ripas, ubi ludere sæpe solebat,
Inachidas ripas : novaque ut conspexit in undâ 640
Cornua, pertimuit, seque externata refugit.

Sed nocet esse Deum: præclusaque janua leti
Æternum nostros luctus extendit in ævum.
Talia mœrenti stellatus submovet Argus,
Ereptamque patri diversa in pascua natam
Abstrahit. Ipse procul montis sublime cacumen
Occupat: unde sedens partes speculetur in omnes.
Nec Superûm rector mala tanta Phoronidos ultrà
Ferre potest: natumque vocat; quem lucida partu
Pleïas enixa est: letoque det, imperat, Argum. 670
Parva mora est, alas pedibus, virgamque potenti
Somniferam sumsisse manu, tegimenque capillis.
Hæc ubi disposuit, patriâ Jove natus ab arce
Desilit in terras. Illic tegimenque removit,
Et posuit pennas: tantummodo virga retenta est.
Hâc agit, ut pastor, per devia rura capellas,
Dum venit, abductas: et structis cantat avenis.
Voce novâ captus custos Junonius, At tu,
Quisquis es, hoc poteras mecum considere saxo,
Argus ait: neque enim pecori fecundior ullo 680
Herba loco est: aptamque vides pastoribus umbram.
Sedit Atlantiades, et euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem: junctisque canendo
Vincere arundinibus servantia lumina tentat:
Ille tamen pugnat molles evincere somnos:
Et, quamvis sopor est oculorum parte receptus;
Parte tamen vigilat. Quærit quoque, (namque reperta
Fistula nuper erat) quâ sit ratione reperta.
Tum Deus, Arcadiæ gelidis sub montibus, inquit,
Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas 690
Naïas una fuit. Nymphæ Syringa vocabant.
Non semel et Satyros eluserat illa sequentes,
Et quoscumque Deos umbrosave silva, feraxve
Rus habet. Ortygiam studiis, ipsâque colebat
Virginitate Deam. Ritu quoque cincta Dianæ
Falleret: et credi posset Latonia, si non
Corneus huic arcus, si non foret aureus illi.
Sic quoque fallebat. Redeuntem colle Lyceo
Pan *videt hanc, pinuque* caput præcinctus acutâ,

Talia verba refert. Restabat verba referre; 700
Et precibus spretis fugisse per avia Nympham;
Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem
Venerit: hic illi cursum impedientibus undis,
Ut se mutarent, liquidas orâsse sorores;
Panaque, cùm prensam sibi jam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphæ camas tenuisse palustres:
Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
Effecisse sonum tenuem, similemque querenti:
Arte novâ, vocisque Deum dulcedine captum,
Hoc mihi concilium tecum, dixisse, manebit: 710
Atque ita disparibus calamis compagine ceræ
Inter se junctis nomen tenuisse puellæ.
Talia dicturus vidit Cyllenius omnes
Succubuisse oculos, adopertaque lumina somno.
Supprimit extemplo vocem: firmatque soporem,
[illegible]ens medicatâ lumina virgâ.
[illegible] ense,

Ut lenita Dea est, vultus capit illa priores:
Fitque, quod antè fuit. Fugiunt è corpore setæ:
Cornua decrescunt: fit luminis artior orbis: 740
Contrahitur rictus: redeunt humerique manusque:
Ungulaque in quinos dilapsa absumitur ungues.
De bove nil superest, formæ nisi candor, in illâ:
Officioque pedum Nymphe contenta duorum
Erigitur: metuitque loqui; ne more juvencæ
Mugiat: et timidè verba intermissa retentat.
Nunc Dea linigerâ colitur celeberrima turbâ.
Huic Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Jovis: perque urbes juncta parenti
Templa tenet. Fuit huic animis æqualis et annis 750
Sole satus Phaëthon, quem quondam magna loquentem,
Nec sibi cedentem, Phœboque parente superbum,
Non tulit Inachides, Matrique, ait, omnia demens
Credis; et es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaëthon, iramque pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi convicia matrem.
Quóque magis doleas, genetrix, ait: ille ego liber,
Ille ferox tacui. Pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse, et non potuisse referri.
At tu, si modò sum cœlesti stirpe creatus, 760
Ede notam tanti generis: meque adsere cœlo.
Dixit; et implicuit materno brachia collo;
Perque suum, Meropisque caput, tædasque sororum,
Traderet, oravit, veri sibi signa parentis.
Ambiguum, Clymene precibus Phaëthontis, an irâ
Mota magis dicti sibi criminis; utraque cœlo
Brachia porrexit: spectansque ad lumina Solis,
Per jubar hoc, inquit, radiis insigne coruscis,
Nate, tibi juro, quod nos auditque videtque; 769
Hoc te, quem spectas, hoc te, qui temperat orbem,
Sole satum. Si ficta loquor, neget ipse videndum
Se mihi; sitque oculis lux ista novissima nostris.
Nec longus labor est patrios tibi nôsse penates:
Unde oritur, domus est terræ contermina nostræ.

Si modò fert animus; gradere: et scitabere
Emicat extemplo lætus post talia matris
Dicta suæ Phaëthon, et concipit æthera mer
Æthiopasque suos, positosque sub ignibus In
Sidereis, transit, patriosque adit impiger ortu

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER SECUNDUS.

Regia Solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammasque imitante pyropo:
Cujus ebur nitidum fastigia summa tenebat:
Argenti bifores radiabant lumine valvæ.
Materiem superabat opus, nam Mulciber illic
Æquora cælarat, medias cingentia terras,
Terrarumque orbem, cœlumque, quod imminet orbi.
Cæruleos habet unda Deos; Tritona canorum,
Proteaque ambiguum, balænarumque prementem
Ægæona suis immania terga lacertis, 10
Doridaque, et natas: quarum pars nare videntur,
Pars in mole sedens virides siccare capillos;
Pisce vehi quædam. Facies non omnibus una,
Nec diversa tamen: qualem decet esse sororum.
Terra viros, urbesque gerit, silvasque, ferasque,
Flaminaque, et Nymphas, et cetera numina ruris.
Hæc super imposita est cœli fulgentis imago:
Signaque sex foribus dextris, totidemque sinistris.
Quò simul acclivo Clymeneïa limite proles
Venit, et intravit dubitati tecta parentis; 20
Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus:
Consistitque procul: neque enim propiora ferebat
Lumina. Purpureâ velatus veste sedebat
In solio Phœbus, claris lucente smaragdis.
A dextrâ, lævâque Dies, et Mensis, et Annus,
Seculaque, et positæ spatiis æqualibus Horæ:
Verque novum stabat, cinctum florente coronâ:

Stabat nuda Æstas, et spicea serta gerebat.
Stabat et Autumnus, calcatis sordidus uvis,
Et glacialis Hiems, canos hirsuta capillos.
Inde loco medius, rerum novitate paventem
Sol oculis juvenem, quibus adspicit omnia, vidit.
Quæque viæ tibi caussa? quid hâc, ait, arce petis
Progenies, Phaëthon, haud inficianda parenti?
Ille refert, O lux immensi publica mundi,
Phœbe pater, si das hujus mihi nominis usum,
Nec falsâ Clymene culpam sub imagine celat;
Pignora da, genitor; per quæ tua vera propago
Credar, et hunc animis errorem detrahe nostris.
Dixerat. At genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios; propiúsque accedere jussit:
Amplexuque dato, Nec tu meus esse negari
Dignus es; et Clymene veros, ait, edidit ortus.

Fit timor, et pavidâ trepidat formidine pectus.
Ultima prona via est; et eget moderamine certo.
Tunc etiam, quæ me subjectis excipit undis,
Ne ferar in præceps, Tethys solet ipsa vereri.
Adde, quòd adsiduâ rapitur vertigine cœlum; 70
Sideraque alta trahit, celerique volumine torquet.
Nitor in adversum: nec me, qui cetera, vincit
Impetus: et rapido contrarius evehor orbi.
Finge datos currus. Quid agas? poterisne rotatis
Obvius ire polis, ne te citus auferat axis?
Forsitan et lucos illic, urbesque, domosque
Concipias animo: deluburque ditia donis
Esse. Per insidias iter est, formasque ferarum.
Utque viam teneas, nulloque errore traharis;
Per tamen adversi gradieris cornua Tauri, 80
Hæmoniosque arcus, violentique ora Leonis,
Sævaque circuitu curvantem brachia longo
Scorpion, atque aliter curvantem brachia Cancrum,
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore et naribus efflant,
In promtu regere est. Vix me patiuntur, ut acres
Incaluere animi; cervixque repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris auctor,
Nate, cave: dum resque sinit, tua corrige vota.
Scilicet, ut nostro genitum te sanguine credas, 90
Pignora certa petis. Do pignora certa timendo:
Et patrio pater esse metu probor. Adspice vultus
Ecce meos: utinamque oculos in pectora posses
Inserere, et patrias intus deprendere curas!
Denique, quidquid habet dives, circumspice, mundus:
Eque tot ac tantis cœli, terræque, marisque
Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum; quod vero nomine pœna,
Non honor est. Pœnam, Phaëthon, pro munere, poscis.
Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis? 100
Ne dubita, dabitur (Stygias juravimus undas)
Quodcumque optâris: sed tu sapientiùs opta.
Finierat monitus. Dictis tamen ille repugnat:

Dumque ea magnanimus Phaëthon miratur
Perspicit: ecce vigil rutilo patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, et plena rosarum
Atria. Diffugiunt stellæ: quarum agmina
Lucifer, et cœli statione novissimus exit.
At pater ut terras, mundumque rubescere v
Cornuaque extremæ velut evanescere Lun
Jungere equos Titan velocibus imperat Ho
Jussa Deæ celeres peragunt: ignemque vo
Ambrosiæ succo saturos, præsepibus altis
Quadrupedes ducunt; adduntque sonantia f
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit; et rapidæ fecit patientia flammæ.
Imposuitque comæ radios: præsagaque luc
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit:
Si potes hic saltem monitis parere paternis
Parce, puer, stimulis; et fortiùs utere loris.
Sponte suâ properant. Labor est inhibere
Nec tibi directos placeat via quinque per ar
Sectus in obliquum est lato curvamine lime
Zonarumque trium contentus fine: polumq
Effugito australem, junctamque aquilonibus

m loquor, Hesperio positas in litore metas
mida nox tetigit. Non est mora libera nobis:
scimur. Effulget tenebris Aurora fugatis.
rripe lora manu: vel, si mutabile pectus
: tibi, consiliis, non curribus, utere nostris:
m potes; et solidis etiamnum sedibus adstas;
mque malè optatos nondum premis inscius axes.
se tutus spectes, sine me dare lumina terris.
:upat ille levem juvenili corpore currum: 150
tque supér; manibusque datas contingere habenas
udet; et invito grates agit inde parenti.
erea volucres Pyroëis, Eöus, et Æthon,
is equi, quartusque Phlegon, hinnitibus auras
mmiferis implent, pedibusque repagula pulsant.
se postquam Tethys, fatorum ignara nepotis,
pulit; et facta est immensi copia mundi;
rripuere viam, pedibusque per aëra motis
stantes findunt nebulas, pennisque levati
etereunt ortos iisdem de partibus Euros. 160
l leve pondus erat; nec quod cognoscere possent
is equi: solitâque jugum gravitate carebat.
que labant curvæ justo sine pondere naves,
rque mare, instabiles nimiâ levitate, feruntur;
onere adsueto vacuos dat in aëra saltus,
scutiturque altè, similisque est currus inani.
od simul ac sensere; ruunt, tritumque relinquunt
adrijugi spatium: nec, quo priùs, ordine currunt.
se pavet; nec quâ commissas flectat habenas,
se scit, quâ sit iter: nec, si sciat, imperet illis. 170
m primùm radiis gelidi caluere Triones,
vetito frustrà tentârunt æquore tingui.
seque polo posita est glaciali proxima serpens,
igore pigra priùs, nec formidabilis ulli,
caluit: sumsitque novas fervoribus iras.
: quoque turbatum memorant fugisse, Boöte;
iamvis tardus eras, et te tua plaustra tenebant.
: vesò summe despexit ab æthere terras
felix *Phaëthon*, penitus penitusque jacentes;

oculos plus est. Animo metuur [illegible]
odò, quos illi fato contingere non est,
picit occasus: interdum respicit ortus. 190
lque agat ignarus, stupet: et nec frena remittit,
retinere valet: nec nomina novit equorum.
sa quoque in vario passim miracula cœlo,
arumque videt trepidus simulacra ferarum.
locus, in geminos ubi brachia concavat arcus
pios; et caudâ flexisque utrimque lacertis
rigit in spatium signorum membra duorum.
ic puer ut nigri madidum sudore veneni
nera curvatâ minitantem cuspide vidit;
atis inops, gelidâ formidine lora remisit. 200
e postquam summum tetigere jacentia tergum,
spatiantur equi: nulloque inhibente per auras
otæ regionis eunt; quâque impetus egit,
e sine lege ruunt: altoque sub æthere fixis
ursant stellis, rapiuntque per avia currum.
modò summa petunt, modò per decliva, viasque
ecipites spatio terræ propiore feruntur.
eriúsque suis fraternos currere Luna
miratur equos: ambustaque nubila fumant.

ɛt nunc sicca, priùs celeberrima fontibus, Ide;
'irgineusque Helicon, et nondum Œagrius Hæm
ardet in immensum geminatis ignibus Ætne, 2
'arnasusque biceps, et Eryx, et Cynthus, et Othry
ɛt tandem Rhodope nivibus caritura, Mimasque,
Dindymaque, et Mycale, natusque ad sacra Cithæron
Iec prosunt Scythiæ sua frigora: Caucasus ardet,
ɛssaque cum Pindo, majorque ambobus Olympus:
ɛriæque Alpes, et nubifer Apenninus.
'unc verò Phaëthon cunctis è partibus orbem
ɛdspicit accensum: nec tantos sustinet æstus:
'erventesque auras, velut è fornace profundâ,
ɛre trahit, currusque suos candescere sentit. 230
ɛt neque jam cineres ejectatamque favillam
'erre potest: calidoque involvitur undique fumo.
ɛuóque eat, aut ubi sit, piceâ caligine tectus
Iescit; et arbitrio volucrum raptatur equorum.
anguine tum credunt in corpora summa vocato,
'thiopum populos nigrum traxisse colorem.
ɛm facta est Libye, raptis humoribus æstu,
ɛda; tum Nymphæ passis fontesque lacusque
flevere comis. Quærit Bœotia Dircen,
os Amymonen, Ephyre Pirenidas undas. 240
sortita loco distantes flumina ripas
manent: mediis Tanaïs fumavit in undis,
osque senex, Teuthrantëusque Caïcus,
ler Ismenos, cum Phocaïco Erymantho,
usque iterum Xanthus, flavusque Lycormas,
e recurvatis ludit Mæandros in undis;
ɛniusque Melas, et Tænarius Eurotas.
ɛ Euphrates Babylonius, arsit Orontes,
ɛdonque citus, Gangesque, et Phasis, et Ister.
Alpheos: ripæ Spercheïdes ardent: 250
ɛ suo Tagus amne vehit, fluit ignibus, aurum.
Mæonias celebrârant carmine ripas,
ɛ volucres medio caluere Caystro.
xtremum fugit perterritus orbem,
e caput, quod adhuc latet. Ostia septem

[illegible] campus are
Quod modò pontus erat. Quosque altum t
æquor,
Exsistunt montes, et sparsas Cycladas augent.
Ima petunt pisces: nec se super æquora curvi
Tollere consuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum summo resupina profundo
Exanimata jacent. Ipsum quoque Nerea fama e
Doridaque, et natas, tepidis latuisse sub antris.
Ter Neptunus aquis cum torvo brachia vultu
Exserere ausus erat: ter non tulit aëris æstus.
Alma tamen Tellus, ut erat circumdata ponto,
Inter aquas pelagi, contractos undique fontes,
Qui se condiderant in opacæ viscera matris;
Sustulit omniferos collo tenus arida vultus:
Opposuitque manum fronti: magnoque tremore
Omnia concutiens paullum subsedit; et infrà,
Quàm solet esse, fuit: siccâque ita voce locuta
Si placet hoc, meruique, quid ô tua fulmina cessar
Summe Deûm? liceat perituræ viribus ignis,
Igne perire tuo; clademque auctore levare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in verba resolvo,
(Presserat ora vapor) tostos [illegible]

Æquora decrescunt, et ab æthere longiùs absunt?
Quòd si nec fratris, nec te mea gratia tangit;
At cœli miserere tui. Circumspice utrumque;
Fumat uterque polus: quos si vitiaverit ignis,
Atria vestra ruent. Atlas en ipse laborat:
Vixque suis humeris candentem sustinet axem.
Si freta, si terræ pereunt, si regia cœli;
In chaos antiquum confundimur. Eripe flammis,
Si quid adhuc superest: et rerum consule summæ. 300
Dixerat hæc Tellus: neque enim tolerare vaporem
Ulteriùs potuit, nec dicere plura: suumque
Retulit os in se, propioraque manibus antra.
At pater omnipotens Superos testatus, et ipsum,
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato
Interitura gravi; summam petit arduus arcem;
Unde solet latis nubes inducere terris:
Unde movet tonitrus, vibrataque fulmina jactat.
Sed neque, quas posset terris inducere, nubes
Tunc habuit: nec, quos cœlo dimitteret, imbres. 310
Intonat: et dextrâ libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam: pariterque animâque rotisque
Expulit, et sævis compescuit ignibus ignes.
Consternantur equi: et saltu in contraria facto
Colla jugo eripiunt, abruptaque lora relinquunt.
Illic frena jacent, illic temone revulsus
Axis; in hâc radii fractarum parte rotarum:
Sparsaque sunt latè laceri vestigia currûs.
At Phaëthon, rutilos flammâ populante capillos,
Volvitur in præceps, longoque per aëra tractu 320
Fertur; ut interdum de cœlo stella sereno,
Etsi non cecidit, potuit cecidisse videri.
Quem procul à patriâ diverso maximus orbe
Excipit Eridanus, spumantiaque abluit ora.
Naïdes Hesperiæ trifidâ fumantia flammâ
Corpora dant tumulo: signantque hoc carmine saxum:
Hic situs est Phaëthon, currûs auriga paterni:
Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.
Nam pater obductos, luctu miserabilis ægro,

Incubantque loco: [illegible]
Perfudit lacrimis, et aperto pectore fovit.
Nec minùs Heliades fletus, et, inania morti
Munera, dant lacrimas: et cæsæ pectora pal
Non auditurum miseras Phaëthonta querelas
Nocte dieque vocant: adsternunturque sepul
Luna quater junctis implèrat cornibus orbem:
Illæ more suo (nam morem fecerat usus)
Plangorem dederant. E quis Phaëthusa soro
Maxima, cùm vellet terræ procumbere, quest
Diriguisse pedes: ad quam conata venire
Candida Lampetie, subitâ radice retenta est.
Tertia, cùm crinem manibus laniare pararet,
Avellit frondes. Hæc stipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos.
Dumque ea mirantur; complectitur inguina
Perque gradus uterum, pectusque, humerosq
nusque
Ambit: et exstabant tantùm ora vocantia m
Quid faciat mater? nisi, quò trahat impetus il
Huc eat, atque illuc? et, dum licet, oscula jun
Non satis est. Truncis avellere corpora tent
Et tenaces manibus ramos al[illegible]

Adfuit huic monstro proles Stheneleïa Cycnus,
Qui tibi materno quamvis à sanguine junctus,
Mente tamen, Phaëthon, propior fuit. Ille relicto
(Nam Ligurum populos, et magnas rexerat urbes) 370
Imperio ripas virides, amnemque querelis
Eridanum implêrat, silvamque sororibus auctam:
Cùm vox est tenuata viro: canæque capillos
Dissimulant plumæ: collumque à pectore longum
Porrigitur, digitosque ligat junctura rubentes:
Penna latus vestit; tenet os sine acumine rostrum:
Fit nova Cycnus avis: nec se cœloque, Jovique
Credit, ut injustè missi memor ignis ab illo.
Stagna petit, patulosque lacus: ignemque perosus,
Quæ colat, elegit contraria flumina flammis. 380
Squalidus interea genitor Phaëthontis, et expers
Ipse sui decoris, qualis, cùm deficit orbem,
Esse solet: lucemque odit, seque ipse, diemque:
Datque animum in luctus; et luctibus adjicit iram:
Officiumque negat mundo. Satis, inquit, ab ævi
Sors mea principiis fuit irrequieta: pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore, laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est, omnesque Dei non posse fatentur;
Ipse agat: ut saltem, dum nostras tentat habenas,
Orbatura patres aliquando fulmina ponat. 391
Tum sciet, ignipedum vires expertus equorum,
Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circumstant omnia Solem
Numina: neve velit tenebras inducere rebus,
Supplice voce rogant. Missos quoque Jupiter ignes
Excusat, precibusque minas regaliter addit.
Colligit amentes, et adhuc terrore paventes,
Phœbus equos: stimuloque domans et verbere sævit:
Sævit enim, natumque objectat, et imputat illis. 400
At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit: et, ne quid labefactum viribus ignis
Corruat, explorat. Quæ postquam firma, suique
Roboris esse videt: terras, hominumque labores

ta coërcuerat neglectos alba capillos,
modò leve manu jaculum, modò sumserat arcum
les erat Phœbes; nec Mænalon attigit ulla
atior hac Triviæ. Sed nulla potentia longa est.
:erius medio spatium Sol altus habebat;
m subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas.
.uit hic humero pharetram, lentosque retendit
cus: inque solo, quod texerat herba, jacebat: 4
pictam positâ pharetram cervice premebat.
piter ut vidit fessam, et custode vacantem;
ɔc certè conjux furtum mea nesciet, inquit:
ıt si rescierit; sunt ô, sunt jurgia tanti?
otinus induitur faciem cultumque Dianæ:
.que ait, O comitum, virgo, pars una mearum,
quibus es venata jugis? De cespite virgo
: levat: et, Salve numen, me judice, dixit,
ıdiat ipse licèt, majus Jove. Ridet, et audit;
: sibi præferri se gaudet; et oscula jungit; 4
ec moderata satis, nec sic à virgine danda.
uâ venata foret silvâ narrare parantem
ıpedit amplexu: nec se sine crimine prodit.
:a quidem contrà, quantum modò femina possit,

ıcit hanc, visamque vocat: clamata refugit,
dimsit primò, ne Jupiter esset in illâ.
d postquam pariter Nymphas incedere vidit,
sensit abesse dolôs: numerumque accessit ad harum.
Hea quam difficile est, crimen non prodere vultu!
Vix oculos attollit humo: nec, ut antè solebat,
Juncta Deæ lateri, nec toto est agmine prima:
Sed silet; et lesi dat signa rubore pudoris. 450
Et (nisi quòd virgo est) poterat sentire Diana
Mille natæ culpam. Nymphæ sensisse feruntur.
Orbe resurgebant Lunaria cornua nono;
Cùm Dea venatrix, fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
Ibat, et attritas versabat rivus arenas.
Ut loca laudavit; summas pede contigit undas.
Hic quoque laudatis, Procul est, ait, arbiter omnis:
Nuda superfusis tinguamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit. Cunctæ velamina ponunt: 460
Una moras quærit. Dubitanti vestis ademta est:
Quâ positâ nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ, membrisque uterum celare volenti,
I procul hinc, dixit, nec sacros pollue fontes,
Cynthia: deque suo jussit secedere cœtu.
Senserat hoc olim magni matrona Tonantis,
Distulerâtque graves in idonea tempora pœnas.
Causa moræ nulla est: et jam puer Arcas (id ipsum
Indoluit Juno) fuerat de pellice natus.
Quò simul obvertit sævam cum lumine mentem; 470
Scilicet hinc unum restabat, adultera, dixit,
Ut fecunda fores: fieretque injuria partu
Nota, Jovisque mei testatum dedecus esset.
Haud impune feres: adimam tibi nempe figuram;
Quâ tibi, quâque places nostro, importuna, marito.
Dixit: et, adversâ prensis à fronte capillis,
Stravit humi pronam. Tendebat brachia supplex:
Brachia cœperunt nigris horrescere villis,
Curvarique manus, et aduncos crescere in ungues,
Officioque pedum fungi: laudataque quondam 480

i quoties, solâ non ausa quiescere [illegible],
ıte domum, quondamque suis erravit in agris! 490
i quoties per saxa canum latratibus acta est!
enatrixque metu venantum territa fugit!
epe feris latuit visis, oblita quid esset:
rsaque conspectos in montibus horruit ursos:
ertimuitque lupos; quamvis pater esset in illis.
Ecce Lycaoniæ proles ignara parenti
.rcas adest, ter quinque ferè natalibus actis.
)umque feras sequitur; dum saltus eligit aptos,
Texilibusque plagis silvas Erymanthidas ambit;
ncidit in matrem. Quæ restitit Arcade viso, 500
Et cognoscenti similis fuit. Ille refugit:
mmotosque oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit: propiúsque accedere aventi
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
Arcuit omnipotens: pariterque ipsosque nefasque
Sustulit; et celeri raptos per inania vento
Imposuit cœlo, vicinaque sidera fecit.
Intumuit Juno, postquam inter sidera pellex
Fulsit: et ad canam descendit in æquora Tethyn,
Oceanumque senem; quorum reverentia movit 51
[illegible] incitantibus infit:

Offensamque tremat, quæ prosim sola nocendo? 519
En ego quantum egi! quàm vasta potentia nostra est!
Esse hominem vetui: facta est Dea. Sic ego pœnas
Sontibus impono: sic est mea magna potestas.
Vindicet antiquam faciem, vultusque ferinos
Detrahat; Argolicâ quod et antè Phoronide fecit.
Cur non et pulsâ ducat Junone, meoque
Collocet in thalamo, socerumque Lycaona sumat?
At vos si læsæ contemtus tangit alumnæ,
Gurgite cæruleo septem prohibete Triones:
Sideraque in cœlo, stupri mercede, recepta
Pellite: ne puro tinguatur in æquore pellex. 530
Dî maris adnuerant. Habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pavonibus aëra pictis:
Tam nuper pictis cæso pavonibus Argo;
Quàm tu nuper eras, cùm candidus antè fuisses,
Corve loquax, subitò nigrantes versus in alas.
Nam fuit hæc quondam niveis argentea pennis
Ales, ut æquaret totas sine labe columbas:
Nec servaturis vigili Capitolia voce
Cederet anseribus, nec amanti flumina cycno.
Lingua fuit damno: linguâ faciente loquaci, 540
Cui color albus erat, nunc est contrarius albo.
Pulchrior in totâ, quàm Larissæa Coronis,
Non fuit Hæmoniâ. Placuit tibi, Delphice, certè,
Dum vel casta fuit, vel inobservata. Sed ales
Sensit adulterium Phœbeĭus: utque latentem
Detegeret culpam non exorabilis index,
Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
Consequitur pennis, scitetur ut omnia, cornix.
Auditâque viæ caussâ, Non utile carpis,
Inquit, iter: ne sperne meæ præsagia linguæ. 550
Quid fuerim, quid simque, vide; meritumque require:
Invenies nocuisse fidem. Nam tempore quodam
Pallas Erichthonium, prolem sine matre creatam,
Clauserat Actæo textâ de vimine cistâ:
Virginibusque tribus, gemino de Cecrope natis,

Et ponar post noctis avem. Mea pœna voluer
Admonuisse potest; ne voce pericula quærant
At puto, non ultro, nec quidquam tale rogant
Me petiit. Ipsâ licet hoc à Pallade quæras:
Quamvis irata est, non hoc irata negabit.
Nam me Phocaïcâ clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit: fueramque ego regia v
Divitibusque procis (ne me contemne) peteba
Forma mihi nocuit. Nam dum per litora lent
Passibus, ut soleo, summâ spatiarer arenâ,
Vidit, et incaluit pelagi Deus: utque precand
Tempora cum blandis consumsit inania verbis
Vim parat, et sequitur. Fugio, densumque re
Litus, et in molli nequicquam lassor arenâ.
Inde Deos, hominesque voco: nec contigit u
Vox mea mortalem. Mota est pro virgine vi
Auxiliumque tulit. Tendebam brachia cœlo;
Brachia cœperunt levibus nigrescere pennis.
Rejicere ex humeris vestem molibar; at illa
Pluma erat; inque cutem radices egerat imas
Plangere nuda meis conabar pectora palmis:
Sed neque jam palmas, nec pectora nuda gere

Conspectum lucemque fugit, tenebrisque pudorem
Celat; et à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti, Tibi, ait, revocamina, corvus,
Sint precor ista malo: nos vanum spernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter: dominoque jacentem
Cum juvene Hæmonio vidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est, audito crimine, amanti:
Et pariter vultusque Deo, plectrumque, colorque 600
Excidit. Utque animus tumidâ fervebat ab irâ;
Arma adsueta rapit; flexumque à cornibus arcum
Tendit: et illa suo toties cum pectore juncta
Indevitato trajecit pectora telo.
Icta dedit gemitum, tractoque à vulnere ferro,
Candida pœniceo perfudit membra cruore:
Et dixit, Potui pœnas tibi, Phœbe, dedisse;
Sed peperisse priùs: duo nunc moriemur in unâ.
Hactenus; et pariter vitam cum sanguine fudit. 610
Corpus inane animæ frigus letale secutum est.
Pœnitet heu! serò pœnæ crudelis amantem:
Seque, quòd audierit, quòd sic exarserit, odit:
Odit avem, per quam crimen caussamque dolendi
Scire coactus erat: nervumque, arcumque, manumque
Odit; cumque manu, temeraria tela, sagittas.
Collapsamque fovet: serâque ope vincere fata
Nititur; et medicas exercet inaniter artes.
Quæ postquam frustrà tentata, rogumque parari
Sensit, et arsuros supremis ignibus artus; 620
Tum verò gemitus (neque enim cœlestia tingui
Ora decet lacrimis) alto de corde petitos
Edidit: haud aliter, quàm, cùm, spectante juvencâ,
Lactentis vituli, dextrâ libratus ab aure,
Tempora discussit claro cava malleus ictu.
Ut tamen ingratos in pectora fudit odores,
Et dedit amplexus, injustaque justa peregit,
Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem.
Semina: sed natum flammis uteroque parentis
Eripuit; geminique tulit Chironis in antrum. 630
Sperantemque sibi non falsæ præmia linguæ

Audiuicisse fuit: fatorum arcana canebat.
Ergo ubi fatidicos concepit mente furores,
Incaluitque Deo, quem clausum pectore habebat
Adspicit infantem; Totique salutifer orbi
Cresce puer, dixit: tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt: animas tibi reddere ademtas
Fas erit: idque semel Dis indignantibus ausus,
Posse dare hoc iterum flammâ prohiberis avitâ:
Eque Deo corpus fies exsangue: Deusque,
Qui modò corpus eras: et bis tua fata novabis.
Tu quoque, care pater, non jam mortalis, et sævis
Omnibus ut maneas, nascendi lege creatus,
Posse mori cupies tum, cùm cruciabere diræ
Sanguine serpentis, per saucia membra recepto.
Teque ex æterno patientem numina mortis
Efficient; triplicesque Deæ tua fila resolvent.
Restabat fatis aliquid: suspirat ab imis
Pectoribus, lacrimæque genis labuntur obortæ:
Atque ita, Prævertunt, inquit, me fata; vetorque
Plura loqui; vocisque meæ præcluditur usus.
Non fuerant artes tanti, quæ numinis iram
Contraxere mihi: mallem nescisse futura.

Perpetuo cornu levis ungula: crescit et oris,
Et colli spatium: longæ pars ultima pallæ
Cauda fit: utque vagi crines per colla jacebant,
In dextras abiere jubas: pariterque novata est
Et vox et facies: nomen quoque monstra dedêre.
Flebat, opemque tuam frustrà Philyreïus heros,
Delphice, poscebat: sed nec rescindere magni
Jussa Jovis poteras: nec, si rescindere posses,
Tunc aderas. Elin Messaniaque arva colebas.
Illud erat tempus, quo te pastoria pellis 680
Texit, onusque fuit baculum silvestre sinistræ;
Alterius, dispar septenis fistula cannis.
Dumque amor est curæ, dum te tua fistula mulcet;
Incustoditæ Pylios memorantur in agros
Processisse boves. Videt has Atlantide Majâ
Natus; et arte sua silvis occultat abactas.
Senserat hoc furtum nemo, nisi notus in illo
Iure senex: Battum vicinia tota vocabant.
Invitis hic saltus herbosaque pascua Nelei,
Nobiliumque greges custos servabat equarum. 690
Hunc timuit, blandâque manu seduxit: et, Eia,
Quisquis es, hospes, ait, si fortè armenta requiret
Hæc aliquis, vidisse nega: neu gratia facto
Illa rependatur; nitidam cape præmia vaccam.
Dedit. Acceptâ voces has reddidit hospes:
Mais eas: lapis iste priùs tua furta loquatur.
Lapidem ostendit. Simulat Jove natus abire.
Ille redit: et, versâ pariter cum voce figurâ,
Hæce, vidisti si quas hoc limite, dixit,
Ire ves, fer opem, furtoque silentia deme. 700
Ecce suo pretium dabitur tibi femina tauro.
Gaudior, postquam merces geminata, Sub illis
Latebis, inquit, erunt. Et erant sub montibus illis.
Atlantiades: et, Me mihi, perfide, prodis?
Mihi prodis? ait. Perjuraque pectora vertit
Im silicem; qui nunc quoque dicitur Index:
Nihil merito vetus est infamia saxo.
Se *sustulerat* paribus caducifer alis:

Ut volucris visis rapidissima militis extis,
Dum timet, et densi circumstant sacra ministri,
Flectitur in gyrum; nec longiùs audet abire:
Spemque suam motis avidus circumvolat alis:
Sic super Actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus: et easdem circinat auras.
Quanto splendidior, quàm cetera sidera, fulget
Lucifer; et quanto te, Lucifer, aurea Phœbe;
Tanto virginibus præstantior omnibus Herse
Ibat: eratque decus pompæ, comitumque suarum
Obstupuit formâ Jove natus: et æthere pendens
Non secùs exarsit, quàm cùm Balearica plumbum
Funda jacit. Volat illud, et incandescit eundo,
Et quos non habuit, sub nubibus invenit, ignes.
Vertit iter: cœloque petit diversa relicto:
Nec se dissimulat: tanta est fiducia formæ.
Quæ quamquam justa est; curâ tamen adjuvat illa
Permulcetque comas, chlamydemque, ut pendeat ar
Collocat: ut limbus, totumque adpareat aurum:
Ut teres in dextrâ, quâ somnos ducit et arcet,
Virga sit: ut tersis niteant talaria plantis.
Pars secre

Herse caussa viæ: faveas oramus amanti.
Adspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flavæ secreta Minervæ:
Proque ministerio magni sibi ponderis aurum 750
Postulat. Interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torvi Dea bellica luminis orbem,
Et tanto penitus traxit suspiria motu,
Ut pariter pectus, positamque in pectore forti
Ægida concuteret. Subit, hanc arcana profanâ
Detexisse manu tum, cùm sine matre creatam
Lemnicolæ stirpem contra data fœdera vidit:
Et gratamque Deo fore jam, gratamque sorori,
Et ditem sumto, quod avara poposcerit, auro.
Protinus Invidiæ, nigro squallentia tabo, 760
Tecta petit. Domus est imis in vallibus antri
Abdita, sole carens, non ulli pervia vento;
Tristis, et ignavi plenissima frigoris; et quæ
Igne vacet semper, caligine semper abundet.
Huc ubi pervenit belli metuenda virago;
Constitit ante domum, (neque enim succedere tectis
Fas habet) et postes extremâ cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores. Videt intus edentem
Vipereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
Invidiam: visâque oculos avertit. At illa 770
Surgit humo pigrâ: semesarumque relinquit
Corpora serpentum: passuque incedit inerti.
Utque Deam vidit formâque armisque decoram,
Ingemuit: vultumque ima ad suspiria duxit.
Pallor in ore sedet: macies in corpore toto:
Nusquam recta acies: livent rubigine dentes:
Pectora felle virent: lingua est suffusa veneno.
Risus abest; nisi quem visi movêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilacibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitque videndo, 780
Successus hominum: carpitque et carpitur unâ.
Suppliciumque suum est. Quamvis tamen oderat illam,
Talibus adfata est breviter Tritonia dictis:
Infice *tabe tuâ natarum* Cecropis unam:

Xuriique herba,
.dflatuque suo populos, urbesque, domosque
'olluit: et tandem Tritonida conspicit arcem;
ngeniis, opibusque, et festâ pace virentem:
/ixque tenet lacrimas; quia nil lacrimabile cernit.
ied postquam thalamos intravit Cecrope natæ;
ussa facit: pectusque manu ferrugine tinctâ
Pangit: et hamatis præcordia sentibus implet.
inspiratque nocens virus: piceumque per ossa 800
Dissipat, et medio spargit pulmone venenum.
Neve mali spatium caussæ per latius errent,
Germanam ante oculos, fortunatumque sororis
Conjugium, pulchrâque Deum sub imagine ponit:
Cunctaque magna facit. Quibus irritata, dolore
Cecropis occulto mordetur: et anxia nocte,
Anxia luce gemit; lentâque miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisque bonis non secius uritur Herses,
Quàm cùm spinosis ignis supponitur herbis; 81
Quæ neque dant flammas, lenique tepore cremantu
Sæpe mori voluit; ne quidquam tale videret:
Sæpe velut crimen rigido narrare parenti.
Denique in adverso venientem l[illegible] iedf

genuum junctura riget, frigusque per ungu
itur; et pallent amisso sanguine venæ.
que malum latè solet immedicabile cancer
serpere, et illæsas vitiatis addere partes;
Sic letalis hiems paulatim in pectora venit:
Vitalesque vias, et respiramina clausit.
Nec conata loqui est; nec, si conata fuisset,
Vocis haberet iter. Saxum jam colla tenebat;
Oraque duruerant: signumque exsangue sedebat
Nec lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
Has ubi verborum pœnas mentisque profanæ
Cepit Atlantiades; dictas à Pallade terras
Linquit, et ingreditur jactatis æthera pennis.
Sevocat hunc genitor; nec caussam fassus amori
Fide minister, ait, jussorum nate meorum,
Pelle moram, solitoque celer delabere cursu:
Quæque tuam matrem tellus à parte sinistrâ
Suspicit, (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete: quodque procul montano gramine p
Armentum regale vides, ad litora verte.
Dixit: et expulsi jamdudum monte juvenci
Litora jussa petunt, ubi magni filia regis
Ludere, virginibus Tyriis comitata, solebat.
Non bene conveniunt, nec in unâ sede morantur,
Majestas et amor. Sceptri gravitate relictâ,
Ille pater rectorque Deûm; cui dextra trisulcis
Ignibus armata est, qui nutu concutit orbem;
Induitur faciem tauri: mixtusque juvencis
Mugit, et in teneris formosus obambulat herbis.
Quippe color nivis est, quam nec vestigia duri
Calcavere pedis, nec solvit aquaticus Auster.
Colla toris exstant: armis palearia pendent:
Cornua parva quidem; sed quæ contendere poss
Facta manu, purâque magis perlucida gemmâ.
Nullæ in fronte minæ, nec formidabile lumen;
Pacem vultus habet. Miratur Agenore nata,
Quòd tam formosus, quòd prœlia nulla minetur.
Sed, quamvis mitem, metuit contingere primò:

Mox adit: et flores ad candida porrigit or
Gaudet amans: et, dum veniat sperata vo
Oscula dat manibus: vix ah, vix cetera di
Et nunc adludit, viridique exsultat in hert
Nunc latus in fulvis niveum deponit areni
Paullatimque metu demto, modò pectora
Virgineâ plaudenda manu; modò cornua
Impedienda novis. Ausa est quoque regia
Nescia quem premeret, tergo considere ta
Cùm Deus à terrâ, siccoque à litore, sensi
Falsa pedum primis vestigia ponit in undi
Inde abit ulteriùs, mediique per æquora p
Fert prædam. Pavet hæc: litusque ablata
Respicit: et dextrâ cornum tenet; altera
Imposita est: tremulæ sinuantur flamine

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER TERTIUS.

MQUE Deus, positâ fallacis imagine tauri,
confessus erat; Dictæaque rura tenebat.
m pater ignarus Cadmo perquirere raptam
perat: et pœnam, si non invenerit, addit
silium, facto pius et sceleratus eodem.
be pererrato (quis enim deprendere possit
rta Jovis?) profugus patriamque, iramque parentis
at Agenorides; Phœbique oracula supplex
nsulit: et, quæ sit tellus habitanda, requirit.
s tibi, Phœbus ait, solis occurret in arvis, 10
llum passa jugum, curvique immunis aratri.
c duce carpe vias, et, quâ requieverit herbâ,
enia fac condas: Bœotiaque illa vocato.
c bene Castalio Cadmus descenderat antro:
custoditam lentè videt ire juvencam,
llum servitii signum cervice gerentem.
bsequitur, pressoque legit vestigia gressu;
ctoremque viæ Phœbum taciturnus adorat.
n vada Cephisi, Panopesque evaserat arva;
s stetit; et, tollens spatiosam cornibus altis 20
cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
que ita, respiciens comites sua terga sequentes,
ocubuit, tenerâque latus submisit in herbâ.
dmus agit grates, peregrinæque oscula terræ
pit: et ignotos montes, agrosque salutat.

Addidicisse fuit: fatorum arcai
Ergo ubi fatidicos concepit mc
Incaluitque Deo, quem clausur
Adspicit infantem; Totique sal
Cresce puer, dixit: tibi se mor
Corpora debebunt: animas tibi
Fas erit: idque semel Dis indig
Posse dare hoc iterum flammâ
Eque Deo corpus fies exsangue
Qui modò corpus eras: et bis ti
Tu quoque, care pater, non jam
Omnibus ut maneas, nascendi le
Posse mori cupies tum, cùm cru
Sanguine serpentis, per saucia m
Teque ex æterno patientem num
Efficient; triplicesque Deæ tua f
Restabat fatis aliquid: suspirat al
Pectoribus, lacrimæque genis lab
Atque ita, Prævertunt, inquit, me
Plura loqui; vocisque meæ præcl
Non fuerant artes tanti, quæ num
Contraxere mihi: mallem

Perpetuo cornu levis ungula: crescit et oris,
Et colli spatium: longæ pars ultima pallæ
Cauda fit: utque vagi crines per colla jacebant,
In dextras abiere jubas: pariterque novata est
Et vox et facies: nomen quoque monstra dedêre.
Flebat, opemque tuam frustrà Philyreïus heros,
Delphice, poscebat: sed nec rescindere magni
Jussa Jovis poteras: nec, si rescindere posses,
Tunc aderas. Elin Messaniaque arva colebas.
Illud erat tempus, quo te pastoria pellis 680
Texit, onusque fuit baculum silvestre sinistræ;
Alterius, dispar septenis fistula cannis.
Dumque amor est curæ, dum te tua fistula mulcet;
Incustoditæ Pylios memorantur in agros
Processisse boves. Videt has Atlantide Majâ
Natus; et arte sua silvis occultat abactas.
Senserat hoc furtum nemo, nisi notus in illo
Rure senex: Battum vicinia tota vocabant.
Divitis hic saltus herbosaque pascua Nelei,
Nobiliumque greges custos servabat equarum. 690
Hunc timuit, blandâque manu seduxit: et, Eia,
Quisquis es, hospes, ait, si fortè armenta requiret
Hæc aliquis, vidisse nega: neu gratia facto
Nulla rependatur; nitidam cape præmia vaccam.
Et dedit. Acceptâ voces has reddidit hospes:
Tutus eas: lapis iste priùs tua furta loquatur.
Et lapidem ostendit. Simulat Jove natus abire.
Mox redit: et, versâ pariter cum voce figurâ,
Rustice, vidisti si quas hoc limite, dixit,
Ire boves, fer opem, furtoque silentia deme. 700
Juncta suo pretium dabitur tibi femina tauro.
At senior, postquam merces geminata, Sub illis
Montibus, inquit, erunt. Et erant sub montibus illis.
Risit Atlantiades: et, Me mihi, perfide, prodis?
Me mihi prodis? ait. Perjuraque pectora vertit
In durum silicem; qui nunc quoque dicitur Index:
Inque nihil merito vetus est infamia saxo.
Hinc se sustulerat paribus caducifer alis:

Ut volatu vitis repentesque mitrae ex
Dum timet, et densi circumstant sacra
Flectitur in gyrum; nec longiùs audet
Spemque suam motis avidus circumvol
Sic super Actæas agilis Cyllenius arce
Inclinat cursus: et easdem circinat aur
Quanto splendidior, quàm cetera sidera
Lucifer; et quanto te, Lucifer, aurea F
Tanto virginibus præstantior omnibus
Ibat: eratque decus pompæ, comitumq
Obstupuit formâ Jove natus: et æthere
Non secùs exarsit, quàm cùm Balearic
Funda jacit. Volat illud, et incandesci
Et quos non habuit, sub nubibus inveni
Vertit iter: cœloque petit diversa relic
Nec se dissimulat: tanta est fiducia for
Quæ quamquam justa est; curâ tamen
Permulcetque comas, chlamydemque, u
Collocat: ut limbus, totumque adparea
Ut teres in dextrâ, quâ somnos ducit e
Virga sit: ut tersis niteant talaria plan
Pars secreta domûs ebore et testudine

rae caussa viæ: faveas oramus amanti.
spicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper
lerat Aglauros flavæ secreta Minervæ:
que ministerio magni sibi ponderis aurum 750
tulat. Interea tectis excedere cogit.
tit ad hanc torvi Dea bellica luminis orbem,
tanto penitus traxit suspiria motu,
pariter pectus, positamque in pectore forti
ida concuteret. Subit, hanc arcana profanâ
texisse manu tum, cùm sine matre creatam
nnicolæ stirpem contra data fœdera vidit:
gratamque Deo fore jam, gratamque sorori,
ditem sumto, quod avara poposcerit, auro.
tinus Invidiæ, nigro squallentia tabo, 760
ta petit. Domus est imis in vallibus antri
lita, sole carens, non ulli pervia vento;
stis, et ignavi plenissima frigoris; et quæ
e vacet semper, caligine semper abundet.
c ubi pervenit belli metuenda virago;
astitit ante domum, (neque enim succedere tectis
habet) et postes extremâ cuspide pulsat.
icussæ patuere fores. Videt intus edentem
ereas carnes, vitiorum alimenta suorum,
idiam: visâque oculos avertit. At illa 770
git humo pigrâ: semesarumque relinquit
pora serpentum: passuque incedit inerti.
que Deam vidit formâque armisque decoram,
emuit: vultumque ima ad suspiria duxit.
lor in ore sedet: macies in corpore toto:
squam recta acies: livent rubigine dentes:
tora felle virent: lingua est suffusa veneno.
us abest; nisi quem visi movêre dolores.
c fruitur somno, vigilacibus excita curis:
l videt ingratos, intabescitque videndo, 780
cessus hominum: carpitque et carpitur unâ.
pliciumque suum est. Quamvis tamen oderat illam,
libus adfata est breviter Tritonia dictis:
lce *tabe tuâ natarum* Cecropis unam:

Sic opus est. Aglauros ea est. Haud plura locut
Fugit; et impressâ tellurem repulit hastâ.
Illa Deam obliquo fugientem lumine cernens;
Murmura parva dedit; successurumque Minervæ
Indoluit: baculumque capit; quod spinea totum
Vincula cingebant: adopertaque nubibus atris,
Quàcumque ingreditur, florentia proterit arva,
Exuritque herbas, et summa cacumina carpit:
Adflatuque suo populos, urbesque, domosque
Polluit: et tandem Tritonida conspicit arcem;
Ingeniis, opibusque, et festâ pace virentem:
Vixque tenet lacrimas; quia nil lacrimabile cerni
Sed postquam thalamos intravit Cecrope natæ;
Jussa facit: pectusque manu ferrugine tinctâ
Tangit: et hamatis præcordia sentibus implet.
Inspiratque nocens virus: piceumque per ossa

genuum junctura riget, frigusque per ungues
tur; et pallent amisso sanguine venæ.
ıe malum latè solet immedicabile cancer
ere, et illæsas vitiatis addere partes;
etalis hiems paulatim in pectora venit:
leaque vias, et respiramina clausit.
conata loqui est; nec, si conata fuisset,
s haberet iter. Saxum jam colla tenebat; 830
ue duruerant: signumque exsangue sedebat.
lapis albus erat: sua mens infecerat illam.
as ubi verborum pœnas mentisque profanæ
t Atlantiades; dictas à Pallade terras
uit, et ingreditur jactatis æthera pennis.
cat hunc genitor; nec caussam fassus amoris,
minister, ait, jussorum nate meorum,
: moram, solitoque celer delabere cursu:
que tuam matrem tellus à parte sinistrâ
icit, (indigenæ Sidonida nomine dicunt) 840
c pete: quodque procul montano gramine pasci
entum regale vides, ad litora verte.
t: et expulsi jamdudum monte juvenci
ra jussa petunt, ubi magni filia regis
ere, virginibus Tyriis comitata, solebat.
bene conveniunt, nec in unâ sede morantur,
estas et amor. Sceptri gravitate relictâ,
pater rectorque Deûm; cui dextra trisulcis
ous armata est, qui nutu concutit orbem;
itur faciem tauri: mixtusque juvencis 850
it, et in teneris formosus obambulat herbis.
ope color nivis est, quam nec vestigia duri
avere pedis, nec solvit aquaticus Auster.
a toris exstant: armis palearia pendent:
ıua parva quidem; sed quæ contendere possis
a manu, purâque magis perlucida gemmâ.
æ in fronte minæ, nec formidabile lumen;
m vultus habet. Miratur Agenore nata,
d tam formosus, quòd prœlia nulla minetur.
quamvis mitem, metuit contingere primò: 860

Impedientia novis. Ausa est quoque regia vir
Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
Cùm Deus à terrâ, siccoque à litore, sensim
Falsa pedum primis vestigia ponit in undis.
Inde abit ulteriùs, mediique per æquora ponti
Fert prædam. Pavet hæc: litusque ablata reli
Respicit: et dextrâ cornum tenet; altera dor
Imposita est: tremulæ sinuantur flamine vest

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER TERTIUS.

ıquæ Deus, positâ fallacis imagine tauri,
confessus erat; Dictæaque rura tenebat.
m pater ignarus Cadmo perquirere raptam
perat: et pœnam, si non invenerit, addit
silium, facto pius et sceleratus eodem.
ɔe pererrato (quis enim deprendere possit
rta Jovis?) profugus patriamque, iramque parentis
at Agenorides; Phœbique oracula supplex
nsulit: et, quæ sit tellus habitanda, requirit.
ı tibi, Phœbus ait, solis occurret in arvis, 10
llum passa jugum, curvique immunis aratri.
c duce carpe vias, et, quâ requieverit herbâ,
enia fac condas: Bœotiaque illa vocato.
ɛ bene Castalio Cadmus descenderat antro:
ustoditam lentè videt ire juvencam,
llum servitii signum cervice gerentem.
ɔsequitur, pressoque legit vestigia gressu;
ctoremque viæ Phœbum taciturnus adorat.
n vada Cephisi, Panopesque evaserat arva;
ı stetit; et, tollens spatiosam cornibus altis 20
cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
que ita, respiciens comites sua terga sequentes,
ɔcubuit, tenerâque latus submisit in herbâ.
dmus agit grates, peregrinæque oscula terræ
rit: *et ignotos montes*, agrosque salutat.

[illegible] anguis erat, cristis præsignis e
Igne micant oculi; corpus tumet omne
Tresque vibrant linguæ; triplici stant o
Quem postquam Tyriâ lucum de gente
Infausto tetigere gradu; demissaque in
Urna dedit sonitum; longum caput ext
Cæruleus serpens; horrendaque sibila m
Effluxere urnæ manibus: sanguisque re
Corpus, et attonitos subitus tremor occup
Ille volubilibus squamosos nexibus orbes
Torquet, et immensos saltu sinuatur in a
Ac mediâ plùs parte leves erectus in aur
Despicit omne nemus: tantoque est corp
Si totum spectes, geminas qui separat A
Nec mora: Phœnicas (sive illi tela parab
Sive fugam; sive ipse timor prohibebat u
Occupat: hos morsu, longis complexibus
Hos necat adflatos funesti tabe veneni.
Fecerat exiguas jam Sol altissimus umbr
Quæ mora sit sociis miratur Agenore na
Vestigatque viros. Tegimen derepta leo
Pellis erat; telum splendenti lancea ferr
Et [illegible]

Duritiâ pellis, validos cute repulit ictus.
At non duritiâ jaculum quoque vincit eâdem;
Quod medio lentæ fixum curvamine spinæ
Constitit; et toto descendit in ilia ferro.
Ille, dolore ferox, caput in sua terga retorsit:
Vulneraque adspexit, fixumque hastile momordit.
Idque, ubi vi multâ partem labefecit in omnem, 70
Vix tergo eripuit: ferrum tamen ossibus hæret.
Tum verò, postquam solitas accessit ad iras
Plaga recens, plenis tumuerunt guttura venis:
Spumaque pestiferos circumfluit albida rictus:
Terraque rasa sonat squamis; quique halitus exit
Ore niger Stygio, vitiatas inficit auras.
Ipse modò immensum spiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longâ trabe rectior exit.
Impete nunc vasto, ceu concitus imbribus amnis,
Fertur, et obstantes proturbat pectore silvas. 80
Cedit Agenorides paullum: spolioque leonis
Sustinet incursus; instantiaque ora retardat
Cuspide prætentâ. Furit ille, et inania duro
Vulnera dat ferro: frangitque in acumine dentes.
Jamque venenifero sanguis manare palato
Cœperat; et virides adspergine tinxerat herbas:
Sed leve vulnus erat: quia se retrahebat ab ictu;
Læsaque collà dabat retro; plagamque sedere
Cedendo arcebat, nec longiùs ire sinebat:
Donec Agenorides conjectum in gutture ferrum 90
Usque sequens pressit, dum retro quercus eunti
Obstitit; et fixa est pariter cum robore cervix.
Pondere serpentis curvata est arbor, et imæ
Parte flagellari gemuit sua robora caudæ.
Dum spatium victor victi considerat hostis;
Vox subitò audita est: (neque erat cognoscere promtum
Unde; sed audita est) Quid, Agenore nate, peremtum
Serpentem spectas? et tu spectabere serpens.
Ille diu pavidus, pariter cum mente colorem
Perdiderat; gelidoque comæ terrore rigebant. 100

Ecce viri fautrix, superas delapsa per auras,
Pallas adest: motæque jubet supponere terræ
Vipereos dentes, populi incrementa futuri.
Paret: et ut presso sulcum patefecit aratro,
Spargit humi jussos, mortalia semina, dentes.
Inde (fide majus) glebæ cœpere moveri:
Primaque de sulcis acies adparuit hastæ.
Tegmina mox capitum picto nutantia cono:
Mox humeri pectusque, onerataque brachia telis
Exsistunt: crescitque seges clypeata virorum. 110
Sic, ubi tolluntur festis aulæa theatris,
Surgere signa solent: primumque ostendere vultum;
Cetera paullatim: placidoque educta tenore
Tota patent; imoque pedes in margine ponunt.
Territus hoste novo Cadmus capere arma parabat:
Ne cape, de populo, quem terra creaverat, unus

ussa fuit luctûs, alienaque cornua fronti
dita, vosque canes satiatæ sanguine herili. 140
bene si quæras; Fortunæ crimen in illo,
n scelus invenies. Quod enim scelus error habebat?
ıns erat, infectus variarum cæde ferarum:
nque dies rerum medias contraxerat umbras;
Sol ex æquo metâ distabat utrâque;
m juvenis placido per devia lustra vagantes
:ticipes operum compellat Hyantius ore:
ıa madent, comites, ferrumque cruore ferarum,
rtunamque dies habuit satis. Altera lucem
m croceis evecta rotis Aurora reducet, 150
ɔpositum repetamus opus. Nunc Phœbus utrâque
ıtat idem terrâ; finditque vaporibus arva.
tite opus præsens, nodosaque tollite lina.
ıssa viri faciunt, intermittuntque laborem.
llis erat piceis et acutâ densa cupressu,
mine Gargaphie, succinctæ sacra Dianæ:
jus in extremo est antrum nemorale recessu,
:e laboratum nullâ: simulaverat artem
ɔenio Natura suo: nam pumice vivo,
levibus tophis nativum duxerat arcum. 160
ıs sonat à dextrâ, tenui perlucidus undâ,
rgine gramineo patulos incinctus hiatus.
: Dea silvarum, venatu fessa, solebat
gineos artus liquido perfundere rore.
ò postquam subiit; Nympharum tradidit uni
nigeræ jaculum, pharetramque, arcusque retentos.
era depositæ subjecit brachia pallæ.
ıela duæ pedibus demunt. Nam doctior illis
ıenis Crocale, sparsos per colla capillos
lligit in nodum; quamvis erat ipsa solutis. 170
cipiunt laticem Nepheleque, Hyaleque, Rhanisque,
Psecas, et Phiale; funduntque capacibus urnis.
nque ibi perluitur solitâ Titania lymphâ;
se nepos Cadmi, dilatâ parte laborum,
: nemus ignotum non certis passibus errans,
venit in lucum: sic illum fata ferebant.

Qui simul intravit rorantia fontibus antra;
Sicut erant, viso nudæ sua pectora Nymphæ
Percussere viro: subitisque ululatibus omne
Implevere nemus: circumfusæque Dianam 18
Corporibus texêre suis. Tamen altior illis
Ipsa Dea est, colloque tenus supereminet omnes.
Qui color infectis adversi Solis ab ictu
Nubibus esse solet, aut purpureæ Auroræ;
Is fuit in vultu visæ sine veste Dianæ.
Quæ quamquam comitum turbâ stipata suarum,
In latus obliquum tamen adstitit: oraque retro
Flexit: et ut vellet promptas habuisse sagittas,
Quas habuit, sic hausit aquas: vultumque virilem
Perfudit: spargensque comas ultricibus undis, 19
Addidit hæc cladis prænuntia verba futuræ:
Nunc tibi me posito visam velamine narres,
Si poteris narrare, licet. Nec plura minata

menis, et natis comitata Harpyia duobus,
substricta gerens Sicyonius ilia Ladon:
Dromas, et Canace, Sticteque, et Tigris, et Alce,
niveis Leucon, et villis Asbolus atris,
evalidusque Lacon, et cursu fortis Aëllo,
Thous, et Cyprio velox cum fratre Lycisce: 220
nigram medio frontem distinctus ab albo
rpalos et Melaneus, hirsutaque corpore Lachne:
patre Dictæo, sed matre Laconide nati,
iros, et Agriodos, et acutæ vocis Hylactor:
isque referre mora est. Ea turba cupidine prædæ
rupes, scopulosque, adituque carentia saxa,
à via difficilis, quâque est via nulla, feruntur.
fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus.
i famulos fugit ipse suos! Clamare libebat,
æon ego sum: dominum cognoscite vestrum. 230
ba animo desunt: resonat latratibus æther.
na Melanchætes in tergo vulnera fecit:
xima Theridamas; Oresitrophos hæsit in armo.
diùs exierant, sed per compendia montis
icipata via est. Dominum retinentibus illis
era turba coït, confertque in corpore dentes.
i loca vulneribus desunt. Gemit ille, sonumque,
non hominis, quem non tamen edere possit
vus, habet: mœstisque replet juga nota querelis:
genibus supplex pronis, similisque roganti, 240
umfert tacitos, tamquam sua brachia, vultus.
comites rapidum solitis hortatibus agmen
iri instigant, oculisque Actæona quærunt;
relut absentem certatim Actæona clamant.
nomen caput ille refert: ut abesse queruntur,
capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
let abesse quidem; sed adest: velletque videre,
i etiam sentire, canum fera facta suorum.
lique circumstant: mersisque in corpore rostris
icerant falsi dominum sub imagine cervi. 250
c nisi finitâ per plurima vulnera vitâ
obaretratæ fertur satiata Dianæ.]

Caussa recens; gravidamque doleat de semine r
Esse Jovis Semelen. Tum linguam ad jurgia s
Effreci quid enim toties per jurgia? dixit.
Ipsa petenda mihi est: ipsam, si maxima Juno
Rite vocor, perdam; si me gemmantia dextrâ
Sceptra tenere decet; si sum regina, Jovisque
Et soror et conjux: certè soror. At, puto, furt
Contenta: et thalami brevis est injuria nostri.
Concipit; id deerat: manifestaque crimina plen
Fert utero: et mater, quod vix mihi contigit u
De Jove vult fieri. Tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo: nec sum Saturnia, si non
Ab Jove mersa suo Stygias penetrârit in undas
Surgit ab his solio; fulvâque recondita nube
Limen adit Semeles. Nec nubes antè removit,
Quàm simulavit anum: posuitque ad tempora c
Sulcavitque cutem rugis: et curva trementi
Membra tulit passu: vocem quoque fecit anilen
Ipsaque fit Beroë, Semeles Epidauria nutrix.
Ergo ubi, captato sermone, diuque loquendo,
Ad nomen venêre Jovis; suspirat: et, Optem
Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia. Multi

s: timor et Deus ille Deorum. 291
ıúmque potens, perituraque amantis
e, Qualem Saturnia, dixit,
i, Veneris cùm fœdus initis,
ı. Voluit Deus ora loquentis
rat jam vox properata sub auras.
: enim non hæc optâsse, neque ille
est. Ergo mœstissimus altum
dit; nutuque sequentia traxit
ıbos, immixtaque fulgura ventis 300
rus, et inevitabile fulmen.
ıe potest, vires sibi demere tentat.
anum dejecerat igne Typhœa,
o: nimium feritatis in illo.
fulmen; cui dextra Cyclopum
eque minus, minus addidit iræ:
cant Superi. Capit illa; domumque
m. Corpus mortale tumultus
os; donisque jugalibus arsit.
ıc infans genetricis ab alvo 310
ue tener (si credere dignum)
maternaque tempora complet.
mis Ino matertera cunis
tum Nymphæ Niseïdes antris
lactisque alimenta dedêre.
er terras fatali lege geruntur;
iti sunt incunabula Bacchi;
emorant, diffusum nectare, curas
es, vacuâque agitâsse remissos
os: et, Major vestra profectò est, 320
ingat maribus, dixisse, voluptas.
uit, quæ sit sententia docti,
æ. Venus huic erat utraque nota.
ırum viridi coëuntia silvâ
um baculi violaverat ictu:
ıs (mirabile) femina, septem
s. Octavo rursus eosdem
straæ si tanta potentia plagæ,

Judicis æternâ damnavit
At pater omnipotens
quam
Facta Dei fecisse Deo) l
Scire futura dedit: pœna
Ille per Aönias, famâ c
Irreprehensa dabat populc
Prima fide vocisque ratæ
Cærula Liriope: quam qu
Implicuit; clausæque suis
Vim tulit. Enixa est uterc
Infantem, Nymphis jam nu
Narcissumque vocat. De c
Tempora maturæ visurus lc
Fatidicus vates, Si se non v
Vana diu visa est vox augu
Resque probat, letique genus
Jamque ter ad quinos unum
Addiderat: poteratque puer,
Multi illum juvenes, multæ c
Sed fuit in tenerâ tam dira su
Nulli illum juvenes, nullæ ta

Hujus, ait, linguæ, quâ sum delusa, potestas
Parva tibi dabitur, vocisque brevissimus usus.
Reque minas firmat. Tamen hæc in fine loquendi
Ingeminat voces: auditaque verba reportat.
Ergo ubi Narcissum, per devia lustra vagantem,
Vidit, et incaluit; sequitur vestigia furtim. 371
Quóque magis sequitur; flammâ propiore calescit.
Non aliter; quàm cùm summis circumlita tædis
Admotam rapiunt vivacia sulfura flammam.
O quoties voluit blandis accedere dictis,
Et molles adhibere preces! Natura repugnat;
Nec sinit incipiat. Sed, quod sinit, illa parata est
Exspectare sonos, ad quos sua verba remittat.
Fortè puer, comitum seductus ab agmine fido, 379
Dixerat, Ecquis adest? et, Adest, responderat Echo.
Hic stupet: utque aciem partes dimisit in omnes;
Voce, Veni, clamat magnâ. Vocat illa vocantem.
Respicit: et nullo rursus veniente, Quid, inquit,
Me fugis? et totidem, quot dixit, verba recepit.
Perstat: et alternæ deceptus imagine vocis;
Huc coëamus, ait: nullique libentiùs umquam
Responsura sono, Coëamus, retulit Echo:
Et verbis favet ipsa suis; egressaque silvis
Ibat, ut injiceret sperato brachia collo.
Ille fugit: fugiensque, Manus complexibus aufer: 390
Antè, ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri.
Retulit illa nihil, nisi, Sit tibi copia nostri.
Spreta latet silvis: pudibundaque frondibus ora
Protegit: et solis ex illo vivit in antris.
Sed tamen hæret amor; crescitque dolore repulsæ.
Attenuant vigiles corpus miserabile curæ:
Adducitque cutem macies; et in aëra succus
Corporis omnis abit. Vox tantùm, atque ossa supersunt.
Vox manet. Ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
[Inde latet silvis: nulloque in monte videtur; 400
Omnibus auditur. Sonus est, qui vivit in illâ.]
Sic hanc, sic alias, undis aut montibus ortas,
Luserat hic Nymphas; sic cœtus antè virilis.

Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens,
Sic amet iste, licet, sic non potiatur amato,
Dixerat. Adsensit precibus Rhamnusia justis.
Fons erat illimis, nitidis argenteus undis,
Quem neque pastores, neque pastæ monte capellæ
Contigerant, aliudve pecus: quem nulla volucris,
Nec fera turbârat, nec lapsus ab arbore ramus.
Gramen erat circà, quod proximus humor alebat:
Silvaque, sole lacum passura tepescere nullo.
Hic puer, et studio venandi lassus et æstu,
Procubuit; faciemque loci, fontemque secutus.
Dumque sitim sedare cupit; sitis altera crevit.
Dumque bibit, visæ correptus imagine formæ,
Rem sine corpore amat: corpus putat esse, quod umbra est.
Adstupet ipse sibi, vultuque immotus eodem

Ad circumstantes tendens sua brachia silvas; 441
Ecquis, io silvæ, crudeliùs, inquit, amavit?
Scitis enim, et multis latebra opportuna fuistis.
Ecquem, cùm vestræ tot agantur secula vitæ,
Qui sic tabuerit, longo meministis in ævo?
Et placet, et video: sed quod videoque, placetque,
Non tamen invenio. Tantus tenet error amantem.
Quóque magis doleam; nec nos mare separat ingens,
Nec via, nec montes, nec clausis mœnia portis.
Exiguâ prohibemur aquâ. Cupit ipse teneri: 450
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis;
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Posse putes tangi. Minimum est, quod amantibus obstat.
Quisquis es, huc exi. Quid me, puer unice, fallis?
Quóve petitus abis? Certè nec forma, nec ætas
Est mea, quam fugias; et amârunt me quoque Nymphæ.
Spem mihi nescio quam vultu promittis amico:
Cúmque ego porrexi tibi brachia, porrigis ultro:
Cùm risi, adrides: lacrimas quoque sæpe notavi
Me lacrimante, tuas. Nictu quoque signa remittis:
Et, quantum motu formosi suspicor oris, 461
Verba refers, aures non pervenientia nostras.
In te ego sum, sensi: nec me mea fallit imago.
Uror amore mei: flammas moveoque feroque.
Quid faciam? roger, anne rogem? quid deinde rogabo?
Quod cupio mecum est: inopem me copia fecit.
O utinam nostro secedere corpore possem!
Votum in amante novum; vellem, quod amamus, abesset.
Jamque dolor vires adimit: nec tempora vitæ 469
Longa meæ superant: primoque extinguor in ævo.
Nec mihi mors gravis est, posituro morte dolores.
Hic, qui diligitur, vellem diuturnior esset.
Nunc duo concordes animâ moriemur unâ.
Dixit, et ad faciem rediit malè sanus eamdem;
Et *lacrimis turbavit aquas*: obscuraque moto

Reddita forma lacu est. Quam cùm vidisset abire
Quò fugis? ô remane; nec me, crudelis, amantem
Desere, clamavit. Liceat, quod tangere non est,
Adspicere: et misero præbere alimenta furori.
Dumque dolet, summâ vestem deduxit ab orâ,
Nudaque marmoreis percussit pectora palmis.
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem:
Non aliter, quàm poma solent; quæ candida parte
Parte rubent: aut ut variis solet uva racemis
Ducere purpureum, nondum matura, colorem.
Quæ simul adspexit liquefactâ rursus in undâ;
Non tulit ulteriùs; sed, ut intabescere flavæ
Igne levi ceræ, matutinæve pruinæ
Sole tepente solent, sic attenuatus amore
Liquitur; et cæco paullatim carpitur igni.
Et neque jam color est mixto candore rubori;

iit Echionides tamen hunc, ex omnibus unus
emtor Superûm, Pentheus: præsagaque ridet
a senis; tenebrasque et cladem lucis ademtæ
it. Ille movens albentia tempora canis,
n felix esses, si tu quoque luminis hujus
s, ait, fieres; ne Bacchia sacra videres!
ue dies aderit, jamque haud procul auguror esse;
novus huc veniat, proles Semeleïa, Liber. 520
n nisi templorum fueris dignatus honore;
: lacer spargêre locis: et sanguine silvas
ıbis, matremque tuam, matrisque sorores.
ient: neque enim dignabere numen honore:
ıe sub his tenebris nimium vidisse querêris.
dicentem protarbat Echione natus.
ı fides sequitur; responsaque vatis aguntur.
· adest; festisque fremunt ululatibus agri.
a ruunt: mixtæque viris matresque nurusque,
usque, proceresque, ignota ad sacra feruntur. 530
furor, anguigenæ, proles Mavortia, vestras
ıuit mentes? Pentheus ait. Ærane tantum
repulsa valent? et adunco tibia cornu?
agicæ fraudes? ut quos non belliger ensis,
tuba terruerint, non strictis agmina telis;
neæ voces, et mota insania vino,
ænique greges, et inania tympana vincant?
ıe, senes, mirer? qui longa per æquora vecti
Tyron, hâc profugos posuistis sede Penates;
: sinitis sine Marte capi? vosne, acrior ætas, 540
renes, propiorque meæ; quos arma tenere,
thyrsos; gàleâque tegi, non fronde decebat?
, precor, memores, quâ sitis stirpe creati:
que animos, qui multos perdidit unus,
ite serpentis. Pro fontibus ille lacuque
iit: at vos pro famâ vincite vestrâ.
ledit leto fortes: vos pellite molles,
atrium revocate decus. Si fata vetabant
: diu Thebas; utinam tormenta virique
*ıis diruerent: ferrum*que ignisque sonarent. 550

Essemus miseri sine crimine: sorsque querenda,
Non celanda foret: lacrimæque pudore carerent.
At nunc à puero Thebæ capientur inermi:
Quem neque bella juvant, nec tela, nec usus equoru
Sed madidus myrrhâ crinis, mollesque coronæ,
Purpuraque, et pictis intextum vestibus aurum.
Quem quidem ego actutum (modò vos absistite) cog
Adsumtumque patrem, commentaque sacra fateri.
An satis Acrisio est animi, contemnere vanum
Numen, et Argolicas venienti claudere portas; 5
Penthea terrebit cum totis advena Thebis?
Ite citi, (famulis hoc imperat) ite, ducemque
Attrahite huc vinctum: jussis mora segnis abesto.
Hunc Avus, hunc Athamas, hunc cetera turba su
rum
Corripiunt dictis: frustráque inhibere laborant.

Decipere, et calamo salientes ducere pisces.
Ars illi sua census erat. Cùm traderet artem;
Accipe, quas habeo, studii successor et heres,
Dixit, opes: moriensque mihi nihil ille reliquit, 590
Præter aquas. Unum hoc possum adpellare paternum.
Mox ego, ne scopulis hærerem semper in isdem,
Addidici regimen, dextrâ moderante, carinæ
Flectere: et Oleniæ sidus pluviale capellæ,
Taygetenque, Hyadasque oculis Arctonque notavi,
Ventorumque domos, et portus puppibus aptos.
Fortè petens Delon, Diæ telluris ad oras
Adplicor, et dextris adducor litora remis:
Doque leves saltus: udæque innitor arenæ.
Nox ubi consumta est; Aurora rubescere primùm
Cœperat: exsurgo, laticesque inferre recentes 601
Admoneo; monstroque viam, quæ ducat ad undas.
Ipse, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
Prospicio: comitesque voco, repetoque carinam.
Adsumus en, inquit, sociorum primus Opheltes:
Utque putat, prædam deserto nactus in agro,
Virgineâ puerum ducit per litora formâ.
Ille, mero somnoque gravis, titubare videtur;
Vixque sequi. Specto cultum, faciemque, gradumque:
Nil ibi, quod posset credi mortale, videbam. 610
Et sensi, et dixi sociis, Quod numen in isto
Corpore sit dubito: sed corpore numen in isto est.
Quisquis es, ô faveas, nostrisque laboribus adsis.
His quoque des veniam. Pro nobis mitte precari,
Dictys ait: quo non alius conscendere summas
Ocior antennas, prensoque rudente relabi.
Hoc Libys, hoc flavus, proræ tutela, Melanthus,
Hoc probat Alcimedon: et, qui requiemque modumque
Voce dabat remis, animorum hortator Epopeus:
Hoc omnes alii. Prædæ tam cæca cupido est. 620
Non tamen hanc sacro violari pondere pinum
Perpetiar, dixi: pars hîc mihi maxima juris.
Inque aditu obsisto. Furit audacissimus omni

De numero Lycabas: qui Thuscâ pulsus ab urbe
Exsilium, dirâ pœnam pro cæde, lucebat.
Is mihi, dum resto, juvenili guttura pugno
Rupit: et excussum misisset in æquora, si non
Hæsissem, quamvis amens, in fune retentus.
Impia turba probant factum. Tum denique Bacchus,
(Bacchus enim fuerat) veluti clamore solutus 630
Sit sopor, áque mero redeant in pectora sensus,
Quid facitis? quis clamor, ait? quâ, dicite, nautæ,
Huc ope perveni? quò me deferre paratis?
Pone metum, Proreus, et quos contingere portus
Ede velis, dixit, terrâ sistère petitâ.
Naxon, ait Liber, cursus advertite vestros.
Illa mihi domus est: vobis erit hospita tellus.
Per mare fallaces, perque omnia numina jurant

n veri majora fide. Stetit æquore puppis 660
l aliter, quàm si siccum navale teneret.
dmirantes remorum in verbere perstant:
que deducunt; geminâque ope currere tentant.
diunt hederæ remos, nexuque recurvo
mt; et gravidis distringunt vela corymbis.
racemiferis frontem circumdatus uvis,
sineis agitat velatam frondibus hastam.
ı circa tigres, simulacraque inania lyncum,
rumque jacent fera corpora pantherarum.
uere viri; sive hoc insania fecit, 670
timor: primusque Medon nigrescere pinnis
ore depresso, et spinæ curvamina flecti
it. Huic Lycabas, In quæ miracula, dixit,
ris? et lati rictus, et panda loquenti
ı erat, squamamque cutis durata trahebat.
ibys, obstantes dum vult obvertere remos,
atium resilire manus breve vidit; et illas
non esse manus; jam pinnas posse vocari.
ad intortos cupiens dare brachia funes,
nia non habuit; truncoque repandus in undas
ore desiluit. Falcata novissima cauda est: 681
ia dividuæ sinuantur cornua Lunæ.
que dant saltus: multâque adspergine rorant:
guntque iterum; redeuntque sub æquora rursus:
e chori ludunt speciem: lascivaque jactant
ora; et acceptum patulis mare naribus efflant.
nodò viginti (tot enim ratis illa ferebat)
ibam solus. Pavidum, gelidumque trementi
ore, vixque meum firmat Deus, Excute, dicens,
e metum, Diamque tene. Delatus in illam, 690
nsis aris, Baccheia sacra frequento.
uimus longis Pentheus ambagibus aures,
t: ut ira morâ vires absumere posset.
ipitem famuli rapite hunc: cruciataque diris
ora tormentis Stygiæ demittite nocti.
nus abstractus solidis Tyrrhenus Acœtea
litur *in tectis: et dum* crudelia jussæ

Instrumenta necis, ferrumque ignisque parantur;
Sponte suâ patuisse fores, lapsasque lacertis
Sponte suâ, fama est, nullo solvente, catenas. 7
Perstat Echionides: nec jam jubet ire, sed ipse
Vadit, ubi, electus facienda ad sacra, Cithæron
Cantibus et clarâ bacchantum voce sonabat.
Ut fremit acer equus, cùm bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen, pugnæque adsumit amorem:
Penthea sic ictus longis ululatibus æther
Movit: et audito clangore recanduit ira.
Monte ferè medio est, cingentibus ultima silvis,
Purus ab arboribus, spectabilis undique campus.
Hic oculis illum cernentem sacra profanis 7
Prima videt, prima est insano concita motu,
Prima suum misso violavit Penthea thyrso
Mater: Io, gemina, clamavit, adeste sorores.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER QUARTUS.

---

ion Alcithoë Minyeïas orgia censet
pienda Dei: sed adhuc temeraria Bacchum
eniem negat esse Jovis: sociasque sorores
etatis habet. Festum celebrare sacerdos,
unesque operum dominas, famulasque suorum,
ora pelle tegi, crinales solvere vittas,
comâ, manibus frondentes sumere thyrsos,
erat: et sævam læsi fore numinis iram
cinatus erat. Parent matresque nurusque;
sque, calathosque, infectaque pensa reponunt: 10
que dant: Bacchumque vocant, Bromiumque,
Lyæumque,
genamque, satumque iterum, solumque bimatrem.
itur his Nyseus, indetonsusque Thyoneus,
um Lenæo genialis consitor uvæ,
teliusque, Eleleusque parens, et Iäcchus, et Evan:
uæ præterea per Grajas plurima gentes
iina, Liber, habes. Tibi enim inconsumta juventas.
puer æternus, tu formosissimus alto
spiceris cœlo: tibi, cùm sine cornibus adstas,
ineum caput est: Oriens tibi victus, ad usque
olor extremo quâ tinguitur India Gange. 21
thea tu, venerande, bipenniferumque Lycurgum
llegos mactas: Tyrrhenaque mittis in æquor
pora. Tu bijugum pictis insignia frenis
premis Lyncum: Bacchæ Satyrique sequuntur:

[illegible]
Aut ducunt lanas, aut stamina pollice v
Aut hærent telæ, famulasque laboribus
E quibus una levi deducens pollice filum
Dum cessant aliæ, commentaque sacra f
Nos quoque, quas Pallas, melior Dea, de
Utile opus manuum vario sermone leve
Perque vices aliquid, quod tempora long
Non sinat, in medium vacuas referamus
Dicta probant, primamque jubent narrar
Illa, quid è multis referat (nam plurima
Cogitat; et dubia est, de te, Babylonia,
Derceti, quam versâ squamis velantibus
Stagna Palæstini credunt celebrâsse figu
An magis ut sumtis illius filia pennis
Extremos albis in turribus egerit annos.
Naïs an ut cantu, nimiúmque potentibus
Verterit in tacitos juvenilia corpora pisce
Donec idem passa est: an, quæ poma al
Ut nunc nigra ferat contactu sanguinis a
Hæc placet: hanc, quoniam vulgaris fab
Talibus orsa modis, lanâ sua fila sequente
[illegible]

Quóque magis tegitur, tectus magis æstuat ignis.
Fissus erat tenui rimâ, quam duxerat olim,
Cùm fieret paries domui communis utrique.
Id vitium nulli per secula longa notatum,
(Quid non sentit amor?) primi sensistis amantes,
Et voci fecistis iter: tutæque per illud
Murmure blanditiæ minimo transire solebant. 70
Sæpe ut constiterant, hinc Thisbe, Pyramus illinc;
Inque vicem fuerat captatus anhelitus oris;
Invide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
Quantum erat, ut sineres nos toto corpore jungi!
Aut hoc si nimium, vel ad oscula danda pateres!
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
Quòd datus est verbis ad amicas transitus aures.
Talia diversâ nequicquam sede locuti,
Sub noctem dixere Vale: partique dedêre
Oscula quisque suæ, non pervenientia contrà. 80
Postera nocturnos Aurora removerat ignes,
Solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
Ad solitum coïere locum. Tum murmure parvo
Multa priùs questi, statuunt, ut nocte silenti
Fallere custodes, foribusque excedere tentent.
Cúmque domo exierint, urbis quoque claustra relinquant:
Neve sit errandum lato spatiantibus arvo,
Conveniant ad busta Nini: lateantque sub umbrâ
Arboris. Arbor ibi, niveis uberrima pomis,
Ardua morus, erat, gelido contermina fonti. 90
Pacta placent: et lux, tardè decedere visa,
Præcipitatur aquis, et aquis nox surgit ab isdem.
Callida per tenebras, versato cardine, Thisbe
Egreditur, fallitque suos: adopertaque vultum
Pervenit ad tumulum; dictâque sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor. Venit ecce recenti
Cæde leæna boum spumantes oblita rictus,
1 Depositura sitim vicini fontis in undâ.
Quam procul ad Lunæ radios Babylonia Thisbe
Vidit: *et obscurum trepido* pede fugit in antrum.

Dumque fugit, tergo velamina lapsa relinquit. 10
Ut lea sæva sitim multâ compescuit undâ,
Dum redit in silvas, inventos fortè sine ipsâ
Ore cruentato tenues laniavit amictus.
Seriùs egressus vestigia vidit in alto
Pulvere certa feræ, totoque expalluit ore
Pyramus. Ut verò vestem quoque sanguine tinctam
Reperit; Una duos nox, inquit, perdet amantes:
E quibus illa fuit longâ dignissima vitâ;
Nostra nocens anima est. Ego te, miseranda, perem
In loca plena metûs qui jussi nocte venires: 11
Nec prior huc veni. Nostrum divellite corpus,
Et scelerata fero consumite viscera morsu,
O quicumque sub hâc habitatis rupe, leones.
Sed timidi est optare necem. Velamina Thisbes
Tollit, et ad pactæ secum fert arboris umbram.

lmista comas, amplexaque corpus amatum,
lnera supplevit lacrimis, fletumque cruori 140
scuit: et gelidis in vultibus oscula figens,
rame, clamavit, quis te mihi casus ademit?
rame, responde. Tua te, carissime, Thisbe
minat: exaudi, vultusque attolle jacentes.
nomen Thisbes oculos, jam morte gravatos,
amus erexit, visâque recondidit illâ.
e postquam vestemque suam cognovit, et ense
it ebur vacuum; Tua te manus, inquit, amorque
didit, infelix. Est et mihi fortis in unum
c manus: est et amor: dabit hic in vulnera vires.
sequar exstinctum: letique miserrima dicar 151
ssa, comesque tui: quique à me morte revelli
1 solâ poteras, poteris nec morte revelli.
c tamen amborum verbis estote rogati,
nultùm miseri, meus illiusque, parentes,
quos certus amor, quos hora novissima junxit,
nponi tumulo non invideatis eodem.
tu, quæ ramis arbor miserabile corpus
ic tegis unius, mox es tectura duorum;
ıa tene cædis: pullosque, et luctibus aptos 160
ıper habe fœtus, gemini monumenta cruoris.
it: et aptato pectus mucrone sub imum
ibuit ferro; quod adhuc à cæde tepebat.
a tamen tetigere Deos, tetigere parentes:
a color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
dque rogis superest, unâ requiescit in urnâ.
lesierat: mediumque fuit breve tempus; et orsa est
ere Leuconoë: vocem tenuere sorores.
ıc quoque, sidereâ qui temperat omnia luce,
it amor Solem. Solis referemus amores. 170
aus adulterium Veneris cum Marte putatur
vidisse Deus: videt hic Deus omnia primus.
luit facto: Junonigenæque marito
a tori, furtique locum monstravit. At illi
nens, et quod opus fabrilis dextra tenebat,
idit. *Extemplo graciles* ex ære catenas,

Retiaque, et laqueos, quæ lumina fallere possint,
Elimat. Non illud opus tenuissima vincant
Stamina, non summo quæ pendet aranea tigno.
Utque leves tactus, momentaque parva sequantur,
Efficit: et lecto circumdata collocat apté. 181
Ut venêre torum conjux et adulter in unum;
Arte viri, vinclisque novâ ratione paratis,
In mediis ambo deprensi amplexibus hærent.
Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas,
Admisitque Deos. Illi jacuere ligati
Turpiter: atque aliquis de Dis non tristibus optet
Sic fieri turpis. Superi risere: diuque
Hæc fuit in toto notissima fabula cœlo.
Exigit indicii memorem Cythereïa pœnam: 190
Inque vices illum, tectos qui læsit amores,
Lædit amore pari. Quid nunc, Hyperione nate,
Forma, colorque tibi, radiatæque lumina prosunt?

Ambrosiam pro gramine habent. Ea fessa diurnis
Membra ministeriis nutrit, reparatque labori.
Dumque ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt;
Noxque vicem peragit; thalamos Deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genetricis: et inter
Bis sex Leucotheën famulas ad lumina cernit 220
Levia versato ducentem stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater, caræ dedit oscula natæ;
Res, ait, arcana est: famulæ, discedite: neve
Adripite arbitrium matri, secreta loquenti.
Paruerunt: thalamoque, Deus, sine teste relicto,
Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum,
Omnia qui video; per quem videt omnia tellus:
Mundi oculus. Mihi, crede, places. Pavet illa: metuque,
Et colus, et fusus digitis cecidere remissis.
Ipse timor decuit. Nec longiùs ille moratus, 230
In veram rediit faciem, solitumque nitorem.
At virgo, quamvis inopino territa visu,
Victa nitore Dei, positâ vim passa querelâ est.
Invidit Clytie, (neque enim moderatus in illâ
Solis amor fuerat) stimulataque pellicis irâ
Vulgat adulterium: diffamatumque parenti
Indicat. Ille ferox immansuetusque precantem,
Tendentemque manus ad lumina Solis, et, Ille
Vim tulit invitæ, dicentem, defodit altâ
Crudus humo: tumulumque supèr gravis addit arenæ.
Dissipat hunc radiis Hyperione natus: iterque 241
Dat tibi, quo possis defossos promere vultus.
Nec tu jam poteras enectum pondere terræ
Tollere, Nympha, caput: corpusque exsangue jacebas.
Nil illo fertur volucrum moderator equorum
Post Phaëthonteos vidisse dolentius ignes.
Ille quidem gelidos radiorum viribus artus,
Si queat, in vivum tentet revocare calorem.
Sed, quoniam tantis fatum conatibus obstat,
Nectare odorato spargit corpusque locumque: 250
Multaque præquestus, Tanges tamen æthera, dixit.

Protinus imbutum cœlesti nectare corpus
Delicuit, terramque suo madefecit odore:
Virgaque per glebas sensim radicibus actis
Turea surrexit; tumulumque cacumine rupit.
At Clytien (quamvis amor excusare dolorem,
Indiciumque dolor poterat) non ampliùs auctor
Lucis adit: Venerisque modum sibi fecit in illâ.
Tabuit ex illo, dementer amoribus usa,
Nympharum impatiens; et sub Jove, nocte dieque
Sedit humo nudâ, nudis incomta capillis.
Perque novem luces, expers undæque cibique,
Rore mero, lacrimisque suis jejunia pavit:
Nec se movit humo: tantùm spectabat euntis
Ora Dei: vultusque suos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæsisse solo: partemque coloris
Luridus exsangues pallor convertit in herbas.

Cujus erat facies, in quâ materque paterque 290
Cognosci possent: nomen quoque traxit ab illis.
Is tria cùm primùm fecit quinquennia; montes
Deseruit patrios: Idâque altrice relictâ
Ignotis errare locis, ignota videre
Flumina gaudebat; studio minuente laborem.
Ille etiam Lycias urbes, Lyciæque propinquos
Caras adit. Videt hic stagnum lucentis ad imum
Usque solum lymphæ. Non illic canna palustris,
Nec steriles ulvæ, nec acutâ cuspide junci.
Perspicuus liquor est. Stagni tamen ultima vivo 300
Cespite cinguntur, semperque virentibus herbis.
Nympha colit: sed nec venatibus apta, nec arcus
Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu;
Solaque Naïadum celeri non nota Dianæ.
Sæpe suas illi fama est dixisse sorores:
Salmaci, vel jaculum, vel pictas sume pharetras;
Et tua cum duris venatibus otia misce.
Nec jaculum sumit, nec pictas illa pharetras;
Nec sua cum duris venatibus otia miscet.
Sed modò fonte suo formosos perluit artus: 310
Sæpe Cytoriaco deducit pectine crines;
Et quid se deceat, spectatas consulit undas.
Tunc perlucenti circumdata corpus amictu,
Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
Quæ legit flores. Et tunc quoque fortè legebat,
Cum puerum vidit: visumque optavit habere.
Ire tamen antè adiit, etsi properabat adire,
Cum se composuit, quàm circumspexit amictus,
Finxit vultum; et meruit formosa videri.
Ita sic orsa loqui: Puer ô dignissime credi 320
Si Deus; seu tu Deus es, potes esse Cupido:
Si es mortalis; qui te genuere beati:
Ter felix, et fortunata profectò
Cui tibi soror est, et quæ dedit ubera nutrix.
Longè cunctis, longéque potentior illis,
Cui tibi sponsa est; si quam dignabere tædâ.
Si *si sive aliqua est*; mea sit furtiva voluptas:

Seu nulla est; ego sim: thalamumque incamus eumdem.
Naïs ab his tacuit: pueri rubor ora notavit
Nescia quid sit amor: sed et erubuisse decebat. 330
Hic color apricâ pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
Cùm frustrà resonant æra auxiliaria, Lunæ.
Poscenti Nymphæ sine fine sororia saltem
Oscula, jamque manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis? an fugio, tecumque, ait, ista relinquo?
Salmacis extimuit, Locaque hæc tibi libera trado,
Hospes, ait: simulatque gradu discedere verso.
Tum quoque respiciens, fruticumque recondita silvâ
Delituit: flexumque genu submisit. At ille, 340
Ut puer, et vacuis ut inobservatus in herbis,
Huc it, et hinc illuc: et in adludentibus undis

Utve solent hederæ longos intexere truncos:
Utque sub æquoribus deprensum polypus hostem
Continet, ex omni dimissis parte flagellis.
Perstat Atlantiades; sperataque gaudia Nymphæ
Denegat. Illa premit; commissaque corpore toto
Sicut inhærebat, Pugnes licèt, improbe, dixit, 370
Non tamen effugies. Ita Dî jubeatis, et istum
Nulla dies à me, nec me seducat ab isto.
Vota suos habuere Deos: nam mixta duorum
Corpora junguntur: faciesque inducitur illis
Una. Velut si quis conductâ cortice ramos
Crescendo jungi, pariterque adolescere cernat.
Sic ubi complexu coïerunt membra tenaci,
Nec duo sunt, et forma duplex, nec femina dici,
Nec puer ut possint; neutrumque, et utrumque videntur.
Ergo ubi se liquidas, quò vir descenderat, undas 380
Semimarem fecisse videt, mollitaque in illis
Membra; manus tendens, sed jam non voce virili,
Hermaphroditus ait, Nato date munera vestro,
Et pater et genetrix, amborum nomen habenti:
Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
Semivir: et tactis subitò mollescat in undis.
Motus uterque parens nati rata vota biformis
Fecit, et incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis; et adhuc Minyeïa proles
Urguet opus, spernitque Deum, festumque profanat:
Tympana cùm subitò non adparentia raucis 391
Obstrepuere sonis: et adunco tibia cornu,
Tinnulaque æra sonant. Redolent myrrhæque, crocique:
Resque fide major, cœpere virescere telæ,
Inque hederæ faciem pendens frondescere vestis.
Pars abit in vites: et quæ modò fila fuerunt,
Palmite mutantur: de stamine pampinus exit:
Purpura fulgorem pictis adcommodat uvis.
Jamque dies exactus erat, tempusque subibat,
Quod tu nec tenebras, nec possis dicere lucem; 400

Aut ducunt lanas, aut stamina p
Aut hærent telæ, famulasque lab
E quibus una levi deducens pollic
Dum cessant aliæ, commentaque
Nos quoque, quas Pallas, melior
Utile opus manuum vario sermoı
Perque vices aliquid, quod tempo
Non sinat, in medium vacuas ref
Dicta probant, primamque jubent
Illa, quid è multis referat (nam p
Cogitat; et dubia est, de te, Bab
Derceti, quam versâ squamis vela
Stagna Palæstini credunt celebrâ
An magis ut sumtis illius filia per
Extremos albis in turribus egerit
Naïs an ut cantu, nimiúmque pot
Verterit in tacitos juvenilia corpo
Donec idem passa est: an, quæ
Ut nunc nigra ferat contactu san
Hæc placet: hanc, quoniam vulg
Talibus orsa modis, lanâ sua fila s
Pyramus et Thisbe, juvenum p

óque magis tegitur, tectus magis æstuat ignis.
sus erat tenui rimâ, quam duxerat olim,
m fieret paries domui communis utrique.
vitium nulli per secula longa notatum,
uid non sentit amor?) primi sensistis amantes,
voci fecistis iter: tutæque per illud
ırmure blanditiæ minimo transire solebant. 70
pe ut constiterant, hinc Thisbe, Pyramus illinc;
ıue vicem fuerat captatus anhelitus oris;
ide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
antum erat, ut sineres nos toto corpore jungi!
t hoc si nimium, vel ad oscula danda pateres!
c sumus ingrati: tibi nos debere fatemur,
ıòd datus est verbis ad amicas transitus aures.
lia diversâ nequicquam sede locuti,
b noctem dixere Vale: partique dedêre
cula quisque suæ, non pervenientia contrâ. 80
stera nocturnos Aurora removerat ignes,
lque pruinosas radiis siccaverat herbas:
. solitum coïere locum. Tum murmure parvo
ılta priùs questi, statuunt, ut nocte silenti
llere custodes, foribusque excedere tentent.
mque domo exierint, urbis quoque claustra relin-
quant:
ıve sit errandum lato spatiantibus arvo,
ınveniant ad busta Nini: lateantque sub umbrâ
boris. Arbor ibi, niveis uberrima pomis,
dua morus, erat, gelido contermina fonti. 90
ıcta placent: et lux, tardè decedere visa,
æcipitatur aquis, et aquis nox surgit ab isdem.
illida per tenebras, versato cardine, Thisbe
ɟreditur, fallitque suos: adopertaque vultum
ırvenit ad tumulum; dictâque sub arbore sedit.
ıdacem faciebat amor. Venit ecce recenti
ede leæna boum spumantes oblita rictus,
spositura sitim vicini fontis in undâ.
nam procul ad Lunæ radios Babylonia Thisbe
ıdit: *et obscurum trepido pede fugit in antrum.*

[illegible] Ut vero vestem qu
Reperit; Una duos nox, inquit
E quibus illa fuit longâ digniss
Nostra nocens anima est. Ego
In loca plena metûs qui jussi n
Nec prior huc veni. Nostrum
Et scelerata fero consumite visc
O quicumque sub hâc habitatis
Sed timidi est optare necem. V
Tollit, et ad pactæ secum fert ar
Utque dedit notæ lacrimas, dedit
Accipe nunc, inquit, nostri quoqu
Quoque erat accinctus, demittit i
Nec mora; ferventi moriens è v
Ut jacuit resupinus humi, cruor e
Non aliter, quàm cùm vitiato fistu
Scinditur, et tenues stridente fora
Ejaculatur aquas; atque ictibus a
Arborei fœtûs adspergine cædis in
Vertuntur faciem: madefactaque
Pœniceo tinguit pendentia mora c
Ecce, metu nondum posito, ne fall
Illa redit. [illegible]

laniata comas, amplexaque corpus amatum,
lnera supplevit lacrimis, fletumque cruori 140
iscuit: et gelidis in vultibus oscula figens,
rame, clamavit, quis te mihi casus ademit?
rame, responde. Tua te, carissime, Thisbe
minat: exaudi, vultusque attolle jacentes.
nomen Thisbes oculos, jam morte gravatos,
ramus erexit, visâque recondidit illâ.
se postquam vestemque suam cognovit, et ense
lit ebur vacuum; Tua te manus, inquit, amorque
didit, infelix. Est et mihi fortis in unum
c manus: est et amor: dabit hic in vulnera vires.
sequar exstinctum: letique miserrima dicar 151
ssa, comesque tui: quique à me morte revelli
u solâ poteras, poteris nec morte revelli.
c tamen amborum verbis estote rogati,
nultùm miseri, meus illiusque, parentes,
quos certus amor, quos hora novissima junxit,
nponi tumulo non invideatis eodem.
tu, quæ ramis arbor miserabile corpus
ac tegis unius, mox es tectura duorum;
na tene cædis: pullosque, et luctibus aptos 160
iper habe fœtus, gemini monumenta cruoris.
it: et aptato pectus mucrone sub imum
ubuit ferro; quod adhuc à cæde tepebat.
a tamen tetigere Deos, tetigere parentes:
n color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
odque rogis superest, unâ requiescit in urnâ.
Desierat: mediumque fuit breve tempus; et orsa est
ere Leuconoë: vocem tenuere sorores.
ac quoque, sidereâ qui temperat omnia luce,
it amor Solem. Solis referemus amores. 170
nus adulterium Veneris cum Marte putatur
vidisse Deus: videt hic Deus omnia primus.
oluit facto: Junonigenæque marito
ta tori, furtique locum monstravit. At illi
nens, et quod opus fabrilis dextra tenebat,
idit. *Extemplo graciles* ex ære catenas,

Retiaque, et laqueos, quæ lumina fallere possint
Elimat. Non illud opus tenuissima vincant
Stamina, non summo quæ pendet aranea tigno.
Utque leves tactus, momentaque parva sequant
Efficit: et lecto circumdata collocat apté.
Ut venêre torum conjux et adulter in unum;
Arte viri, vinclisque novâ ratione paratis,
In mediis ambo deprensi amplexibus hærent.
Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas,
Admisitque Deos. Illi jacuere ligati
Turpiter: atque aliquis de Dis non tristibus op
Sic fieri turpis. Superi risere: diuque
Hæc fuit in toto notissima fabula cœlo.

Exigit indicii memorem Cytherëia pœnam:
Inque vices illum, tectos qui læsit amores,
Lædit amore pari. Quid nunc, Hyperione nat

Ambrosiam pro gramine habent. Ea fessa diurnis
Membra ministeriis nutrit, reparatque labori.
Dumque ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt;
Noxque vicem peragit; thalamos Deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genetricis: et inter
Bis sex Leucotheën famulas ad lumina cernit 220
Levia versato ducentem stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater, caræ dedit oscula natæ;
Res, ait, arcana est: famulæ, discedite: neve
Adripite arbitrium matri, secreta loquenti.
Paruerunt: thalamoque, Deus, sine teste relicto,
Ille ego sum, dixit, qui longum metior annum,
Omnia qui video; per quem videt omnia tellus:
Mundi oculus. Mihi, crede, places. Pavet illa: metuque,
Et colus, et fusus digitis cecidere remissis.
Hæc timor decuit. Nec longiùs ille moratus, 230
Ut veram rediit faciem, solitumque nitorem.
Et virgo, quamvis inopino territa visu,
Facta nitore Dei, positâ vim passa querelâ est.
Vidit Clytie, (neque enim moderatus in illâ
Fuis amor fuerat) stimulataque pellicis irâ
Fugat adulterium: diffamatumque parenti
Pecat. Ille ferox immansuetusque precantem,
Prodentemque manus ad lumina Solis, et, Ille
Ut tulit invitæ, dicentem, defodit altâ
Ingus humo: tumulumque supèr gravis addit arenæ.
Ignat hunc radiis Hyperione natus: iterque 241
Ibi, quo possis defossos promere vultus.
Nu jam poteras enectum pondere terræ
Te, Nympha, caput: corpusque exsangue jacebat.
Ut fertur volucrum moderator equorum
Phaëthonteos vidisse dolentius ignes.
Ardem gelidos radiorum viribus artus,
Et, in vivum tentet revocare calorem.
Proniam tantis fatum conatibus obstat,
Ut odorato spargit corpusque locumque: 250
Et *præquestus*, Tanges tamen æthera, dixit.

Seu nulla est; ego sim: thalamumque incamus eun
dem.
Naïs ab his tacuit: pueri rubor ora notavit
Nescia quid sit amor: sed et erubuisse decebat. 3
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti,
Cùm frustrà resonant æra auxiliaria, Lunæ.
Poscenti Nymphæ sine fine sororia saltem
Oscula, jamque manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis? an fugio, tecumque, ait, ista relinquo?
Salmacis extimuit, Locaque hæc tibi libera trado,
Hospes, ait: simulatque gradu discedere verso.
Tum quoque respiciens, fruticumque recondita silv
Delituit: flexumque genu submisit. At ille, 3
Ut puer, et vacuis ut inobservatus in herbis,
Huc it, et hinc illuc: et in adludentibus undis

ɜ solent hederæ longos intexere truncos:
ıe sub æquoribus deprensum polypus hostem
tinet, ex omni dimissis parte flagellis.
tat Atlantiades; speratque gaudia Nymphæ
egat. Illa premit; commissaque corpore toto
t inhærebat, Pugnes licèt, improbe, dixit, 370
tamen effugies. Ita Dî jubeatis, et istum
a dies à me, nec me seducat ab isto.
ı suos habuere Deos: nam mixta duorum
ɔora junguntur: faciesque inducitur illis
. Velut si quis conductâ cortice ramos
cendo jungi, pariterque adolescere cernat.
ıbi complexu coïerunt membra tenaci,
duo sunt, et forma duplex, nec femina dici,
puer ut possint; neutrumque, et utrumque videntur.
ɔ ubi se liquidas, quò vir descenderat, undas 380
imarem fecisse videt, mollitaque in illis
ıbra; manus tendens, sed jam non voce virili,
maphroditus ait, Nato date munera vestro,
ıater et genetrix, amborum nomen habenti:
ıquis in hos fontes vir venerit, exeat inde
ivir: et tactis subitò mollescat in undis.
us uterque parens nati rata vota biformis
t, et incerto fontem medicamine tinxit.
inis erat dictis; et adhuc Minyeïa proles
uet opus, spernitque Deum, festumque profanat:
ıpana cùm subitò non adparentia raucis 391
trepuere sonis: et adunco tibia cornu,
ıulaque æra sonant. Redolent myrrhæque, crocique:
que fide major, cœpere virescere telæ,
ıe hederæ faciem pendens frondescere vestis.
s abit in vites: et quæ modò fila fuerunt,
nite mutantur: de stamine pampinus exit:
pura fulgorem pictis adcommodat uvis.
ıque dies *exactus* erat, tempusque subibat,
d tu nec tenebras, nec possis dicere lucem; 400

Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repentè quati, pinguesque ardere videntur
Lampades, et rutilis collucere ignibus ædes :
Falsaque sævarum simulacra ululare ferarum.
Fumida jamdudum latitant per tecta sorores ;
Diversæque locis ignes ac lumina vitant.
Dumque petunt latebras; parvos membrana per arti
Porrigitur, tenuique inducit brachia pennâ.
Nec quâ perdiderint veterem ratione figuram
Scire sinunt tenebræ. Non illas pluma levavit : 41
Sustinuere tamen se perlucentibus alis.
Conatæque loqui, minimam pro corpore vocem
Emittunt; peragunt que leves stridore querelas.
Tectaque, non silvas, celebrant, lucemque perosæ
Nocte volant : seroque trahunt à vespere nomen.
Tum verò totis Bacchi memorabile Thebis

Mille capax aditus, et apertas undique portas
Urbs habet. Utque fretum de totâ flumina terrâ, 440
Sic omnes animas locus accipit ille; nec ulli
Exiguus populo est, turbamve accedere sentit.
Errant exsangues sine corpore et ossibus umbræ:
Parsque forum celebrant, pars imi tecta tyranni;
Pars alias artes, antiquæ imitamina vitæ.
Sustinet ire illuc, cœlesti sede relictâ,
(Tantum odiis iræque dabat) Saturnia Juno.
Quò simul intravit, sacroque à corpore pressum
Ingemuit limen; tria Cerberus extulit ora,
Et tres latratus simul edidit. Illa sorores 450
Nocte vocat genitas, grave et implacabile numen.
(Carceris ante fores clausas adamante sedebant:
Deque suis atros pectebant crinibus angues.)
Quam simul agnôrunt inter caliginis umbras;
Surrexere Deæ. Sedes scelerata vocatur.
Viscera præbebat Tityos lanianda; novemque
Jugeribus distentus erat. Tibi, Tantale, nullæ
Deprenduntur aquæ; quæque imminet, effugit arbos.
Aut petis, aut urgues ruiturum, Sisyphe, saxum.
Volvitur Ixion: et se sequiturque fugitque. 460
Molirique suis letum patruelibus ausæ,
Adsiduæ repetunt, quas perdant, Belides undas.
Quos omnes acie postquam Saturnia torvâ
Vidit, et ante omnes Ixiona; rursus ab illo
Sisyphon adspiciens, Cur hic è fratribus, inquit,
Perpetuas patitur pœnas; Athamanta superbum
Regia dives habet: qui me cum conjuge semper
Sprevit? et exponit caussas odiique viæque;
Quidque velit. Quod vellet, erat, ne regia Cadmi
Staret; et in facinus traherent Athamanta Sorores.
Imperium, promissa, preces confundit in unum: 471
Sollicitatque Deas. Sic hæc Junone locutâ,
Tisiphone canos, ut erat, turbata capillos
Movit: et obstantes rejecit ab ore colubras.
Atque ita, Non longis opus est ambagibus, infit.

... palam; tortoque incit
Egrediturque domo. Luctus cc
Et Pavor, et Terror, trepidoque
Limine constiterat: postes trem
Æolii; pallorque fores infecit ac
Solque locum fugit. Monstris e:
Territus est Athamas: tectoque
Obstitit infelix, aditumque obsedi
Nexaque vipereis distendens brac
Cæsariem excussit. Motæ sonue
Parsque jacens humeris, pars circ
Sibila dant, saniemque vomunt, lin
Inde duos mediis abrumpit crinibu
Pestiferâque manu raptos immisit.
Inöosque sinus Athamanteosque p
Inspirantque graves animas: nec
Ulla ferunt: mens est, quæ diros
Attulerat secum liquidi quoque mo
Oris Cerberei spumas, et virus Ec
Erroresque vagos, cæcæque oblivi
Et scelus, et lacrimas, rabiemque,
Omnia trita simul: quæ sanguine
Coxerat ...

Utque feræ, sequitur vestigia conjugis amens:
Deque sinu matris ridentem, et parva Learchum
Brachia tendentem, rapit, et bis terque per auras
More rotat fundæ: rigidoque infantia saxo
Discutit ossa ferox. Tum denique concita mater,
(Seu dolor hoc fecit, seu sparsi caussa veneni;)
Exululat; passisque fugit malè sana capillis: 520
Teque ferens parvum nudis, Melicerta, lacertis,
Evoë, Bacche, sonat. Bacchi sub nomine Juno
Risit: et, Hos usus præstet tibi, dixit, alumnus.
Imminet æquoribus scopulus. Pars ima cavatur
Fluctibus, et tectas defendit ab imbribus undas:
Summa riget, frontemque in apertum porrigit æquor.
Occupat hunc (vires insania fecerat) Ino:
Seque super pontum, nullo tardata timore,
Mittit, onusque suum. Percussa recanduit unda.
At Venus immeritæ neptis miserata labores, 530
Sic patruo blandita suo est: O numen aquarum,
Proxima cui cœlo cessit, Neptune, potestas;
Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
Jactari quos cernis in Lönio immenso:
Et Dis adde tuis. Aliqua et mihi gratia ponto est:
Si tamen in dio quondam concreta profundo,
Spuma fui, Grajumque manet mihi nomen ab illâ.
Adnuit oranti Neptunus; et abstulit illis,
Quod mortale fuit; majestatemque verendam
Imposuit; nomenque simul faciemque novavit: 540
Leucotheëque Deum cum matre Palæmona dixit.
Sidoniæ comites, quantum valuere, secutæ
Signa pedum, primo vidêre novissima saxo:
Nec dubium de morte ratæ, Cadmeïda palmis
Deplanxere domum, scissæ cum veste capillos.
Utque parum justæ, nimiúmque in pellice sævæ
Invidiam fecere Deæ. Convicia Juno
Non tulit: et, Faciam vos ipsas maxima, dixit,
Sævitiæ monumenta meæ. Res dicta secuta est.
Nam quæ præcipuè fuerat pia, Persequar, inquit,
In freta *regnum: saltum*que datura, moveri 551

Haud usquam potuit: scopuloque adfixa cohæsit.
Altera, dum solito tentat plangore ferire
Pectora, tentatos sentit riguisse lacertos.
Illa, manus ut fortè tetenderat in maris undas,
Saxea facta manus in easdem porrigit undas:
Hujus, ut adreptum laniabat vertice crinem,
Duratos subitò digitos in crine videres.
Quo quæque in gestu deprenditur, hæsit in illo.
Pars volucres factæ; quæ nunc quoque gurgite in
Æquora distringunt sumtis Ismenides alis. 5

Nescit Agenorides natam parvumque nepotem
Æquoris esse Deos. Luctu serieque malorum
Victus, et ostentis, quæ plurima viderat, exit
Conditor urbe suâ; tamquam Fortuna locorum,
Non suâ se premeret: longisque erratibus actus
Contigit Illyricos profugâ cum conjuge fines.
[illegible]

ssu, fletiens, exclamat, pectora, conjux,
nane: teque his, infelix, exue monstris. 590
uid hoc? ubi pes? ubi sunt humerique ma-
aeque?
et facies, et, dum loquor, omnia? cur non
ra, cœlestes, in eamdem vertitis anguem?
Ille suæ lambebat conjugis ora:
is caros, veluti cognosceret, ibat;
amplexus; adsuetaque colla petebat.
idest (aderant comites) terretur. At illos
ermulcent cristati colla dracones,
duo sunt; junctoque volumine serpunt;
adpositi nemoris subiere latebras. 600
que nec fugiunt hominem, nec vulnere læ-
nt:
riùs fuerint, placidi meminere dracones.
ien ambobus versæ solatia formæ
pos fuerat: quem debellata colebat
am positis celebrabat Achaïa templis.
étiades, ab origine cretus eâdem,
perest, qui mœnibus arceat urbis
contraque Deum ferat arma; genusque
esse Jovis: neque enim Jovis esse putabat
iem pluvio Danaë conceperat auro. 610
a Acrisium, (tanta est præsentia veri)
ise Deum, quàm non agnôsse nepotem,
Impositus jam cœlo est alter: at alter
erens spolium memorabile monstri
bat tenerum stridentibus alis.
iper Libycas victor penderet arenas,
capitis guttæ cecidere cruentæ:
is exceptas varios animavit in angues;
iens illa est, infestaque, terra colubris.
immensum ventis discordibus actus 620
nunc illuc, exemplo nubis aquosæ,
ex alto seductas æthere longè
terras; totumque supervolat orbem.
Arctos, ter Cancri brachia vidit:

[illegible] Atlas fuit. Ultima
Rege sub hoc, et pontus erat, qui
Æquora subdit equis, et fessos ex
Mille greges illi, totidemque arme
Errabant: et humum vicinia nulla
Arboreæ frondes, auro radiante vir
Ex auro ramos, ex auro poma teg
Hospes, ait Perseus illi, seu gloria
Te generis magni; generis mihi J
Sive es mirator rerum; mirabere n
Hospitium requiemque peto. Mem
Sortis erat: (Themis hanc dederat
Tempus, Atla, veniet, tua quo spoli
Arbor: et hunc prædæ titulum Jove
Id metuens, solidis pomaria clausera
Mœnibus, et vasto dederat servanda
Arcebatque suis externos finibus om
Huic quoque, Vade procul, ne long
Quas mentiris, ait, longè tibi Jupite
Vimque minis addit: foribusque exp
Cunctantem, et placidis miscentem f
Viribus inferior, (quis enim [illegible]
Viribus?) [illegible]

Admonitorque operum cœlo clarissimus alto
Lucifer ortus erat. Pennis ligat ille resumtis
Parte ab utrâque pedes; teloque adcingitur unco:
Et liquidum motis talaribus aëra findit.
Gentibus innumeris circúmque infráque relictis,
Æthiopum populos, Cepheïa conspicit arva.
Illic immeritam maternæ pendere linguæ
Andromedan pœnas immitis jusserat Ammon. 670
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades; nisi quòd levis aura capillos
Moverat; et trepido manabant lumina fletu;
Marmoreum ratus esset opus. Trahit inscius ignes:
Et stupet: et visæ correptus imagine formæ,
Penè suas quatere est oblitus in aëre pennas.
Ut stetit, O, dixit, non istis digna catenis,
Sed quibus inter se cupidi jungantur amantes;
Pande requirenti nomen terræque tuumque;
Et cur vincla geras. Primò silet illa: nec audet 680
Adpellare virum virgo: manibusque modestos
Celâsset vultus; si non religata fuisset.
Lumina, quod potuit, lacrimis implevit obortis.
Sæpius instanti, sua ne delicta fateri
Nolle videretur, nomen terræque suumque,
Quantaque maternæ fuerit fiducia formæ,
Indicat. Et, nondum memoratis omnibus, unda
Insonuit: veniensque immenso bellua ponto
Imminet, et latum sub pectore possidet æquor.
Inclamat virgo: genitor lugubris, et amens 690
Pater adest; ambo miseri, sed justiùs illa.
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
Ingoremque ferunt: vinctoque in corpore adhærerent.
Hanc sic hospes ait: Lacrimarum longa manere
Tempora vos poterunt: ad opem brevis hora ferendam est.
Nec ego si peterem Perseus Jove natus, et illâ,
Quam clausam implevit fecundo Jupiter auro,
Dotis anguicomæ Perseus superator, et alia

Sulcat aquas, juvenum
Sic fera, dimotis impuls
Tantum aberat scopulis,
Funda potest plumbo m
Cùm subitò juvenis, pedi
Arduus in nubes abiit. U
Umbra viri visa est, visan
Utque Jovis præpes, vacu
Præbentem Phœbo livent
Occupat aversum: neu sa
Squamigeris avidos figit c
Sic celeri fissum præpes p
Terga feræ pressit: dextr
Inachides ferrum curvo ter
Vulnere læsa gravi modò s
Attollit: modò subdit aquis
Versat apri, quem turba car
Ille avidos morsus velocibus
Quâque patent, nunc terga c
Nunc laterum costas, nunc q
Desinit in piscem, falcato ve
Bellua pœnice

ıiope, Cepheusque pater. Resoluta catenis
edit virgo, pretiumque et caussa laboris.
e manus haustâ victrices abluit undâ:
guiferumque caput, durâ ne lædat arenâ, 740
llit humum foliis: natasque sub æquore virgas
rnit, et imponit Phorcynidos ora Medusæ.
ga recens, bibulâque etiamnum viva medullâ,
ı rapuit monstri, tactuque induruit hujus:
cepitque novum ramis et fronde rigorem.
pelagi Nymphæ factum mirabile tentant
ribus in virgis, et idem contingere gaudent:
ıinaque ex illis iterant jactata per undas.
ıc quoque curaliis eadem natura remansit,
ritiem tacto capiant ut ab aëre; quodque 750
ıen in æquore erat, fiat super æquora saxum.
)is tribus ille focos totidem de cespite ponit;
vum Mercurio, dextrum tibi, bellica virgo;
. Jovis media est. Mactatur vacca Minervæ,
ıedi vitulus; taurus tibi, summe Deorum.
tinus Andromedæ, et tanti præmia facti
ɔtata rapit. Tædas Hymenæus Amorque
ecutiunt: largis satiantur odoribus ignes:
taque dependent tectis: lotique, lyræque,
iaque, et cantus, animi felicia læti 760
ıumenta, sonant: reseratis aurea valvis
a tota patent, pulchroque instructa paratu
henis proceres ineunt convivia regis.
tquam epulis functi generosi munere Bacchi
iudere animos; cultusque habitusque locorum
erit Abantiades: quærenti protinus unus
rrat Lyncides, moresque, habitusque virorum.]
e simul edocuit, Nunc, ô fortissime, dixit,
e precor, Perseu, quantâ virtute, quibusque
bus abstuleris crinita draconibus ora. 770
rat Agenorides, gelido sub Atlante jacentem
e locum, solidæ tutum munimine molis:
ıs in introïtu geminas habitâsse sorores
rcydas, *unius partitas* luminis usum:

Id se sollerti furtim, dum traditur, astu
Suppositâ cepisse manu: perque abdita longè,
Deviaque, et silvis horrentia saxa fragosis,
Gorgoneas tetigisse domos: passimque per agros,
Perque vias vidisse hominum simulacra, ferarumq
In silicem ex ipsis visâ conversa Medusâ:
Se tamen horrendæ clypei, quod læva gerebat,
Ære repercusso formam adspexisse Medusæ:
Dumque gravis somnus colubrasque ipsamque tene
Eripuisse caput collo: pennisque fugacem
Pegason, et fratrem, matris de sanguine natos.
Addidit et longi non falsa pericula cursûs:
Quæ freta, quas terras sub se vidisset ab alto.
Et quæ jactatis tetigisset sidera pennis.
Ante exspectatum tacuit tamen. Excipit unus
E numero procerum, quærens, cur sola sororum

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER QUINTUS.

Dumque ea Cephenum medio Danäeïus heros
Agmine commemorat; fremitu regalia turbæ
Atria complentur: nec conjugialia festa
Qui canat, est clamor; sed qui fera nuntiet arma.
Inque repentinos convivia versa tumultus
Adsimulare freto possis: quod sæva quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his Phineus, belli temerarius auctor,
Fraxineam quatiens æratæ cuspidis hastam;
En, ait, en adsum præreptæ conjugis ultor. 10
Nec mihi te pennæ, nec falsum versus in aurum
Jupiter, eripient. Conanti mittere Cepheus,
Quid facis? exclamat: quæ te, germane, furentem
Mens agit in facinus? meritisne hæc gratia tantis
Redditur? hâc vitam servatæ dote rependis?
Quam tibi non Perseus, verum si quæris, ademit,
Sed grave Nereïdum numen, sed corniger Ammon,
Sed quæ visceribus veniebat bellua ponto
Exsaturanda meis. Illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit. Nisi si, crudelis, id ipsum 20
Exigis, ut pereat: luctuque levabere nostro.
Scilicet haud satis est, quòd, te spectante, revincta est;
Et nullam quòd opem patruus sponsusve tulisti:
Insuper, à quoquam quòd sit servata, dolebis;
Præmiaque eripies? quæ si tibi magna videntur;
Ex illis scopulis, ubi erant adfixa, petisses:
Nunc sine, qui *petiit, per* quem non orba senectus,

Pectora rupisset; nisi post altaria Phi
ĭsset: et (indignum) scelerato profuit
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis
Qui postquam cecidit, ferrumque ex os
Palpitat, et positas adspergit sanguine
Tum verò indomitas ardescit vulgus i
Telaque conjiciunt: et sunt, qui Cep
Cum genero debere mori. Sed limin
Exierat Cepheus; testatus jusque, fid
Hospitiique Deos, ea, se prohibente,
Bellica Pallas adest, et protegit ægid
Datque animos. Erat Indus Athis,
Gange
Edita, Limnate vitreis peperisse sub
Creditur, egregius formâ: quam divi
Augebat, bis adhuc octonis integer a
Indutus chlamydem Tyriam, quam li
Aureus: ornabant aurata monilia coll
Et madidos myrrhâ curvum crinale c
Ille quidem jaculo quamvis distantia
Figere doctus erat; sed tendere doct
Tum quoque lenta manu flectentem

Nec longùm pueri fato lætabere; quo plus
Invidiæ, quàm laudis, habes. Hæc omnia nondum
Dixerat: emicuit nervo penetrabile telum:
Vitatumque, tamen sinuosâ veste pependit.
Vertit in hunc harpen, spectatam cæde Medusæ,
Acrisioniades, adigitque in pectus. At ille 70
Iam moriens, oculis sub nocte natantibus atrâ,
Circumspexit Athin: seque adclinavit in illum:
Et tulit ad manes junctæ solatia mortis.
Ecce Syenites, genitus Methione, Phorbas,
Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam,
Sanguine, quo tellus latè madefacta tepebat,
Conciderant lapsi: surgentibus obstitit ensis,
Alterius costis, jugulo Phorbantis adactus.
At non Actoriden Erithon, cui lata bipennis
Telum erat, hamato Perseus petit ense: sed altis 80
Exstantem signis, multæque in pondere massæ,
Ingentem manibus tollit cratera duabus;
Infregitque viro. Rutilum vomit ille cruorem:
Et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucasiumque Abarin, Sperchionidenque Lycetum,
Intonsumque comas Elycen, Phlegiamque, Clytumque
Sternit: et adstructos morientum calcat acervos.
Nec Phineus ausus concurrere cominus hosti,
Intorquet jaculum: quod detulit error in Idan, 90
Expertem frustrà belli, et neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem Phinea torvis,
Quandoquidem in partes, ait, attrahor, accipe, Phineu,
Quem fecisti hostem, pensaque hoc vulnere vulnus.
Iamque remissurus tractum de corpore telum
Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
Hic quoque Cephenum post regem primus Odites
Ense jacet Clymeni: Protenora perculit Hypseus:
Hypsea Lyncides. Fuit et grandævus in illis
Emathion, æqui cultor, timidusque Deorum: 100
Quem quoniam prohibent anni bellare, loquendo
Pugnat; *et incessit*, sceleratque devovet arma.

Rhipyeus, adeunt venatus tempora vi
Tu quoque, Iäpetide, non hos adhibe
Sed qui, pacis opus, citharam cum ve
Jussus eras celebrare dapes, festumqu
Cui procul adstanti, plectrumque imb
Pettalus, I, ridens, Stygiis cane cete
Manibus: et lævo mucronem tempo
Concidit, et digitis morientibus ille r
Fila lyræ: casuque canit miserabile
Non sinit hunc impune ferox cecidis
Raptaque de dextro robusta repagula
Ossibus illidit mediæ cervicis. At ill
Procubuit terræ, mactati more juven
Demere tentabat lævi quoque robora
Cisyphius Pelates. Tentanti dextera
Caspide Marmaridæ Corythi; lignoqu
Hærenti latus hausit Abas: nec corr
Sed retinente manum moriens è post
Sternitur et Melaneus, Perseïa castr
Et Nassamoniaci Dorylas ditissimus
Dives agri Dorylas: quo non possed
Lathus, aut totidem tollebat farris ac
Huius in obliquo missum stetit ingui

nque manum Fortuna juvat; Clytiumque, Clanique, 140
re satos unâ, diverso vulnere fudit.
n Clytii per utrumque gravi librata lacerto
tinus acta femur: jaculum Clanis ore momordit.
idit et Celadon Mendesius: occidit Astreus,
re Palæstinâ, dubio genitore creatus.
nionque sagax quondam ventura videre;
ic ave deceptus falsâ: regisque Thoactes
niger, et cæso genitore infamis Agyrtes.
s tamen exhausto superest: namque omnibus unum
rimere est animus. Conjurata undique pugnant
nina pro caussâ, meritum impugnante fidemque.
: pro parte socer frustrà pius, et nova conjux, 152
n genetrice, favent; ululatuque atria complent.
sonus armorum superat, gemitusque cadentum:
lutosque semel multo Bellona Penates
guine perfundit; renovataque prœlia miscet.
:ueunt unum Phineus, et mille secuti
nea. Tela volant hibernâ grandine plura
:ter utrumque latus, præterque et lumen et aures.
ilicat hinc humeros ad magnæ saxa columnæ: 160
aque terga gerens, adversaque in agmina versus,
tinet instantes. Instabant parte sinistrâ
onius Molpeus, dextrâ Nabathæus Ethemon.
ris ut, auditis diversâ valle duorum
itimulata fame mugitibus armentorum,
icit utrò potiùs ruat; et ruere ardet utróque:
dubius Perseus, dextrâ lævâne feratur,
lpea trajecti submovit vulnere cruris;
ntentusque fugâ est. Neque enim dat tempus Ethemon;
furit: et, cupiens alto dare vulnera collo, 170
a circumspectis exactum viribus ensem
git: et extremâ percussæ parte columnæ
nina dissiluit; dominique in gutture fixa est.
a tamen ad letum caussas satis illa valentes
ga dedit. Trepidum Perseus, et inermia frustrà

Mittere, in hoc hæsit signum de marm
Proximus huic Ampyx animi plenissim
Pectora Lyncidæ gladio petit: inque p
Dextera diriguit, nec citrà mota, nec u
At Nileus, qui se genitum septemplice
Ementitus erat, clypeo quoque flumina
Argento partim, partim cælaverat auro
Adspice, ait, Perseu, nostræ primordia
Magna feres tacitas solatia mortis ad u
A tanto cecidisse viro. Pars ultima vo
In medio suppressa sono est: adaperta
Ora loqui credas; nec sunt ea pervia v
Increpat hos, Vitioque animi, non crinib
Gorgoneis torpetis, Eryx: incurrite m
Et prosternite humi juvenem magica arm
Incursurus erat; tenuit vestigia tellus:
Immotusque silex, armataque mansit in
Hi tamen ex merito pœnam subiere: s
Miles erat Persei, pro quo dum pugnat,
Gorgone conspectâ saxo concrevit obor
Quem ratus Astyages etiamnum vivere
Ense ferit: sonuit tinnitibus ensis acuti

Corpora: marmor erant. Avertitur; atque ita supplex,
Confessasque manus, obliquaque brachia tendens,
Vincis, ait, Perseu: remove fera monstra; tuæque
Saxificos vultus, quæcumque ea, tolle Medusæ.
Tolle, precor. Non nos odium, regnive cupido
Compulit ad bellum: pro conjuge movimus arma.
Caussa fuit meritis melior tua, tempore nostra. 220
Non cessisse piget. Nihil, ô fortissime, præter
Hanc animam concede mihi: tua cetera sunto.
Talia dicenti, neque eum, quem voce rogabat,
Respicere audenti, Quod, ait, timidissime Phineu,
Et possum tribuisse, et magnum munus inerti est,
(Pone metum) tribuam: nullo violabere ferro.
Quin etiam mansura dabo monumenta per ævum;
Inque domo soceri semper spectabere nostri:
Ut mea se sponsi soletur imagine conjux.
Dixit: et in partem Phorcynida transtulit illam, 230
Ad quam se trepido Phineus obverterat ore.
Tum quoque conanti sua flectere lumina cervix
Diriguit, saxoque oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidum, vultusque in marmore supplex,
Submissæque manus, faciesque obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum conjuge muros
Intrat; et immeritæ vindex ultorque parentis
Adgreditur Prœtum: nam fratre per arma fugato
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec, quam malè ceperat, arce
Torva colubriferi superavit lumina monstri. 241
Te tamen, ô parvæ rector, Polydecta, Seriphi,
Nec juvenis virtus, per tot spectata labores,
Nec mala mollierant: sed inexorabile durus
Exerces odium: nec iniquâ finis in irâ est.
Detrectas etiam laudes: fictamque Medusæ
Arguis esse necem. Dabimus tibi pignora veri;
Parcite luminibus, Perseus ait: oraque regis
Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri 250
& dedit. Inde cavâ circumdata nube Seriphon

Cernere: vidi ipsum materno sanguin
Excipit Uranie: Quæcumque est caus
Has tibi, Diva, domos, animo gratissi
Vera tamen fama est: et Pegasus huj
Fontis. Et ad latices deducit Pallada
Quæ mirata diu factas pedis ictibus ur
Silvarum lucos circumspicit antiquaru
Antraque, et innumeris distinctas flori
Felicesque vocat pariter studiique loci
Mnemonidas. Quam sic adfata est ur
O, nisi te virtus opera ad majora tulis
In partem ventura chori Tritonia nost
Vera refers; meritóque probas artesqu
Et gratam sortem, tutæ modò simus,
Sed (vetitum est adeò aceleri nihil) or
Virgineas mentes: dirusque ante ora
Vertitur: et nondum me totâ mente r
Daulia Threïcio Phocesque millite ruf
Ceperat ille ferox, injustaque regna ta
Templa petebamus Parnasia. Vidit e
Nostraque fallaci veneratus numina cu
Mnemonides (cognôrat enim) consist

vobis, erit et mihi, dixit, eâdem. 290
ıre è summæ culmine turris:
ıs, discussique ossibus oris
moriens, scelerato sanguine tinctam.
ıtur. Pennæ sonuere per auras:
tum ramis veniebat ab altis.
guæ quærit, tam certa loquentes,
ıominemque putat Jove nata locutum.
ıeroque novem, sua fata querentes,
s imitantes omnia picæ.
. Deæ Dea: Nuper et istæ 300
rem victæ certamine turbam.
ıit Pellæis dives in arvis.
mater fuit. Illa potentem
, novies paritura, vocavit.
:o stolidarum turba sororum:
monias, et per tot Achaïdas urbes
tali committunt prœlia voce:
um vanâ dulcedine vulgus
ıum, si qua est fiducia vobis,
ıte Deæ: nec voce, nec arte 310
idemque sumus. Vel cedite victæ
o, et Hyanteâ Aganippe:
iis ad Pæonas usque nivosos.
is. Dirimant certamina Nymphæ.
:ontendere erat; sed cedere visum
:æ jurant per flumina Nymphæ,
vo pressere sedilia saxo.
:e prior, quæ se certare professa est,
ıerûm: falsoque in honore Gigantas
uat magnorum facta Deorum, 320
nâ de sede Typhoëa terræ
se metum; cunctosque dedisse
lonec fessos Ægyptia tellus
tem discretus in ostia Nilus.
rrigenam venisse Typhoëa narrat,
Superos celâsse figuris:
dixit, fit Jupiter; unde recurvis

Nunc quoque formatus Libys est cum cornibus
mon.
Delius in corvo, proles Semeleïa capro,
Fele soror Phœbi, niveâ Saturnia vaccâ,
Pisce Venus latuit, Cyllenius Ibidis alis.
Hactenus ad citharam vocalia moverat ora:
Poscimur Aonides. Sed forsitan otia non sint;
Nec nostris præbere vacet tibi cantibus aurem.
Ne dubita, vestrumque mihi refer ordine carme
Pallas ait: nemorisque levi consedit in umbrâ.
Musa refert: Dedimus summam certaminis ur
Surgit, et immissos hederâ collecta capillos
Calliope querulas prætentat pollice chordas:
Atque hæc percussis subjungit carmina nervis.
Prima Ceres unco glebam dimovit aratro:
Primaque dedit frugeos alimentaque mitia terris

a, manusque meæ, mea, nate, potentia, dixit,
quibus superas omnes, cape tela, Cupido,
e Dei pectus celeres molire sagittas,
triplicis cessit fortuna novissima regni.
superos, ipsumque Jovem, tu numina ponti
a domas, ipsumque, regit qui numina ponti. 370
ara quid cessant? cur non matrisque tuumque
rium profers? agitur pars tertia mundi.
amen in cœlo, quæ jam patientia nostra est,
nimur: ac mecum vires tenuantur Amoris.
ida nonne vides, jaculatricemque Dianam
essisse mihi? Cereris quoque filia virgo,
atiemur, erit: nam spes adfectat easdem.
u, pro socio si qua est mea gratia regno,
ge Deam patruo. Dixit Venus. Ille pharetram
it: et arbitrio matris de mille sagittis 380
m seposuit, sed quâ nec acutior ulla,
minùs incerta est, nec quæ magis audiat arcum.
ositoque genu curvavit flexile cornu:
ne cor hamatâ percussit arundine Ditem.
id procul Hennæis lacus est à mœnibus altæ,
nine Pergus, aquæ. Non illo plura Cäystros
mina cygnorum labentibus audit in undis.
a coronat aquas, cingens latus omne; suisque
ndibus, ut velo, Phœbeos submovet ictus.
gora dant rami, Tyrios humus humida flores. 390
petuum ver est. Quo dum Proserpina luco
lit, et aut violas, aut candida lilia carpit;
nque puellari studio calathosque sinumque
let, et æquales certat superare legendo;
è simul visa est, dilectaque, raptaque Diti:
que adeò properatur amor. Dea territa mœsto
matrem, et comites, sed matrem sæpius, ore
mat: et, ut summâ vestem laniârat ab orâ,
lecti flores tunicis cecidere remissis.
itaque simplicitas puerilibus adfuit annis, 400
c quoque virgineum movit jactura dolorem.
ntor *agit currus*, et nomine quemque vocatos

Hic fuit, à cujus stagnum quoque nomi
Inter Sicelidas Cyane celeberrima Nyn
Gurgite quæ medio summâ tenus exsti
Agnovitque Deum: Nec longiùs ibitis,
Non potes invitæ Cereris gener esse:
Non rapienda fuit. Quòd si componere
Parva mihi fas est; et me dilexit Anap
Exorata tamen, nec, ut hæc, exterrita r
Dixit: et, in partes diversas brachia te
Obstitit. Haud ultrà tenuit Saturnius i
Terribilesque hortatus equos, in gurgiti
Contortum valido sceptrum regale laces
Condidit. Ieta viam tellus in Tartara f
Et pronbs currus medio cratere recepit.
At Cyane, raptamque Deam, contemtac
Jura sui mœrens, inconsolabile vulnus
Mente gerit tacitâ, lacrimisque absumit
Et, quarum fuerat magnum modò nume
Extenuatur aquas. Molliri membra vid
Ossa pati flexus: ungues posuisse rigor
Primaque de totâ tenuissima quæque liq

Illam non rutilis veniens Aurora capillis 440
Cessantem vidit, non Hesperus: illa duabus
Flammiferâ pinus manibus succendit ab Ætnâ;
Perque pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus, ut alma dies hebetârat sidera, natam
Solis ad occasum, Solis quærebat ab ortu.
Fessa labore sitim collegerat; oraque nulli
Colluerant fontes: cùm tectam stramine vidit
Fortè casam; parvasque fores pulsavit: at inde
Prodit anus; Divamque videt; lymphamque roganti,
Dulce dedit, tostâ quod coxerat antè polentâ. 450
Dum bibit illa datum, duri puer oris et audax
Constitit ante Deam: risitque, avidamque vocavit.
Offensa est: neque adhuc epotâ parte loquentem
Cum liquido mixtâ perfudit Diva polentâ.
Combibit os maculas; et, quâ modò brachia gessit,
Crura gerit: cauda est mutatis addita membris:
Inque brevem formam, ne sit vis magna nocendi,
Contrahitur: parvâque minor mensura lacertâ est.
Mirantem, flentemque, et tangere monstra parantem
Fugit anum; latebramque petit: aptumque colori 460
Nomen habet, variis stellatus corpora guttis.
Quas Dea per terras, et quas erraverit undas,
Dicere longa mora est. Quærenti defuit orbis.
Sicaniam repetit. Dumque omnia lustrat eundo;
Venit et ad Cyanen: ea, ni mutata fuisset,
Omnia narrâsset: sed et os et lingua volenti
Dicere non aderant: nec, quo loqueretur, habebat.
Signa tamen manifesta dedit: notamque parenti,
Illo fortè loco delapsam, gurgite sacro
Persephones zonam summis ostendit in undis. 470
Quam simul agnovit, tanquam tum denique raptam
Scisset, inornatos laniavit Diva capillos:
Et repetita suis percussit pectora palmis.
Nec scit adhuc ubi sit: terras tamen increpat omnes;
Ingratasque vocat, nec frugum munere dignas.
Trinacriam ante alias, in quâ vestigia damni
Reperit. *Ergo illic* sævâ vertentia glebas

Semina jacta legunt: lolium, tribulique
Triticeas messes, et inexpugnabile gram
Cùm caput Eleis Alpheïas extulit undis
Rorantesque comas à fronte removit ad
Atque ait: O toto quæsitæ virginis orb
Et frugum genetrix, immensos siste lab
Neve tibi fidæ violenta irascere terræ.
Terra nihil meruit: patuitque invita rapi
Nec sum pro patriâ supplex: huc hospit
Pisa mihi patria est: et ab Elide ducimu
Sicaniam peregrina colo: sed gratior om
Hæc mihi terra solo est. Hos nunc Areth
Hanc habeo sedem; quam tu, mitissima,
Mota loco cur sim, tantique per æquoris
Advehar Ortygiam, veniet narratibus hor
Tempestiva meis; cùm tu curisque levata
Et vultûs melioris eris. Mihi pervia tellu
Præbet iter: subterque imas ablata caver
Hic caput attollo, desuetaque sidera cerno
Ergo, dum Stygio sub terris gurgite labor
Visa tua est oculis illic Proserpina

Nata patrem moveat: neu sit tibi cura, precamur,
Vilior illius, quòd nostro est edita partu.
En quæsita diu tandem mihi nata reperta est:
Si reperire vocas, amittere certius; aut si
Scire ubi sit, reperire vocas. Quòd rapta, feremus; 520
Dummodo reddat eam: neque enim prædone marito
Filia digna tua est; si jam mea filia digna est.
Jupiter excepit: Commune est pignus onusque
Nata mihi tecum: sed, si modò nomina rebus
Addere vera placet, non hoc injuria factum,
Verùm amor est: neque erit nobis gener ille pudori.
Tu modò, Diva, velis. Ut desint cetera; quantum est
Esse Jovis fratrem! quid quòd nec cetera desunt,
Nec cedit nisi sorte mihi? sed tanta cupido
Si tibi discidii; repetat Proserpina cœlum: 530
Lege tamen certâ; si nullos contigit illic
Ore cibos: nam sic Parcarum fœdere cautum est.
Dixerat. At Cereri certum est educere natam.
Non ita fata sinunt: quoniam jejunia virgo
Solverat: et, cultis dum simplex errat in hortis,
Pœniceum curvâ decerpserat arbore pomum:
Sumtaque pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo: solusque ex omnibus illud
Viderat Ascalaphus: quem quondam dicitur Orphne,
Inter Avernales haud ignotissima Nymphas, 540
Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris.
Vidit: et indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina Erebi; testemque profanam
Fecit avem: sparsumque caput Phlegethontide lymphâ
In rostrum, et plumas, et grandia lumina vertit.
Ille sibi ablatus fulvis amicitur ab alis;
Inque caput crescit; longosque reflectitur ungues;
Vixque movet natas per inertia brachia pennas:
Fœdaque fit volucris, venturi nuntia luctûs,
Ignavus bubo, dirum mortalibus omen. 550
Hic tamen indicio pœnam linguâque videri
Commeruisse *potest*. Vobis, Acheloïdes, unde
Plumæ pedesque avium, cùm virginis ora geratis?

Vidistis vestros subitis fi
Ne tamen ille canor, mu
Tantaque dos oris lingu
Virginei vultus, et vox l
At medius fratrisque s
Jupiter ex æquo volvent
Nunc Dea, regnorum nu
Cum matre est totidem, t
Vertitur extemplo facies,
Nam, modò quæ poterat
Læta Deæ frons est: ut
Nubibus antè fuit, victis u
Exigit alma Ceres, natâ
Quæ tibi caussa viæ: cur
Conticuere undæ: quarum
Fonte caput: viridesque n
Fluminis Elei veteres narr
Pars ego Nympharum, quæ
Una fui: nec me studiosiùs
Legit, nec posuit studiosiùs
Sed, quamvis formæ numqu
Quamvis fortis erem

Accessi; primúmque pedis vestigia tinxi:
Poplite deinde tenus. Neque eo contenta, recingor:
Molliaque impono salici velamina curvæ:
Nudaque mergor aquis. Quas dum ferioque, trahoque,
Mille modis labens, excussaque brachia jacto;
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur:
Territaque insisto propioris margine ripæ.
Quò properas, Arethusa? suis Alpheus ab undis,
Quò properas? iterum rauco mihi dixerat ore. 600
Sicut eram, fugio sine vestibus: altera vestes
Ripa meas habuit. Tanto magis instat, et ardet:
Et quia nuda fui, sum visa paratior illi.
Sic ego currebam; sic me ferus ille premebat:
Ut fugere accipitrem pennâ trepidante columbæ,
Ut solet accipiter trepidas agitare columbas.
Usque sub Orchomenon, Psophidaque, Cyllenenque,
Mænaliosque sinus, gelidumque Erimanthon, et Elin
Currere sustinui: nec me velocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego, viribus impar, 610
Non poteram: longi patiens erat ille laboris.
Per tamen et campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoque, et rupes, et quâ via nulla, cucurri.
Sol erat à tergo: vidi præcedere longam
Ante pedes umbram; nisi si timor illa videbat.
Sed certè sonituque pedum terrebar; et ingens
Crinales vittas adflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ, Fer opem, deprendimur, inquam,
Armigeræ, Dictynna, tuæ: cui sæpe dedisti
Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetrâ. 620
Mota Dea est; spissisque ferens è nubibus unam
Me super injecit. Lustrat caligine tectam
Amnis; et ignarus circum cava nubila quærit.
Bisque locum, quo me Dea texerat, inscius ambit:
Et bis, Iö Arethusa, Iö Arethusa, vocavit.
Quid mihi tunc animi miseræ fuit? anne quod agnæ
est,
Siqua lupos audit circum stabula alta frementes?
Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit

Ros cadit : et citiùs, quàm nunc
In laticem mutor. Sed enim cog
Amnis aquas, positoque viri, quo
Vertitur in proprias, ut se mihi m
Delia rumpit humum. Cæcis ego
Advehor Ortygiam : quæ me, co
Grata meæ, superas eduxit prima
Hâc Arethusa tenus. Geminos
Curribus admovit ; frenisque coër
Et medium cœli terræque per aëra
Atque levem currum Tritonida mi
Triptolemo ; partimque rudi data s
Spargere humo, partim post tempo
Jam super Europen sublimis, et As
Vectus erat juvenis ; Scythicas adv
Rex ibi Lyncus erat. Regis subit i
Quâ veniat, caussamque viæ, nome
Et patriam. Patria est claræ mihi,
Triptolemus nomen. Veni nec pup
Nec pede per terras : patuit mihi p
Dona fero Cereris ; latos quæ spars
Frugiferas messes, alimentaque mi

lia, et non est patientia libera nobis;
ne ex poenis: et, quò vocat ira, sequemur.
nt Emathides, spernuntque minacia verba;
atque loqui, et magno clamore protervas 670
ntare manus, pennas exire per ungues
pexere suos, operiri brachia plumis:
raque alterius rigido concrescere rostro
vident, volucresque novas accedere silvis.
ngue volunt plangi; per brachia mota levatæ
e pendebant, nemorum convicia, picæ.
ne quoque in alitibus facundia prisca remansit,
ngque garrulitas, studiumque immane loquendi.

ntos cadit: et citiùs, quàm nunc tibi i
In laticem mutor. Sed enim cognosci
Amnis aquas, positoque viri, quod sum
Vertitur in proprias, ut se mihi miscea
Delia rumpit humum. Cæcis ego mer
Advehor Ortygiam: quæ me, cognoin
Grata meæ, superas eduxit prima sub
Hâc Arethusa tenus. Geminos Dea
Curribus admovit; frenisque coërcuit c
Et medium cœli terræque per aëra vect
Atque levem currum Tritonida misit in
Triptolemo; partimque rudi data semin
Spargere humo, partim post tempora lon
Jam super Europen sublimis, et Asida, t
Vectus erat juvenis; Scythicas advertit
Rex ibi Lyncus erat. Regis subit ille pe
Quâ veniat, caussamque viæ, nomenque
Et patriam. Patria est claræ mihi, dixit,
Triptolemus nomen. Veni nec puppe pe
Nec pede per terras: patuit mihi perviu
Dona fero Cereris; latos quæ sparsa per
Frugiferas messes, alimenta

is, et non est patientia libera nobis;
n in pœnas: et, quò vocat ira, sequemur.
Emathides, spernuntque minacia verba;
ique loqui, et magno clamore protervas 670
are manus, pennas exire per ungues
ere suos, operiri brachia plumis:
que alterius rigido concrescere rostro
lent, volucresque novas accedere silvis.
ae volunt plangi; per brachia mota levatæ
endebant, nemorum convicia, picæ.
quoque in alitibus facundia prisca remansit,
que garrulitas, studiumque immane loquendi.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER SEXTUS.

Præbuerat dictis Tritonia talibus aurem;
Carminaque Aönidum, justamque probaverat iram
Tum secum, Laudare parum est; laudemur et ip
Numina nec sperni sine pœnâ nostra sinamus.
Mæoniæque animum fatis intendit Arachnes:
Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
Audierat. Non illa loco, nec origine gentis

n sic orsa loqui: Non omnia grandior ætas,
æ fugiamus, habet: seris venit usus ab annis.
nilium ne sperne meum. Tibi fama petatur 30
er mortales faciendæ maxima lanæ.
ie Deæ: veniamque tuis temeraria dictis
plice voce roga: veniam dabit illa roganti.
picit hanc torvis, inceptaque fila relinquit;
que manum retinens, confessaque vultibus iram,
ibus obscuram resecuta est Pallada dictis:
ntis inops, longàque venis confecta senectâ:
nimiùm vixisse diu nocet. Audiat istas,
ua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voces:
nilii satis est in me mihi: neve monendo 40
fecisse putes; eadem sententia nobis.
non ipsa venit? cur hæc certamina vitat?
n Dea, Venit, ait; formamque removit anilem;
adaque exhibuit. Venerantur numina Nymphæ,
gdonidesque nurus: sola est non territa virgo:
tamen erubuit; subitusque invita notavit
rubor: rursusque evanuit: ut solet aër
pureus fieri, cùm primùm Aurora movetur;
breve post tempus candescere Solis ab ictu.
stat in incepto, stolidæque cupidine palmæ 50
ua fata ruit. Neque enim Jove nata recusat:
monet ulterius, nec jam certamina differt.
id mora; consistunt diversis partibus ambæ,
gracili geminas intendunt stamine telas.
a jugo vincta est: stamen secernit arundo:
ritur medium radiis subtemen acutis;
d digiti expediunt, atque inter stamina ductum
cusso feriunt insecti pectine dentes.
aque festinant: cinctæque ad pectora vestes
chia docta movent, studio fallente laborem. 60
et Tyrium quæ purpura sensit aënum
ritur, et tenues parvi discriminis umbræ:
alis ab imbre solet percussus solibus arcus
cere ingenti longum curvamine cœlum:
quo diversi niteant cùm mille colores,

Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit.
Usque adeò quod tangit idem est: tamen ultima distant.
Illic et lentum filis immittitur aurum,
Et vetus in telâ deducitur argumentum.
Cecropiâ Pallas scopulum Mavortis in arce
Pingit, et antiquam de terræ nomine litem.
Bis sex cœlestes, medio Jove, sedibus altis
Augustâ gravitate sedent. Sua quemque Deorum
Inscribit facies. Jovis est regalis imago.
Stare Deum pelagi, longoque ferire tridente
Aspera saxa facit, medioque è vulnere saxi
Exsiluisse ferum; quo pignore vindicet urbem.
At sibi dat clypeum, dat acutæ cuspidis hastam:
Dat galeam capiti: defenditur ægide pectus:
Percussamque suâ simulat de cuspide terram

Mæonis elusam designat imagine tauri
Europen: verum taurum, freta vera putares.
Ipsa videbatur terras spectare relictas,
Et comites clamare suas, tactumque vereri
Adsilientis aquæ; timidasque reducere plantas.
Fecit et Asterien aquilâ luctante teneri:
Fecit olorinis Ledan recubare sub alis:
Addidit, ut Satyri celatus imagine pulchram 110
Jupiter implêrit gemino Nycteïda foetu:
Amphitryon fuerit, cùm te Tirynthia cepit;
Aureus ut Danaën, Asopida luserit igneus;
Mnemosynen pastor: varius Deoïda serpens.
Te quoque mutatum torvo, Neptune, juvenco
Virgine in Æoliâ posuit. Tu visus Enipeus
Gignis Aloïdas, aries Bisaltida fallis.
Et te, flava comas, frugum mitissima Mater,
Sensit equum; te sensit avem crinita colubris
Mater equi volucris: sensit Delphina Melantho. 120
Omnibus his faciemque suam, faciemque locorum
Reddidit. Est illic agrestis imagine Phœbus:
Utque modò accipitris pennas, modò terga leonis
Gesserit: ut pastor Macareïda luserit Issen.
Liber ut Erigonen falsâ deceperit uvâ:
Ut Saturnus equo geminum Chirona creârit.
Ultima pars telæ, tenui circumdata limbo,
Nexilibus flores hederis habet intertextos.
Non illud Pallas, non illud carpere Livor
Possit opus. Doluit successu flava virago: 130
Et rupit pictas, cœlestia crimina, vestes.
Utque Cytoriaco radium de monte tenebat,
Ter quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix: laqueoque animosa ligavit
Guttura. Pendentem Pallas miserata levavit:
Atque ita, Vive quidem, pende tamen, improba, dixit:
Lexque eadem pœnæ, ne sis securа futuri,
Dicta tuo generi, serisque nepotibus esto.
Post ea discedens succis Hecateïdos herbæ
Spargit: et extemplo tristi medicamine tactæ 140

Ante suos Niobe thalam
Tum cùm Mæoniam vir
Nec tamen admonita est
Cedere Cœlitibus, verbis
Multa dabant animos. S
Nec genus amborum, ma
Sic placuere illi, quamvis
Ut sua progenies: et feli
Dicta foret Niobe, si non
Nam sata Tiresiâ, venturi
Per medias fuerat, divino
Vaticinata vias: Ismenide
Et date Latonæ, Latonige
Cum prece tura piâ: lauro
Ore meo Latona jubet. P
Thebaïdes jussis sua tempo
Turaque dant sanctis, et ve
Ecce venit comitum Niobe
Vestibus intexto Phrygiis s
Et, quantum ira sinit, formo
Cum capite immissos humer

› dominâ est: fidibusque mei commissa mariti
ssia cum populis à meque viroque reguntur.
quamcumque domûs adverto lumina partem, 180
mensæ spectantur opes. Accedit eódem
gna Deæ facies. Huc natas adjice septem,
totidem juvenes; et mox generosque nurusque.
serite nunc, habeat quam nostra superbia caussam:
scio quoque audete satam Titanida Cæo
tonam præferre mihi; cui maxima quondam
iguam sedem parituræ terra negavit.
c cœlo, nec humo, nec aquis Dea vestra recepta est.
sul erat mundi; donec miserata vagantem,
spita tu terris erras, ego, dixit, in undis, 190
tabilemque locum Delos dedit. Illa duobus
cta parens: uteri pars est hæc septima nostri.
m felix: quis enim neget hoc? felixque manebo.
oc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
ajor sum, quàm cui possit Fortuna nocere.
ultaque ut eripiat; multò mihi plura relinquet.
cessere metum mea jam bona. Fingite demi
ic aliquid populo natorum posse meorum;
n tamen ad numerum redigar spoliata duorum
tonæ: turbâ quò quantum distat ab orbâ? 200
: sacris, properate sacris; laurumque capillis
nite. Deponunt; infectaque sacra relinquunt:
odque licet, tacito venerantur murmure numen.
dignata Dea est: summoque in vertice Cynthi
libus est dictis geminâ cum prole locuta:
ı ego vestra parens, vobis animosa creatis,
nisi Junoni, nulli cessura Dearum,
ı Dea sim, dubitor: perque omnia secula cultis
ceor, ô nati, nisi vos succurritis, aris.
e dolor hic solus: diro convicia facto 210
ntalis adjecit: vosque est postponere natis
sa suis: et me (quod in ipsam recidat) orbam
xit; et exhibuit linguam scelerata paternam.
ljectura preces erat his Latona relatis:
sine, Phœbus ait, (pœnæ mora longa) querelas.

...ascendunt in equo
Terga premunt; aurc
E quibus Ismenos, qu
Prima suæ fuerat, du
Quadrupedes cursus, s
Hei mihi! conclamat;
Tela gerit, frenisque n
In latus à dextro paulli
Proximus, audito sonitu
Frena dabat Sipylus: v
Nube fugit visâ, penden
Carbasa deducit, ne quâ
Frena dabat. Dantem n
Consequitur: summâque
Hæsit; et exstabat nudu
Ille, ut erat pronus, per c
Volvitur; et calido tellure
Phædimus infelix, et aviti
Tantalus, ut solito finem i
Transierant ad opus nitidæ
Et jam contulerant arcto lu
Pectora pectoribus; cùm te
Sicut ...

At non intonsum simplex Damasichthona vulnus
Adficit. Ictus erat, quâ crus esse incipit, et quâ
Mollia nervosus facit internodia poples.
Dumque manu tentat trahere exitiabile telum,
Altera per jugulum pennis tenus acta sagitta est.
Expulit hanc sanguis: seque ejaculatus in altum
Emicat, et longè terebratâ prosilit aurâ. 260
Ultimus Ilioneus non profectura precando
Brachia sustulerat: Dique ô communiter omnes,
Dixerat, (ignarus non omnes esse rogandos)
Parcite. Motus erat, cùm jam revocabile telum
Non fuit, Arcitenens: minimo tamen occidit ille
Vulnere; non altâ percusso corde sagittâ.
Fama mali, populique dolor, lacrimæque suorum
Tam subitæ matrem certam fecere ruinæ,
Mirantem potuisse; irascentemque, quòd ausi
Hoc essent Superi, quòd tantum juris haberent. 270
Nam pater Amphion, ferro per pectus adacto,
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu quantum hæc Niobe Niobe distabat ab illâ,
Quæ modò Latoïs populum submoverat aris,
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem,
Invidiosa suis; at nunc miseranda vel hosti!
Corporibus gelidis incumbit; et ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad cœlum liventia brachia tendens,
Pascere, crudelis, nostro, Latona, dolore; 280
Pascere, ait; satiaque meo tua pectora luctu:
[Corque ferum satia, dixit: per funera septem]
Efferor: exsulta; victrixque inimica triumpha.
Cur autem victrix? miseræ mihi plura supersunt,
Quàm tibi felici: post tot quoque funera vinco.
Dixerat: insonuit contento nervus ab arcu:
Qui, præter Nioben unam, conterruit omnes.
Illa malo est audax. Stabant cum vestibus atris
Ante toros fratrum demisso crine sorores.
E quibus una, trahens hærentia viscere tela, 290
Imposito fratri, moribunda relanguit ore.

Altera, solari miseram conata parentem,
Conticuit subitò, duplicataque vulnere cæco est.
[Oraque non pressit, nisi postquam spiritus exit.]
Hæc frustrà fugiens collabitur; illa sorori
Immoritur: latet hæc; illam trepidare videres.
Sexque datis leto, diversaque vulnera passis,
Ultima restabat: quam toto corpore mater,
Totâ veste tegens, Unam, minimamque relinque;
De multis minimam posco, clamavit, et unam. 300
Dumque rogat; pro quâ rogat, occidit. Orba resedit
Exanimes inter natos, natasque, virumque:
Diriguitque malis. Nullos movet aura capillos.
In vultu color est sine sanguine: lumina mœstis
Stant immota genis: nihil est in imagine vivi.
Ipsa quoque interiùs cum duro lingua palato
Congelat, et venæ desistunt posse moveri.

Indigenæne Dei; cùm talia reddidit hospes: 330
Non hâc, ô juvenis, montanum numen in arâ est.
Illa suam vocat hanc, cui quondam regia Juno
Orbe interdixit: quam vix erratica Delos
Orantem accepit, tum cùm levis insula nabat.
Illic, incumbens cum Palladis arbore palmæ,
Edidit invitâ geminos Latona novercâ.
Hinc quoque Junonem fugisse puerpera fertur:
Inque suo portâsse sinu, duo numina, natos.
Immque Chimæriferæ, cùm Sol gravis ureret arva,
Finibus in Lyciæ, longo Dea fessa labore, 340
Sidereo siccata sitim collegit ab æstu:
Uberaque ebiberant avidi lactantia nati.
Fortè lacum melioris aquæ prospexit in imis
Vallibus: agrestes illîc fruticosa legebant
Vimina cum juncis, gratamque paludibus ulvam.
Accessit, positoque genu Titania terram
Pressit; ut hauriret gelidos potura liquores.
Rustica turba vetant. Dea sic adfata vetantes:
Quid prohibetis aquis? usus communis aquarum.
Nec Solem proprium Natura, nec aëra fecit, 350
Nec tenues undas: ad publica munera veni.
Quæ tamen ut detis supplex peto. Non ego nostros
Abluere hîc artus, lassataque membra parabam;
Sed relevare sitim. Caret os humore loquentis;
Et fauces arent; vixque est via vocis in illis.
Haustus aquæ mihi nectar erit: vitamque fatebor
Accepisse simul; vitam dederitis in undâ.
Hi quoque vos moveant, qui nostro brachia tendunt
Parva sinu. Et casu tendebant brachia nati.
Quem non blanda Deæ potuissent verba movere? 360
Hi tamen orantem perstant prohibere: minasque,
Ni procul abscedat, conviciaque insuper addunt.
Nec satis hoc: ipsos etiam pedibusque manuque
Turbavere lacus: imoque è gurgite mollem
Huc illuc limum saltu movêre maligno.
Distulit ira sitim. Neque enim jam filia Cœi
Supplicat indignis; nec dicere sustinet ultrà.

Verba minora Deâ. Tollensque ad sidera palmas
Æternùm stagno, dixit, vivatis in isto:
Eveniunt optata Deæ: juvat isse sub undas
Et modò tota cavâ summergere membra paludes;
Nunc proferre caput; summo modò gurgite nare
Sæpe super ripam stagni considere: sæpe
In gelidos resilire lacus. Et nunc quoque turpes
Litibus exercent linguas: pulsoque pudore,
Quamvis sint sub aquâ, sub aquâ maledicere tent
Vox quoque jam rauca est; inflataque colla tumesc
Ipsaque dilatant patulos convicia rictus.
Terga caput tangunt; colla intercepta videntur:
Spina viret: venter, pars maxima corporis, albet:
Limosoque novæ saliunt in gurgite ranæ.

Sic ubi nescio quis Lyciâ de gente virorum
Retulit exitium; Satyri reminiscitur alter;

nalas hic humerus, nascendi tempore, dextro,
poreusque fuit. Manibus mox cæsa paternis
mbra fuerunt junxisse Deos, aliisque repertis,
lobus est jaguli medius, summique lacerti,
ti. Impositum est non comparentis in usum 410
tis ebur: factoque Pelops fuit integer illo.
Sublimi proceres coëunt: urbesque propinquæ
vere suos ire ad solatia reges,
pasque, et Sparte, Pelopeïadesque Mycenæ,
nondum torvæ Calydon invisa Dianæ,
homenosque ferox, et nobilis ære Corinthos,
nemeque ferax, Patræque, humilesque Cleonæ,
Neleïa Pylos, neque adhuc Pittheïa Trœzen,
eque urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmo,
eriúsque sitæ bimari spectantur ab Isthmo. 420
dere quis posit? solæ cessatis Athenæ.
titit officio bellum; subvectaque ponto
bara Mopsopios terrebant agmina muros.
eïcius Tereus hæc auxiliaribus armis
lerat; et clarum vincendo nomen habebat.
am sibi Pandion opibusque virisque potentem,
gentis à magno ducentem forte Gradivo,
nubio Procnes junxit. Non pronuba Juno,
n Hymenæus adest, non illi Gratia lecto.
nenides tenuere faces de funere raptas: 430
menides stravere torum: tectoque profanus
ubsit bubo, thalamique in culmine sedit.
e ave sunt juncti Procne Tereusque; parentes
e ave sunt facti. Gratata est scilicet illis
racia: Disque ipsi grates egêre: diemque,
ique data est claro Pandione nata tyranno,
ique erat ortus Itys, festam jussere vocari.
ae adeò latet utilitas. Jam tempora Titan
inque per autumnos repetiti duxerat anni;
m, blandita viro Procne, Si gratia, dixit, 440
a mea est, vel me visendæ mitte sorori;
soror huc veniat. Redituram tempore parvo
mittes socero. Magni mihi numinis instar

Ecce venit magno dive
Divitior formâ: quales
Naïdas et Dryadas mec
Si modò des illi cultus,
Non secùs exarsit consp
Quàm si quis canis igne
Aut frondem, positasque
Digna quidem facies. S
Exstimulat: pronumque
In Venerem est. Flagrat
Impetus est illi, comitum
Nutricisque fidem: nec n
Sollicitare datis; totumqu
Aut rapere, et sævo rapta
Et nihil est, quod non effr
Ausit: nec capiunt inclusa
Jamque moras malè fert;
Ad mandata Procnes; et a
Facundum faciebat amor.
Ulterius justo, Procnen ita
Addidit et lacrimas; tamqu

Esse parens vellet: neque enim minùs impius esset.
Vincitur ambarum genitor preces. Gaudet, agitque
Illa patri grates: et successisse duabus
Id putat infelix, quod erit lugubre duabus.
Jam labor exiguus Phœbo restabat: equique
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.
Regales epulæ mensis, et Bacchus in auro
Ponitur: hinc placido dantur sua corpora somno.
At rex Odrysius, quamvis secessit, in illâ 490
Æstuat: et repetens faciem, motusque, manusque;
Qualia vult fingit, quæ nondum vidit: et ignes
Ipse suos nutrit, curâ removente soporem.
Lux erat: et, generi dextram complexus euntis,
Pandion comitem lacrimis commendat obortis:
Hanc ego, care gener, quoniam pia caussa coëgit,
[Et voluere ambæ, voluisti tu quoque, Tereu,]
Do tibi: perque fidem, cognataque pectora supplex,
Per Superos oro, patrio tuearis amore:
Et mihi sollicitæ lenimen dulce senectæ 500
Quamprimum (omnis erit nobis mora longa) remittas.
Tu quoque quamprimum, (satis est procul esse sororem)
Si pietas ulla est, ad me, Philomela, redito.
Mandabat; pariterque suæ dabat oscula natæ:
Et lacrimæ mites inter mandata cadebant.
Utque fide pignus dextras utriusque poposcit;
Inter seque datas junxit; natamque nepotemque
Absentes memori pro se jubet ore salutent:
Supremumque vale, pleno singultibus ore,
Vix dixit: timuitque suæ præsagia mentis. 510
Ut semel imposita est pictæ Philomela carinæ;
Admotumque fretum remis, tellusque repulsa est:
Vicimus, exclamat: mecum mea vota feruntur.
[Exsultatque, et vix animo sua gaudia differt]
Barbarus: et nusquam lumen detorquet ab illâ.
Non aliter, quàm cùm pedibus prædator obuncis
Deposuit nido leporem Jovis ales in alto:
Nulla fuga est capto: spectat sua præmia raptor.
Jamque iter affectum; jamque in sua litora fessis

Germanam vidisse dabis. Jubet ille carinas
In freta deduci; veloque et remige portus
Cecropios intrat; Piræaque litora tangit.
Ut primùm soceri data copia, dextraque dextra
Jungitur; et fausto committitur omine sermo.
Cuperat, adventûs caussam, mandata referre
Conjugis; et celeres missæ spondere recursus: 450
Ecce venit magno dives Philomela paratu;
Divitior formâ: quales audire solemus
Naïdas et Dryadas mediis incedere silvis:
Si modò des illi cultus, similesque paratus.
Non secùs exarsit conspectâ virgine Tereus,
Quàm si quis canis ignem supponat aristis:
Aut frondem positasque crematet fœnilibus herbas.
Digna quidem facies. Sed et hunc innata libido
Exstimulat, promptaque genus regionibus illis

Esse parens vellet: neque enim minùs impius esset.
Vincitur ambarum genitor prece. Gaudet, agitque
Illa patri grates: et successisse duabus
Id putat infelix, quod erit lugubre duabus.
Jam labor exiguus Phœbo restabat: equique
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.
Regales epulæ mensis, et Bacchus in auro
Ponitur: hinc placido dantur sua corpora somno.
At rex Odrysius, quamvis secessit, in illâ 490
Æstuat: et repetens faciem, motusque, manusque;
Qualia vult fingit, quæ nondum vidit: et ignes
Ipse suos nutrit, curâ removente soporem.
Lux erat: et, generi dextram complexus euntis,
Pandion comitem lacrimis commendat obortis:
Hanc ego, care gener, quoniam pia caussa coëgit,
[Et voluere ambæ, voluisti tu quoque, Tereu,]
Do tibi: perque fidem, cognataque pectora supplex,
Per Superos oro, patrio tuearis amore:
Et mihi sollicitæ lenimen dulce senectæ 500
Quamprimum (omnis erit nobis mora longa) remittas.
Tu quoque quamprimum, (satis est procul esse sororem)
Si pietas ulla est, ad me, Philomela, redito.
Mandabat; pariterque suæ dabat oscula natæ:
Et lacrimæ mites inter mandata cadebant.
Utque fide pignus dextras utriusque poposcit;
Inter seque datas junxit; natamque nepotemque
Absentes memori pro se jubet ore salutent:
Supremumque vale, pleno singultibus ore,
Vix dixit: timuitque suæ præsagia mentis. 510
Ut semel imposita est pictæ Philomela carinæ;
Admotumque fretum remis, tellusque repulsa est:
Vicimus, exclamat: mecum mea vota feruntur.
[Exsultatque, et vix animo sua gaudia differt]
Barbarus: et nusquam lumen detorquet ab illâ.
Non aliter, quàm cùm pedibus prædator obuncis
Deposuit nido leporem Jovis ales in alto:
Nulla fuga est capto: spectat sua præmia raptor.
Jamque iter effectum; jamque in sua litora fessis

[illegible] sua, magi
Illa tremit, velut agna
Ore excussa lupi, nond
Utque columba, suo m
Horret adhuc, avidosque
Mox ubi mens rediit; p
[Lugenti similis, cæsis
Intendens palmas, Prô
Prô crudelis, ait! nec te
Cum lacrimis movêre pii
Nec mea virginitas, nec
Omnia turbâsti: pellex e
Tu geminus conjux: non
Quin animam hanc (ne quo
Eripis? atque utinam feci
Concubitus! vacuas habui
Si tamen hæc Superi cern
Sunt aliquid; si non perie
Quandocumque mihi pœna
Projecto, tua facta loquar.
In populos veniam: si silvi
Implebo silvas, et conscia s
Audiat h[illegible]

a jacet, terræque tremens immurmurat atræ.
que salire solet mutilatæ cauda colubræ,
pitat; et moriens dominæ vestigia quærit. 560
e quoque post facinus (vix ausim credere) fertur
pe suâ lacerum repetisse libidine corpus.
stinet ad Procnen post talia facta reverti.
njuge quæ viso germanam quærit: at ille
it gemitus fictos, commentaque funera narrat.
lacrimæ fecere fidem. Velamina Procne
ripit ex humeris, auro fulgentia lato:
luituque atras vestes: et inane sepulcrum
nstituit: falsisque piacula manibus infert:
luget non sic lugendæ fata sororis. 570
gna Deus bis sex acto lustraverat anno.
iid faciat Philomela? fugam custodia claudit:
ucta rigent solido stabulorum mœnia saxo:
mutum facti caret indice. Grande dolori
genium est: miserisque venit sollertia rebus.
umina barbaricâ suspendit callida telâ:
rpuraque notas filis intexuit albis,
licium sceleris: perfectaque tradidit uni:
que ferat dominæ gestu rogat. Ille rogata
rtulit ad Procnen: nec scit quid tradat in illis. 580
olvit vestes sævi matrona tyranni:
rmanesque suæ carmen miserabile legit:
(mirum potuisse) silet: dolor ora repressit:
rbaque quærenti satis indignantia linguæ
fuerunt: nec flere vacat. Sed fasque nefasque
nfusura ruit: pœnæque in imagine tota est.
mpus erat, quo sacra solent Triëterica Bacchi
honiæ celebrare nurus. Nox conscia sacris.
cte sonat Rhodope tinnitibus æris acuti:
cte suâ est egressa domo regina: Deique 590
tibus instruitur; furialiaque accipit arma.
te caput tegitur: lateri cervina sinistro
illera dependent: humero levis incubat hasta.
ncita per silvas, turbâ comitante suarum,
rribilis Procne, furiisque agitata doloris,

Bacche, tuas simulat. Venit ad stabula avia tan
Exululatque, Evoëque sonat, portasque refringi
Germanamque rapit: raptæque insignia Bacchi
Induit: et vultus hederarum frondibus abdit:
Attonitamque trahens intra sua limina ducit.
Ut sensit tetigisse domum Philomela nefandam
Horruit infelix; totoque expalluit ore.
Nacta locum Procne, sacrorum pignora demit,
Oraque develat miseræ pudibunda sorori;
Amplexuque petit. Sed non attollere contrà
Sustinet hæc oculos; pellex sibi visa sororis:
Dejectoque in humum vultu, jurare volenti,
Testarique Deos, per vim sibi dedecus illud
Illatum, pro voce manus fuit. Ardet, et iram
Non capit ipsa suam Procne: fletumque sorori
Corripiens, Non est lacrimis hic, inquit, agendi

ie matrem, cur non vocat illa sororem?
vide, Pandione nata, marito.
celus est pietas in conjuge Tereo.
axit Ityn, veluti Gangetica cervæ
tum per silvas tigris opacas.
altæ partem tenuere remotam;
: manus, et jam sua fata videntem,
ater, clamantem, et colla petentem 640
ene, lateri quâ pectus adhæret:
vertit. Satis illi ad fata vel unum
jugulum ferro Philomela resolvit.
, animæque aliquid retinentia membra
ars inde cavis exsultat aënis:
tridet: manant penetralia tabo.
njux ignarum Terea mensis:
sacrum mentita, quod uni
iro, comites famulosque removit.
olio, Tereus, sublimis avito, 650
ie suam sua viscera congerit alvum.
animi est, Ityn huc arcessite, dixit.
equit crudelia gaudia Procne;
apiens exsistere nuntia cladis;
od poscis, ait. Circumspicit ille,
juærit. Quærenti, iterumque vocanti,
sis furiali cæde capillis,
sque caput Philomela cruentum
tris: nec tempore maluit ullo
meritis testari gaudia dictis. 660
ti mensas clamore repellit,
et Stygiâ de valle sorores:
ssit, reserato pectore diras
apes, demersaque viscera gestit:
ue vocat bustum miserabile nati:
nudo genitas Pandione ferro.
pidum pennis pendere putares;
nis. Quarum petit altera silvas;
bit. Neque adhuc de pectore cædis
signataque sanguine pluma est. 670

Nacta locum Procne, [illegible]
Oraque develat miseræ pudibunda sorori
Amplexuque petit. Sed non attollere co
Sustinet hæc oculos; pellex sibi visa so
Dejectoque in humum vultu, jurare vole
Testarique Deos, per vim sibi dedecus i
Illatum, ipso voce manus fuit. Ardet, e
Non capitinea suam Procne: fletumqu
Confiplens. Non est lacrimis hic, inquit,
Sed ferro; sed si quid habes, quod vinc
Potest. In omne nefas ego me, germa
Aut ago, cum facibus regalia tecta cren
Artifices mediis immittam Terea flam
Aut linguam, aut oculos, aut quæ tibi me
Abstulerunt, ferro rapiam: aut per vul
Sontem animam expellam. Magnum,
paravi.
Quid sit, adhuc dubito. Peragit dum
Ad matrem veniebat Itys. Quid possi
Admonita est: oculisque tuens immitil
Ea similis patri! dixit. Nec plura loe
Triste parat facinus; tacitâque exæstu

Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa sororem
Cui sis nupta vide, Pandione nata, marito.
Degeneras: scelus est pietas in conjuge Tereo.
Nec mora; traxit Ityn, veluti Gangetica cervæ
Lactentem fœtum per silvas tigris opacas.
Utque domûs altæ partem tenuere remotam;
Tendentemque manus, et jam sua fata videntem,
Eia, et jam, mater, clamantem, et colla petentem 640
Ense ferit Procne, lateri quâ pectus adhæret:
Nec vultum avertit. Satis illi ad fata vel unum
Vulnus erat: jugulum ferro Philomela resolvit.
Vivaque adhuc, animæque aliquid retinentia membra
Dilaniant. Pars inde cavis exsultat aënis:
Pars verubus stridet: manant penetralia tabo.
His adhibet conjux ignarum Terea mensis:
Et patrii moris sacrum mentita, quod uni
Fas sit adire viro, comites famulosque removit.
Inde, sedens solio, Tereus, sublimis avito, 650
Vescitur: inque suam sua viscera congerit alvum.
Tantaque nox animi est, Ityn huc arcessite, dixit.
Dissimulare nequit crudelia gaudia Procne;
Imque suæ cupiens exsistere nuntia cladis;
Nus habes, quod poscis, ait. Circumspicit ille,
Quæque ubi sit quærit. Quærenti, iterumque vocanti,
Ut erat sparsis furiali cæde capillis,
Illiit: Ityosque caput Philomela cruentum
Et in ora patris: nec tempore maluit ullo
Se loqui, et meritis testari gaudia dictis. 660
Rius ingenti mensas clamore repellit,
Easque ciet Stygiâ de valle sorores:
Quò, si possit, reserato pectore diras
Ore inde dapes, demersaque viscera gestit:
Quò, seque vocat bustum miserabile nati:
Sequitur nudo genitas Pandione ferro.
Cecropidum pennis pendere putares;
Ut pennis. Quarum petit altera silvas;
Ecta subit. Neque adhuc de pectore cædis
notæ; signataque sanguine pluma est. 670

Ille dolore suo, pœnæque cupidine velox,
Vertitur in volucrem, cui stant in vertice cristæ:
Prominet immodicum pro longâ cuspide rostrum.
Nomen Epops volucri: facies armata videtur.
Hic dolor ante diem, longæque extrema senectæ
Tempora, Tartareas Pandiona misit ad umbras.
Sceptra loci, rerumque capit moderamen Erechthe
Justitiâ dubium, validisne potentior armis.
Quattuor ille quidem juvenes, totidemque creârat
Feminæ sortis: sed erat par forma duarum.
E quibus Æolides Cephalus te conjuge felix,
Proeri fuit: Boreæ Tereus Thracesque nocebant:
Dilectâque diu caruit Deus Orithyiâ,
Dum rogat, et precibus mavult, quàm viribus, uti.
Ast ubi blanditiis agitur nihil, horridus irâ,
[illegible] solita est illi, nimiúmque domestica, vento;
[illegible] id enim mea tela reliqui,
[illegible] minaces

Nec priùs aërii cursûs suppressit habenas,
Quàm Ciconum tenuit populos, sua mœnia, raptor.
Illic et gelidi conjux Actæa tyranni, 711
Et genetrix facta est; partus enixa gemellos;
Cetera qui matris, pennas genitoris haberent.
Non tamen has unà memorant cum corpore natas:
Barbaque dum rutilis aberat submissa capillis;
Implumes Calaïsque puer, Zethesque, fuerunt.
Mox pariter ritu pennæ cœpere volucrum
Cingere utrumque latus; pariter flavescere malæ.
Ergo, ubi concessit tempus puerile juventæ,
Vellera cum Minyis nitido radiantia villo 720
Per mare non motum primâ petiere carinâ.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER SEPTIMUS.

Jamque fretum Minyæ Pagasæâ puppe secabant,
Perpetuâque trahens inopem sub nocte senectam
Phineus visus erat; juvenesque Aquilone creati
Virgineas volucres miseri senis ore fugârant;

Occidat, in Dis est. Vivat tamen; idque precari
Vel sine amore licet. Quid enim commisit Iäson?
Quam, nisi crudelem, non tangat Iäsonis ætas,
Et genus, et virtus? quam non, ut cetera desint,
Forma movere potest? certè mea pectora movit.
At, nisi opem tulero, taurorum adflabitur ore:
Concurretque suæ segeti, tellure creatis 30
Hostibus: aut avido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar, tum me de tigride natam,
Tum ferrum et scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non et specto pereuntem? oculosque videndo
Conscelero? cur non tauros exhortor in illum,
Terrigenasque feros, insopitumque draconem?
Di meliora velint. Quamquam non ista precanda,
Sed facienda mihi. Prodamne ego regna parentis,
Atque ope nescio quis servabitur advena nostrâ,
Ut per me sospes, sine me, det lintea ventis, 40
Virque sit alterius; pœnæ Medea relinquar?
Si facere hoc, aliamve potest præponere nobis,
Occidat ingratus. Sed non is vultus in illo,
Non ea nobilitas animo est, ea gratia formæ,
Ut timeam fraudem, meritique oblivia nostri.
Et dabit antè fidem: cogamque in fœdera testes
Esse Deos. Quid tuta times? accingere; et omnem
Pelle morum. Tibi se semper debebit Iäson,
Te face sollemni junget sibi: perque Pelasgas
Servatrix urbes matrum celebrabere turbâ. 50
Ergo ego germanam, fratremque, patremque, Deosque,
Et natale solum, ventis ablata, relinquam?
Nempe pater sævus, nempe est mea barbara tellus,
Frater adhuc infans: stant mecum vota sororis.
Maximus intra me Deus est. Non magna relinquam;
Magna sequar: titulum servatæ pubis Achivæ,
Notitiamque loci melioris, et oppida, quorum
Hic quoque fama viget, cultusque, artesque virorum:
Quemque ego cum rebus, quas totus possidet orbis,

Æsoniden mutâsse velim: quo conjuge felix
Et Dis cara ferar, et vertice sidera tangam.
Quid? quôd nescio qui mediis concurrere in undis
Dicuntur montes, ratibusque inimica Charybdis,
Nunc sorbere fretum, nunc reddere; cinctaque sæv
Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo?
Nempe tenens quod amo, gremioque in Iasonis ha
rens,
Per freta longa trahar. Nihil illum amplexa vere
bor:
Aut, si quid metuam, metuam de conjuge solo.
Conjugiumne vocas, speciosaque nomina culpæ
Imponis, Medea, tuæ? quin adspice quantum
Adgrediare nefas: et, dum licet, effuge crimen.
Dixit: et ante oculos rectum, pietasque, pudorque
Constiterant: et victa dabat jam terga Cupido.

patrem aperi cernentem cuncta futuri,
uque suos, per tanta pericula jurat.
is, accepit cantatas protinus herbas,
quae usum; lætusque in castra recessit.
, depulerat stellas Aurora micantes: 100
ifunt populi sacrum Mavortis in arvum;
iuntque jugia. Medio Rex ipse resedit
e purpureus, sceptroque insignis eburno.
damanteis Vulcanum naribus efflant
les tauri: tactæque vaporibus herbæ
:. Utque solent pleni resonare camini,
i terrenâ silices fornace soluti
iunt ignem liquidarum adspergine aquarum:
a sic intus clausas volventia flammas,
nque usta sonant. Tamen illis Æsone natus
jit. Vertêre truces venientis ad ora 111
les vultus, præfixaque cornua ferro;
eumque solum pede pulsavere bisulco;
cisque locum mugitibus implevere.
ere metu Minyæ. Subit ille; nec ignes
anhelatos, (tantum medicamina possunt)
laque audaci mulcet palearia dextrâ:
itoque jugo pondus grave cogit aratri
s, et insuetum ferro proscindere campum.
ur Colchi: Minyæ clamoribus implent, 120
mque animos. Galeâ tum sumit sænâ
os dentes; et aratos spargit in agros.
a mollit humus, valido prætincta veneno:
scunt, fiuntque sati nova corpora dentes.
hominis speciem maternâ sumit in alvo,
e suos intus numeros componitur infans;
iai maturus communes exit in auras:
i visceribus gravidæ telluris imago
a est hominis, fœto consurgit in arvo:
ue magis mirum, simul edita concutit arma.
ahi viderunt præacutæ cuspidis hastas 131
ut Haemonii juvenis torquere paratos;
ere metu vultumque animumque Pelasgi.

Ipsa quoque extimuit, quæ tutum fecerat illum :
Utque peti juvenem tot vidit ab hostibus unum,
Palluit ; et subito sine sanguine frigida sedit.
Neve parum valeant à se data gramina, carmen
Auxiliare canit ; secretasque advocat artes.
Ille, gravem medios silicem jaculatus in hostes,
A se depulsum Martem convertit in ipsos. 14
Terrigenæ pereunt per mutua vulnera fratres ;
Civilique cadunt acie. Gratantur Achivi :
Victoremque tenent ; avidisque amplexibus hærent.
Tu quoque victorem complecti, barbara, velles ;
Obstitit incepto pudor : et complexa fuisses ;
Sed te, ne faceres, tenuit reverentia famæ.
Quod licet, affectu tacito lætaris : agisque
Carminibus grates, et Dis auctoribus horum.
Pervigilem superest herbis sopire draconem ;

Non tamen adfectus tales confessa, Quod, inquit,
Excidit ore pio, conjux, scelus? ergo ego cuiquam
Posse tuæ videar spatium transcribere vitæ?
Nec sinat hoc Hecate; nec tu petis æqua: sed isto,
Quod petis, experiar majus dare munus, Iäson.
Arte meâ soceri longum tentabimus ævum,
Non annis revocare tuis. Modò Diva triformis
Adjuvet; et præsens ingentibus adnuat ausis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coïrent,
Efficerentque orbem. Postquam plenissima fulsit,
Ac solidâ terras spectavit imagine Luna: 181
Egreditur tectis, vestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos:
Fertque vagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus. Homines, volucresque, ferasque
Solverat alta quies: nullo cum murmure sepes,
Immotæque silent frondes; silet humidus aër:
Sidera sola micant. Ad quæ sua brachia tendens
Ter se convertit; ter sumtis flumine crinem
Irroravit aquis; ternis ululatibus ora 190
Solvit: et in durâ submisso poplite terrâ,
Nox, ait, arcanis fidissima, quæque diurnis
Aurea cum Lunâ succeditis ignibus, astra,
Tuque triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris
Adjutrixque venis, cantusque, artesque magarum,
Quæque magas, Tellus, pollentibus instruis herbis;
Auræque, et venti, montesque, amnesque, lacusque,
Dique omnes nemorum, Dique omnes noctis adeste:
Quorum ope, cùm volui, ripis mirantibus, amnes
In fontes rediere suos: concussaque sisto, 200
Stantia concutio cantu freta; nubila pello;
Nubilaque induco: ventos abigoque vocoque:
Vipereas rumpo verbis et carmine fauces:
Vivaque saxa, suâ convulsaque robora terrâ,
Et silvas moveo; jubeoque tremiscere montes:
Et mugire solum, manesque exire sepulcris.
Te quoque, Luna, traho, quamvis Temesæa laborea
Æra *tuos minuant*. Currus quoque carmine nostro

Pallet avi; pallet nostris Aurora venenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetâstis; et unco 210
Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis:
Custodemque rudem somni sopistis: et aurum,
Vindice decepto, Graias misistis in urbes.
Nunc opus est succis, per quos renovata senectus
In florem redeat, primosque recolligat annos.
Et dabitis: neque enim micuerunt sidera frustrâ;
Nec frustrà volucrum tractus cervice draconum
Currus adest. Aderat demissus ab æthere currus.
Quò simul adscendit, frenataque colla draconum 220
Permulsit, manibusque leves agitavit habenas;
Sublimis rapitur: sublataque Thessala Tempe
Despicit, et cretis regionibus adplicat angues:
Et quas Ossa tulit, quas altus Pelion herbas,

Tum super invergens liquidi carchesia Bacchi,
Æbeaque invergens tepidi carchesia lactis;
Verba simul fundit, terrenaque numina poscit:
Umbrarumque rogat raptâ cum conjuge regem,
Ne properent artus animâ fraudare senilcs. 250
Quos ubi placavit precibusque et murmure longo;
Æsonis effœtum proferri corpus ad aras
Jussit: et in plenos resolutum carmine somnos,
Exanimi similem, stratis porrexit in herbis.
Hinc procul Æsoniden, procul hinc jubet ire ministros:
Et monet arcanis oculos removere profanos.
Diffugiunt jussi. Sparsis Medea capillis
Bacchantum ritu flagrantes circuit aras:
Multifidasque faces in fossâ sanguinis atrâ
Tinguit: et intinctas geminis accendit in aris. 260
Terque senem flammâ, ter aquâ, ter sulfure lustrat.
Interea validum posito medicamen aëno
Fervet; et exsultat; spumisque tumentibus albet.
Illic Hæmoniâ radices valle resectas,
Seminaque, floresque, et succos incoquit acres.
Adjicit extremo lapides Oriente petitos,
Et, quas Oceani refluum mare lavit, arenas.
Addit et exceptas Lunâ pernocte pruinas,
Et strigis infames, ipsis cum carnibus, alas;
Inque virum soliti vultus mutare ferinos 270
Ambigui prosecta lupi. Nec defuit illic
Squamea Cinyphii tenuis membrana chelydri,
Vivacisque jecur cervi: quibus insuper addit
Ora caputque novem cornicis secula passæ.
His et mille aliis postquam sine nomine rebus
Propositum instruxit mortari barbara munus;
Arenti ramo jampridem mitis olivæ
Omnia confundit; summisque immiscuit ima.
Ecce vetus calido versatus stipes aëno
Fit viridis primò: nec longo tempore frondem 280
Induit; et subitò gravidis oneratur olivis.
At quicumque cavo spumas ejecit aëno

Ignis, et in terram guttæ cecidere calentes;
Vernat humus: floresque, et mollia pabula surgunt.
Quod simul ac vidit; stricto Medea recludit
Ense senis jugulum: veteremque exire cruorem
Passa, replet succis. Quos postquam combibit Æson
Aut ore acceptos, aut vulnere; barba comæque
Canitie posità nigrum rapuere colorem.
Pulsa fugit macies: abeunt pallorque situsque; 290
Adjectoque cavæ supplentur sanguine venæ;
Membraque luxuriant. Æson miratur, et olim
Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.
Viderat ex alto tanti miracula monstri
Liber: et admonitus juvenes nutricibus annos
Posse suis reddi; petit hoc Ætida munus.
Neve doli cessent; odium cum conjuge falsum
Phasias adsimulat: Pelieque ad limina supplex

: morsu balatum mirantibus, exsilit agnus: 320
ciritque fugâ; lactantiaque ubera quærit.
tupuere satæ Peliâ: promissaque postquam
dibuere fidem; tum verò impensiùs instant.
Juga Phœbus equis, in Ibero gurgite mersis,
nserat; et quartâ radiantia nocte micabant
ra; cùm rapido fallax Æetias igni
opis parum laticem, et sine viribus herbas.
que neci similis, resoluto corpore, regem,
cum rege suo custodes somnus habebat,
m dederant cantus, magicæque potentia linguæ.
ârant jussæ cum Colchide limina natæ: 331
bierantque torum. Quid nunc dubitatis inertes?
ngite, ait, gladios: veteremque haurite cruorem;
nplcam vacuas juvenili sanguine venas.
manibus vestris vita est ætasque parentis.]
ietas ulla est, nec spes agitatis inanes;
cium præstate patri: telisque senectam
gite; et saniem conjecto emittite ferro.
, ut quæque pia est, hortatibus impia prima est:
ne sit scelerata, facit scelus. Haud tamen ictus
i suos spectare potest: oculosque reflectunt; 341
:aque dant sævis aversæ vulnera dextris.
cruore fluens, cubito tamen adlevat artus;
ilacerque toro tentat consurgere: et inter
medius gladios pallentia brachia tendens;
d facitis, gnatæ? quid vos in fata parentis
tat, ait? Cecidere illis animique manusque.
sa locuturo cum verbis guttura Colchis
tulit, et calidis laniatum mersit aënis.
Quòd nisi pennatis serpentibus isset in auras, 350
i exemta foret pœnæ. Fugit alta, superque
on umbrosum, Philyrëia tecta, superque
ryn, et eventu veteris loca nota Cerambi.
ope Nympharum sublatus in aëra pennis,
n gravis infuso tellus foret obruta ponto,
ossilionem effugit inobrutus undas.

Gesserunt, tum cùm discederet Hercu
Phœbeamque Rhodon, et Iälysios
Quorum oculos ipso vitiantes omnia v
Jupiter exosus, fraternis subdidit undi
Transit et antiquæ Cartheïa mœnia
Quâ pater Alcidamas placidam de cor
Mirabatur erat nasci potuisse columba
Inde lacus Hyries videt, et Cycneïa
Quæ subitus celebravit olor. Nam Ph
Imperio pueri volucresque ferumque
Tradiderat domitos: taurum quoque v
Vicerat; et, spreto toties irritus amore
Præmia poscenti taurum suprema neg
Ille indignatus, Cupies dare, dixit: et
Desiluit saxo. Cuncti cecidisse putabe
Factus olor niveis pendebat in æra pe
At genetrix Hyrie, servati nescia, f
Delicuit: stagnumque suo de nomine
Adjacet hic Pleuron: in quâ trepida
Ophias effugit natorum vulnera Combe
Inde Calaureæ Létoïdos adspicit arv
In volucrem versi cum tenuisse

postquam Colchis arsit nova nupta venenis,
grantemque domum regis mare vidit utrumque;
guine natorum perfunditur impius ensis:
taque se malè mater, Iäsonis effugit arma.]
Hinc Titaniacis ablata draconibus, intrat
ladias arces: quæ te, justissime Phineu,
que, senex Peripha, pariter vidêre volantes, 400
ixamque novis neptem Polypemonis alis.
Excipit hanc Ægeus, facto damnandus in-uno:
c satis hospitium est, thalami quoque fœdere
jungit.
oque aderat Theseus, proles ignara parenti;
i virtute suâ bimarem pacaverat Isthmon.
jus in exitium miscet Medea, quod olim
ulerat secum Scythicis aconiton ab oris.
d Echidneæ memorant è dentibus ortum
se canis. Specus est tenebroso cæcus hiatu:
t via declivis, per quam Tirynthius heros 410
stantem, contraque diem radiosque micantes
liquantem oculos, nexis adamante catenis,
rberon abstraxit: rabidâ qui concitus irâ
plevit pariter ternis latratibus auras,
sparsit virides spumis albentibus agros.
s concrêsse putant; nactasque alimenta feracis
cundique soli, vires cepisse nocendi.
se, quia nascuntur, durâ vivacia caute,
restes aconita vocant. Ea conjugis astu
se parens Ægeus nato porrexit, ut hosti. 420
mserat ignarâ Theseus data poçula dextrâ;
m pater in capulo gladii cognovit eburno
gna sui generis; facinusque excussit ab ore.
fugit illa necem, nebulis per carmina motis.
At genitor, quamquam lætatur sospite nato;
tonitus tantum, leti discrimine parvo,
mmitti potuisse nefas, fovet ignibus aras,
uneribusque Deos implet: feriuntque secures
lla torosa boum, vinctorum cornua vittis.
ullus Erechthidis fertur celebratior illo 430

vidit et immitem Cephesias
Cercyonis letum vidit Cere
Occidit ille Sinis, magnis in
Qui poterat curvare trabes;
Ad terram latè sparsuras co
Tutus ad Alcathoën, Lelege
Composito Scirone patet: s
Terra negat sedem, sedem n
Quæ jactata diu fertur durâs
In scopulos. Scopulis nome
Si titulos annosque tuos num
Facta premant annos. Pro t
Publica suscipimus: Bacchi til
Consonat adsensu populi, pre
Regia: nec totâ tristis locus
Nec tamen (usque adeò nu
Sollicitique aliquid lætis inter
Gaudia percepit nato secura r
Bella parat Minos: qui quamq
Classe valet; patriâ tamen est
Androgeïque necem justis ulci
Ante tamen bellum

At non Oliaros, Didymæque, et Tenos, et Andros,
Et Gyaros, nitidæque ferax Peparethos olivæ, 470
Gnosiacas juvere rates. Latere inde sinistro
Œnopiam Minos petit, Æacidëia regna.
Œnopiam veteres appellavere: sed ipse
Æacus Æginan genetricis nomine dixit.
Turba ruit, tantæque virum cognoscere famæ
Expetit. Occurrunt illi Telamonque, minorque
Quàm Telamon, Peleus, et proles tertia Phocus.
Ipse quoque egreditur, tardus gravitate senili,
Æacus; et quæ sit veniendi caussa requirit.
Admonitus patrii luctûs suspirat, et illi 480
Dicta refert rector populorum talia centum:
Arma juves oro pro gnato sumta; piæque
Pars sis militiæ. Tumulo solatia posco.
Huic Asopiades, Petis irrita, dixit, et urbi
Haud facienda meæ: neque enim conjunctior ulla
Cecropidis hâc est tellus. Ea fœdera nobis.
Tristis abit, Stabuntque tibi tua fœdera magno,
Dixit: et utilius bellum putat esse minari,
Quàm gerere, atque suas ibi præconsumere vires.
Classis ab Œnopiis etiamnum Lyctia muris 490
Spectari poterat; cùm pleno concita velo
Attica puppis adest, in portusque intrat amicos:
Quæ Cephalum, patriæque simul mandata ferebat.
Æacidæ longo juvenes pòst tempore visum
Agnovere tamen Cephalum; dextrasque dedêre:
Inque patris duxere domum. Spectabilis heros,
Et veteris retinens etiamnum pignora formæ,
Ingreditur; ramumque tenens popularis olivæ:
A dextrâ lævâque duos ætate minores
Major habet, Clyton et Buten, Pallante creatos. 500
Postquam congressus primi sua verba tulerunt;
Cecropidum Cephalus peragit mandata, rogatque
Auxilium; fœdusque refert, et jura parentum:
Imperiumque peti totius Achaïdos addit.
Sic ubi mandatam juvit facundia caussam;
Æacus *in capulo sceptri nitente* sinistrâ,

Cum tam pulchra mihi, tar
Obvia processit. Multos ta
Quos quondam vidi vestrâ
Æacus ingemuit; tristique
Flebile principium melior fo
Hanc utinam possem vobis
Ordine nunc repetam. Neu
Ossa cinisque jacent, memori
Et quota pars illi rerum per
Dira lues irâ populis Junoni
Incidit, exosæ dictas à pellic
Dum visum mortale malum,
Caussa nocens cladis; pugn
Exitium superabat opem; qu
Principio cœlum spissâ calig
Pressit; et ignavos inclusit
Dumque quater junctis imple
Luna, quater plenum tenuata
Letiferis calidi spirârunt flatil
Constat et in fontes vitium v
Milliaque incultos serpentum
Errâsse; atque suis fluvios te

l præsæpe gemit, leto moriturus inerti.
n iuper irasci meminit; nec fidere cursu
rvi; nec armentis incurrere fortibus ursi:
lmis languor habet: silvisque, agrisque, viisque
rpora fœda jacent: vitiantur odoribus auræ.
ira loquor: non illa canes, avidæque volucres,
n eani tetigere lupi: dilapsa liquescunt; 550
lflatuque nocent; et agunt contagia laté.
rvenit ad miseros damno graviore colonos
stis, et in magnæ dominatur mœnibus urbis.
scera torrentur primó: flammæque latentis
dicium rubor est, et ductus anhelitus ægré.
pera lingua tumet; trepidisque arentia venis
à patent: auræque graves captantur hiatu.
on stratum, non ulla pati velamina possunt:
ura sed in terrâ ponunt præcordia: nec fit
orpus humo gelidum, sed humus de corpore fervet.
ec moderator adest: inque ipsos sæva medentes 561
rumpit clades; obsuntque auctoribus artes.
ad propior quisque est, servitque fideliùs ægro;
partem leti citiùs venit. Utque salutis
es abiit; finemque vident in funere morbi;
dulgent animis: et nulla, quid utile, cura est:
tile enim nihil est. Passim, positoque pudore,
ontibus, et fluviis, puteisque capacibus hærent:
ec priùs est exstincta sitis, quàm vita, bibendo.
de graves multi nequeunt consurgere; et ipsis 570
nmoriuntur aquis: alius tamen haurit et illas.
antaque sunt miseris invisi tædia lecti;
resiliunt: aut, si prohibent consistere vires,
orpora devolvunt in humum, fugiuntque penates
uisque suos: sua cuique domus funesta videtur.
t quia causa latet, locus est in crimine. Notis
emanimes errare viis, dum stare valebant,
dspiceres; flentes alios, terræque jacentes;
assaque versantes supremo lumina motu.
lumbraque pendentis tendunt ad sidera cœli, 580
lle, illic *ubi mors deprenderat*, exhalantes.

Quid mihi tunc animi fuit? an, quod debuit esse,
Ut vitam odissem, et cuperem pars esse meorum?
Quò se cumque acies oculorum flexerat; illic
Vulgus erat stratum: veluti cùm putria motis
Poma cadunt ramis, agitatâque ilice glandes.
Templa vides contrà, gradibus sublimia longis:
Jupiter illa tenet. Quis non altaribus illis
Irrita tura tulit? quoties pro conjuge conjux,
Pro gnato genitor, dum verba precantia dicit, 590
Non exoratis animam finivit in aris:
Inque manu turis pars incomsumta reperta est!
Admoti quoties templis, dum vota sacerdos
Concipit, et fundit purum inter cornua vinum,
Haud exspectato ceciderunt vulnere tauri!
Ipse ego sacra Jovi pro me, patriâque, tribusque
Cùm facerem natis, mugitus victima diros

Accipio, sintque ista precor felicia mentis 620
Signa tuæ, dixi: quod das mihi, pigneror, omen.
Fortè fuit juxtà patulis rarissima ramis,
Sacra Jovi, quercus de semine Dodonæo.
Hic nos frugilegas adspeximus agmine longo
Grande onus exiguo formicas ore gerentes,
Rugosoque suum servantes cortice callem.
Dum numerum miror, Totidem, pater optime, dixi,
Tu mihi da cives: et inania mœnia reple.
Intremuit, ramisque sonum sine flamine motis
Alta dedit quercus. Pavido mihi membra timore 630
Horruerant, stabantque comæ. Tamen oscula terræ,
Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar;
Sperabam tamen: atque animo mea vota fovebam.
Nox subit: et curis exercita corpora somnus
Occupat. Ante oculos eadem mihi quercus adesse,
Et ramos totidem, totidemque animalia ramis
Ferre suis visa est; parilique tremiscere motu:
Graniferumque agmen subjectis spargere in arvis.
Crescere quod subitò, et majus majusque videri,
Ac se tollere humo, rectoque adsistere trunco; 640
Et maciem numerumque pedum, nigrumque colorem
Ponere; et humanam membris inducere formam.
Somnus abit. Damno vigilans mea visa; querorque
In Superis opis esse nihil. At in ædibus ingens
Murmur erat: vocesque hominum exaudire videbar,
Jam mihi desuetas. Dum suspicor has quoque somni;
Ecce venit Telamon properus: foribusque reclusis,
Speque fideque, pater, dixit, majora videbis.
Egredere. Egredior; qualesque in imagine somni
Visus eram vidisse viros; ex ordine tales 650
Adspicio, agnoscoque. Adeunt; regemque salutant.
Vota Jovi solvo, populisque recentibus urbem
Partior, et vacuos priscis cultoribus agros;
Myrmidonasque voco: nec origine nomina fraudo.
Corpora vidisti. Mores, quos antè gerebant,
Nunc quoque habent; parcumque genus, patiensque laborum,

Ad Cephalum Pallante sati, cui gran
Ad regem Cephalus, simul et Pallant
Conveniunt. Sed adhuc regem sopor
Excipit Æacides illos in limine Phoc
Nam Telamon, fraterque, viros ad be
Phocus in interius spatium pulchrosqu
Cecropidas ducit: cum quis simul ip
Adspicit Æoliden ignotâ ex arbore fa
Ferre manu jaculum; cujus fuit aure
Pasca priùs mediis sermonibus ille lo
Sum nemorum studiosus, ait, cædisqu
Quâ tamen è silvâ teneas hastile reci
Jamdudum dubito: certè, si fraxinus
Fulva colore foret; si cornus, nodus
Unde sit ignoro: sed non formosius i
Viderunt oculi telum jaculabile nostri.
Excipit Actæis è fratribus alter: et, l
Majorem specie mirabere, dixit, in ist
Consequitur, quodcumque petit: Fort
Non regit; et revolat, nullo referente,
Tum verò juvenis Nereïus omnia quæ
Cur sit, et unde datum; quis tanti m

Orithyia tuas) raptæ soror Orithyiæ.
Si faciem moresque velis conferre duarum;
Dignior ipsa rapi. Pater hanc mihi junxit Erechtheus:
Hanc mihi junxit Amor. Felix dicebar, eramque:
(Non ita Dis visum est) ac nunc quoque forsitan essem.
Alter agebatur post sacra jugalia mensis; 700
Cùm me, cornigeris tendentem retia cervis,
Vertice de summo semper florentis Hymetti
Lutea manè videt pulsis Aurora tenebris:
Invitumque rapit. Liceat mihi vera referre
Pace Deæ, quòd sit roseo spectabilis ore,
Quòd teneat lucis, teneat confinia noctis,
Nectareis quòd alatur aquis; ego Procrin amabam:
Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
Sacra tori, coïtusque novos, thalamosque recentes,
Primaque deserti referebam fœdera lecti. 710
Mota Dea est: et, Siste tuas, ingrate, querelas;
Procrin habe, dixit. Quòd si mea provida mens est;
Non habuisse voles. Meque illi irata remisit.
Dum redeo, mecumque Deæ memorata retracto,
Esse metus cœpit, ne jura jugalia conjux
Non bene servâsset. Faciesque ætasque jubebant
Credere adulterium: prohibebant credere mores.
Sed tamen abfueram: sed et hæc erat, unde redibam,
Criminis exemplum: sed cuncta timemus amantes.
Quærere, quo doleam, studeo; donisque pudicam
Sollicitare fidem. Favet huic Aurora timori: 721
Immutatque meam (videor sensisse) figuram.
Palladias ineo, non cognoscendus, Athenas:
Ingrediorque domum. Culpâ domus ipsa carebat;
Castaque signa dabat: dominoque erat anxia rapto.
Vix aditu per mille dolos ad Erechtida facto;
Ut vidi, obstupui: meditataque penè reliqui
Tentamenta fide: malè me, quin vera faterer,
Continui; malè quin, ut oportuit, oscula ferrem.
Tristis erat: sed nulla tamen formosior illâ 730
Esse *potest tristi*; desiderioque calebat.

Conjugis abrepti. Tu collige, qualis in illâ,
Phoce, decor fuerit; quam sic dolor ipse decel
Quid referam, quoties tentamina nostra pudici
Repulerint mores? quoties, Ego, dixerit, uni
Servor, ubicumque est; uni mea gaudia servo
Cui non ista fide satis experientia sano
Magna foret? Non sum contentus; et in mea
Vulnera; dum census dare me pro nocte paci
Muneraque augendo tandem dubitare coëgi.
Exclamo: Malè tectus ego en, malè pactus
Verus eram conjux: me, perfida, teste teneri
Illa nihil: tacito tantummodo victa pudore
Insidiosa malo cum conjuge limina fugit:
Offensâque mei genus omne perosa virorum
Montibus errabat, studiis operata Dianæ.
Tum mihi deserto violentior ignis ad ossa
Pervenit: orabam veniam; et peccâsse fateb
Et potuisse datis simili succumbere culpæ
Me quoque muneribus: si roungera tanta dare

Effugit, et volucri non segniùs alite ludit. 770
Poscor et ipse meum consensu Lælapa magno.
Muneris hoc nomen. Jamdudum vincula pugnat
Exuere ipse sibi, colloque morantia tendit.
Vix bene missus erat, nec jam poteramus, ubi esset,
Scire: pedum calidus vestigia pulvis habebat.
Ipse oculis ereptus erat. Non ocior illo
Hasta, nec excussæ contorto verbere glandes,
Nec Gortyniaco calamus levis exit ab arcu.
Collis apex medii subjectis imminet arvis:
Tollor eò, capioque novi spectacula cursûs: 780
Quo modò deprendi, modò se subducere ab ipso
Vulnere visa fera est. Nec limite callida recto,
In spatiumve fugit; sed decipit ora sequentis:
Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti.
Imminet hic, sequiturque parem: similisque tenenti
Non tenet, et vacuos exercet in aëra morsus.
Ad jaculi vertebar opem: quod dextera librat
Dum mea; dum digitos amentis indere tento;
Lumina deflexi; revocataque rursus eódem
Retuleram, medio (mirum) duo marmora campo
Adspicio; fugere hoc, illud latrare putares. 791
Scilicet invictos ambo certamine cursûs
Esse Deus voluit; si quis Deus adfuit illis.
Hactenus: et tacuit. Jaculo quod crimen in ipso?
Phocus ait. Jaculi sic crimina reddidit ille.
Gaudia principium nostri sint, Phoce, doloris.
Illa priùs referam. Juvat ô meminisse beati
Temporis, Æacida, quo primos rite per annos
Conjuge eram felix; felix erat illa marito.
Mutua cura duos, et amor socialis habebat. 800
Nec Jovis illa meo thalamos præferret amori:
Nec me quæ caperet, non si Venus ipsa veniret,
Ulla erat: æquales urebant pectora flammæ.
Sole ferè radiis feriente cacumina primis,
Venatum in silvas juveniliter ire solebam:
Nec mecum famulos, nec equos, nec naribus acrea
Ire canes, nec lina sequi nodosa sinebam.

Utque facis, relevare velis, quibus u
Forsitan addiderim (sic me mea fat
Blanditias plures: et, Tu mihi mag
Dicere sim solitus: tu me reficisqu
Tu facis, ut silvas, ut amem loca so
Spiritus iste suus semper captatur a
Vocibus ambiguis deceptam præbuit
Nescio quis: nomenque aurræ tam a
Esse putans Nymphæ, Nympham n
Criminis extemplo ficti temerarius a
Procrin adit: linguâque refert audit
Credula res amor est. Subito collap
Ut sibi narratur, cecidit: longoque r
Tempore; se miseram, se fati dixit i
Deque fide questa est: et crimine co
Quod nihil est, metuit; metuit sine c
Et dolet infelix veluti de pellice verâ.
Sæpe tamen dubitat; sperat que miser
Indicioque fidem negat; et, nisi vider
Damnatura sui non est delicta mariti.
Postera depulerant Auroræ lumina no
Egredior, silvasque peto: victoque

sua (me miserum!) de vulnere dona trahentem
enio: corpusque meo mihi carius ulnis
ıtibus attollo: scissâque à pectore veste
lnera sæva ligo: conorque inhibere cruorem:
ı me morte suâ sceleratum deserat, oro. 850
ibus illa carens, et jam moribunda, coëgit
:c se pauca loqui: Per nostri fœdera lecti,
que Deos supplex oro, superosque, meosque;
· si quid merui de te bene; perque manentem
nc quoque, cùm pereo, caussam mihi mortis, amorem;
thalamis Auram patiare innubere nostris.
cit: et errorem tum denique nominis esse
sensi, et docui. Sed quid docuisse juvabat?
ıitur; et parvæ fugiunt cum sanguine vires.
mque aliquid spectare potest; me spectat: et in me
elicem animam nostroque exhalat in ore. 861
l vultu meliore mori secura videtur.
ntibus hæc lacrimans heros memorabat; et ecce
ıcus ingreditur duplici cum prole, novoque
lite; quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

LIBER OCTAVUS.

Jam nitidum retegente diem, noctisque fugante
Tempora Lucifero, cadit Eurus; et humida surgun
Nubila. Dant placidi cursum redeuntibus Austri
Æacidis, Cephaloque; quibus feliciter acti
Ante exspectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos Lelegeïa litora vastat:
Prætentatque sui vires Mavortis in urbe
Alcathoi, quam Nisus habet; cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de vertice canos
Crinis inhærebat, magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua Phœbes:
Et pendebat adhuc belli Fortuna; diuque
Inter utrumque volat dubiis Victoria pennis.
Regia turris erat vocalibus addita muris:
In quibus auratam proles Letoïa fertur
Depcenisse lyram: saxo sonus ejus inhæsit.

In galeâ formosus erat: seu sumserat auro
Fulgentem clypeum, clypeum sumsisse decebat.
Torserat adductis hastilia lenta lacertis;
Laudabat virgo junctam cum viribus artem.
Imposito patulos calamo sinuaverat arcus: 30
Sic Phœbum sumtis jurabat stare sagittis.
Cùm verò faciem demto nudaverat tere,
Purpureusque albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi, spumantiaque ora regebat:
Vix sua, vix sanæ virgo Niseïa compos
Mentis erat. Felix jaculum, quod tangeret ille,
Quæque manu premeret, felicia frena vocabat.
Impetus est illi, (liceat modò) ferre per agmen
Virgineos hostile gradus: est impetus illi,
Turribus è summis in Gnosia mittere corpus 40
Castra; vel æratas hosti recludere portas:
Vel si quid Minos aliud velit. Utque sedebat
Candida Dictæi spectans tentoria regis;
Læter, ait, doleamne geri lacrimabile bellum,
In dubio est. Doleo, quòd Minos hostis amanti est.
Sed nisi bella forent, numquid mihi cognitus esset?
Me tamen acceptâ poterat deponere bellum
Obside: me comitem, me pacis pignus habere.
Si, quæ te peperit, talis, pulcherrime rerum,
Qualis es ipse, fuit; meritò Deus arsit in illâ. 50
O ego ter felix, si pennis lapsa per auras
Gnosiaci possim castris insistere regis:
Fassaque me, flammasque meas, quâ dote, rogarem,
Vellet emi! tantùm patrias ne posceret arces.
Nam pereant potiùs sperata cubilia, quàm sim
Proditione potens: quamvis sæpe utile vinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Justa facit certè pro nato bella peremto:
In caussâque valet: caussamque tuentibus armis,
Ut puto, vincemur. Qui si manet exitus urbem; 60
Cur suus hæc illi reserabit mœnia Mavors,
Et non noster amor? meliùs sine cæde, morâque,
Impensâque sui poterit superare cruoris.

Infelix timeo; solus mea vota morat
Di facerent, sine patre forem! sibi q
Fit Deus: ignavis precibus Fortuna
Altera jamdudum succensa Cupidine
Perdere gauderet, quodcumque obsta
Et cur ulla foret me fortior? ire per
Per gladios ausim. Neque in hoc tan
Aut gladiis opus est: opus est mihi
Illa mihi est auro pretiosior: illa bes
Purpura me, votique mei factura pot
Talia dicenti, curarum maxima nutri
Nox intervenit; tenebrisque audacia
Prima quies aderat; quâ curis fessa
Pectora somnus habet. Thalamos ta
Intrat: et (heu facinus!) fatali nata
Crine suum spoliat: prædâque potit
Fert secum spolium sceleris; progre
Per medios hostes (meritis fiducia ta
Pervenit ad regem: quem sic adfata
Suasit amor facinus. Proles ego reg
Scylla, tibi trado patriosque meosque
Præmia nulla peto, nisi te. Cape pi

Hostibus imposuit, classis retinacula solvi
Jussit; et æratas impelli remige puppes.
Scylla, freto postquam deductas nare carinas,
Nec præstare ducem sceleris sibi præmia vidit;
Consumtis precibus violentam transit in iram:
Intendensque manus, sparsis furibunda capillis,
Quò fugis, exclamat, meritorum auctore relictâ,
O patriæ prælate meæ, prælate parenti?
Quò fugis, immitis? cujus victoria nostrum 110
Et scelus, et meritum est. Nec te data munera, nec te
Noster movit amor; nec quòd spes omnis in unum
Te mea congesta est? nam quò deserta revertar?
In patriam? superata jacet. Sed finge manere:
Proditione meâ clausa est mihi. Patris ad ora?
Quæ tibi donavi. Cives odere merentem:
Finitimi exemplum metuunt. Obstruximus orbem
Terrarum, nobis ut Crete sola pateret.
Hâc quoque si prohibes, si nos, ingrate, relinquis,
Non genetrix Europa tibi, sed inhospita Syrtis, 120
Armeniæve tigres, Austrove agitata Charybdis.
Nec Jove tu natus: nec mater imagine tauri
Ducta tuâ est: (generis falsa est ea fabula vestri)
Et ferus, et captus nullius amore juvencæ,
Qui te progenuit, taurus fuit. Exige pœnas,
Nisi pater: gaudete malis modò prodita nostris
Mœnia: nam fateor, merui; et sum digna perire.
Me tamen ex illis aliquis, quos impia læsi,
Me perimat. Cur, qui vicisti crimine nostro,
Insequeris crimen? scelus hoc patriæque patrique;
Officium tibi sit. Te verè conjuge digna est, 131
Quæ torvum ligno decepit adultera taurum;
Dissortemque utero fœtum tulit. Ecquid ad aures
Perveniunt mea dicta tuas; an inania venti
Verba ferunt; idemque tuas, ingrate, carinas?
Jam jam Pasiphaën non est mirabile taurum
Præposuisse tibi: tu plus feritatis habebas.
Me miseram! properare juvat: divulsaque remis
Unda sonat: mecum simul ah! mea terra recedit.

Ioat, ut hærentem rostro lanaret ac
Illa metu puppim dimittit: at aura
Sustinuisse levis, ne tangeret æquor
Pluma fuit: plumis in avem mutata
Ciris: et à tonso est hoc nomen ad

Vota Jovi Minos taurorum corpo
Solvit, ut egressus ratibus Curetida
Contigit; et spoliis decorata est reg
Creverat opprobrium generis: fœd
Matris adulterium monstri novitate
Destinat hunc Minos thalamis rem
Multiplicique domo, cæcisque inclu
Dædalus, ingenio fabræ celeberrim
Ponit opus: turbatque notas, et lur
Ducit in errorem variarum ambage
Non secùs ac liquidus Phrygiis Ma
Ludit; et ambiguo lapsu refluitque
Occurrensque sibi venturas adspicit
Et nunc ad fontes, nunc in mare ve
Incertas exercet aquas. Ita Dædal
Innumeras errore vias: vixque ipse
Ad limen potuit; tanta est fallacia

Sidere clara foret, sumtam de fronte coronam
Immisit cœlo. Tenues volat illa per auras:
Dumque volat; gemmæ subitos vertuntur in ignes:
Consistuntque loco, specie remanente Coronæ, 181
Qui medius nixique genu est, anguemque tenentis.
Dædalus interea Creten, longumque perosus
Exsilium, tractusque soli natalis amore,
Clausus erat pelago. Terras licèt, inquit, et undas
Obstruat: at cœlum certè patet: ibimus illâc.
Omnia possideat; non possidet aëra Minos.
Dixit: et ignotas animum dimittit in artes:
Naturamque novat. Nam ponit in ordine pennas,
A minimâ cœptas, longam breviore sequenti: 190
Ut clivo crevisse putes. Sic rustica quondam
Fistula disparibus paullatim surgit avenis.
Tum lino medias, et ceris adligat imas.
Atque ita compositas parvo curvamine flectit;
Ut veras imitentur aves. Puer Icarus unà
Stabat: et, ignarus sua se tractare pericla,
Ore renidenti, modò quas vaga moverat aura,
Captabat plumas: flavam modò pollice ceram
Mollibat, lusuque suo mirabile patris
Impediebat opus. Postquam manus ultima cœptis 200
Imposita est; geminas opifex libravit in alas
Ipse suum corpus: motâque pependit in aurâ.
Instruit et natum: Medioque ut limite curras,
Icare, ait, moneo: ne, si demissior ibis,
Unda gravet pennas; si celsior, ignis adurat.
Inter utrumque vola. Nec te spectare Boöten,
Aut Helicen jubeo, strictumve Orionis ensem.
Me duce, carpe viam. Pariter præcepta volandi
Tradit; et ignotas humeris adcommodat alas.
Inter opus monitusque genæ maduere seniles: 210
Et patriæ tremuere manus. Dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo: pennisque levatus
Antè volat; comitique timet: velut ales, ab alto
Quæ teneram prolem producit in aëra nido.
Hortaturque sequi; damnosasque erudit artes.

Deseruitque ducem: cœlique cupidir
Altius egit iter. Rapidi vicinia Solis
Mollit odoratas, pennarum vincula, c
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille la
Remigioque carens non ullas percipit
Oraque cæruleâ, patrium clamantia n
Excipiuntur aquâ: quæ nomen traxit
At pater infelix, nec jam pater, Icare,
Icare, dixit, ubi es? quâ te regione r
Icare, dicebat: pennas adspexit in un
Devovitque suas artes; corpusque se
Condidit, et tellus à nomine dicta sep
Hunc miseri tumulo ponentem cor
Garrula ramosâ prospexit ab ilice per
Et plausit pennis, testataque gaudia c
Unica tunc volucris, nec visa prioribu
Factaque nuper avis, longum tibi, Dæda
Namque huic tradiderat, fatorum igna
Progeniem germana suam, natalibus a
Bis puerum senis, animi ad præcepta
Ille etiam medio spinas in pisce notat
Traxit in exemplum: ferroque incidit

Sed vigor ingenii quondam velocis in alas,
Inque pedes abiit: nomen, quod et antè, remansit.
Non tamen hæc altè volucris sua corpora tollit,
Nec facit in ramis, altoque cacumine, nidos;
Propter humum volitat: ponitque in sepibus ova:
Antiquique memor metuit sublimia casûs:
Jamque fatigatum tellus Ætnæa tenebat 260
Dædalon: et sumtis pro supplice Cocalus armis
Mitis habebatur. Jam lamentabile Atnenæ
Pendere desierant Theseâ laude tributum.
Templa coronantur: bellatricemque Minervam
Cum Jove Disque vocant aliis: quos sanguine voto,
Muneribusque datis, et acerris turis adorant.
Sparserat Argolicas nomen vaga Fama per urbes
Theseos: et populi, quos dives Achaïa cepit,
Hujus opem magnis imploravere periclis:
Hujus opem Calydon, quamvis Meleagron haberet,
Sollicitâ supplex petiit prece. Caussa petendi 271
Sus erat, infestæ famulus vindexque Dianæ.
Œnea namque ferunt, pleni successibus anni,
Primitias, frugem Cereri, sua vina Lyæo,
Palladios flavæ latices libâsse Minervæ.
Cœptus ab agricolis Superos pervenit ad omnes
Invidiosus honos: solas sine ture relictas
Præteritas cessâsse ferunt Letoïdos aras.
Tangit et ira Deos. At non impune feremus;
Quæque inhonoratæ, non et dicemur inultæ; 280
Inquit: et Œneos ultorem spreta per agros
Misit aprum: quanto majores herbida tauros
Non habet Epiros: sed habent Sicula arva minores.
Sanguine et igne micant oculi, riget ardua cervix;
Et setæ densis similes hastilibus horrent:
Stantque velut vallum, vel ut alta hastilia setæ.
Fervida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit: dentes æquantur dentibus Indis.
Fulmen ab ore venit: frondes adflatibus ardent.
Is modò crescenti segetes proculcat in herbâ; 290
Nunc maturæ metit fleturi vota coloni:

Lecta manus juvenum coïere cupidi
Tyndaridæ gemini, spectatus cæstib
Alter equo; primæque ratis molito
Et cum Pirithoo felix concordia Th
Et duo Thestiadæ, prolesque Aphar
Et velox Idas; et jam non femina
Leucippusque ferox, jaculoque insig
Hippothoosque, Dryasque, et cretus
nix,
Actoridæque pares, et missus ab Eli
Nec Telamon aberat, magnive creat
Cumque Pheretiade et Hyanteo Iöl
Impiger Eurytion, et cursu invictus
Naryciusque Lelex, Panopeusque, I
que
Hippasus, et primis etiamnum Nest
Et quos Hippocoon antiquis misit A
Penelopesque socer, cum Parrhasio
Ampycidesque sagax, et adhuc à co
Œclides, nemorisque decus Tegæa
Rasilis huic summam mordebat fibul
Crinis erat simplex, nodum collectu

Dicere: majus opus magni certaminis urguet.
Silva frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas,
Incipit à plano, devexaque prospicit arva. 330
Quò postquam venêre viri; pars retia tendunt:
Vincula pars adimunt canibus: pars pressa sequuntur
Signa pedum: cupiuntque suum reperire periclum.
Concava vallis erat: quâ se demittere rivi
Adsuêrant pluvialis aquæ: tenet ima lacunæ
Lenta salix, ulvæque leves, juncique palustres,
Viminaque, et longâ parvæ sub arundine cannæ.
Hinc aper excitus medios violentus in hostes
Fertur, ut excussis elisi nubibus ignes.
Sternitur incursu nemus: et propulsa fragorem 340
Silva dat. Exclamant juvenes: prætentaque forti
Tela tenent dextrâ, lato vibrantia ferro.
Ille ruit; spargitque canes, ut quisque ruenti
Obstat: et obliquo latrantes dissipat ictu.
Cuspis Echionio primùm contorta lacerto
Vana fuit: truncoque dedit leve vulnus acerno.
Proxima, si nimiis mittentis viribus usa
Non foret, in tergo visa est hæsura petito:
Longius it: auctor teli Pagasæus Iäson.
Phœbe, ait Ampycides, si te coluique, coloque; 350
Da mihi, quod petitur, certo contingere telo.
Quâ potuit, precibus Deus adnuit. Ictus ab illo,
Sed sine vulnere, aper: ferrum Diana volanti
Abstulerat jaculo: lignum sine acumine venit.
Ira feri mota est: nec fulmine leniùs arsit:
Lux micat ex oculis, spiratque è pectore flamma.
Utque volat moles, adducto concita nervo,
Cùm petit aut muros, aut plenas milite turres;
In juvenes vasto sic impete vulnificus sus
Fertur: et Eupalamon Pelagonaque, dextra tuentes
Cornua, prosternit. Socii rapuere jacentes. 361
At non letiferos effugit Enæsimus ictus,
Hippocoonte satus. Trepidantem, et terga parantem
Vertere, *succiso liquerunt* poplite nervi.

Ut geminis, nondum cœlestia sidera,
Ambo conspicui, nive candidioribus
Vectabantur equis: ambo vibrata p
Hastarum tremulo quatiebant spicu
Vulnera fecissent; nisi setiger inte:
Nec jaculis, isset, nec equo loca pe:
Persequitur Telamon: studioque ir
Pronus ab arboreâ cecidit radice ret
Dum levat hunc Peleus; celerem
Imposuit nervo, sinuatoque expulit
Fixa sub aure feri summum destrin
Corpus: et exiguo rubefecit sangu
Nec tamen illa sui successu lætior i
Quàm Meleagros erat. Primus vid
Et primus sociis visum ostendisse
Et, Meritum, dixisse, feres virtutis
Erubuere viri, seque exhortantur;
Cum clamore animos; jaciuntque
Turba nocet jactis: et, quos petit, i
Ecce furens contra sua fata bipenni
Discite femineis quid tela virilia pr
O juvenes, operique meo concedite,

Ibat in adversum, proles Ixionis, hostem
Pirithous, validâ quatiens venabula dextrâ.
Cui, Procul, Ægides, ô me mihi carior, inquit,
Pars animæ consiste meæ: licet eminus esse
Fortibus: Ancæo nocuit temeraria virtus.
Dixit: et æratâ torsit grave cuspide cornum:
Quo bene librato, votique potente futuro,
Obstitit esculeâ frondosus ab arbore ramus. 410
Misit et Æsonides jaculum: quod casus ab illo
Vertit in immeriti fatum latrantis, et, inter
Ilia conjectum, tellure per ilia fixum est.
At manus Œnidæ variat: missisque duabus,
Hasta prior terrâ, medio stetit altera tergo.
Nec mora: dum sævit, dum corpora versat in orbem;
Stridentemque novo spumam cum sanguine fundit;
Vulneris auctor adest: hostemque irritat ad iram:
Splendidaque adversos venabula condit in armos.
Gaudia testantur socii clamore secundo; 420
Victricemque petunt dextræ conjungere dextram:
Immanemque ferum, multâ tellure jacentem,
Mirantes spectant: neque adhuc contingere tutum
Esse putant: sed tela tamen sua quisque cruentant.
Ipse pede imposito caput exitiabile pressit:
Atque ita, Sume mei spolium, Nonacria, juris,
Dixit: et in partem veniat mihi gloria tecum.
Protinus exuvias, rigidis horrentia setis
Terga, dat, et magnis insignia dentibus ora.
Illi lætitiæ est cum munere muneris auctor. 430
Invidère alii; totoque erat agmine murmur.
E quibus, ingenti tendentes brachia voce,
Pone age, nec titulos intercipe, femina, nostros,
Thestiadæ clamant: neu te fiducia formæ
Decipiat; longéque tuo sit captus amore
Auctor: et huic adimunt munus, jus muneris illi.
Non tulit; et tumidâ frendens Mavortius irâ,
Discite raptores alieni, dixit, honoris,
Facta minis quantum distent: hausitque nefando

Quæ, plangore dato, mœstis ulula
Implet: et auratas mutavit vestibı
At simul est auctor necis editus, e
Luctus: et à lacrimis in pœnæ ve
Stipes erat, quem, cùm partus eni
Thestias, in flammam triplices pos
Staminaque impresso fatalia pollic
Tempora, dixerunt, eadem lignoqı
O modò nate, damus. Quo postqu
Excessere Deæ; flagrantem mate
Eripuit torrem: sparsitque liquent
Ille diu fuerat penetralibus abditus
Servatusque tuos, juvenis, servave
Protulit hunc genetrix, tædasque i
Imperat: et positis inimicos admo
Tum conata quater flammis impon
Cœpta quater tenuit: pugnant ma
In diversa trahunt unum duo nomi
Sæpe metu sceleris pallebant ora fi
Sæpe suum fervens oculis dabat ir
Et modò nescio quid similis crudel
Vultus erat; modò quem misereri

Impietate pia est. Nam postquam pestifer ignis
Convaluit; Rogus iste cremet mea viscera, dixit.
Utque manu dirâ lignum fatale tenebat;
Ante sepulcrales infelix adstitit aras: 480
Pœnarumque Deæ triplices, furialibus, inquit,
Eumenides, sacris vultus advertite vestros.
Ulciscor, facioque nefas: mors morte pianda est:
In scelus addendum scelus est, in funera funus.
Per cöacervatos pereat domus impia luctus.
An felix Œneus nato victore fruetur,
Thestius orbus erit? meliùs lugebitis ambo.
Vos modò fraterni manes, animæque recentes,
Officium sentite meum: magnoque paratas
Accipite inferias, uteri mala pignora nostri. 490
Hei mihi! quò rapior? fratres ignoscite matri.
Deficiunt ad cœpta manus. Meruisse fatemur
Illum, cur pereat: mortis mihi displicet auctor.
Ergo impune feret; vivusque, et victor, et ipso
Successu tumidus regnum Calydonis habebit?
Vos, cinis exiguus, gelidæque jacebitis umbræ?
Haud equidem patiar. Pereat sceleratus: et ille
Spemque patris, regnique trahat, patriæque ruinam.
Mens ubi materna est? ubi nunc pia vota parentum?
Et, quos sustinui, bis mensum quinque labores? 500
O utinam primis arsisses ignibus infans:
Idque ego passa forem! Vixisti munere nostro:
Nunc merito moriere tuo. Cape præmia facti:
Bisque datam, primùm partu, mox stipite rapto,
Redde animam: vel me fraternis adde sepulcris.
Et cupio, et nequeo. Quid agam? modò vulnera fratrum
Ante oculos mihi sunt, et tantæ cladis imago:
Nunc animum pietas, maternaque nomina frangunt.
Me miseram! malè vincetis: sed vincite, fratres:
Dummodo, quæ dedero vobis solatia, vosque 510
Ipsa sequar. Dixit; dextrâque aversa tremenţi
Funereum torrem medios conjecit in ignes.

Gaudæ vulque patrem, fratremque
Cum gemitu, sociamque tori vocat
Forsitan et matrem. Crescunt ignis
Languescuntque iterum: simul est e
Inque leves abiit paullatim spiritus a
Alta jacet Calydon: lugent juvenes
Vulgusque, proceresque gemunt: s
Planguntur matres Calydonides Ev
Pulvere canitiem genitor vultusque
Fœdat humi fusus; spatiosumque in
Nam de matre manus, diri sibi cons
Exegit pœnas, acto per viscera ferro
Non mihi si centum Deus ora sonar
Ingeniumque capax, totumque Helic
Tristia persequerer miserarum dicta
Immemores decoris liventia pectora
Dumque manet corpus, corpus refover
Oscula dant ipsi, posito dant oscula
Post cinerem, cineres haustos ad pec
Adfusæque jacent tumulo: signataq
Nomine complexæ, lacrimas in nomi
Quas, Parthaöniæ tandem Letoïa cla

Cecropida; nec te committe rapacibus undis. 550
Ferre trabes solidas, obliquaque volvere magno
Murmure saxa solent. Vidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic
Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
Multa quoque hic torrens, nivibus de monte solutis,
Corpora turbineo juvenilia vortice mersit.
Tutior est requies; solito dum flumina currant
Limite; dum tenues capiat suus alveus undas.
Adnuit Ægides: Utarque, Acheloë, domoque,
Consilioque tuo, respondit: et usus utroque est. 560
Pumice multicavo, nec levibus atria tophis
Structa subit. Molli tellus erat humida musco.
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Jamque duas lucis partes Hyperione menso,
Discubuere toris Theseus comitesque laborum:
Hâc Ixionides, illâ Trœzenius heros
Parte Lelex, raris jam sparsus tempora canis.
Quosque alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum, lætissimus hospite tanto.
Protinus adpositas, nudæ vestigia, Nymphæ 570
Instruxere epulis mensas: dapibusque remotis
In gemmâ posuere merum. Tum maximus heros
Æquora prospiciens oculis subjecta, Quis, inquit,
Ille locus? (digitoque ostendit) et, Insula nomen
Quod gerat illa, doce: quamquam non una videtur.
Amnis ad hæc, Non est, inquit, quod cernimus, unum.
Quinque jacent terræ: spatium discrimina fallit.
Quóque minùs spretæ factum mirere Dianæ;
Naïdes hæ fuerant: quæ cùm bis quinque juvencos
Mactâssent; rurisque Deos ad sacra vocâssent; 580
Immemores nostri festas duxere choreas.
Intumui: quantusque feror, cùm plurimus, umquam,
Tantus eram: pariterque animis immanis et undis
A silvis silvas, et ab arvis arva revelli.
Cumque loco Nymphas, memores tum denique nostri,
In freta provolvi. Fluctus nosterque marisque

[illegible] corp
Excepi: nantemque ferens, O pr
Regna vagæ, dixi, sortite, Trider
In quo desinimus, quo sacri curri
[Huc ades, atque audi placidus, N
Huic ego, quam porto, nocui. Si
Si pater Hippodamas, aut si minù
Debuit illius misereri, ignoscere n
Adfer opem; mersæque precor fe
Da, Neptune, locum: vel sit locu
Hanc quoque complectar. Movit c
Concussitque suis omnes adsensib
Extimuit Nymphe: nabat tamen.
Pectora tangebam trepido salientia
Dumque ea contrecto, totum dures
Corpus; et inductâ condi præcordi
[Dum loquor, amplexa est artus no
Et gravis increvit mutatis insula m
Amnis ab his tacuit. Factum mi
Moverat. Irridet credentes; utque
Spretor erat, mentisque ferox Ixion
Ficta refers, nimiúmque putas, Ach
Esse Deos [illegible]

Haud procul hinc stagnum; tellus habitabilis olim;
Nunc celebres mergis, fulicisque palustribus undæ.
Jupiter huc, specie mortali, cumque parente
Venit Atlantiades positis caducifer alis.
Mille domos adiere, locum requiemque petentes:
Mille domos clausere seræ. Tamen una recepit,
Parva quidem, stipulis et cannâ tecta palustri: 630
Sed pia Baucis anus, parilique ætate Philemon
Illâ sunt annis juncti juvenilibus; illâ
Consenuere casâ: paupertatemque fatendo
Effecere levem, nec iniquâ mente ferendam.
Nec refert, dominos illic, famulosne requiras;
Tota domus, duo sunt: idem parentque jubentque.
Ergo ubi Cœlicolæ parvos tetigere penates;
Submissoque humiles intrârunt vertice postes;
Membra senex posito jussit relevare sedili;
Quo superinjecit textum rude sedula Baucis. 640
Inde foco tepidum cinerem dimovit: et ignes
Suscitat hesternos; foliisque et cortice sicco
Nutrit; et ad flammas animâ producit anili:
Multifidasque faces, ramaliaque arida tecto
Detulit, et minuit, parvoque admovit aëno.
Quodque suus conjux riguo collegerat horto,
Truncat olus foliis. Furcâ levat ille bicorni
Sordida terga suis, nigro pendentia tigno:
Servatoque diu resecat de tergore partem
Exiguam; sectamque domat ferventibus undis. 650
Interea medias fallunt sermonibus horas:
Sentirique moram prohibent. Erat alveus illic
Fagineus, curvâ clavo suspensus ab ansâ:
Is tepidis impletur aquis; artusque fovendos
Accipit. In medio torus est de mollibus ulvis
Impositus lecto, spondâ pedibusque salignis.
Vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo
Sternere consuêrant: sed et hæc vilisque vetusque
Vestis erat, lecto non indignanda saligno.
Adcubuere Dei. Mensam succincta tremensque 660

Ponit anus. Mensæ sed erat pes tertius impar:
Testa parem fecit. Quæ postquam subdita clivum
Sustulit; æquatam mentæ tersere virentes.
Ponitur hîc bicolor sinceræ bacca Minervæ,
Conditaque in liquidâ corna autumnalia fæce,
Intubaque, et radix, et lactis massa coacti;
Ovaque, non acri leviter versata favillâ;
Omnia fictilibus. Post hæc cælatus eâdem
Sistitur argillâ crater; fabricataque fago
Pocula, quâ cava sunt flaventibus illita ceris. 67
Parva mora est; epulasque foci misêre calentes:
Nec longæ rursus referuntur vina senectæ;
Dantque locum mensis paullum seducta secundis.
Hic nux, hic mixta est rugosis carica palmis,
Prunaque, et in patulis redolentia mala canistris,
Et de purpureis collectæ vitibus uvæ.
Candidus in medio favus est. Super omnia vultus
Accessere boni: nec iners pauperque voluntas.

Dumque ea mirantur; dum deflent fata suorum:
Illa vetus dominis etiam casa parva duobus,
Vertitur in templum: furcas subiere columnæ: 700
Stramina flavescunt; adopertaque marmore tellus,
Cælatæque fores, aurataque tecta videntur.
Talia cum placido Saturnius edidit ore:
Dicite, juste senex, et femina conjuge justo
Digna, quid optetis. Cum Baucide pauca locutus,
Consilium Superis aperit commune Philemon:
Esse sacerdotes, delubraque vestra tueri
Poscimus: et quoniam concordes egimus annos;
Auferat hora duos eadem: nec conjugis umquam
Busta meæ videam; neu sim tumulandus ab illâ. 710
Vota fides sequitur: templi tutela fuere,
Donec vita data est. Annis ævoque soluti
Ante gradus sacros cùm starent fortè, locique
Inciperent casus; frondere Philemona Baucis,
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
Jamque super gelidos crescente cacumine vultus,
Mutua, dum licuit, reddebant dicta; Valeque,
O conjux, dixere simul, simul abdita texit
Ora frutex. Ostendit adhuc Tyaneïus illic
Incola de geminâ vicinos arbore truncos. 720
Hæc mihi non vani (neque erat cur fallere vellent)
Narravere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos: ponensque recentia, dixi,
Cura pii Dis sunt, et, qui coluere, coluntur.
Desierat: cunctosque et res et moverat auctor:
Thesea præcipué: quem facta audire volentem
Mira Deûm, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus adloquitur: Sunt, ô fortissime, quorum
Forma semel mota est, et in hoc renovamine mansit.
Sunt, quibus in plures jus est transire figuras: 730
Ut tibi, complexi terram maris incola, Proteu.
Nam modò te juvenem, modò te vidêre leonem;
Nunc violentus aper, nunc, quam tetigisse timerent,
Anguis eras; modò te faciebant cornua taurum.

Sæpe lapis poteras, arbor quoque sæpe videri
Interdum, faciem liquidarum imitatus aquari
Flumen eras: interdum undis contrarius ign
Nec minus Autolyci conjux, Erisichthone
Juris habet. Pater hujus erat, qui numina D
Sperneret; et nullos aris adoleret honores.
Ille etiam Cereale nemus violâsse securi
Dicitur; et lucos ferro temerâsse vetustos.
Stabat in his ingens annoso robore quercus;
Una nemus: vittæ mediam, memoresque tal
Sertaque cingebant, voti argumenta potentis.
Sæpe sub hâc Dryades festas duxere choreas
Sæpe etiam, manibus nexis ex ordine, trunci
Circuiere modum: mensuraque roboris ulna
Quinque ter implebat: nec non et cetera tan
Silva sub hâc, silvâ quanto jacet herba sub o
Non tamen ideirco ferrum Triopeïus illâ
Abstinuit; famulosque jubet succidere sacru
Robur: et ut iussos cunctari vidit ab uno

ıæ tibi factorum pœnas instare tuorum
ıticinor moriens, nostri solatia leti.
ırsequitur scelus ille suum: labefactaque tandem
tibus innumeris, adductaque funibus arbor
ırruit, et multam prostravit pondere silvam.
:tonitæ Dryades damno nemorisque suoque,
nnes germanæ, Cererem cum vestibus atris
œrentes adeunt; pœnamque Erisichthonis orant.
lnuit his: capitisque sui pulcherrima motu 780
ıncussit gravidis oneratos messibus agros:
oliturque genus pœnæ miserabile, si non
e suis esset nulli miserabilis aetis,
ıstiferâ lacerare Fame. Quæ quatenus ipsi
ın adeunda Deæ, (neque enim Cereremque Famem-
que
ıta coire sinunt) montani numinis unam
ılibus agrestem compellat, Oreada, dictis:
t locus extremis Scythiæ glacialis in oris,
iste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus;
igus iners illic habitant, Pallorque, Tremorque, 790
jejuna Fames: ea se in præcordia condat
crilegi scelerata, jube: nec copia rerum
ncat eam; superetque meas certamine vires.
ıve viæ spatium te terreat; accipe currus:
:cipe, quos frenis altè moderere, dracones.
dedit. Illa dato subvecta per aëra curru
ıvenit in Scythiam: rigidique cacumine montis
aucason adpellant) serpentum colla levavit:
ıæsitamque Famem lapidoso vidit in agro,
ıguibus, et raris vellentem dentibus herbas. 800
rtus erat crinis; cava lumina: pallor in ore:
bra incana situ: scabræ rubigine fauces:
ıra cutis, per quam spectari viscera possent:
sa sub incurvis exstabant arida lumbis:
ntris erat pro ventre locus: pendere putares
ctus, et à spinæ tantummodo crate teneri.
ıxerat articulos macies, genuumque rigebat,

Orbis, et immodico prodibant tubere t
Hanc procul ut vidit (neque enim est
Ausa) refert mandata Deæ; paullumq
Quamquam aberat longè, quamquam
illuc,
Visa tamen sensisse Famem; retroqu
Egit in Hæmoniam, versis sublimis l
Dicta Fames Cereris (quamvis con
Illius est operi) peragit; perque aëra
Ad jussam delata domum est; et prot
Sacrilegi thalamos: altoque sopore s
(Noctis erat tempus) geminis amplec
Seque viro inspirat, faucesque, et pec
Adflat; et in vacuis spargit jejunia v
Functaque mandato fecundum deserit
Inque domos inopes adsueta revertitu
Lenis adhuc somnus placidis Erisicht
Mulcebat. Petit ille dapes sub imagin
Oraque vana movet, dentemque in de

Attenuârat opes: sed inattenuata manebas
Tum quoque, dira fames; implacatæque vigebat
Flamma gulæ. Tandem, demisso in viscera censu,
Filia restabat, non illo digna parente.
Hanc quoque vendit inops. Dominum generosa recusat:
Et vicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis 850
Virginitatis habes, ait. (Hæc Neptunus habebat.)
Qui prece non spretâ, quamvis modò visa sequenti
Esset hero, formamque novat, vultumque virilem
Induit, et cultus piscem capientibus aptos.
Hanc dominus spectans, O qui pendentia parvo
Æra cibo celas, moderator arundinis, inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in undâ
Credulus, et nullos, nisi fixus, sentiat hamos:
Quæ modò cum vili turbatis veste capillis 859
Litore in hoc steterat, (nam stantem in litore vidi)
Dic ubi sit: neque enim vestigia longiùs exstant.
lla Dei munus bene cedere sentit: et à se
e quæri gaudens, his est resecuta rogantem:
uisquis es, ignoscas; in nullam lumina partem
urgite ab hoc flexi; studioque operatus inhæsi.
uóque minùs dubites, sic has Deus æquoris artes
juvet, ut nemo jamdudum litore in isto,
e tamen excepto) nec femina constitit ulla.
didit; et verso dominus pede pressit arenam;
susque abiit. Illi sua reddita forma est. 870
ubi habere suam transformia corpora sentit,
e pater dominis Triopeïda vendit. At illa
c equa, nunc ales, modò bos, modò cervus abibat:
ebatque avido non justa alimenta parenti.
amen illa mali postquam consumserat omnem
riam, dederatque gravi nova pabula morbo,
uos artus lacero divellere morsu
, et infelix minuendo corpus alebat.
moror externis? etiam mihi sæpe novandi
is, ô juvenes, numero finita potestas. 880

Nam modò, quod nunc sum, videor: modò flector anguem:
Armenti modò dux vires in cornua sumo.
Cornua, dum potui: nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse vides. Gemitus sua verba secuti.

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER NONUS.

Quæ gemitûs, truncæque Deo Neptunius heros
Caussa rogat frontis: cùm sic Calydonius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundine crines:
Triste petis munus: quis enim sua prœlia victus
Commemorare velit? referam tamen ordine. Nec tam
Turpe fuit vinci, quàm contendisse decorum est:
Magnaque dat nobis tantus solatia victor.
Nomine si qua suo tandem pervenit ad aures
Deïanira tuas; quondam pulcherrima virgo,
Multorumque fuit spes invidiosa procorum. 10
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti;
Accipe me generum, dixi, Parthaöne nate.
Dixit et Alcides. Alii cessere duobus.
Ille Jovem socerum dare se, famamque laborum,
Et superata suæ referebat jussa novercæ.
Contrà ego: (turpe Deum mortali cedere duxi:
Nondum erat ille Deus) Regem me cernis aquarum,
Cursibus obliquis intra tua regna fluentum:
Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, et rerum pars una tuarum. 20
Tantùm ne noceat, quòd me nec regia Juno
Odit, et omnis abest jussorum pœna laborum.
Nam quòd te jactas Alcmenâ matre creatum;
Jupiter aut falsus pater est, aut crimine verus.
Matris adulterio patrem petis. Elige, fictum
Esse Jovem malis, an te per dedecus ortum.

Talia dicentem jamdudum lumine torv
Spectat; et accensæ non fortiter impe
Verbaque tot reddit: Melior mihi de
Dummodo pugnando superem; tu vinc
Congrediturque ferox. Puduit modò
Cedere. Rejeci viridem de corpore ve
Brachiaque opposui: tenuique à pecte
In statione manus; et pugnæ membra
Ille cavis hausto spargit me pulvere p
Inque vicem fulvæ jactu flavescit aren
Et modò cervicem, modò crura micam
Aut captare putes: omnique à parte l
Me mea defendit gravitas; frustráque
Haud secùs ac moles, quam magno m
Oppugnant: manet illa; suoque est p
Digredimur paullum: rursumque ad l
Inque gradu stetimus, certi non ceder
Cum pede pes junctus: totoque ego p

Cumque fero movi linguam stridore bisulcam;
Risit, et illudens nostras Tyrinthius artes;
Cunarum labor est angues superare mearum,
Dixit: et, ut vincas alios, Acheloë, dracones,
Pars quota Lernææ serpens eris unus Echidnæ?
Vulneribus fecunda suis erat illa: nec ullum 70
De centum numero caput est impune recisum;
Quin gemino cervix herede valentior esset.
Hanc ego ramosam natis è cæde colubris,
Crescentemque malo, domui; domitamque peremi.
Quid fore te credas, solum qui versus in anguem
Arma aliena moves? quem forma precaria celat?
Dixerat: et summo digitorum vincula collo
Injicit. Angebar, ceu guttura forcipe pressus:
Pollicibusque meas pugnabam evellere fauces.
Sic quoque devicto restabat tertia tauri 80
Forma trucis; tauro mutatus membra rebello.
Induit ille toris à lævâ parte lacertos;
Admissumque trahens sequitur: deprensaque durâ
Cornua figit humo; meque altâ sternit arenâ.
Nec satis id fuerat: rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit; truncâque à fronte revellit.
Naïdes hoc, pomis et odoro flore repletum,
Sacrârunt; divesque meo bona Copia cornu est.
Dixerat: at Nymphe ritu succincta Dianæ
Una ministrarum, fusis utrimque capillis, 90
Incessit, totumque tulit prædivite cornu
Autumnum, et mensas, felicia poma, secundas.
Lux subit: et, primo feriente cacumina Sole,
Discedunt juvenes: neque enim dum flumina pacem,
Et placidos habeant lapsus, motæque residant,
Opperiuntur, aquæ. Vultus Achelöus agrestes,
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit jactura decoris;
Cetera sospes erat. Capitis quoque, fronde saligná,
Aut super imposità celatur arundine, damnum. 100
At te, Nesse ferox, ejusdem virginis ardor
Perdiderat, volucri trajectum terga sagittâ.

Talia dicentem jamdudum lumine torvo
Spectat; et accensæ non fortiter imperat iræ,
Verbaque tot reddit: Melior mihi dextera linguâ.
Dummodo pugnando superem; tu vince loquendo. 30
Congrediturque ferox. Puduit modò magna locutum
Cedere. Rejeci viridem de corpore vestem;
Brachiaque opposui: tenuique à pectore varas
In statione manus; et pugnæ membra paravi.
Ille cavis hausto spargit me pulvere palmis,
Inque vicem fulvæ jactu flavescit arenæ.
Et modò cervicem, modò crura micantia captat;
Aut captare putes: omnique à parte lacessit.
Me mea defendit gravitas; frustráque petebar. 39
Haud secùs ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa; suoque est pondere tuta.
Digredimur paullum: rursumque ad bella coïmus;
Inque gradu stetimus, certi non cedere; eratque
Cum pede pes junctus: totoque ego pectore pronus

Cumque fero movi linguam stridore bisulcam;
Risit, et illudens nostras Tyrinthius artes;
Cunarum labor est angues superare mearum,
Dixit: et, ut vincas alios, Acheloë, dracones,
Pars quota Lernææ serpens eris unus Echidnæ?
Vulneribus fecunda suis erat illa: nec ullum 70
De centum numero caput est impune recisum;
Quin gemino cervix herede valentior esset.
Hanc ego ramosam natis è cæde colubris,
Crescentemque malo, domui; domitamque peremi.
Quid fore te credas, solum qui versus in anguem
Arma aliena moves? quem forma precaria celat?
Dixerat: et summo digitorum vincula collo
Injicit. Angebar, ceu guttura forcipe pressus:
Pollicibusque meas pugnabam evellere fauces.
Sic quoque devicto restabat tertia tauri 80
Forma trucis; tauro mutatus membra rebello.
Induit ille toris à lævâ parte lacertos;
Admissumque trahens sequitur: deprensaque durâ
Cornua figit humo; meque altâ sternit arenâ.
Nec satis id fuerat: rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit; truncâque à fronte revellit.
Naïdes hoc, pomis et odoro flore repletum,
Sacrârunt; divesque meo bona Copia cornu est.
Dixerat: at Nymphe ritu succincta Dianæ
Una ministrarum, fusis utrimque capillis, 90
Incessit, totumque tulit prædivite cornu
Autumnum, et mensas, felicia poma, secundas.
Lux subit: et, primo feriente cacumina Sole,
Discedunt juvenes: neque enim dum flumina pacem,
Et placidos habeant lapsus, motæque residant,
Opperiuntur, aquæ. Vultus Achelöus agrestes,
Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
Hunc tamen ablati domuit jactura decoris;
Cetera sospes erat. Capitis quoque, fronde saligná,
Aut super impositâ celatur arundine, damnum. 100
At te, Nesse ferox, ejusdem virginis ardor
Perdiderat, volucri trajectum terga sagittâ.

Namque, novâ repetens patrios cum conjuge muros,
Venerat Eveni rapidas Jove natus ad undas.
Uberiùs solito nimbis hiemalibus auctus,
Vorticibusque frequens erat, atque impervius amnis.
Intrepidum pro se, curam de conjuge agentem
Nessus adit, membrisque valens, scitusque vadorum;
Officioque meo ripâ sistetur in illâ
Hæc, ait, Alcide: tu viribus utere nando. 110
[Pallentemque metu, fluviumque, ipsumque timentem]
Tradidit Aönius pavidam Calydonida Nesso.
Mox, ut erat, pharetrâque gravis, spolioque leonis,
(Nam clavam, et curvos trans ripam miserat arcus)
Quandoquidem cœpi, superentur flumina, dixit.
Nec dubitat; nec quâ sit clementissimus amnis
Quærit: et obsequio deferri spernit aquarum.
Jamque tenens ripam, missos cùm tolleret arcus,
Conjugis agnovit vocem: Nessoque parante
Fallere depositum, Quò te fiducia, clamat, 120

Credit amans: Venerisque novæ perterrita famâ
Indulsit primò lacrimis; flendoque dolorem
Diffudit miseranda suum: mox deinde, Quid autem
Flemus, ait? pellex lacrimis lætabitur istis:
Quæ quoniam adventat, properandum, aliquidque novandum est,
Dum licet; et nondum thalamos tenet altera nostros.
Conquerar, an sileam? repetam Calydona, morerne?
Excedam tectis? an, si nihil amplius, obstem?
Quid si, me, Meleagre, tuam memor esse sororem,
Forte paro facinus; quantumque injuria possit, 150
Femineusque dolor, jugulatâ pellice testor?
Incursus animus varios habet. Omnibus illi
Prætulit imbutam Nesseo sanguine vestem
Mittere; quæ vires defecto reddat amori.
Ignaroque Lichæ, quid tradat nescia, luctus
Ipsa suos tradit: blandisque miserrima verbis
Dona det illa viro, mandat. Capit inscius heros,
Induiturque humeris Lernææ virus Echidnæ.
Tura dabat primis, et verba precantia, flammis;
Vinaque marmoreas paterâ fundebat in aras: 160
Incaluit vis illa mali; resolutaque flammis
Herculeos abiit, latè diffusa, per artus.
Dum potuit, solitâ gemitum virtute repressit.
Victa malis postquam patientia, repulit aras;
Implevitque suis nemorosum vocibus Œten.
Nec mora; letiferam conatur scindere vestem:
Quâ trahitur, trahit illa cutem; fœdumque relatu,
Aut hæret membris frustrà tentata revelli;
Aut laceros artus, et grandia detegit ossa.
Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens 170
Tincta lacu, stridit; coquiturque ardente veneno.
Nec modus est: sorbent avidæ præcordia flammæ:
Cœruleusque fluit toto de corpore sudor:
Arabustique sonant nervi: cæcâque medullis
Tabe liquefactis, tendens ad sidera palmas,
Cladibus, exclamat, Saturnia, pascere nostris:
Pascere: et hanc pestem specta, crudelis, ab alto:

Corque ferum satia. Vel si miserar
(Hostis enim tibi sum) diris cruciat
Invisamque animam, natamque labo
Mors mihi munus erit: decet hæc dar
Ergo ego fœdantem peregrino temp
Busirin domui? sævoque alimenta
Antæo eripui? nec me pastoris Ibe
Forma triplex; nec forma triplex tu
Vosne manus validi pressistis cornu
Vestrum opus Elis habet, vestrum St
Partheniumque nemus? vestrâ virt
Thermodontiaco cælatus baltheus a
Pomaque ab insomni malè custodit
Nec mihi Centauri potuere resister
Arcadiæ vastator aper; nec profuit
Crescere per damnum, geminasque
Quid? cùm Thracas equos, humano
Plenaque corporibus laceris præsep
Visaque dejeci, dominumque ipsos

Dicentem, genibusque manus adhibere parantem,
Corripit Alcides; et terque quaterque rotatum
Mittit in Euboïcas, tormento fortiùs, undas.
Ille per aërias pendens induruit auras.
Utque ferunt imbres gelidis concrescere ventis; 220
Inde nives fieri; nivibus quoque molle rotatis
Adstringi, et spissâ glomerari grandine corpus;
Sic illum validis actum per inane lacertis, [tem,
Exsanguemque metu, nec quidquam humoris haben-
In rigidas versum silices prior edidit ætas.
Nunc quoque in Euboïco scopulus brevis emicat altè
Gurgite; et humanæ servat vestigia formæ.
Quem, quasi sensurum, nautæ calcare verentur,
Adpellantque Lichan. At tu, Jovis inclyta proles,
Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Œte, 230
Inque pyram structis, arcus pharetramque capacem,
Regnaque visuras iterum Trojana sagittas,
Ferre jubes Pæante satum: quo flamma ministro
Subdita: dumque avidis comprenditur ignibus agger;
Congeriem silvæ Nemeæo vellere summam
Sternis: et impositâ clavæ cervice recumbis,
Haud alio vultu, quàm si conviva jaceres,
Inter plena meri redimitus pocula sertis.
Jamque valens, et in omne latus diffusa sonabat,
Securosque artus, contemtoremque petebat 240
Flamma suum. Timuere Dei pro vindice terræ.
Quos ita (sensit enim) læto Saturnius ore
Jupiter adloquitur: Nostra est timor iste voluptas,
O Superi: totoque libens mihi pectore grator,
Quòd memoris populi dicor rectorque paterque:
Et mea progenies vestro quoque tuta favore est.
Nam quamquam ipsius datur hoc immanibus actis;
Obligor ipse tamen. Sed enim, ne pectora vano
Fida metu paveant, Œtæas spernite flammas.
Omnia qui vicit, vincet, quos cernitis, ignes, 250
Nec nisi maternâ Vulcanum parte potentem
Sentiet. Æternum est, à me quod traxit, et expers,

Atque immune necis, nullâque domabile flammâ.
Idque ego defunctum terrâ cœlestibus oris
Accipiam, cunctisque meum lætabile factum
Dis fore confido. Si quis tamen Hercule, si quis
Fortè Deo doliturus erit, data præmia nolet:
Sed meruisse dari sciet; invitusque probabit.
Adsensere Dei. Conjux quoque regia visa est
Cetera non duro, duro tamen ultima vultu 26
Dicta tulisse Jovis; seque indoluisse notatam.
Interea, quodcumque fuit populabile flammæ,
Mulciber abstulerat; nec cognoscenda remansit
Herculis effigies; nec quidquam ab origine ductum
Matris habet: tantúmque Jovis vestigia servat.
Utque novus serpens, positâ cum pelle senectâ,
Luxuriare solet, squamâque virere recenti;
Sic, ubi mortales Tirynthius exuit artus,
Parte sui meliore viget; majorque videri
Cœpit; et augustâ fieri gravitate verendus. 27

Ulteriùs poteram: quin nunc quoque frigidus artus,
Dum loquor, horror habet; parsque est meminisse doloris. 291
Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
Fessa malis, tendensque ad cœlum brachia, magno
Lucinam, Nixosque pares, clamore vocabam.
Illa quidem venit, sed præcorrupta, meumque
Quæ donare caput Junoni vellet iniquæ.
Utque meos audit gemitus; subsedit in illâ
Ante fores arâ, dextroque à poplite lævum
Pressa genu, digitis inter se pectine junctis,
Sustinuit nixus. Tacitâ quoque carmina voce 300
Dixit: et inceptos tenuerunt carmina partus.
Nitor, et ingrato facio convicia demens
Vana Jovi: cupioque mori; moturaque duras
Verba queror silices. Matres Cadmeïdes adsunt;
Votaque suscipiunt: exhortanturque dolentem.
Una ministrarum, mediâ de plebe, Galanthis,
Flava comas, aderat, faciendis strenua jussis;
Officiis dilecta suis. Ea sensit iniquâ
Nescio quid Junone geri: dumque exit, et intrat
Sæpe fores; Divam residentem vidit in arâ; 310
Brachiaque in genibus digitis connexa tenentem:
Et, Quæcumque es, ait, dominæ gratare; levata est
Argolis Alcmene: potiturque puerpera voto.
Exsiluit, junctasque manus patefacta remisit
Diva potens uteri. Vinclis levor ipsa remissis.
Numine decepto risisse Galanthida fama est.
Ridentem, prensamque ipsis Dea sæva capillis
Traxit, et è terrâ corpus relevare volentem
Arcuit: inque pedes mutavit brachia primos.
Strenuitas antiqua manet: nec terga colorem 320
Amisere suum: forma est diversa priori.
Quæ, quia mendaci parientem juverat ore,
Ore parit: nostrasque domos, ut et antè, frequentat.
Dixit: et, admonitu veteris commota ministræ,
Ingemuit; quam sic nurus est adfata gementem:
Te tamen, ô genetrix, alienæ sanguine vestro

Rapta movet facies. Quid si tibi mira soroms
Fata meæ referam? quamquam lacrimæque de
Impediunt, prohibentque loqui. Fuit unica ma
(Me pater ex aliâ genuit) notissima formâ
Œchalidum Dryope: quam virginitate carent
Vimque Dei passam, Delphos Delonque tener
Excipit Andræmon; et habetur conjuge felix.
Est lacus, acclivi devexo margine formam
Litoris efficiens: summum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia; quóque
Indignere magis, Nymphis latura coronas.
Inque sinu puerum, qui nondum impleverat ar
Dulce ferebat onus: tepidique ope lactis aleba
Haud procul à stagno, Tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret, flores: et idem factura videbar;
Namque aderam. Vidi guttas è flore cruentas
Decidere: et tremulo ramos horrore moveri

endi loton. Tepido dant oscula ligno:
usique suæ radicibus arboris hærent.
nisi jam faciem, quod non foret arbor, habebas,
a soror. Lacrimæ misero de corpore factis
rant foliis: ac, dum licet, oraque præstant
is iter, tales effundit in aëra questus: 370
ua fides miseris, hoc me per numina juro
meruisse nefas: patior sine crimine pœnam.
imus innocuæ: si mentior, arida perdam,
s habeo, frondes; et cæsa securibus urar.
nc tamen infantem maternis demite ramis;
late nutrici: nostrâque sub arbore sæpe
facitote bibat; nostrâque sub arbore ludat.
nque loqui poterit, matrem facitote salutet,
tristis dicat: Latet hoc sub stipite mater.
gna tamen timeat; nec carpat ab arbore flores:
frutices omnes corpus putet esse Dearum. 381
e, vale, conjux, et tu germana, paterque.
s si qua est pietas, ab acutæ vulnere falcis,
ecoris morsu frondes defendite nostras.
quoniam mihi fas ad vos incumbere non est,
gite huc artus, et ad oscula nostra venite,
n tangi possum, parvumque attollite natum.
ra loqui nequeo: nam jam per candida mollis
la liber serpit: summoque cacumine condor.
oculis removete manus: sine munere vestro
tegat inductus morientia lumina cortex. 391
ierant simul ora loqui, simul esse: diuque
pore mutato rami caluere recentes.
nque refert Iöle fatum miserabile, dumque
ytidos lacrimas admoto pollice siccat
mene, flet et ipsa tamen: compescuit omnem
nova tristitiam: nam limine constitit alto
è puer, dubiâque tegens lanugine malas
, reformatus primos Iölaus in annos.
Hoc illi dederat Junonia muneris Hebe, 400
ta viri precibus. Quæ cùm jurare pararet
a *tributuram posthac se* talia nulli;

Attonitusque manis, exsul mentisque don
Vultibus Eumenidum, matrisque agitabit
Donec eum conjux fatale poposcerit auru
Cognatumque latus Phegeïus hauserit er
Tum demum magno petet hos Acheloïa :
Ab Jove Callirhoë natis infantibus annos
Jupiter his motus, privignæ dona nurûsq
Præcipiet, facietque viros impubibus ann
Hæc ubi faticano venturi præscia dixit
Ore Themis ; vario Superi sermone frem
Et, cur non aliis eadem dare dona liceret
Murmur erat. Queritur veteres Pallantii
Conjugis esse sui : queritur canescere m
Iäsiona Ceres : repetitum Mulciber ævu
Poscit Erichthonio. Venerem quoque cu
Tangit, et Anchisæ renovare paciscitur a
Cui studeat, Deus omnis habet : crescitq
Turbida seditio ; donec sua Jupiter ora
Solvit : et, O, nostri si qua est reverenti
Quò ruitis ? tantumne sibi quis posse vid
Fata quoque ut superet ? Fatis Iölaus in
Quos egit, rediit : fatis revirescere deben
Callirhoë monit[illegible]

ruerat magnus, ipso quoque nomine, gentes.
ic erat invalidus; Deïonidenque juventæ
ore Miletum, Phœboque parente superbum,
timuit: credensque suis insurgere regnis,
ad tamen est patriis arcere penatibus ausus.
nte fugis, Milete, tuâ; celerice carinâ
æas metiris aquas: et in Aside terrâ
enia constituis, positoris habentia nomen.
: tibi, dum sequitur patriæ curvamina ripæ,
a Mæandri, toties redeuntis eódem, 450
nita Cyanëe, præstanti corpora formâ,
olida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
olis in exemplo est, ut ament concessa puellæ:
olis Apollinei correpta cupidine fratris,
a soror ut fratrem, nec quâ debebat, amavit.
quidem primò nullos intelligit ignes:
: peccare putat, quòd sæpius oscula jungat:
òd sua fraterno circumdet brachia collo:
ndacìque diu pietatis fallitur umbrâ.
illatim declinat amor; visuraque fratrem 460
ta venit; nimiúmque cupit formosa videri:
si qua est illìc formosior, invidet illi.
l nondum manifesta sibi est; nullumque sub illo
ie facit votum; verumtamen æstuat intus.
a dominum adpellat: jam nomina sanguinis odit:
olida jam mavult, quàm se vocet ille sororem.
:s tamen obscænas animo demittere non est
sa suo vigilans. Placidâ resoluta quiete
pe videt, quod amat. Visa est quoque jungere fratri
rpus; et erubuit, quamvis sopita jacebat. 470
nnus abit: silet illa diu; repetitque quietis
a suæ speciem; dubiâque ita mente profatur:
: miseram! tacitæ quid vult sibi noctis imago?
am nolim rata sit! cur hæc ego somnia vidi?
: quidem est oculis quamvis formosus iniquis:
placet, et possum, si non sit frater, amare:
me dignus erat. Verùm nocet esse sororem.
quomodo tale nihil vigilans committere tentem;

Sæpe licet simili redeat sub imagine som
Testis abest somno; nec abest imitata vol
Prô Venus, et tenerâ volucer cum matre
Gaudia quanta tuli! quàm me manifesta
Contigit! ut jacui totis resoluta medullis
Ut meminisse juvat! quamvis brevis illa
Noxque fuit præceps, et cœptis invida n
O ego, si liceat mutâto nomine jungi,
Quàm bene, Caune, tuo poteram nurus e
Quàm bene, Caune, meo poteras gener e
Omnia, Di facerent, essent communia n
Præter avos. Tu me vellem generosior
Nescio quam facies igitur, pulcherrime, r
At mihi, quæ malè sum, quos tu, sortita
Nil nisi frater eris. Quod obest, id habe
Quid mihi significant ergo mea visa? qu
Somnia pondus habent? an habent et som
Di melius! Di nempe suas habuere soro
Sic Saturnus Opim, junctam sibi sanguin

ıtus erigitur, cubitoque innixa sinistro,
ıdit, insanos, inquit, fateamur amores.
mihi! quò labor? quem mens mea concipit ignem?
meditata manu componit verba trementi. 520
ctra tenet ferrum; vacuam tenet altera ceram.
piat et dubitat: scribit; damnatque tabellas:
notat; et delet: mutat; culpatque, probatque:
ne vicem sumtas ponit, positasque resumit.
à velit, ignorat: quidquid factura videtur,
pliacet. In vultu est audacia mixta pudori.
pta Soror fuerat: visum est delere Sororem,
baque correctis incidere talia ceris:
ıa, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
ıtibi mittit amans: pudet ah, pudet edere nomen!
si quid cupiam, quæris; sine nomine vellem 531
set agi mea caussa meo: nec cognita Byblis
à forem, quàm spes votorum certa fuisset.
e quidem læsi poterant tibi pectoris index,
color, et macies, et vultus, et humida sæpe
nina, nec caussâ suspiria mota patenti,
rebri amplexus, et quæ, si fortè notâsti,
ula sentiri non esse sororia possent.
, tamen, quamvis animo grave vulnus habebam,
nvis intus erat furor igneus, omnia feci, 540
nt mihi Di testes) ut tandem sanior essem:
navique diu violenta Cupidinis arma
gere infelix; et plus, quàm ferre puellam
se putes, ego dura tuli. Superata fateri
or, opemque tuam timidis exposcere votis.
servare potes, tu perdere solus amantem.
e utrum facias. Non hoc inimica precatur:
quæ, cùm tibi sit junctissima, junctior esse
etit; et vinclo tecum propiore ligari.
sanes nôrint: et quid liceatque, nefasque, 550
que sit, inquirant; legumque examina servent:
veniens Venus est annis temeraria nostris.
d liceat, nescimus adhuc: et cuncta licere
limus: et sequimur magnorum exempla Deorum.

Nec nos aut durus pater, aut reverentia famæ,
Aut timor impedient; tantùm absit caussa time
Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
Est mihi libertas tecum secreta loquendi,
Et damus amplexus; et jungimus oscula corám
Quantum est, quod desit! miserere fatentis am
Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor:
[Neve merere, meo subscribi caussa sepulcro.]
Talia nequicquam perarantem plena reliquit
Cera manum: summusque in margine versus ad
Protinus impressâ signat sua crimina gemmâ;
Quam tinxit lacrimis: linguam defecerat humo
Deque suis unum famulis pudibunda vocavit:
Et pavidum blandita, Fer has, fidissime, nostro,
Dixit, et adjecit longo pòst tempore, fratri.
Cùm daret; elapsæ manibus cecidere tabellæ.
Omine turbata est: misit tamen. Apta ministe
Tempora nactus adit; traditque latentia verba.

Obruor Oceano: neque haberit mea vela recursus.
Quid? quòd et ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo, tum cùm mihi ferre jubenti
Excidit, et fecit spes nostras cera caducas?
Nonne vel illa dies fuerat, vel tota voluntas,
Sed potiùs mutanda dies? deus ipse monebat;
Signaque certa dabat: si non malè sana fuissem.
Et tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ 600
Debueram, præsensque meos aperire furores.
Vidisset lacrimas: vultus vidisset amantis.
Plura loqui poteram, quàm quæ cepere tabellæ.
Invito potui circumdare brachia collo,
Amplectique pedes, adfussaque posoere vitam:
Et, si rejicerer, potui moritura videri.
Omnia fecissem, quorum si singula duram
Flectere non poterant, potuissent omnia, mentem.
Forsitan et missi sit quædam culpa ministri.
Non adiit apté: non legit idonea, credo, 610
Tempora: nec petiit horamque animumque vacantem.
Hæc nocuere mihi. Neque enim de tigride natus;
Nec rigidas silices, solidumve in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit, nec lac bibit ille leænæ.
Vincetur. Repetendus erit: nec tædia cœpti
Ulla mei capiam; dum spiritus iste manebit.
Nam primum (si fata mihi revocare liceret)
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest (ut jam mea vota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum. 620
Et, quia desierim, leviter voluisse videbor:
Aut etiam tentâsse illum, insidiisque petisse.
Vel certè non hoc, qui plurimus urit, et ussit
Pectora nostra, Deo, sed victa libidine credar.
Denique jam nequeo nil commisisse nefandum,
Et scripsi, et petii: temerata est nostra voluntas.
Ut nihil adjiciam, non possum innoxia diei.
Quod superest, multum est in vota, in crimina parvum.
Dixit: et (incertæ tanta est discordia mentis)

Cùm pigeat tentàsse, libet tentare: modumque 630
Exit; et infelix committit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest; patriam fugit ille, nefasque:
Inque peregrinâ ponit nova mœnia terrâ.
Tum verò mœstam totâ Miletida mente
Defecisse ferunt: tum verò à pectore vestem
Deripuit; planxitque suos furibunda lacertos.
Jamque palàm est demens; inconcessamque fatetur
Spem Veneris, sine quâ patriam, invisosque penates
Deserit; et profugi sequitur vestigia fratris.
Utque tuo motæ, proles Semeleïa thyrso 640
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ;
Byblida non aliter latos ululâsse per agros
Bubasides vidêre nurus: quibus illa relictis
Caras, et armiferos Lelegas, Lyciamque pererrat.
Jam Cragon, et Lymiren, Xanthique reliquerat undâs,
Quoque Chimæra jugo mediis in partibus ignem,
Pectus et ora leæ, caudam serpentis habebat.

Proxima Gnosiaco nam quondam Phæstia regno
Progenuit tellus, ignoto nomine Ligdum;
Ingenuâ de plebe virum. Nec census in illo 670
Nobilitate suâ major: sed vita fidesque
Inculpata fuit. Gravidæ qui conjugis aures
Vocibus his movit, cùm jam propè partus adesset:
Quæ voveam duo sunt: minimo ut relevere labore;
Utque marem paries. Onerosior altera sors est:
Et vires fortuna negat. Quod abominor, ergo
Edita fortè tuo fuerit si femina partu;
(Invitus mando: pietas, ignosce) necetur.
Dixerat: et lacrimis vultum lavêre profusis,
Tam qui mandabat, quàm cui mandata dabantur. 680
Sed tamen usque suum vanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus; ne spem sibi ponat in arto.
Certa sua est Ligdo sententia. Jamque ferendo
Vix erat illa gravem maturo pondere ventrem;
Cùm medio noctis spatio, sub imagine somni,
Inachis ante torum, pompâ comitata suorum,
Aut stetit, aut visa est. Inerant lunaria fronti
Cornua, cum spicis nitido flaventibus auro,
Et regale decus; cum quâ latrator Anubis,
Sanctaque Bubastis, variusque coloribus Apis: 690
Quique premit vocem, digitoque silentia suadet;
Sistraque erant, numquamque satis quæsitus Osiris,
Plenaque somniferi serpens peregrina veneni.
Cùm, velut excussam somno, et manifesta videntem
Sic adfata Dea est: Pars, ô Telethusa, mearum,
Pone graves curas; mandataque falle marii.
Nec dubita, cùm te partu Lucina levârit,
Tollere quidquid erit. Dea sum auxiliaris, opemque
Exorata fero. Nec te coluisse quereris
Ingratum numen. Monuit, thalamoque recessit. 700
Læta toro surgit, purasque ad sidera supplex
Crebra manus tollens, rata sint sua visa precatur.
Ut dolor increvit, seque ipsum pondus in auras
Expalit, et nata est ignaro femina patri;
Jussit ali mater, puerum mentita; fidemque

Non est passa Themis. Nam jam discordia Thebæ
Bella movent, dixit, Capaneusque nisi ab Jove vinci
Haud poterit: ibuntque pares in vulnera fratres:
Seductâque suos manes tellure videbit
Vivus adhuc vates: ultusque parente parentem
Natus, erit facto pius et sceleratus eodem:
Attonitusque malis, exsul mentisque domûsque,
Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur umbris;
Donec eum conjux fatale poposcerit aurum: 411
Cognatumque latus Phegeïus hauserit ensis.
Tum demum magno petet hos Acheloïa supplex
Ab Jove Callirhoë natis infantibus annos.
Jupiter his motus, privignæ dona nurûsque
Præcipiet, facietque viros impubibus annis.
Hæc ubi faticano venturi præscia dixit
Ore Themis; vario Superi sermone fremebant:
Et, cur non aliis eadem dare dona liceret,
Murmur erat. Queritur veteres Pallantias annos

Terruerat magnas, ipso quoque nomine, gentes.
Tunc erat invalidus; Deïonidenque juventæ
Robore Miletum, Phœboque parente superbum,
Pertimuit: credensque suis insurgere regnis,
Haud tamen est patriis arcere penatibus ausus.
Sponte fugis, Milete, tuâ; celerique carinâ
Ægæas metiris aquas: et in Aside terrâ
Mœnia constituis, positoris habentia nomen.
Hic tibi, dum sequitur patriæ curvamina ripæ,
Filia Mæandri, toties redeuntis eódem, 450
Cognita Cyanëe, præstanti corpora formâ,
Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam.
Byblis in exemplo est, ut ament concessa puellæ:
Byblis Apollinei correpta cupidine fratris,
Non soror ut fratrem, nec quâ debebat, amavit.
Illa quidem primò nullos intelligit ignes:
Nec peccare putat, quòd sæpius oscula jungat:
Quòd sua fraterno circumdet brachia collo:
Mendacique diu pietatis fallitur umbrâ.
Paullatim declinat amor; visuraque fratrem 460
Culta venit; nimiúmque cupit formosa videri:
Et, si qua est illic formosior, invidet illi.
Sed nondum manifesta sibi est; nullumque sub illo
Ignis facit votum; verumtamen æstuat intus.
Jam dominum adpellat: jam nomina sanguinis odit:
Byblida jam mavult, quàm se vocet ille sororem.
Spes tamen obscænas animo demittere non est
Ausa suo vigilans. Placidâ resoluta quiete
Sæpe videt, quod amat. Visa est quoque jungere fratri
Corpus; et erubuit, quamvis sopita jacebat. 470
Somnus abit: silet illa diu; repetitque quietis
Ipsa suæ speciem; dubiâque ita mente profatur:
Me miseram! tacitæ quid vult sibi noctis imago?
Quam nolim rata sit! cur hæc ego somnia vidi?
Ille quidem est oculis quamvis formosus iniquis:
Et placet, et possum, si non sit frater, amare:
Et me dignus erat. Verùm nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil vigilans committere tentem;

Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus
Testis abest somno; nec abest imitata volupt
Prô Venus, et tenerâ volucer cum matre Cu
Gaudia quanta tuli! quàm me manifesta libi
Contigit! ut jacui totis resoluta medullis!
Ut meminisse juvat! quamvis brevis illa vol
Noxque fuit præceps, et cœptis invida nostri
O ego, si liceat mutato nomine jungi,
Quàm bene, Caune, tuo poteram nurus esse
Quàm bene, Caune, meo poteras gener esse
Omnia, Di facerent, essent communia nobis,
Præter avos. Tu me vellem generosior esse
Nescio quam facies igitur, pulcherrime, mata
At mihi, quæ malè sum, quos tu, sortita par
Nil nisi frater eris. Quod obest, id habebimu
Quid mihi significant ergo mea visa? quod
Somnia pondus habent? an habent et somnia
Di melius! Di nempe suas habuere sorores.
Sic Saturnus Opim, junctam sibi sanguine d

In lectus erigitur, cubitoque innixa sinistro,
Vellem, inquit, insanos, inquit, fateamur amores.
Hei mihi! quæ labor? quem mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit verba trementi. 520
Dextra tenet ferrum; vacuam tenet altera ceram.
Incipit, et dubitat: scribit; damnatque tabellas:
Et notat; et delet: mutat; culpatque, probatque:
Inque vicem sumtas ponit, positasque resumit.
Quid velit, ignorat: quidquid factura videtur,
Displicet. In vultu est audacia mixta pudori.
Scripta Soror fuerat: visum est delere Sororem,
Verbaque correctis incidere talia ceris:
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans: pudet ah, pudet edere nomen!
Et, si quid cupiam, quæris; sine nomine vellem 531
Posset agi mea caussa meo: nec cognita Byblis
Antè forem, quàm spes votorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterant tibi pectoris index,
Et color, et macies, et vultus, et humida sæpe
Lumina, nec caussâ suspiria mota patenti,
Et crebri amplexus, et quæ, si fortè notâsti,
Oscula sentiri non esse sororia possent.
Ipsa tamen, quamvis animo grave vulnus habebam,
Quamvis intus erat furor igneus, omnia feci, 540
(Sunt mihi Dî testes) ut tandem sanior essem:
Pugnavique diu violenta Cupidinis arma
Effugere infelix; et plus, quàm ferre puellam
Posse putes, ego dura tuli. Superata fateri
Cogor, opemque tuam timidis exposcere votis.
Tu servare potes, tu perdere solus amantem.
Elige utrum facias. Non hoc inimica precatur:
Sed quæ, cùm tibi sit junctissima, junctior esse
Expetit; et vinclo tecum propiore ligari.
Jura soores nôrint: et quid liceatque, nefasque, 550
Fasque sit, inquirant; legumque examina servent;
Conveniens Venus est annis temeraria nostris.
Quid liceat, nescimus adhuc: et cuncta licere
Credimus: et sequimur magnorum exempla Deorum.

Neve merere, meo subscribi
Talia nequicquam perarantem
Cera manum: summusque in r
Protinus impressâ signat sua c
Quam tinxit lacrimis: linguar
Deque suis unum famulis pudi
Et pavidum blandita, Fer has,
Dixit, et adjecit longo pòst ten
Cùm daret; elapsæ manibus ce
Omine turbata est: misit tame
Tempora nactus adit; traditque
Attonitus subitâ juvenis Mæanc
Projicit acceptas, lectâ sibi parte
Vixque manus retinens trepidan
Dum licet, ô vetitæ acelerate lib
Effuge, ait: qui, si nostrum tua
Non traherent secum, pœnas mi
Ille fugit pavidus: dominæque f
Dicta refert. Palles auditâ, Byl
Et pavet obsessum glaciali frigo
Mens tamen ut rediit; pariter r
Linguaque vix tales

Obruor Oceano: neque habent mea vela recursus.
Quid? quòd et ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo, tum cùm mihi ferre jubenti
Excidit, et fecit spes nostras cera caducas?
Nonne vel illa dies fuerat, vel tota voluntas,
Sed potiùs mutanda dies? deus ipse monebat;
Signaque certa dabat: si non malè sana fuissem.
Et tamen ipsa loqui, nec me committere ceræ 600
Debueram, præsensque meos aperire furores.
Vidisset lacrimas: vultus vidisset amantis.
Plura loqui poteram, quàm quæ cepere tabellæ.
Invito potui circumdare brachia collo,
Amplectique pedes, adfusaque poscere vitam:
Et, si rejicerer, potui moritura videri.
Omnia fecissem, quorum si singula duram
Flectere non poterant, potuissent omnia, mentem.
Forsitan et missi sit quædam culpa ministri.
Non adiit apté: non legit idonea, credo, 610
Tempora: nec petiit horamque animumque vacantem.
Hæc nocuere mihi. Neque enim de tigride natus;
Nec rigidas silices, solidumve in pectore ferrum,
Aut adamanta gerit, nec lac bibit ille lænæ.
Vincetur. Repetendus erit: nec tædia cœpti
Ulla mei capiam; dum spiritus iste manebit.
Nam primum (si fata mihi revocare liceret)
Non cœpisse fuit: cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest (ut jam mea vota relinquam)
Non tamen ausorum semper memor esse meorum. 620
Et, quia desierim, leviter voluisse videbor:
Aut etiam tentâsse illum, insidiisque petisse.
Vel certè non hoc, qui plurimus urit, et ussit
Pectora nostra, Deo, sed victa libidine credar.
Denique jam nequeo nil commisisse nefandum,
Et scripsi, et petii: temerata est nostra voluntas.
Ut nihil adjiciam, non possum innoxia dici.
Quod superest, multum est in vota, in crimina parvum.
Dixit: et (incertæ tanta est discordia mentis)

Cùm pigeat tentâsse, libet tentare: modumque
Exit; et infelix committit sæpe repelli.
Mox ubi finis abest; patriam fugit ille, nefasq
Inque peregrinâ ponit nova mœnia terrâ.
Tum verò mœstam totâ Miletida mente
Defecisse ferunt: tum verò à pectore vestem
Deripuit; planxitque suos furibunda lacertos.
Jamque palàm est demens; inconcessamque fa
Spem Veneris, sine quâ patriam, invisosque pe
Deserit; et profugi sequitur vestigia fratris.
Utque tuo motæ, proles Semeleïa thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ;
Byblida non aliter latos ululâsse per agros
Bubasides vidêre nurus: quibus illa relictis
Caras, et armiferos Lelegas, Lyciamque perer
Jam Cragon, et Lymiren, Xanthique reliquerat
Quoque Chimæra jugo mediis in partibus igne
Pectus et ora leæ, caudam serpentis habebat.
Deficiunt silvæ: cùm tu lassata sequendo

a Gnosiaco nam quondam Phæstia regno
uit tellus, ignoto nomine Ligdus;
à de plebe virum. Nec census in illo 670
ate suâ major: sed vita fidesque
ata fuit. Gravidæ qui conjugis aures
ua his movit, cùm jam propè partus adesset:
voveam duo sunt: minimo ut relevere labore;
s marem parias. Onerosior altera sors est:
res fortuna negat. Quod abominor, ergo
i fortè tuo fuerit si femina partu;
itus mando: pietas, ignosce) necetur.
erat: et lacrimis vultum lavêre profusis,
i qui mandabat, quàm una dabantur. 680
tamen usque suum vanis Telethusa maritum
licitat precibus; ne spem sibi ponat in arto.
rta sua est Ligdo sententia. Jamque ferendo
x erat illa gravem maturo pondere ventrem;
im medio noctis spatio, sub imagine somni,
achis ante torum, pompâ comitata suorum,
it stetit, aut visa est. Inerant lunaria fronti
rnua, cum spicis nitido flaventibus auro,
regale decus; cum quâ latrator Anubis,
nctaque Bubastis, variusque coloribus Apis: 690
ique premit vocem, digitoque silentia suadet;
traque erant, numquamque satis quæsitus Osiris,
maque somniferi serpens peregrina veneni.
im, velut excussam somno, et manifesta videntem
; adfata Dea est: Pars, ô Telethusa, mearum,
ne graves curas; mandataque falle marii.
e dubita, cùm te partur Lucina levârit,
llere quidquid erit. Dea sum auxiliaris, opemque
torata fero. Nec te coluisse quereris
gratum numen. Monuit, thalamoque recessit. 700
sta toro surgit, purasque ad sidera supplex
eisa manus tollens, rata sint sua visa precatur.
dolor increvit, seque ipsum pondus in auras
palit, et nata est ignaro femina patri;
uit ali mater, puerum mentita; fidemque

Res habuit: neque erat facti nisi conscia nutrix.
Vota pater solvit, nomenque imponit avitum:
Iphis avus fuerat. Gavisa est nomine mater,
Quod commune foret, nec quemquam falleret illo.
Impercepta piâ mendacia fraude latebant.
Cultus erat pueri: facies, quam sive puellæ,
Sive dares puero, fieret formosus uterque.
Tertius interea decimo successerat annus;
Cùm pater, Iphi, tibi flavam despondet Iänthen;
Inter Phæstiadas quæ laudatissima formæ
Dote fuit virgo, Dictæo nata Teleste.
Par ætas, par forma fuit: primasque magistris
Accepere artes, elementa ætatis, ab isdem.
Hinc amor ambarum tetigit rude pectus, et æqu
Vulnus utrique tulit. Sed erat fiducia dispar.
Conjugii pactæque exspectat tempora tædæ,

Quin animum firmas, teque ipsa recolligis, Iphi:
Consiliique inopes et stultos excutis ignes?
Quid sis nata vide: (nisi te quoque decipis ipsam)
Et pete quod fas est: et ama, quod femina debes.
[Spes est quæ capiat: spes est quæ pascat amorem.]
Hanc tibi res adimit: non te custodia caro
Arcet ab amplexu, nec cauti cura magistri. 750
Non patris asperitas, non se negat ipsa roganti.
Nec tamen est potiunda tibi: nec, ut omnia fiant,
Esse potes felix; ut Dique hominesque laborent.
Nunc quoque votorum pars una est vana meorum;
Dique mihi faciles, quidquid valuere, dederunt.
Quodque ego, vult genitor, vult ipsa, socerque futurus;
At non vult Natura, potentior omnibus istis;
Quæ mihi sola nocet. Venit ecce optabile tempus:
Luxque jugalis adest: ut jam mea fiat Iänthe;
Nec mihi continget. Mediis sitiemus in undis. 760
Pronuba quid Juno, quid ad hæc, Hymenæe, venitis
Sacra; quibus qui ducat abest, ubi nubimus ambæ?
Pressit ab his vocem. Nec leniùs altera virgo
Æstuat: utque celer venias, Hymenæe, precatur.
Quod petit hæc, Telethusa timens, modò tempora differt:
Nunc ficto languore moram trahit. Omina sæpe,
Visaque caussatur. Sed jam consumserat omnem
Materiam ficti: dilataque tempora tædæ
Institerant; unusque dies restabat. At illa
Crinalem capiti vittam natæque sibique 770
Detrahit: et passis aram complexa capillis,
Isi, Parætonium, Mareoticaque arva, Pharonque
Quæ colis, et septem digestum in cornua Nilum;
Fer, precor, inquit, opem: nostroque medere timori.
Te Dea, te quondam, tuaque hæc insignia vidi:
Cunctaque cognovi; comitesque, facesque, sonumque
Sistrorum: memorique animo tua jussa notavi.
Quòd videt hæc lucem, quòd non ego pumor ipsa;
Consilium, monitumque tuum est. Miserere duarum,
Auxilioque juva. Lacrimæ sunt verba secutæ. 780

Visa Dea est movisse suas (et moverat) ara
Et templi tremuere fores, imitataque Lunam
Cornua fulserunt; crepuitque sonabile sistru
Non secura quidem, fausto tamen omine læt
Mater abit templo. Sequitur comes Iphis eu
Quàm solita est, majore gradu: nec candor
Permanet; et vires augentur; et acrior ipse
Vultus: et incomtis brevior mensura capilli
Plusque vigoris adest, habuit quàm femina. J
Femina nuper eras, puer es. Date munera t
Nec timidâ gaudete fide. Dant munera temp
Addunt et titulum: titulus breve carmen h
Dona puer solvit, quæ femina voverat, Iphis
Postera lux radiis latum patefecerat orbem;
Cùm Venus, et Juno, sociosque Hymenæus
Conveniunt: potiturque suâ puer Iphis Iäni

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER DECIMUS.

Iunæ per immensum croceo velatus amictu
Aëra digreditur, Ciconumque Hymenæus ad oras
Tendit; et Orphea nequicquam voce rogatur.
Adfuit ille quidem: sed nec sollemnia verba,
Nec lætos vultus, nec felix attulit omen.
Fax quoque, quam tenuit, lacrimoso stridula fumo,
Usque fuit, nullosque invenit motibus ignes.
Exitus auspicio gravior: nam nupta, per herbas
Dum nova Naïadum turbâ comitata vagatur,
Decidit, in talum serpentis dente recepto. 10
Quam satis ad superas postquam Rhodopeïus auras
Deflevit vates; ne non tentaret et umbras,
Ad Styga Tænariâ est ausus descendere portâ.
Perque leves populos, simulacraque functa sepulcris,
Persephonen adiit, inamœnaque regna tenentem
Umbrarum dominum: pulsisque ad carmina nervis
Sic ait: O positi sub terrâ numina mundi,
In quem recidimus quidquid mortale creamur;
Si licet, et, falsi positis ambagibus oris,
Vera loqui sinitis; non huc, ut opaca viderem 20
Tartara, descendi; nec utì villosa colubris
Terna Medussæi vincirem guttura monstri.
Caussa viæ conjux: in quam calcata venenum
Vipera diffudit; crescentesque abstulit annos.
Posse pati volui: nec me tentâsse negabo.
Vicit Amor. *Superâ* Deus hic bene notus in orbe est.

An sit et hîc, dubito: sed et hîc tamen augu
Famaque si veterem non est mentita rapi
Vos quoque junxit Amor. Per ego hæc
timoris,
Per Chaos hoc ingens, vastique silentia re
Eurydices, oro, properata retexite fila.
Omnia debemur vobis: paullumque morat
Seriùs aut citiùs sedem properamus ad un
Tendimus huc omnes, hæc est domus ultir
Humani generis longissima regna tenetis.
Hæc quoque, cùm justos matura peregeri
Juris erit vestri. Pro munere poscimus us
Quòd si fata negant veniam pro conjuge,
Nolle redire mihi. Leto gaudete duorum.
Talia dicentem, nervosque ad verba move
Exsangues flebant animæ. Nec Tantalus
Captavit refugam: stupuitque Ixionis orb
Nec carpsere jecur volucres: urnisque va
Belides; inque tuo sedisti, Sisyphe, saxo.

ralites stupuit geminâ nece conjugis Orpheus,
im tria qui timidus, medio portante catenas,
la canis vidit: quem non pavor antè reliquit,
im natura prior, saxo per corpus oborto:
que in se crimen traxit, voluitque videri
nos esse nocens: tuque ô confisa figuræ,
lix Lethæa, tuæ; junctissima quondam 70
tora, nunc lapides, quos humida sustinet Ide.
ntem, frustráque iterum transire volentem,
titor arcuerat. Septem tamen ille diebus
alidas in ripâ, Cereris sine munere, sedit.
a, dolorque animi, lacrimæque alimenta fuere.
e Deos Erebi crudeles questus, in altam
ecipit Rhodopen, pulsumque Aquilonibus Hæmon.
tius æquoreis inclusum Piscibus annum
ierat Titan: omnemque refugerat Orpheus
nineam Venerem; seu quòd malè cesserat illi;
fidem dederat. Multas tamen ardor habebat
gere se vati: multæ doluere repulsæ. 82
etiam Thracum populis fuit auctor, amorem
eneros transferre mares: citraque juventam
atis breve ver, et primos carpere flores.
Collis erat, collemque super planissima campa
a: quam viridem faciebant graminis herbæ.
ibra loco deerat. Quâ postquam parte resedit
genitus vates, et fila sonantia movit;
ibra loco venit. Non Chaonis abfuit arbos, 90
nemus Helladum, non frontibus esculus altis,
tiliæ molles, nec fagus, et innuba laurus.
coryli fragiles, et fraxinus utilis hastis,
disque abies, curvataque glandibus ilex,
platanus genialis, acerque coloribus impar,
micolæque simul salices, et aquatica lotos,
petuóque virens buxus, tenuesque myricæ,
icolor myrtus, et baccis cærula tinus:
quoque flexipedes hederæ venistis, et unà
pineæ vites, et amictæ vitibus ulmi: 100
ique, et piceæ, pomoque onerata rubentì

Arbutus, et lentæ, victoris præmia, palmæ:
Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus,
Grata Deûm matri: siquidem Cybeleius Att
Exuit hâc hominem; truncoque induruit illo.
Adfuit huic turbæ, metas imitata, cupressu
Nunc arbor, puer antè Deo dilectus ab illo,
Qui citharam nervis, et nervis temperat arcu
Namque sacer Nymphis, Carthæa tenentibus
Ingens cervus erat: latéque patentibus altas
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:
Cornua fulgebant auro: demissaque in armo
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla super frontem parvis argentea loris
Vincta movebatur: parilesque ex ære niteba
Auribus in geminis, circum cava tempora, ba
Isque metu vacuus, naturalique pavore
Deposito, celebrare domos, mulcendaque coll
Quamlibet ignotis manibus præbere solebat.
Sed tamen ante alios, Cæa pulcherrime genti

Sidereum gracili spectare cacumine cœlum. 140
Ingemuit, tristisque Deus, Lugebere nobis,
Lugebisque alios, aderisque dolentibus, inquit.
Tale nemus vates contraxerat: inque ferarum
Concilio medius, turbâ volucrumque sedebat.
Ut satis impulsus tentavit pollice chordas;
Et sensit varios, quamvis diversa sonarent,
Concordans modos; hoc vocem carmine rupit:
Ab Jove, Musa parens, (cedunt Jovis omnia regno)
Carmina nostra move. Jovis est mihi sæpe potestas
Dicta priùs. Cecini plectro graviore Gigantas, 150
Sparsaque Phlegræis victricia fulmina campis.
Nunc opus est leviore lyrâ: puerosque canamus
Dilectos Superis; inconcessisque puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex Superûm Phrygii quondam Ganymedis amore
Arsit: et inventum est aliquid, quod Jupiter esse,
Quàm quod erat, mallet. Nullâ tamen alite verti
Dignatur; nisi quæ possit sua fulmina ferre.
Nec mora: percusso mendacibus aëre pennis,
Abripit Iliaden. Qui nunc quoque pocula miscet, 160
Invitâque Jovi nectar Junone ministrat.
Te quoque, Amyclide, posuisset in æthere Phœbus,
Tristia si spatium ponendi fata dedissent.
Quâ licet, æternus tamen es: quotiesque repellit
Ver hiemem, Piscique Aries succedit aquoso;
Tu toties oreris, viridique in cespite vernas.
Te meus ante alios genitor dilexit: et orbe
In medio positi caruerunt præside Delphi;
Dum Deus Eurotan, immunitamque frequentat
Sparten; nec citharæ, nec sunt in honore sagittæ.
Immemor ipse sui non retia ferre recusat; 171
Non tenuisse canes; non per juga montis iniqui
Esse comes: longâque alit adsuetudine flammas.
Jamque ferè medius Titan venientis et actæ
Noctis erat, spatioque pari distabat utrimque;
Corpora veste levant, et succo pinguis olivi
Splendescunt, latique incunt certamina disci.

Quem priùs aërias libratum Phœbus in auras
Misit, et oppositas disjecit pondere nubes.
Recidit in solidam longo post tempore terram 180
Pondus: et exhibuit junctam cum viribus artem.
Protinus imprudens, actusque cupidine ludi,
Tollere Tænarides orbem properabat: at illum
Dura repercusso subjecit ab aëre tellus
In vultus, Hyacinthe, tuos. Expalluit æquè,
Ac puer, ipse Deus: collapsosque excipit artus:
Et modò te refovet: modò tristia vulnera siccat:
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes: erat immedicabile vulnus.
Ut si quis violas, riguove papaver in horto, 190
Liliaque infringat, fulvis hærentia virgis;
Marcida demittant subitò caput illa gravatum;
Nec se sustineant; spectentque cacumine terram:
Sic vultus moriens jacet; et defecta vigore
Ipsa sibi est oneri cervix; humeroque recumbit.

Flos habet inscriptum: funestaque litera ducta est.
Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorque
Durat in hoc ævi, celebrandaque more priorum
Annua prælatâ redeunt Hyacinthia pompâ.
At si fortè roges fecundam Amathunta metalli, 220
An genuisse velit Propœtidas, abnuat æquè,
Atque illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat; unde etiam nomen traxere Cerastæ.
Ante fores horum stabat Jovis Hospitis ara,
Lugubris sceleris: quam si quis sanguine tinctam
Advena vidisset; mactatos crederet illic
Lactentes vitulos, Amathusiacasve bidentes:
Hospes erat cæsus. Sacris offensa nefandis,
Ipsa suas urbes, Ophiusiaque arva parabat
Deserere alma Venus. Sed quid loca grata, quid urbes
Peccavere meæ? quod crimen, dixit, in illis? 231
Exsilio pœnam potiùs gens impia pendat,
Vel nece; vel si quid medium mortisque fugæque.
Idque quid esse potest, nisi versæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quò mutet eos; ad cornua vultum
Flexit, et admonita est hæc illis posse relinqui;
Grandiaque in torvos transformat membra juvencos.
Sunt tamen obscænæ Venerem Propœtides ausæ
Esse negare Deam: pro quo sua, numinis irâ,
Corpora cum formâ primæ vulgâsse feruntur. 240
Utque pudor cessit, sanguisque induruit oris,
In rigidum parvo silicem discrimine versæ.
Quas quia Pygmalion ævum per crimen agentes
Viderat, offensus vitiis, quæ plurima menti
Femineæ Natura dedit, sine conjuge cælebs
Vivebat: thalamique diu consorte carebat.
Interea niveum mirâ feliciter arte
Sculpit ebur; formamque dedit, quâ femina nasci
Nulla potest: operisque sui concepit amorem.
Virginis est veræ facies; quam vivere credas: 250
Et, si non obstet reverentia, velle moveri.
Ars adeò latet arte suâ. Miratur, et haurit
Pectore *Pygmalion simulati* corporis ignes.

Sæpe manus operi tentantes admovet, an sit
Corpus, an illud ebur: nec ebur tamen esse
Oscula dat, reddique putat: loquiturque, ter
Et credit tactis digitos insidere membris:
Et metuit, pressos veniat ne livor in artus.
Et modò blanditias adhibet: modò grata pu
Munera fert illi conchas, teretesque lapillos,
Et parvas volucres, et flores mille colorum,
Liliaque, pictasque pilas, et ab arbore lapsas
Heliadum lacrimas. Ornat quoque vestibus
Dat digitis gemmas; longoque monilia coll
Aure leves baccæ, redimicula pectore pende
Cuncta decent: nec nuda minùs formosa vi
Collocat hanc stratis, conchâ Sidonide tincti
Adpellatque tori sociam: adclinataque colla
Mollibus in plumis, tamquam sensura, repor
Festa dies Veneri, totâ celeberrima Cypro,
Venerat: et pandis inductæ cornibus aurun
Conciderant ictæ niveâ cervice juvencæ;

: suo non falsa premit: dataque oscula virgo
ıslit; et erubuit: timidumque ad lumina lumen
ollens; pariter cum cœlo vidit amantem.
ıjugio, quod fecit, adest dea. Jamque coactis
nibus in plenum novies lunaribus orbem,
Paphon genuit: de quo tenet insula nomen.
Editus hâc ille est, qui, si sine prole fuisset,
er felices Cinyras potuisset haberi.
a canam. Natæ procul hinc, procul este parentes:
t, mea si vestras mulcebunt carmina mentes, 301
sit in hâc mihi parte fides; nec credite factum:
, si credetis, facti quoque credite pœnam.
amen admissum sinit hoc Natura videri;
ntibus Ismariis, et nostro gratulor orbi;
ıtulor huic terræ, quòd abest regionibus illis,
æ tantum genuere nefas. Sit dives amomo,
inamaque, costumque suam, sudataque ligno
ra ferat, floresque alios Panchaïa tellus;
m ferat et Myrrham. Tanti nova non fuit arbos.
e negat nocuisse tibi sua tela Cupido, 311
rrha; facesque suas à crimine vindicat isto.
ite te Stygio, tumidisque adflavit Echidnis,
ribus una Soror. Scelus est odisse parentem:
: amor est odio majus scelus. Undique lecti
cupiunt proceres; totoque Oriente juventus
thalami certamen adest. Ex omnibus unum
ge, Myrrha, tibi; dum ne sit in omnibus unus.
quidem sentit; fœdoque repugnat amori:
secum, Quò mente feror? quid molior? inquit.
precor, et Pietas, sacrataque jura parentum, 321
c prohibete nefas: scelerique resistite tanto;
amen hoc scelus est. Sed enim damnare negatur
nc Venerem pietas: coëuntque animalia nullo
era delectu. Nec habetur turpe juvencæ
re patrem tergo: fit equo sua filia conjux;
ıque creavit, init pecudes, caper: ipsaque cujus
ıine concepta est, ex illo concipit ales.
ces, *quibus ista licent!* humana malignas

Cura dedit leges: et quod Natura remitti
Invida jura negant. Gentes tamen esse fo
In quibus et nato genetrix, et nata parenti
Jungitur; et pietas geminato crescit amor
Me miseram, quòd non nasci mihi contigit
Fortunâque loci lædor! Quid in ista revol
Spes interdictæ, discedite. Dignus amari
Ille, sed ut pater, est. Ergo si filia magni
Non essem Cinyræ; Cinyræ concumbere
Nunc quia tam meus est, non est meus
damno
Est mihi proximitas. Aliena potentior ess
Ire libet procul hinc, patriosque relinquere
Dum scelus effugiam. Retinet malus error
Ut præsens spectem Cinyran, tangamque,
Osculaque admoveam, si nil conceditur ult
Ultrà autem sperare aliquid potes, impia v
Nec, quot confundas et jura et nomina, se
Tunc eris et matris pellex, et adultera patr

isit vultus, sceleris sibi conscia, virgo.
is erat medium, curasque et corpora somnus
erat. At virgo Cinyreïa pervigil igni
itur indomito; furiosaque vota retractat. 370
iodò desperat; modò vult tentare: pudetque,
ipit; et, quod agat, non invenit. Utque securi
ia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
cadat, in dubio est; omnique à parte timetur:
nimus vario labefactus vulnere nutat.
levis, atque illuc; momentaque sumit utroque.
modus, aut requies, nisi mors, repetitur amoris.
i placet. Erigitur: laqueoque innectere fauces
inat; et, zonâ summo de poste revinctâ,
vale Cinyra, caussamque intellige mortis, 380
t: et aptabat pallenti vincula collo.
mura verborum fidas nutricis ad aures
enisse ferunt, limen servantis alumnæ.
it anus, reseratque fores: mortisque paratæ
umenta videns, spatio conclamat eodem,
e ferit, scinditque sinus, ereptaque collo
ula dilaniat. Tum denique flere vacavit;
dare complexus, laqueique requirere caussam.
a silet virgo, terramque immota tuetur:
eprensa dolet tardæ conamina mortis. 390
it anus; canosque suos, et inania nudans
a, per cunas alimentaque prima precatur,
ibi committat, quidquid dolet. Illa rogantem
sata gemit. Certa est exquirere nutrix:
solam spondere fidem. Dic, inquit, opemque
ine ferre tibi: non est mea pigra senectus.
furor est; habeo quæ carmine sanet, et herbis.
aliquis nocuit; magico lustrabere ritu.
est ira Deûm, sacris placabilis ira.
l rear ulterius? certè fortuna domusque 400
es, et in cursu est: vivunt genetrixque, paterque.
rha, patre audito, suspiria duxit ab imo
ore. Nec nutrix etiamnum concipit ullum
te nefas: aliquemque tamen præsentit amorem.

Namque sacer Nymphis, Carthæa tenentibu
Ingens cervus erat: latéque patentibus alta
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:
Cornua fulgebant auro: demissaque in arm
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla super frontem parvis argentea loris
Vincta movebatur: parilesque ex ære nitel
Auribus in geminis, circum cava tempora,
Isque metu vacuus, naturalique pavore
Deposito, celebrare domos, mulcendaque e
Quamlibet ignotis manibus præbere solebat
Sed tamen ante alios, Cæsæ pulcherrime ge
Gratus erat, Cyparisse, tibi. Tu pabula ce
Ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad unda
Tu modò texebas varios per cornua flores
Nunc, eques in tergo residens, huc latus e
Mollia purpureis frenabas ora capistris.
Æstus erat, mediusque dies: Solisque vaj
Concava litorei fervebant brachia Cancri.
Fessus in herbosâ posuit sua corpora terrí
Cervus; et arboreâ ducebat frigus ab umi
Hunc puer imprudens jaculo Cyparissus s

Sidereum gaudii spectare cacumine cœlum. 140
Ingemuit, tristisque Deus, Lugebere nobis,
Lugebisque alios, aderisque dolentibus, inquit.
Tale nemus vates contraxerat: inque ferarum
Concilio medius, turbâ volucrumque sedebat.
Ut satis impulsus tentavit pollice chordas;
Et sensit varios, quamvis diversa sonarent,
Concordans modos; hoc vocem carmine rupit:
Ab Jove, Musa parens, (cedunt Jovis omnia regno)
Carmina nostra move. Jovis est mihi sæpe potestas
Dicta priùs. Cecini plectro graviore Gigantas, 150
Sparsaque Phlegræis victricia fulmina campis.
Nunc opus est leviore lyrâ: puerosque canamus
Dilectos Superis; inconcessisque puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex Superûm Phrygii quondam Ganymedis amore
Arsit: et inventum est aliquid, quod Jupiter esse,
Quàm quod erat, mallet. Nullâ tamen alite verti
Dignatur; nisi quæ possit sua fulmina ferre.
Nec mora: percusso mendacibus aëre pennis,
Abripit Iliaden. Qui nunc quoque pocula miscet, 160
Invitâque Jovi nectar Junone ministrat.
Te quoque, Amyclide, posuisset in æthere Phœbus,
Tristia si spatium ponendi fata dedissent.
Quâ licet, æternus tamen es: quotiesque repellit
Ver hiemem, Piscique Aries succedit aquoso;
Tu toties oreris, viridique in cespite vernas.
Te meus ante alios genitor dilexit: et orbe
In medio positi caruerunt præside Delphi;
Dum Deus Eurotan, immunitamque frequentat
Sparten; nec citharæ, nec sunt in honore sagittæ.
Immemor ipse sui non retia ferre recusat; 171
Non tenuisse canes; non per juga montis iniqui
Isse comes: longâque alit adsuetudine flammas.
Jamque ferè medius Titan venientis et actæ
Noctis erat, spatioque pari distabat utrimque;
Corpora veste levant, et succo pinguis olivi
Splendescunt, latique incunt certamina disci.

Dura repercusso subjecit ab [illegible]
In vultus, Hyacinthe, tuos. Expalluit æquè,
Ac puer, ipse Deus: collapsosque excipit artus:
Et modò te refovet: modò tristia vulnera siccat:
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
Nil prosunt artes: erat immedicabile vulnus.
Ut si quis violas, riguove papaver in horto,
Liliaque infringat, fulvis hærentia virgis;
Marcida demittant subitò caput illa gravatum;
Nec se sustineant; spectentque cacumine terram:
Sic vultus moriens jacet; et defecta vigore
Ipsa sibi est oneri cervix; humeroque recumbit.
Laberis, Œbalide, primâ fraudate juventâ,
Phœbus ait: videoque tuum, mea crimina, vulnus.
Tu dolor es, facinusque meum. Mea dextera leto
Inscribenda tuo est. Ego sum tibi funeris auctor.
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, vocari
Culpa potest: nisi culpa potest, et amâsse, vocar
Atque utinam pro te vitam, tecumve liceret
Reddere! sed quoniam fatali lege tenemur;
Semper eris mecum, memorique hærebis in ore.
Te [illegible] te carmina nostra sonabun

Flos habet inscriptum: funestaque litera ducta est.
Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorque
Durat in hoc ævi, celebrandaque more priorum
Annua prælatâ redeunt Hyacinthia pompâ.
At si fortè roges fecundam Amathunta metalli, 220
An genuisse velit Propœtidas, abnuat æquè,
Atque illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat; unde etiam nomen traxere Cerastæ.
Ante fores horum stabat Jovis Hospitis ara,
Lugubris sceleris: quam si quis sanguine tinctam
Advena vidisset; mactatos crederet illic
Lactentes vitulos, Amathusiacasve bidentes:
Hospes erat cæsus. Sacris offensa nefandis,
Ipsa suas urbes, Ophiusiaque arva parabat
Deserere alma Venus. Sed quid loca grata, quid urbes
Peccavere meæ? quod crimen, dixit, in illis? 231
Exsilio pœnam potiùs gens impia pendat,
Vel nece; vel si quid medium mortisque fugæque.
Idque quid esse potest, nisi versæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quò mutet eos; ad cornua vultum
Flexit, et admonita est hæc illis posse relinqui;
Grandisque in torvos transformat membra juvencos.
Sunt tamen obscænæ Venerem Propœtides ausæ
Esse negare Deam: pro quo sua, numinis irâ,
Corpora cum formâ primæ vulgâsse feruntur. 240
Utque pudor cessit, sanguisque induruit oris,
In rigidum parvo silicem discrimine versæ.
Quas quia Pygmalion ævum per crimen agentes
Viderat, offensus vitiis, quæ plurima menti
Femineæ Natura dedit, sine conjuge cælebs
Vivebat: thalamique diu consorte carebat.
Interea niveum mirâ feliciter arte
Sculpit ebur; formamque dedit, quâ femina nasci
Nulla potest: operisque sui concepit amorem.
Virginis est veræ facies; quam vivere credas: 250
Et, si non obstet reverentia, velle moveri.
Ars adeò latet arte suâ. Miratur, et haurit
Pectore Pygmalion simulati corporis ignes.

Sæpe manus operi tentantes admovet, an sit
Corpus, an illud ebur: nec ebur tamen esse fatetur.
Oscula dat, reddique putat: loquiturque, tenetque:
Et credit tactis digitos insidere membris:
Et metuit, pressos veniat ne livor in artus.
Et modò blanditias adhibet: modò grata puellis
Munera fert illi conchas, teretesque lapillos, 260
Et parvas volucres, et flores mille colorum,
Liliaque, pictasque pilas, et ab arbore lapsas
Heliadum lacrimas. Ornat quoque vestibus artus:
Dat digitis gemmas; longoque monilia collo.
Aure leves baccæ, redimicula pectore pendent.
Cuncta decent: nec nuda minùs formosa videtur.
Collocat hanc stratis, conchâ Sidonide tinctis:
Adpellatque tori sociam: adclinataque colla
Mollibus in plumis, tamquam sensura, reponit.
Festa dies Veneri, totâ celeberrima Cypro, 270
[illegible]nerat: et pandis inductæ cornibus aurum
[illegible] niveâ cervice juvencæ;
[illegible]unere functus ad aras
[illegible]testis;

Ore suo non falsa premit: dataque oscula virgo
Senserit; et erubuit: timidumque ad lumina lumen
Attollens; pariter cum cœlo vidit amantem.
Conjugio, quod fecit, adest dea. Jamque coactis
Cornibus in plenum novies lunaribus orbem,
Illa Paphon genuit: de quo tenet insula nomen.
Editus hâc ille est, qui, si sine prole fuisset,
Inter felices Cinyras potuisset haberi.
Dira canam. Natæ procul hinc, procul este parentes:
Aut, mea si vestras mulcebunt carmina mentes, 301
Desit in hâc mihi parte fides; nec credite factum:
Vel, si credetis, facti quoque credite pœnam.
Si tamen admissum sinit hoc Natura videri;
Gentibus Ismariis, et nostro gratulor orbi;
Gratulor huic terræ, quòd abest regionibus illis,
Quæ tantum genuere nefas. Sit dives amomo,
Cinnamaque, costumque suam, sudataque ligno
Tura ferat, floresque alios Panchaïa tellus;
Dum ferat et Myrrham. Tanti nova non fuit arbos.
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido, 311
Myrrha; facesque suas à crimine vindicat isto.
Stipite te Stygio, tumidisque adflavit Echidnis,
E tribus una Soror. Scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio majus scelus. Undique lecti
Te cupiunt proceres; totoque Oriente juventus
Ad thalami certamen adest. Ex omnibus unum
Elige, Myrrha, tibi; dum ne sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit; fœdoque repugnat amori:
Et secum, Quò mente feror? quid molior? inquit.
Di, precor, et Pietas, sacrataque jura parentum, 321
Hoc prohibete nefas: scelerique resistite tanto;
Si tamen hoc scelus est. Sed enim damnare negatur
Hanc Venerem pietas: coëuntque animalia nullo
Cetera delectu. Nec habetur turpe juvencæ
Ferre patrem tergo: fit equo sua filia conjux;
Quasque creavit, init pecudes, caper: ipsaque cujus
Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices, *quibus ista licent*! humana malignas

Sæpe manus operi tentantes admovet, an sit
Corpus, an illud ebur: nec ebur tamen esse fatetur.
Oscula dat, reddique putat: loquiturque, tenetque:
Et credit tactis digitos insidere membris:
Et metuit, pressos veniat ne livor in artus.
Et modò blanditias adhibet: modò grata puellis
Munera fert illi conchas, teretesque lapillos, 260
Et parvas volucres, et flores mille colorum,
Liliaque, pictasque pilas, et ab arbore lapsas
Heliadum lacrimas. Ornat quoque vestibus artus:
Dat digitis gemmas; longoque monilia collo.
Aure leves baccæ, redimicula pectore pendent.
Cuncta decent: nec nuda minùs formosa videtur.
Collocat hanc stratis, conchâ Sidonide tinctis:
Adpellatque tori sociam: adclinataque colla
Mollibus in plumis, tamquam sensura, reponit.

Ore suo non falsa premit: dataque oscula virgo
Sensit; et erubuit: timidumque ad lumina lumen
Attollens; pariter cum cœlo vidit amantem.
Conjugio, quod fecit; adest dea. Jamque coactis
Cornibus in plenum novies lunaribus orbem,
Illa Paphon genuit: de quo tenet insula nomen.
Editus hâc ille est, qui, si sine prole fuisset,
Inter felices Cinyras potuisset haberi.
Dira canam. Natæ procul hinc, procul este parentes:
Aut, mea si vestras mulcebunt carmina mentes, 301
Desit in hâc mihi parte fides; nec credite factum:
Vel, si credetis, facti quoque credite pœnam.
Si tamen admissum sinit hoc Natura videri;
Gentibus Ismariis, et nostro gratulor orbi;
Gratulor huic terræ, quòd abest regionibus illis,
Quæ tantum genuere nefas. Sit dives amomo,
Cinnamaque, costumque suam, sudataque ligno
Tura ferat, floresque alios Panchaïa tellus;
Dum ferat et Myrrham. Tanti nova non fuit arbos.
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido, 311
Myrrha; facesque suas à crimine vindicat isto.
Stipite te Stygio, tumidisque adflavit Echidnis,
E tribus una Soror. Scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio majus scelus. Undique lecti
Te cupiunt proceres; totoque Oriente juventus
Ad thalami certamen adest. Ex omnibus unum
Elige, Myrrha, tibi; dum ne sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit; fœdoque repugnat amori:
Et secum, Quò mente feror? quid molior? inquit.
Di, precor, et Pietas, sacrataque jura parentum, 321
Hoc prohibete nefas: scelerique resistite tanto;
Si tamen hoc scelus est. Sed enim damnare negatur
Hanc Venerem pietas: coëuntque animalia nullo
Cetera delectu. Nec habetur turpe juvencæ
Ferre patrem tergo: fit equo sua filia conjux;
Quasque creavit, init pecudes, caper: ipsaque cujus
Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices, *quibus ista licent!* humana malignas

Cura dedit leges: et quod Natura remittit,
Invida jura negant. Gentes tamen esse ferunt
In quibus et nato genetrix, et nata parenti
Jungitur; et pietas geminato crescit amore.
Me miseram, quòd non nasci mihi contigit illic,
Fortunâque loci lædor! Quid in ista revolvor?
Spes interdictæ, discedite. Dignus amari
Ille, sed ut pater, est. Ergo si filia magni
Non essem Cinyræ; Cinyræ concumbere poss
Nunc quia tam meus est, non est meus; ip
damno
Est mihi proximitas. Aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc, patriosque relinquere fines,
Dum scelus effugiam. Retinet malus error aman
Ut præsens spectem Cinyran, tangamque, loqua
Osculaque admoveam, si nil conceditur ultrà.
Ultrà autem sperare aliquid potes, impia virgo?
Nec, quot confundas et jura et nomina, sentis?
Tuque soror et matris pellex, et adultera patris?

Demisit vultus, sceleris sibi conscia, virgo.
Noctis erat medium, curasque et corpora somnus
Solverat. At virgo Cinyreïa pervigil igni
Carpitur indomito; furiosaque vota retractat. 370
Et modò desperat; modò vult tentare: pudetque,
Et cupit; et, quod agat, non invenit. Utque securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
Quò cadat, in dubio est; omnique à parte timetur:
Sic animus vario labefactus vulnere nutat.
Hæc levis, atque illuc; momentaque sumit utroque.
Nec modus, aut requies, nisi mors, repetitur amoris.
Mori placet. Erigitur: laqueoque innectere fauces
Destinat; et, zonâ summo de poste revinctâ,
Care vale Cinyra, caussamque intellige mortis, 380
Dixit: et aptabat pallenti vincula collo.
Murmura verborum fidas nutricis ad aures
Pervenisse ferunt, limen servantis alumnæ.
Surgit anus, reseratque fores: mortisque paratæ
Instrumenta videns, spatio conclamat eodem,
Seque ferit, scinditque sinus, ereptaque collo
Vincula dilaniat. Tum denique flere vacavit;
Tum dare complexus, laqueique requirere caussam.
Muta silet virgo, terramque immota tuetur:
Et deprensa dolet tardæ conamina mortis. 390
Instat anus; canosque suos, et inania nudans
Ubera, per cunas alimentaque prima precatur,
Ut sibi committat, quidquid dolet. Illa rogantem
Aversata gemit. Certa est exquirere nutrix:
Nec solam spondere fidem. Dic, inquit, opemque
Me sine ferre tibi: non est mea pigra senectus.
Seu furor est; habeo quæ carmine sanet, et herbis.
Sive aliquis nocuit; magico lustrabere ritu.
Sive est ira Deûm, sacris placabilis ira.
Quid rear ulterius? certè fortuna domusque 400
Sospes, et in cursu est: vivunt genetrixque, paterque.
Myrrha, patre audito, suspiria duxit ab imo
Pectore. Nec nutrix etiamnum concipit ullum
Mente *nefas*: *aliquemque* tamen præsentit amorem.

Propositique tenax, quodcumque sit, orat, ut ipsi
Indicet: et gremio lacrimantem tollit anili:
Atque ita complectens infirmis colla lacertis,
Sensimus, inquit; amas; et in hoc mea (pone timorem)
Sedulitas erit apta tibi: nec sentiet umquam
Hoc pater. Exsiluit gremio furibunda, torumque 410
Ore premens, Discede, precor; miseroque pudori
Parce, ait. Instanti, Discede, aut desine, dixit,
Quærere quid doleam. Scelus est, quod scire laboras.
Horret anus; tremulasque manus annisque metaque
Tendit: et ante pedes supplex procumbit alumnæ.
Et modò blanditur; modò, si non conscia fiat,
Terret: et indicium laquei cœptæque minatur
Mortis: et officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput, lacrimisque implevit obortis
Pectora nutricis: conataque sæpe fateri, 420
Sæpe tenet vocem: pudibundaque vestibus ora
Texit: et, O, dixit, felicem conjuge matrem!

ue domum rediit; Gaude mea, dixit, alumna:
mus. Infelix non toto corpore sentit
itiam virgo; præsagaque pectora mœrent.
tamen et gaudet: tanta est discordia mentis.
ipus erat, quo cuncta silent; interque Triones
:erat obliquo plaustrum temone Boötes.
facinus venit illa suum. Fugit aurea cœlo
a: tegunt nigræ latitantia sidera nubes;
: caret igne suo. Primos tegis, Icare, vultus;
oneque pio sacrata parentis amore. 451
pedis offensi signo est revocata: ter omen
ereus bubo letali carmine fecit.
umen: et tenebræ minuunt, noxque atra pudorem.
ricisque manum lævâ tenet; altera motu
:um iter explorat. Thalami jam limina tangit;
que fores aperit; jam ducitur intus: at illi
lite succiduo genua intremuere; fugitque
:olor, et sanguis: animusque relinquit euntem.
ique suo propior sceleri, magis horret, et ausi 460
nitet; et vellet non cognita posse reverti.
ictantem longæva manu deducit: et alto
notam lecto cùm traderet, Accipe, dixit;
. tua est, Cinyra: devotaque corpora junxit.
ripit obscæno genitor sua viscera lecto;
gineosque metus levat; hortaturque timentem.
sitan ætatis quoque nomine, Filia, dicat:
at et illa, Pater; sceleri ne nomina desint.
na patris thalamis excedit: et impia diro
nina fert utero; conceptaque crimina portat. 470
tera nox facinus geminat: nec finis in illâ est.
n tandem Cinyras, avidus cognoscere amantem
t tot concubitus, illato lumine vidit
scelus, et natam; verbisque dolore retentis,
ndenti nitidum vaginâ deripit ensem.
rrha fugit, tenebris et cæcæ munere noctis
ercepta neci: latosque vagata per agros,
miferos Arabas, Panchæaque rura relinquit.
rque *novem* erravit redeuntis cornua Lunæ;

Cùm tandem terrâ requievit fessa Sabæâ. 480
Vixque uterì portabat onus. Tum nescia voti,
Atque inter mortisque metus, et tædia vitæ,
Est tales exorsa preces: O si qua patetis
Numina confessis; merui, nec triste recuso
Supplicium. Sed, ne violem vivosque superstes,
Mortuaque exstinctos, ambobus pellite regnis:
Mutatæque mihi vitamque necemque negate.
Numen confessis aliquod patet. Ultima certè
Vota suos habuere Deos: nam crura loquentis
Terra supervenit; ruptosque obliqua per ungues 490
Porrigitur radix, longi firmamina trunci:
Ossaque robur agunt: mediâque manente medullâ
Sanguis it in succos: in magnos brachia ramos;
In parvos digiti: duratur cortice pellis.
Jamque gravem crescens uterum perstrinxerat arbor;
Pectoraque obruerat; collumque operire parabat;
Non tulit illa moram: venientique obvia ligno

Aut huic adde leves, aut illis deme pharetras.
Labitur occultè, fallitque volatilis ætas:
Et nihil est annis velocius. Ille sorore 520
Natus avoque suo, qui conditus arbore nuper,
Nuper erat genitus; modò formosissimus infans;
Jam juvenis, jam vir, jam se formosior ipso est:
Jam placet et Veneri, matrisque ulciscitur ignes.
Namque pharetratus dum dat puer oscula matri,
Inscius exstanti destrinxit arundine pectus.
Læsa manu natum Dea repulit: altiùs actum
Vulnus erat specie: primóque fefellerat ipsam.
Capta viri formâ non jam Cythereïa curat
Litora: non alto repetit Paphon æquore cinctam, 530
Piscosumque Cnidon, gravidamve Amathunta metalli.
Abstinet et cœlo: cœlo præfertur Adonis.
Hunc tenet: huic comes est: adsuetaque semper in umbrâ
Indulgere sibi, formamque augere colendo,
Per juga, per silvas, dumosaque saxa vagatur
Nuda genu, vestem ritu succincta Dianæ;
Hortaturque canes; tutæque animalia prædæ,
Aut pronos lepores, aut celsum in cornua cervum,
Aut agitat damas: à fortibus abstinet apris.
Raptoresque lupos, armatosque unguibus ursos 540
Vitat, et armenti saturatos cæde leones.
Te quoque, ut hos timeas, (si quid prodesse monendo
Possit,) Adoni, monet. Fortisque fugacibus esto,
Inquit: in audaces non est audacia tuta.
Parce meo, juvenis, temerarius esse periclo:
Neve feras, quibus arma dedit Natura, lacesse:
Stet mihi ne magno tua gloria. Non movet ætas,
Nec facies, nec quæ Venerem movêre, leones,
Setigerosque sues, oculosque, animosque ferarum.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri: 550
Impetus est fulvis, et vasta leonibus ira:
Invisumque mihi genus est. Quæ caussa, roganti,
Dicam, ait; et veteris monstrum mirabere culpæ.
Sed labor *insolitus* jam me lassavit: et ecce

Opportuna suâ blanditur populus umbrâ:
Datque torum cespes. Libet hâc requiescere tecum,
Et requievit, humo: pressitque et gramen, et ipsum.
Inque sinu juvenis positâ cervice renidens
Sic ait: ac mediis interserit oscula verbis.
Forsitan audieris aliquam certamine cursûs 560
Veloces superâsse viros. Non fabula rumor
Ille fuit: superabat enim. Nec dicere posses,
Laude pedum, formæne bono præstantior esset.
Scitanti Deus huic de conjuge, Conjuge, dixit,
Nil opus est, Atalanta, tibi: fuge conjugis usum.
Nec tamen effugies: teque ipsâ viva carebis.
Territa sorte Dei per opacas innuba silvas
Vivit: et instantem turbam violenta procorum
Conditione fugat: Nec sum potiunda, nisi, inquit,
Victa priùs cursu. Pedibus contendite mecum. 570
Præmia veloci conjux thalamique dabuntur;
Mors pretium tardis. Ea lex certaminis esto.

'oplitibus suberant picto genualia limbo:
aque puellari corpus candore ruborem
'ingerat: haud aliter, quàm cùm super atria velum
'andida purpureum simulatas inficit umbras.
'um notat hæc hospes; decursa novissima meta est:
'Ò egitur festâ victrix Atalanta coronâ.
'ant gemitum victi, penduntque ex fœdere pœnas.
'on tamen eventu juvenum deterritus horum 600
onstitit in medio; vultuque in virgine fixo,
'uid facilem titulum superando quæris inertes?
Iectum confer, ait. Seu me fortuna potentem
ecerit; à tanto non indignabere vinci.
'amque mihi genitor Megareus Onchestius; illi
st Neptunus avus: pronepos ego regis aquarum:
'ec virtus citra genus est. Seu vincar, habebis
Hippomene victo magnum et memorabile nomen.
'alia dicentem molli Schœneïa vultu
.aspicit; et dubitat, superari an vincere malit. 610
'tque ita, Quis Deus hunc formosis, inquit, iniquus
'erdere vult? caræque jubet discrimine vitæ
'onjugium petere hoc? non sum, me judice, tanti.
Iec formâ tangor. Poteram tamen hâc quoque tangi.
'uid? quòd adhuc puer est? Non me movet ipse,
sed ætas.
'uid? quòd inest virtus, et mens interrita leti?
'uid? quòd ab sequoreâ numeratur origine quartus?
'uid? quòd amat, tantique putat connubia nostra,
It perest, si me Fors illi dura negârit? 619
'um licet, hospes, abi; thalamosque relinque cruentos.
'onjugium crudele meum est. Tibi nubere nulla
Iolet: et optari potes à sapiente puellâ.
'ur tamen est mihi cura tui, tot jam antè peremtis?
'iderit: intereat: quoniam tot cæde procorum
.dmonitus non est; agiturque in tædia vitæ.
'ecidet hic igitur, voluit quia vivere mecum?
'ignamque necem pretium patietur amoris?
Ion erit invidiæ victoria nostra ferendæ.
ed *non culpa mea est.* Utinam desistere velles!

Aut quoniam es demens, utina
At quàm virgineus puerili vul
Ah, miser Hippomene, nollem
Vivere dignus eras. Quòd si
Nec mihi conjugium fata impo
Unus eras, cum quo sociare c
Dixerat: utque rudis, primoq
Quid facit ignorans, amat, et
Jam solitos poscunt cursus po
Cùm me sollicità proles Nept
Invocat Hippomenes. Cythere
Adsit, ait, nostris; et, quos d
Detulit aura preces ad me no
Motaque sum, fateor: nec op
Est ager, indigenæ Tamaseu
Telluris Cypriæ pars optima:
Sacravere senes: templisque
Hanc jussere meis. Medio nit

Præterit Hippomenes. Resonant spectacula plausu.
Illa moram celeri, cessataque tempora, cursu
Corrigit: atque iterum juvenem post terga relinquit.
Et rursus pomi jactu remorata secundi, 671
Consequitur, transitque virum. Pars ultima cursûs
Restabat: Nunc, inquit, ades, Dea muneris auctor:
Inque latus campi, quò tardiùs illa rediret,
Jecit ab obliquo nitidum juveniliter aurum.
An peteret, virgo visa est dubitare: coëgi
Tollere; et adjeci sublato pondera malo:
Impediique oneris pariter gravitate morâque.
Neve meus sermo cursu sit tardior illo;
Præterita est virgo: duxit sua præmia victor. 680
Dignane, cui grates ageret, cui turis honorem
Ferret, Adoni, fui? Nec grates immemor egit,
Nec mihi tura dedit. Subitam convertor in iram:
Contemnique dolens, ne sim spernenda futuris,
Exemplo caveo: meque ipsa exhortor in ambos.
Templa Deûm Matri, quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex voto, nemorosis abdita silvis,
Transibant: et iter longum requiescere suasit.
Illic concubitûs intempestiva cupido
Occupat Hippomenen, à numine concita nostro. 690
Luminis exigui fuerat prope templa recessus,
Speluncæ similis, nativo pumice tectus;
Religione sacer priscâ: quo multa sacerdos
Lignea contulerat veterum simulacra Deorum.
Hunc init; et vetito temerat sacraria probro.
Sacra retorserunt oculos: turritaque Mater,
An Stygiâ sontes, dubitavit, mergeret undâ.
Pœna levis visa est. Ergo modò levia fulvæ
Colla jubæ velant: digiti curvantur in ungues:
Ex humeris armi fiunt: in pectora totum 700
Pondus abit: summæ caudâ verruntur arenæ.
Iram vultus habet: pro verbis murmura reddunt:
Pro thalamis celebrant silvas: aliisque timendi
Dente premunt domito Cybeleïa frena leones.
Hos tu, care mihi, cumque his genus omne ferarum,

Propositique tenax, quodcumque sit, ora
Indicet: et gremio lacrimantem tollit an
Atque ita complectens infirmis colla lace
Sensimus, inquit; amas; et in hoc mea (pc
Sedulitas erit apta tibi: nec sentiet umq
Hoc pater. Exsiluit gremio furibunda, t
Ore premens, Discede, precor; miseroq
Parce, ait. Instanti, Discede, aut desin
Quærere quid doleam. Scelus est, quod
Horret anus; tremulasque manus annis
Tendit: et ante pedes supplex procumbi
Et modò blanditur; modò, si non conse
Terret: et indicium laquei cœptæque m
Mortis: et officium commisso spondet a
Extulit illa caput, lacrimisque implevit c
Pectora nutricis: conataque sæpe fateri
Sæpe tenet vocem: pudibundaque vesti
Texit: et, O, dixit, felicem conjuge mat

ue domum rediit; Gaude mea, dixit, alumna:
mus. Infelix non toto corpore sentit
itiam virgo; præsagaque pectora mœrent.
tamen et gaudet: tanta est discordia mentis.
ıpus erat, quo cuncta silent; interque Triones
terat obliquo plaustrum temone Boötes.
facinus venit illa suum. Fugit aurea cœlo
a: tegunt nigræ latitantia sidera nubes;
: caret igne suo. Primos tegis, Icare, vultus;
ɔoneque pio sacrata parentis amore. 451
pedis offensi signo est revocata: ter omen
ereus bubo letali carmine fecit.
ımen: et tenebræ minuunt, noxque atra pudorem.
ricisque manum lævâ tenet; altera motu
:um iter explorat. Thalami jam limina tangit;
que fores aperit; jam ducitur intus: at illi
lite succiduo genua intremuere; fugitque
:olor, et sanguis: animusque relinquit euntem.
ique suo propior sceleri, magis horret, et ausi 460
ıitet; et vellet non cognita posse reverti.
.ctantem longæva manu deducit: et alto
notam lecto cùm traderet, Accipe, dixit;
tua est, Cinyra: devotaque corpora junxit.
ipit obscæno genitor sua viscera lecto;
ɣineosque metus levat; hortaturque timentem.
sitan ætatis quoque nomine, Filia, dicat:
at et illa, Pater; sceleri ne nomina desint.
ıa patris thalamis excedit: et impia diro
iina fert utero; conceptaque crimina [illegible] 470
tera nox facinus geminat: nec finis is [illegible]
n tandem Cinyras, avidus cognoscere [illegible]
t tot concubitus, illato lumine vidit
scelus, et natam; verbisque dolore [illegible]
ıdenti nitidum vaginâ deripit ensem.
rrha fugit, tenebris et cæcæ [illegible]
ercepta neci: latosque vagata per agros
miferos Arabas, Panchæaque [illegible]
que novem erravit redeuntia [illegible]

Cùm tandem terrâ requievit fessa Sabæâ.
Vixque uterì portabat onus. Tum nescia voti,
Atque inter mortisque metus, et tædia vitæ,
Est tales exorsa preces: O si qua patetis
Numina confessis; merui, nec triste recuso
Supplicium. Sed, ne violem vivosque superstes,
Mortuaque exstinctos, ambobus pellite regnis:
Mutatæque mihi vitamque necemque negate.
Numen confessis aliquod patet. Ultima certè
Vota suos habuere Deos: nam crura loquentis
Terra supervenit; ruptosque obliqua per ungues
Porrigitur radix, longi firmamina trunci:
Ossaque robur agunt: mediâque manente medu
Sanguis it in succos: in magnos brachia ramos;
In parvos digiti: duratur cortice pellis.
Jamque gravem crescens uterum perstrinxerat a
Pectoraque obruerat; collumque operire parabat
Non tulit illa moram: venientique obvia ligno

Aut huic adde leves, aut illis deme pharetras.
Labitur occultè, fallitque volatilis ætas:
Et nihil est annis velocius. Ille sorore 520
Natus avoque suo, qui conditus arbore nuper,
Nuper erat genitus; modò formosissimus infans;
Jam juvenis, jam vir, jam se formosior ipso est:
Jam placet et Veneri, matrisque ulciscitur ignes.
Namque pharetratus dum dat puer oscula matri,
Inscius exstanti destrinxit arundine pectus.
Læsa manu natum Dea repulit: altiùs actum
Vulnus erat specie: primóque fefellerat ipsam.
Capta viri formâ non jam Cythereïa curat
Litora: non alto repetit Paphon æquore cinctam, 530
Piscosamque Cnidon, gravidamve Amathunta metalli.
Abstinet et cœlo: cœlo præfertur Adonis.
Hunc tenet: huic comes est: adsuetaque semper in umbrâ
ndulgere sibi, formamque augere colendo,
'er juga, per silvas, dumosaque saxa vagatur
'uda genu, vestem ritu succincta Dianæ;
ortaturque canes; tutæque animalia prædæ,
it pronos lepores, aut celsum in cornua cervum,
it agitat damas: à fortibus abstinet apris.
ptoresque lupos, armatosque unguibus ursos 540
at, et armenti saturatos cæde leones.
uoque, ut hos timeas, (si quid prodesse monendo
it,) Adoni, monet. Fortisque fugacibus esto,
it: in audaces non est audacia tuta.
e meo, juvenis, temerarius esse periclo:
feras, quibus arma dedit Natura, lacessa:
nihi ne magno tua gloria. Non movet ætas,
acies, nec quæ Venerem movêre, leones,
rosque sues, oculosque, animosque ferarum.
n habent acres in aduncis dentibus apri: 550
s est *fulvis*, et vasta leonibus ira:
que mihi genus est. Quæ caussa, roganti,
it; et veteris monstrum mirabere culpæ.
insolitus jam me lassavit: et ecce

Opportuna suâ blanditur populus umbrâ:
Datque torum cespes. Libet hâc requiescere tecum
Et requievit, humo: pressitque et gramen, et ipsum
Inque sinu juvenis positâ cervice renidens
Sic ait: ac mediis interserit oscula verbis.
Forsitan audieris aliquam certamine cursûs
Veloces superâsse viros. Non fabula rumor
Ille fuit: superabat enim. Nec dicere posses,
Laude pedum, formæne bono præstantior esset.
Scitanti Deus huic de conjuge, Conjuge, dixit,
Nil opus est, Atalanta, tibi: fuge conjugis usum.
Nec tamen effugies: teque ipsâ viva carebis.
Territa sorte Dei per opacas innuba silvas
Vivit: et instantem turbam violenta procorum
Conditione fugat: Nec sum potiunda, nisi, inquit,
Victa priùs cursu. Pedibus contendite mecum.
Præmia veloci conjux thalamique dabuntur;
Mors pretium tardis. Ea lex certaminis esto.

itibus suberant pleto genualia limbo:
e puellari corpus candore ruborem
erat: haud aliter, quàm cùm super atria velum
lida purpureum simulatas inficit umbras.
notat hæc hospes; decursa novissima meta est:
gitur festâ victrix Atalanta coronâ.
genitum victi, penduntque ex fœdere pœnas.
tamen eventu juvenum deterritus horum 600
titis in medio; vultuque in virgine fixo,
facilem titulum superando quæris inertes?
nn confer, ait. Seu me fortuna potentem
rit; à tanto non indignabere vinci.
que mihi genitor Megareus Onchestius; illi
Neptunus avus: pronepos ego regis aquarum:
virtus citra genus est. Seu vincar, habebis
omene victo magnum et memorabile nomen.
dicentem molli Schœneïa vultu
icit; et dubitat, superari an vincere malit. 610
e ita, Quis Deus hunc formosis, inquit, iniquus
ere vult? careæque jubet discrimine vitæ
agium petere hoc? non sum, me judice, tanti.
formâ tangor. Poteram tamen hâc quoque tangi.
? quòd adhuc puer est? Non me movet ipse,
sed ætas.
? quòd inest virtus, et mens interrita leti?
? quòd ab æquoreâ numeratur origine quartus?
? quòd amat, tantique putat connubia nostra,
erest, si me Fors illi dura negârit? 619
licet, hospes, abi; thalamosque relinquecruentos.
agium crudele meum est. Tibi nubere nulla
: et optari potes à sapiente puellâ.
amen est mihi cura tui, tot jam antè peremtis?
it: intereat: quoniam tot cæde procorum
ditus non est; agiturque in tædia vitæ.
let hic igitur, voluit quia vivere mecum?
namque necem pretium patietur amoris?
erit invidiæ victoria nostra ferendæ.
non culpa mea est. Utinam desistere velles!

Aut quoniam es demens, utinam velocior es
At quàm virgineus puerili vultus in ore est!
Ah, miser Hippomene, nollem tibi visa fuiss
Vivere dignus eras. Quòd si felicior essem
Nec mihi conjugium fata importuna negare
Unus eras, cum quo sociare cubilia possem.
Dixerat: utque rudis, primoque Cupidine t
Quid facit ignorans, amat, et non sentit am
Jam solitos poscunt cursus populusque pate
Cùm me sollicità proles Neptunia voce
Invocat Hippomenes. Cythereïa, compreco
Adsit, ait, nostris; et, quos dedit, adjuvet i
Detulit aura preces ad me non invida bland
Motaque sum, fateor: nec opis mora longa
Est ager, indigenæ Tamaseum nomine dic
Telluris Cypriæ pars optima: quem mihi p
Sacravere senes: templisque accedere dote
Hanc jussere meis. Medio nitet arbor in ar

erit Hippomenes. Resonant spectacula plausu.
noram celeri, cessataque tempora, cursu
igit: atque iterum juvenem post terga relinquit.
irsus pomi jactu remorata secundi, 671
equitur, transitque virum. Pars ultima cursûs
abat: Nunc, inquit, ades, Dea muneris auctor:
e latus campi, quò tardiùs illa rediret,
ab obliquo nitidum juveniliter aurum.
eteret, virgo visa est dubitare: coëgi
re; et adjeci sublato pondera malo:
diique oneris pariter gravitate morâque.
meus sermo cursu sit tardior illo;
erita est virgo: duxit sua præmia victor. 680
ane, cui grates ageret, cui turis honorem
et, Adoni, fui? Nec grates immemor egit,
mihi tura dedit. Subitam convertor in iram:
emnique dolens, ne sim spernenda futuris,
nplo caveo: meque ipsa exhortor in ambos.
pla Deûm Matri, quæ quondam clarus Echion
rat ex voto, nemorosis abdita silvis,
sibant: et iter longum requiescere suasit.
concubitûs intempestiva cupido
pat Hippomenen, à numine concita nostro. 690
inis exigui fuerat prope templa recessus,
uncæ similis, nativo pumice tectus;
gione sacer priscâ: quo multa sacerdos
ea contulerat veterum simulacra Deorum.
e init; et vetito temerat sacraria probro.
a retorserunt oculos: turritaque Mater,
Stygiâ sontes, dubitavit, mergeret undâ.
a levis visa est. Ergo modò levia fulvæ
a jubæ velant: digiti curvantur in ungues:
humeris armi fiunt: in pectora totum 700
dus abit: summæ caudâ verruntur arenæ.
vultus habet: pro verbis murmura reddunt:
thalamis celebrant silvas: aliisque timendi
te premunt domito Cybeleïa frena leones.
tu, care mihi, cumque his genus omne ferarum,

Quæ non terga fugæ, sed pugnæ pectora præbent,
Effuge: ne virtus tua sit damnosa duobus.
Illa quidem monuit: junctisque per aëra cygnis
Carpit iter: sed stat monitis contraria virtus.
Fortè suem latebris, vestigia certa secuti, 710
Excivere canes; silvisque exire parantem
Fixerat obliquo juvenis Cinyreïus ictu.
Protinus excussit pando venabula rostro,
Sanguine tincta suo: trepidumque, et tuta petentem
Trux aper insequitur: totosque sub inguine dentes
Abdidit; et fulvâ moribundum stravit arenâ.
Vecta levi curru medias Cytherea per auras
Cypron olorinis nondum pervenerat alis.
Agnovit longè gemitum morientis: et albas
Flexit aves illuc. Utque æthere vidit ab alto 720
Exanimem, inque suo jactantem sanguine corpus;
Desiluit: pariterque sinus, pariterque capillos
Rupit; et indignis percussit pectora palmis.

[redacted]

P. OVIDII NASONIS

IETAMORPHOSEON

LIBER UNDECIMUS.

ıne dum tali silvas, animosque ferarum
clus vates, et saxa sequentia ducit;
aurus Ciconum, tectæ lymphata ferinis
ra velleribus, tumuli de vertice cernunt
a, percussis sociantem carmina nervis.
ıus una, levem jactato crine per auram,
t, en hic est nostri contemtor: et hastam
Apollinei vocalia misit in ora.
foliis præsuta notam sine vulnere fecit.
us telum lapis est: qui missus, in ipso 10
concentu victus vocisque lyræque est;
luti supplex pro tam furialibus ausis,
pedes jacuit. Sed enim temeraria crescunt
: modusque abiit: insanaque regnat Erinnya.
aque tela forent cantu mollita: sed ingens
or, et inflato Berecynthia tibia cornu,
anaque, plaususque, et Bacchei ululatus
puere sono citharæ. Tum denique saxa
nauditi rubuerunt sanguine vatis.
imùm attonitas etiamnum voce canentis 20
eras volucres, anguesque, agmenque ferarum,
idea Orphei titulum rapuere theatri:
cruentatis vertuntur in Orphea dextris:
eunt, ut aves; si quando luce vagantem
s avem cernunt: structoque utrimque theatro
natutinâ cervus periturus arenâ,

Præda canum est: vatemque petunt; et fronde virea
Conjiciunt thyrsos, non hæc in munera factos.
Hæ glebas, illæ dereptos arbore ramos,
Pars torquent silices. Neu desint tela furori;
Fortè boves presso subigebant vomere terram:
Nec procul hinc, multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arva coloni.
Agmine qui viso fugiunt, operisque relinquunt
Arma sui: vacuosque jacent dispersa per agros
Sarculaque, rastrique graves, longique ligones.
Quæ postquam rapuere feræ, cornuque minaci
Divellêre boves; ad vatis fata recurrunt:
Tendentemque manus, et in illo tempore primùm
Irrita dicentem, nec quidquam voce moventem,
Sacrilegæ perimunt. Perque os (prô Jupiter!) illud
Auditum saxis, intellectumque ferarum
Sensibus, in ventos anima exhalata recessit.
Te mœstæ volucres, Orpheu, te turba ferarum,

ɔ modò conjunctis spatiantur passibus ambo:
ınc præcedentem sequitur: nunc prævius anteit:
rydicenque suam jam tutò respicit Orpheus.
Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus;
ıissoque dolens sacrorum vate suorum,
ɔtinus in silvis matres Edonidas omnes,
æ fecere nefas, tortâ radice ligavit. 70
ippe pedum digitos, in quantum quæque secuta est,
ıxit: et in solidam detrusit acumine terram.
que suum laqueis, quos callidus abdidit auceps,
ıs ubi commisit volucris, sensitque teneri;
ıngitur; ac trepidans adstringit vincula motu:
, ut quæque solo defixa cohæserat harum,
ɔsternata fugam frustrà tentabat. At illam
nta tenet radix, exsultantemque coërcet.
ımque ubi sunt digiti, dum pes ubi quærit, et ungues,
ɔspicit in teretes lignum succedere suras, 80
conata femur mœrenti plangere dextrâ,
ɔbora percussit. Pectus quoque robora fiunt:
ɔbora sunt humeri: porrectaque brachia veros
se putes ramos; et non fallare putando.
Nec satis hoc Baccho est: ipsos quoque deserit agros:
ımque choro meliore, sui vineta Tymoli,
ctolonque petit: quamvis non aureus illo
mpore, nec caris erat invidiosus arenis.
ınc adsueta cohors Satyri, Bacchæque frequentant:
Silenus abest. Titubantem annisque meroque 90
ıricolæ cepere Phryges: vinctumque coronis
l regem traxere Midan: cui Thracius Orpheus
gia tradiderat, cum Cecropio Eumolpo.
ıi simul agnovit socium comitemque sacrorum,
ɔspitis adventu festum genialiter egit
r bis quinque dies, et junctas ordine noctes.
jam stellarum sublime coëgerat agmen
ıcifer *undecimus*, Lydos cùm lætus in agros
ɛ *venit; et juveni* Silenum reddit alumno.
ɛ *Deus optandi* gratum, sed inutile, fecit. 10
ɔris *arbitrium*, gaudens altore recepto.

Ille malè usurus donis, ait, Effice, quidquid
Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.
Adnuit optatis: nocituraque munera solvit
Liber; at indoluit, quòd non meliora petisset.
Lætus abit; gaudetque malo Berecynthius heros:
Pollicitamque fidem tangendo singula tentat.
Vixque sibi credens, non altâ fronde virentem
Ilice detraxit virgam: virga aurea facta est.
Tollit humo saxum: saxum quoque palluit auro.
Contigit et glebam: contactu gleba potenti
Massa fit. Arentes Cereris decerpsit aristas:
Aurea messis erat. Demtum tenet arbore pomum:
Hesperidas donâsse putes. Si postibus altis
Admovit digitos; postes radiare videntur.
Ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
Unda fluens palmis Danaën eludere posset.
Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
Omnia. Gaudenti mensas posuere ministri,

miferoque tuum fonti, quâ plurimus exit, 140
de caput: corpusque simul, simul elue crimen.
c jussæ succedit aquæ. Vis aurea tinxit
men, et humano de corpore cessit in amnem.
ac quoque jam veteris percepto semine venæ
a rigent, auro madidis pallentia glebis.
lle, perosus opes, silvas et rura colebat,
aque montanis habitantem semper in antris.
gue sed ingenium mansit: nocituraque, ut antè,
sus erant domino stolidæ præcordia mentis.
n, freta prospiciens, latè riget arduus alto 150
olus in adscensu, clivoque extentus utroque,
ibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.
ibi dum teneris jactat sua carmina Nymphis,
eve ceratâ modulatur arundine carmen;
us Apollineos præ se contemnere cantus,
ice sub Tmolo certamen venit ad impar.
ite suo senior judex consedit; et aures
erat arboribus. Quercu coma cærula tantùm
gitur; et pendent circum cava tempora glandes.
ie Deum pecoris spectans, In judice, dixit, 160
la mora est. Calamis agrestibus insonat ille:
paricoque Midan (aderat nam fortè canenti)
nine delinit. Post hunc sacer ora retorsit
olus ad os Phœbi: vultum sua silva secuta est.
caput flavum lauro Parnaside vinctus
cit humum Tyrio saturatâ murice pallâ:
ructamque fidem gemmis et dentibus Indis
inet à lævâ: tenuit manus altera plectrum.
ficis status ipse fuit. Tum stamina docto
ice sollicitat: quorum dulcedine captus 170
a jubet Tmolus citharæ submittere cannas.
cium sanctique placet sententia montis
ibus. Arguitur tamen, atque injusta vocatur
is sermone Midæ. Nec Delius aures
anam stolidas patitur retinere figuram;
abit in spatium, villisque albentibus implet;
lesque imo facit; et dat posse moveri.

Cetera sunt hominis: partem damnatur in unam:
Induiturque aures lentè gradientis aselli.
Ille quidem celat, turpique onerata pudore 180
Tempora purpureis tentat velare tiaris.
Sed, solitus longos ferro resecare capillos,
Viderat hoc famulus. Qui, cùm nec prodere visum
Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras,
Nec posset reticere tamen, secedit; humumque
Effodit: et, domini quales adspexerit aures,
Voce refert parvâ; terræque immurmurat haustæ.
Indiciumque suæ vocis tellure regestâ
Obruit, et scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus 190
Cœpit: et, ut primùm pleno maturuit anno,
Prodidit agricolam. Leni nam motus ab Austro
Obruta verba refert; dominique coarguit aures.
Ultus abit Tmolo, liquidumque per aëra vectus
Angustum citra pontum Nepheleïdos Helles

pars militiæ, Telamon, sine honore recessit:
oneque datâ potitur. Nam conjuge Peleus
ıs erat Divâ: nec avi magis ille superbit
ine, quàm soceri. Siquidem Jovis esse nepoti
igit haud uni: conjux Dea contigit uni. 220
ımque senex Thetidi Proteus, Dea, dixerat, undæ,
:ipe: mater eris juveni, qui fortibus actis
patris vincet; majorque vocabitur illo.
ı, ne quidquam mundus Jove majus haberet,
nvis haud tepidos sub pectore senserat ignes,
:er æquoreæ Thetidis connubia vitat:
ıaque Æaciden succedere vota nepotem
it; et amplexus in virginis ire marinæ.
sinus Hæmoniæ curvos falcatus in arcus:
:hia procurrunt: ubi, si foret altior unda, 230
ıs erat: summis inductum est æquor arenis.
s habet solidum, quod nec vestigia servet;
remoretur iter; nec opertum pendeat algâ.
'tea silva subest, bicoloribus obsita baccis.
specus in medio; naturâ factus, an arte,
ɔiguum; magis arte tamen: quo sæpe venire
ıato delphine sedens, Theti nuda, solebas.
te Peleus, ut somno vincta jacebas,
upat: et quoniam precibus tentata repugnas;
ı parat, innectens ambobus colla lacertis. 240
ıd nisi venisses, variatis sæpe figuris,
solitas artes; ausо foret ille potitus.
modò tu volucris; (volucrem tamen ille tenebat)
ıc gravis arbor eras: hærebat in arbore Peleus.
tia forma fuit maculosæ tigridis: illâ
ritus Æacides à corpore brachia solvit.
e Deos pelagi, vino super æquora fuso,
pecoris fibris, et fumo turis adorat.
æc Carpathius medio de gurgite vates,
cida, *dixit, thalamis* potiere petitis. 250
nodò, cùm gelido sopita quiescet in antro,
ıas *laqueis* vincloque innecte tenaci.
e decipiat centum mentita figuras:

Illa novat formas: donec sua membra ten
Sentit: et in partes diversas brachia tendi
Tum demum ingemuit: Neque, ait, sine nun
Exhibita estque Thetis. Confessam amplec
Et potitur votis; ingentique implet Achill
Felix et nato, felix et conjuge Peleus;
Et cui, si demas jugulati crimina Phoci,
Omnia contigerant. Fraterno sanguine so
Expulsumque domo patriâ Trachinia tellu
Accipit. Hic regnum sine vi, sine cæde, t
Lucifero genitore satus, patriumque nitore
Ore ferens Cĕyx; illo qui tempore mœstu
Dissimilisque sui, fratrem lugebat ademtum
Quò postquam Æacides fessus curâque vi
Venit; et intravit paucis comitantibus urbe
Quosque greges pecorum, quæ secum armen
Haud procul à muris sub opacâ valle reliq
Copia cùm facta est adeundi prima tyranni
Velamenta manu prætendens supplice, qui
Quoque satus, memorat, tantùm sua crimi
Mentitusque fugæ caussam, petit urbe, vel
Se juvet. Hunc contrà placido Trachinius
Talibus adloquitur: Mediæ quoque comm

[illegible] semper pennas habuisse putetis.
[illegible] fuit: et tanta est animi constantia, quantum]
r erat, belloque ferox, ad vimque paratus,
nine Dædalion; illo genitore creatus
[illegible] vocat Auroram, cœloque novissimus exit.
ta mihi pax est, pacis mihi cura tenendæ,
jugique fuit: fratri fera bella placebant.
us virtus reges, gentesque subegit:
e nunc Thisbæas agitat mutata columbas.] 300
[illegible] est huic Chione: quæ dotatissima formâ
[illegible] proeis placuit, bis septem nubilis annis.
tè revertentes Phœbus, Maiâque creatus,
suis Delphis, hic vertice Cylleneo,
êrè hanc pariter, pariter traxere calorem.
m Veneris differt in tempora noctis Apollo.
ı tulit ille moras: virgâque movente soporem
ginis os tangit. Tactu jacet illa potenti.
ıque Dei patitur. Nox cœlum sparserat astris;
ebus anum simulat, præceptaque gaudia sumit.
sua maturus complevit tempora venter; 311
ıedis de stirpe Dei, versuta propago,
citur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
facere adsuêrat, patriæ non degener artis,
dida de nigris, et de candentibus atra.
citur è Phœbo (namque est enixa gemellos)
mine vocali clarus, citharâque Philammon.
d peperisse duos, et Dis placuisse duobus;
ortì genitore, et progenitore Tonanti
e satam prodest? an obest quoque gloria multis?
iit huic certè. Quæ se præferre Dianæ 321
ıunit; faciemque Deæ culpavit. At illi
ferox mota est: Factisque placebimus, inquit.
mora; curvavit cornu: nervoque sagittam
ulit; et meritam trajecit arundine linguam.
gua tacet: nec vox tentataque verba sequuntur:
ıntesque loqui cum sanguine vita reliquit.
ıa (miseræ ô pietas!) ego tum patruoque dolorem
le tuli, *fratrique* pio solatia dixi.

Quæ pater haud aliter, quàm cautes murmura ponti,
Accipit: et natam delamentatur ademtam. 331
Ut verò ardentem vidit, quater impetus illi
In medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat: similisque juvenco,
Spicula crabronum pressâ cervice gerenti,
Quâ via nulla, ruit. Jam tum mihi currere visus
Plùs homine est: alasque pedes sumsisse putares.
[Effugit ergo omnes; veloxque cupidine leti]
Vertice Parnasi potitur. Miseratus Apollo,
Cùm se Dædalion saxo misisset ab alto, 340
Fecit avem, et subitis pendentem sustulit alis,
Oraque adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos,
Virtutem antiquam, majores corpore vires.
Et nunc accipiter, nullis satis æquus, in omnes
Sævit aves; aliisque dolens fit caussa dolendi.
Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo; cursu festinus anhelo

mineos; rubrâ suffusus lumina flammâ.
i, quamquam sævit pariter rabieque fameque,
rior est rabie. Neque enim jejunia curat 370
de boum, diramque famem satiare, sed omne
lnerat armentum, sternitque hostiliter omne.
rs quoque de nobis funesto saucia morsu,
m defensamus, leto est data. Sanguine litus
idaque prima rubent, demugitæque paludes.
l mora damnosa est, nec res dubitare remittit:
m superest aliquid, cuncti coëamus, et arma,
ma capessamus, conjunctaque tela feramus.
xerat agrestis. Nec Pelea damna movebant:
l, memor admissi, Nereïda colligit orbam 380
mna sui inferias exstincto mittere Phoco.
luere arma viros, violentaque sumere tela
x jubet Œtæus; cum quis simul ipse parabat
. Sed Halcyone conjux excita tumultu
osilit, et, nondum totos ornata capillos,
ajicit hos ipsos: colloque infusa mariti,
ittat ut auxilium sine se, verbisque precatur
: lacrimis; animasque duas ut servet in unâ.
acides illi, Pulchros, Regina, piosque
ne metus: plena est promissi gratia vestri. 390
on placet arma mihi contra nova monstra moveri.
umen adorandum pelagi est. Erat ardua turris,
rce focus summâ; fessis loca grata carinis.
dscendunt illuc, stratosque in litore tauros
um gemitu adspiciunt, vastatoremque cruento
re ferum, longos infectum sanguine villos.
ide manus tendens in aperti litora ponti,
eruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram,
rat, opemque ferat. Nec vocibus illa rogantis
lectitur Æacidæ. Thetis hanc pro conjuge supplex
ccepit veniam. Sed enim irrevocatus ab acri 401
æde lupus perstat, dulcedine sanguinis asper;
onec inhærentem laceræ cervice juvencæ
larmore mutavit. Corpus, præterque colorem
mnia servavit: lapidis color indicat, illum

Ad Clarium parat ire D
Invia cum Phlegyis facie
Consilii tamen antè sui, f
Te facit, Halcyone. Cui
Ossa receperunt; buxoqu
Pallor obit; lacrimisque
Ter conata loqui, ter fletil
Singultuque pias interrum
Quæ mea culpa tuam, dix
Vertit? ubi est, quæ cura
Jam potes Halcyone secur
Jam via longa placet: jam
At (puto) per terras iter es
Non etiam metuam; cursæ
Æquora me terrent; et po
Et laceras nuper tabulas in
Et sæpe in tumulis sine cor
Neve tuum fallax animum f
Quòd socer Hippotades tib

Talibus Æolidos dictis lacrimisque movetur
Sidereus conjux: neque enim minor ignis in ipso est.
Sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
Nec vult Haleyonen in partem adhibere pericli:
Multaque respondit, timidum solantia pectus.
Nec tamen idcirco caussam probat. Addidit illis
Hoc quoque lenimen, quo solo flexit amantem: 450
Longa quidem nobis omnis mora: sed tibi juro
Per patrios ignes (si me modò fata remittent)
Antè reversurum, quàm Luna bis impleat orbem.
His ubi promissis spes est admota recursûs;
Protinus eductam navalibus æquore tingui,
Aptarique suis pinum jubet armamentis.
Quâ rursus visâ, veluti præsaga futuri,
Horruit Halcyone: lacrimasque emisit obortas:
Amplexusque dedit: tristique miserrima tandem
Ore, Vale, dixit: collapsaque corpore tota est. 460
Ast juvenes, quærente moras Cëyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Æqualique ictu scindunt freta. Sustulit illa
Humentes oculos; stantemque in puppe recurvâ,
Concussâque manu dantem sibi signa maritum
Prima videt, redditque notas. Ubi terra recessit
Longiùs, atque oculi nequeunt cognoscere vultus;
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoque ut haud poterat, spatio submota, videri;
Vela tamen spectat summo fluitantia malo. 470
Ut nec vela videt; vacuum petit anxia lectum:
Seque toro ponit. Renovat lectusque locusque
Halcyonæ lacrimas: et quæ pars, admonet, absit.
Portubus exierant; et moverat aura rudentes.
Obvertit lateri pendentes navita remos:
Cornuaque in summâ locat arbore; totaque malo
Carbasa deducit; venientesque excipit auras.
Aut *minus, aut certè* medium non amplius æquor
Puppe secabatur; longéque erat utraque tellus;
Cùm mare sub noctem tumidis albescere cœpit 480
Fluctibus; et præceps spirare valentiùs Eurus.

Ille malè usurus donis, ait, Effice, quidquid
Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.
Adnuit optatis : nocituraque munera solvit
Liber ; at indoluit, quòd non meliora petisset.
Lætus abit; gaudetque malo Berecynthius her
Pollicitamque fidem tangendo singula tentat.
Vixque sibi credens, non altâ fronde virentem
Ilice detraxit virgam : virga aurea facta est.
Tollit humo saxum : saxum quoque palluit aur
Contigit et glebam : contactu gleba potenti
Massa fit. Arentes Cereris decerpsit aristas :
Aurea messis erat. Demtum tenet arbore pom
Hesperidas donâsse putes. Si postibus altis
Admovit digitos ; postes radiare videntur.
Ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
Unda fluens palmis Danaën eludere posset.
Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
Omnia. Gaudenti mensas posuere ministri,

miferoque tuum fonti, quâ plurimus exit, 140
de caput: corpusque simul, simul elue crimen.
jussæ succedit aquæ. Vis aurea tinxit
nen, et humano de corpore cessit in amnem.
ic quoque jam veteris percepto semine venæ
a rigent, auro madidis pallentia glebis.
le, perosus opes, silvas et rura colebat,
aque montanis habitantem semper in antris.
rue sed ingenium mansit: nocituraque, ut antè,
sus erant domino stolidæ præcordia mentis.
i, freta prospiciens, latè riget arduus alto 150
olus in adscensu, clivoque extentus utroque,
ibus hinc, illinc parvis finitur Hypæpis.
ibi dum teneris jactat sua carmina Nymphis,
eve ceratâ modulatur arundine carmen;
is Apollineos præ se contemnere cantus,
ce sub Tmolo certamen venit ad impar.
te suo senior judex consedit; et aures
rat arboribus. Quercu coma cærula tantùm
itur; et pendent circum cava tempora glandes.
e Deum pecoris spectans, In judice, dixit, 160
a mora est. Calamis agrestibus insonat ille:
aricoque Midan (aderat nam fortè canenti)
iine delinit. Post hunc sacer ora retorsit
lus ad os Phœbi: vultum sua silva secuta est.
caput flavum lauro Parnaside vinctus
it humum Tyrio saturatâ murice pallâ:
uctamque fidem gemmis et dentibus Indis
net à lævâ: tenuit manus altera plectrum.
icis status ipse fuit. Tum stamina docto
ce sollicitat: quorum dulcedine captus 170
jubet Tmolus citharæ submittere cannas.
ium sanctique placet sententia montis
ibus. Arguitur tamen, atque injusta vocatur
s sermone Midæ. Nec Delius aures
anam stolidas patitur retinere figuram;
rahit in spatium, villisque albentibus implet;
bilesque imo facit; et dat posse moveri.

Cetera sunt hominis: partem damnatur in u
Induiturque aures lentè gradientis asellî.
Ille quidem celat, turpique onerata pudore
Tempora purpureis tentat velare tiaris.
Sed, solitus longos ferro resecare capillos,
Viderat hoc famulus. Qui, cùm nec prodere
Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras,
Nec posset reticere tamen, secedit; humum
Effodit: et, domini quales adspexerit aures,
Voce refert parvâ; terræque immurmurat h
Indiciumque suæ vocis tellure regestâ
Obruit, et scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere luc
Cœpit: et, ut primùm pleno maturuit anno,
Prodidit agricolam. Leni nam motus ab Au
Obruta verba refert; dominique coarguit aur
Ultus abit Tmolo, liquidumque per aëra
Angustum citra pontum Nepheleïdos Helle

tiæ, Telamon, sine honore recessit:
ıtâ potitur. Nam conjuge Peleus
ivâ: nec avi magis ille superbit
ı soceri. Siquidem Jovis esse nepoti
uni: conjux Dea contigit uni. 220
ex Thetidi Proteus, Dea, dixerat, undæ,
er eris juveni, qui fortibus actis
ıcet; majorque vocabitur illo.
quam mundus Jove majus haberet,
tepidos sub pectore senserat ignes,
ese Thetidis connubia vitat:
ciden succedere vota nepotem
dexus in virginis ire marinæ.
moniæ curvos falcatus in arcus:
rrunt: ubi, si foret altior unda, 230
ummis inductum est æquor arenis.
lidum, quod nec vestigia servet;
r iter; nec opertum pendeat algâ.
subest, bicoloribus obsita baccis.
medio; naturâ factus, an arte,
nagis arte tamen: quo sæpe venire
ine sedens, Theti nuda, solebas.
, ut somno vincta jacebas,
quoniam precibus tentata repugnas;
nectens ambobus colla lacertis. 240
iisses, variatis sæpe figuris,
es; auso foret ille potitus.
volucris; (volucrem tamen ille tenebat)
arbor eras: hærebat in arbore Peleus.
fuit maculosæ tigridis: illâ
ıdes à corpore brachia solvit.
elagi, vino super æquora fuso,
ris, et fumo turis adorat.
thius medio de gurgite vates,
, thalamis potiere petitis. 250
n gelido sopita quiescet in antro,
ıeis vincloque innecte tenacì.
at centum mentita figuras:

Sed preme quidquid erit: dum, quod fuit antè, refermet.
Dixerat hæc Proteus, et condidit æquore vultum;
Admisitque suos in verba novissima fluctus.
Pronus erat Titan, inclinatoque tenebat
Hesperium temone fretum: cùm pulchra relicto
Nereïs ingreditur consueta cubilia ponto.
Vix bene virgineos Peleus invaserat artus; 260
Illa novat formas: donec sua membra teneri
Sentit: et in partes diversas brachia tendit.
Tum demum ingemuit: Neque, ait, sine numine vincis:
Exhibita estque Thetis. Confessam amplectitur heros,
Et potitur votis; ingentique implet Achille.
Felix et nato, felix et conjuge Peleus;
Et cui, si demas jugulati crimina Phoci,
Omnia contigerant. Fraterno sanguine sontem,
Expulsumque domo patriâ Trachinia tellus
Accipit. Hic regnum sine vi, sine cæde, tenebat 270
Lucifero genitore satus, patriumque nitorem

Tenuit aves, semper pennas habuisse putetis.
[Vir fuit: et tanta est animi constantia, quantum]
Acer erat, belloque ferox, ad vimque paratus,
Nomine Dædalion; illo genitore creatus
Qui vocat Auroram, cœloque novissimus exit.
Culta mihi pax est, pacis mihi cura tenendæ,
Conjugiique fuit: fratri fera bella placebant.
[Illius virtus reges, gentesque subegit:
Quæ nunc Thisbeas agitat mutata columbas.] 300
Nata erat huic Chione: quæ dotatissima formâ
Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.
Fortè revertentes Phœbus, Maiâque creatus,
Ille suis Delphis, hic vertice Cylleneo,
Vidêrè hanc pariter, pariter traxere calorem.
Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo.
Non tulit ille moras: virgâque movente soporem
Virginis os tangit. Tactu jacet illa potenti.
Vimque Dei patitur. Nox cœlum sparserat astris;
Phœbus anum simulat, præceptaque gaudia sumit.
Ut sua maturus complevit tempora venter; 311
Alipedis de stirpe Dei, versuta propago,
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne:
Qui facere adsuêrat, patriæ non degener artis,
Candida de nigris, et de candentibus atra.
Nascitur è Phœbo (namque est enixa gemellos)
Carmine vocali clarus, citharâque Philammon.
Quid peperisse duos, et Dis placuisse duobus;
Et forti genitore, et progenitore Tonanti
Esse satam prodest? an obest quoque gloria multis?
Obfuit huic certè. Quæ se præferre Dianæ 321
Sustinuit; faciemque Deæ culpavit. At illi
Ira ferox mota est: Factisque placebimus, inquit.
Nec mora; curvavit cornu: nervoque sagittam
Impulit; et meritam trajecit arundine linguam.
Lingua tacet: nec vox tentataque verba sequuntur:
Consumtemque loqui cum sanguine vita reliquit.
Quem (misera ô pietas!) ego tum patruoque dolentem
Corde tuli, fratrique pio solatia dixi.

Quæ pater haud aliter, quàm cautes murmura ponti,
Accipit: et natam delamentatur ademtam. 331
Ut verò ardentem vidit, quater impetus illi
In medios fuit ire rogos: quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat: similisque juvenco,
Spicula crabronum pressâ cervice gerenti,
Quâ via nulla, ruit. Jam tum mihi currere visus
Plùs homine est: alasque pedes sumsisse putares.
[Effugit ergo omnes; veloxque cupidine leti]
Vertice Parnasi potitur. Miseratus Apollo,
Cùm se Dædalion saxo misisset ab alto, 340
Fecit avem, et subitis pendentem sustulit alis,
Oraque adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos,
Virtutem antiquam, majores corpore vires.
Et nunc accipiter, nullis satis æquus, in omnes
Sævit aves; aliisque dolens fit caussa dolendi.
Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo; cursu festinus anhelo

nineos; rubrâ suffusus lumina flammâ.
, quamquam sævit pariter rabieque fameque,
ior est rabie. Neque enim jejunia curat 370
le boum, diramque famem satiare, sed omne
nerat armentum, sternitque hostiliter omne.
s quoque de nobis funesto saucia morsu,
n defensamus, leto est data. Sanguine litus
laque prima rubent, demugitæque paludes.
mora damnosa est, nec res dubitare remittit:
n superest aliquid, cuncti coëamus, et arma,
na capessamus, conjunctaque tela feramus.
:erat agrestis. Nec Pelea damna movebant:
, memor admissi, Nereïda colligit orbam 380
nna sui inferias exstincto mittere Phoco.
uere arma viros, violentaque sumere tela
c jubet Œtæus; cum quis simul ipse parabat
. Sed Halcyone conjux excita tumultu
ssilit, et, nondum totos ornata capillos,
jjicit hos ipsos: colloque infusa mariti,
ttat ut auxilium sine se, verbisque precatur
lacrimis; animasque duas ut servet in unâ.
ıcides illi, Pulchros, Regina, piosque
ne metus: plena est promissi gratia vestri. 390
n placet arma mihi contra nova monstra moveri.
mnen adorandum pelagi est. Erat ardua turris,
ce focus summâ; fessis loca grata carinis.
lscendunt illuc, stratosque in litore tauros
ım gemitu adspiciunt, vastatoremque cruento
e ferum, longos infectum sanguine villos.
le manus tendens in aperti litora ponti,
eruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram,
at, opemque ferat. Nec vocibus illa rogantis
ectitur Æacidæ. Thetis hanc pro conjuge supplex
:eepit veniam. Sed enim irrevocatus ab acri 401
ede lupus perstat, dulcedine sanguinis asper;
onec inhærentem laceræ cervice juvencæ
armore mutavit. Corpus, præterque colorem
nnis servavit: lapidis color indicat, illum

Jam non esse lupum, jam non debere timeri.
Nec tamen hâc profugum consistere Pelea terrâ
Fata sinunt: Magnetas adit vagus exsul, et illic
Sumit ab Hæmonio purgamina cædis Acasto.
Interea fratrisque sui, fratremque secutis 410
Anxia prodigiis turbatus pectora Cëyx,
Consulat ut sacras, hominum oblectamina, sortes,
Ad Clarium parat ire Deum: nam templa profanus
Invia cum Phlegyis faciebant Delphica Phorbas.
Consilii tamen antè sui, fidissima, certam
Te facit, Halcyone. Cui protinus intima frigus
Ossa receperunt; buxoque simillimus ora
Pallor obit; lacrimisque genæ maduere profusis.
Ter conata loqui, ter fletibus ora rigavit:
Singultuque pias interrumpente querelas, 420
Quæ mea culpa tuam, dixit, carissime, mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei priùs esse solebat?
Jam potes Halcyone securus abesse relictâ:

Talibus Æolidos dictis lacrimisque movetur
Sidereus conjux: neque enim minor ignis in ipso est.
Sed neque propositos pelagi dimittere cursus,
Nec vult Halcyonen in partem adhibere pericli:
Multaque respondit, timidum solantia pectus.
Nec tamen idcirco caussam probat. Addidit illis
Hoc quoque lenimen, quo solo flexit amantem: 450
Longa quidem nobis omnis mora: sed tibi juro
Per patrios ignes (si me modò fata remittent)
Antè reversurum, quàm Luna bis impleat orbem.
His ubi promissis spes est admota recursûs;
Protinus eductam navalibus æquore tingui,
Aptarique suis pinum jubet armamentis.
Quâ rursus visâ, veluti præsaga futuri,
Horruit Halcyone: lacrimasque emisit obortas:
Amplexusque dedit: tristique miserrima tandem
Ore, Vale, dixit: collapsaque corpore tota est. 460
Ast juvenes, quærente moras Cëyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos:
Æqualique ictu scindunt freta. Sustulit illa
Humentes oculos; stantemque in puppe recurvâ,
Concussâque manu dantem sibi signa maritum
Prima videt, redditque notas. Ubi terra recessit
Longiùs, atque oculi nequeunt cognoscere vultus;
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.
Hæc quoque ut haud poterat, spatio submota, videri;
Vela tamen spectat summo fluitantia malo. 470
Ut nec vela videt; vacuum petit anxia lectum:
Seque toro ponit. Renovat lectusque locusque
Halcyonæ lacrimas: et quæ pars, admonet, absit.
Portubus exierant; et moverat aura rudentes.
Obvertit lateri pendentes navita remos:
Cornuaque in summâ locat arbore; totaque malo
Carbasa deducit; venientesque excipit auras.
Aut minus, aut certè medium non amplius æquor
Puppe secabatur; longéque erat utraque tellus;
Cùm mare sub noctem tumidis albescere coepit. 480
Fluctibus; et præceps spirare valentiùs Eurus.

Ardua, jamdudum, demittite cornua, rector
Clamat; et antennis totum subnectite velum.
Hic jubet; impediunt adversæ jussa procellæ:
Nec sinit audiri vocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant alii subducere remos,
Pars munire latus; pars ventis vela negare.
Egerit hic fluctus, æquorque refundit in æquor:
Hic rapit antennas. Quæ dum sine lege geruntur,
Aspera crescit hiems; omnique è parte feroces 490
Bella gerunt venti, fretaque indignantia miscent.
Ipse pavet; nec se, qui sit status, ipse fatetur
Scire ratis rector; nec quid jubeatve, vetetve:
Tanta mali moles, totâque potentior arte est.
Quippe sonant clamore viri, stridore rudentes,
Undarum incursu gravis unda, tonitribus æther.
Fluctibus erigitur, cœlumque æquare videtur

Æquoreæ miscentur aquæ. Caret ignibus æther;
Cæcaque nox premitur tenebris hiemisque suisque.
Discutiunt tamen has, præbentque micantia lumen
Fulmina: fulmineis ardescunt ignibus undæ.
Dat quoque jam saltus intra cava texta carinæ
Fluctus: et, ut miles, numero præstantior omni,
Cùm sæpe adsiluit defensæ mœnibus urbis,
Spe potitur tandem; laudisque accensus amore
Inter mille viros, murum tamen occupat unus:
Sic ubi pulsârunt acres latera ardua fluctus;
Vastiùs insurgens decimæ ruit impetus undæ: 530
Nec priùs absistit fessam oppugnare carinam,
Quàm velut in captæ descendat mœnia navis.
Pars igitur tentabat adhuc invadere pinum;
Pars maris intus erat. Trepidant haud segniùs omnes,
Quàm solet urbs, aliis murum fodientibus extrà,
Atque aliis murum, trepidare, tenentibus intus.
Deficit ars: animique cadunt: totidemque videntur,
Quot veniant fluctus, ruere atque irrumpere mortes.
Non tenet hic lacrimas: stupet hic: vocat ille beatos,
Funera quos maneant: hic votis numen adorat: 540
Brachiaque ad cœlum, quod non videt, irrita tollens
Poscit opem: subeunt illi fratresque parensque;
Huic cum pignoribus domus, et quod cuique relictum
Halcyone Cëyca movet: Cëycis in ore [est.
Nulla nisi Halcyone est: et, cùm desideret unam,
Gaudet abesse tamen. Patriæ quoque vellet ad oras
Respicere, inque domum supremos vertere vultus.
Verùm ubi sit nescit. Tantâ vertigine pontus
Fervet: et inductâ piceis è nubibus umbrâ
Omne latet cœlum: duplicataque noctis imago est.
Frangitur incursu nimbosi turbinis arbos: 551
Frangitur et regimen: spoliisque animosa superstans
Unda, velut victrix, sinuatas despicit undas.
Nec leviùs, quàm si quis Athon, Pindumve, revulsos
Sede suâ, totos in apertum everterit æquor,
Præcipitata ruit: pariterque et pondere et ictu
Mergit in ima ratem: cum quâ pars magna virorum

Gurgite pressa gravi, neque in aëra reddita, fato
Functa suo est. Alii partes et membra carinæ
Trunca tenent. Tenet ipse manu, quâ sceptra solebat, 560
Fragmina navigii Cëyx: socerumque patremque
Invocat (heu!) frustrâ. Sed plurima nantis in ore
Halcyone conjux. Illam meminitque refertque:
Illius ante oculos ut agant sua corpora fluctus,
Optat; et exanimis manibus tumuletur amicis.
Dum natat; absentem, quoties sinit hiscere fluctus,
Nominat Halcyonen, ipsisque immurmurat undis.
Ecce super medios fluctus niger arcus aquarum
Frangitur: et ruptâ mersum caput obruit undâ.
Lucifer obscurus, nec quem cognoscere posses, 570
Illâ nocte fuit: quoniamque excedere Olympo
Non licuit, densis texit sua nubibus ora.
Æolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes: et jam, quas induat ille,

œbus adire potest. Nebulæ caligine mixtæ
halantur humo, dubiæque crepuscula lucis.
a vigil ales ibi cristati cantibus oris
ceat Auroram: nec voce silentia rumpunt
llicitive canes, canibusve sagacior anser.
n fera, non pecudes, non moti flamine rami, 600
mansæve sonum reddunt convicia linguæ.
ta quies habitat. Saxo tamen exit ab imo
vus aquæ Lethes: per quem cum murmure labens
ritat somnos crepitantibus unda lapillis.
te fores antri fecunda papavera florent,
numeræque herbæ: quarum de lacte soporem
x legit, et spargit per opacas humida terras.
nus, quæ verso stridorem cardine reddat,
lla domo totâ; custos in limine nullus.
medio torus est, ebeno sublimis in atrâ, 610
umeus, unicolor, pullo velamine tectus:
o cubat ipse Deus, membris languore solutis.
unc circa passim, varias imitantia formas,
mnia vana jacent totidem, quot messis aristas,
va gerit frondes, ejectas litus arenas.
ò simul intravit, manibusque obstantia virgo
mnia dimovit: vestis fulgore reluxit
cra domus: tardâque Deus gravitate jacentes
x oculos tollens; iterumque iterumque relabens,
mmaque percutiens nutanti pectora mento, 620
cussit tandem sibi se: cubitoque levatus,
id veniat (cognôrat enim) scitatur. At illa:
mne, quies rerum, placidissime Somne Deorum,
x animi, quem cura fugit; qui corda diurnis
ssa ministeriis mulces, reparasque labori;
mnia, quæ veras sequent imitamine formas,
erculeâ Trachine jube, sub imagine regis,
alcyonen adeant, simulacraque naufraga fingant.
perat hoc Juno. Postquam mandata peregit
is, abit: neque enim ulteriùs tolerare vaporis 630
im poterat. Labique ut Somnum sensit in artus,
effugit; et remeat per quos modò venerat arcus.

At pater è populo natorum mille suorum
Excitat artificem, simulatoremque figuræ,
Morphea. Non illo jussos sollertiùs alter
Exprimit incessus, vultumque sonumque loquendi.
Adjicit et vestes, et consuetissima cuique
Verba. Sed hic solos homines imitatur. At alter
Fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens.
Hunc Icelon Superi, mortale Phobetora vulgus 640
Nominat. Est etiam diversæ tertius artis
Phantasos. Ille in humum, saxumque, undamque,
trabemque,
Quæque vacant animâ, feliciter omnia transit.
Regibus hi, ducibusque suos ostendere vultus
Nocte solent: populos alii plebemque pererrant.
Præterit hos senior: cunctisque è fratribus unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, Somnus
Eligit: et rursus molli languore solutum
Deposuitque caput, stratoque recondidit alto

Indeploratum sub inania Tartara mitte. 670
Adjicit his vocem Morpheus; quam conjugis illa
Crederet esse sui. Fletus quoque fundere veros
Visus erat: gestumque manus Cëycis habebant.
[Ingemit Halcyone lacrimans, motatque lacertos
Per somnum: corpusque petens amplectitur auras:
Exclamatque, Mane. Quò te rapis? ibimus unâ.]
Voce sui, specieque viri, turbata soporem
Excutit: et primò si sit circumspicit illic,
Qui modò visus erat. Nam moti voce ministri
Intulerant lumen. Postquam non invenit usquam;
Percutit ora manu: laniatque à pectore vestes: 681
Pectoraque ipsa ferit. Nec crinem solvere curat;
Scindit: et altrici, quæ luctûs caussa, roganti,
Nulla est Halcyone, nulla est, ait: occidit unà
Cum Cëyce suo. Solantia tollite verba.
Naufragus interiit. Vidi, agnovique; manusque
Ad discedentem, cupiens retinere, tetendi.
Umbra fugit: sed et umbra tamen manifesta, virique
Vera mei. Non ille quidem, si quæris, habebat
Adsuetos vultus: nec, quo priùs ore, nitebat. 690
Pallentem, nudumque, et adhuc humente capillo
Infelix vidi: stetit hoc miserabilis ipso
Ecce loco: et quærit, vestigia si qua supersint.
Hoc erat, hoc animo quod divinante timebam;
Et ne, me fugiens, ventos sequerere rogabam?
At certè vellem, quoniam periturus abibas,
Me quoque duxisses. Tecum fuit utile, tecum
Ire mihi. Neque enim de vitæ tempore quidquam
Non simul egissem: nec mors discreta fuisset.
Nunc absens pereo, jactor nunc fluctibus absens: 700
Et, sine me, me pontus habet. Crudelior ipso
Sit mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
Longiùs, et tanto pugnem superesse dolori.
Sed neque pugnabo: nec te, miserande, relinquam:
Et tibi nunc saltem veniam comes: inque sepulcro,
Si non urna, tamen junget nos litera: si non
Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.

Hoc nunc [illegible]

[Dumque notata oculis reminiscitur acta, fretumque
Prospicit; in liquidâ, spatio distante, tuetur
Nescio quid, quasi corpus, aquâ: primóque, quid ill
Esset, erat dubium. Postquam paullo adpulit unda
Et, quamvis aberat, corpus tamen esse liquebat;
Qui foret, ignorans, quia naufragus, omine mota e
Et tamquam ignoto lacrimam daret, Heu, mis
inquit,
Quisquis es, et si qua est conjux tibi! Fluctib
actum
Fit propius corpus. Quod quo magis illa tuetur,
Hoc minùs, et minùs est amens sua. Jamque p
pinquæ
Admotum terræ, jam quod cognoscere posset,
Cernit. Erat conjux. Ille est, exclamat: et unà
Ora, comas, vestem lacerat: tendensque trement
Ad Cëyca manus, Sic, ô carissime conjux,
Sic ad me, miserande, redis? ait. Adjacet undi
Facta manu moles: quæ primas æquoris iras
Frangit; et incursus quæ prædelassat aquarum.
Insilit huc: mirumque fuit potuisse; volabat:

Dum

ıe quoque mansit amor, nec conjugiale solutum
dus in alitibus. Coëunt, fiuntque parentes:
que dies placidos, hiberno tempore, septem
ıbat Halcyone pendentibus æquore nidis.
ı via tuta maris: ventos custodit, et arcet
lus egressu: præstatque nepotibus æquor.
los aliquis senior circum freta lata volantes
etat: et ad finem servatos laudat amores. 750
ximus, aut idem, si fors tulit, Hic quoque, dixit,
m mare carpentem, substrictaque crura gerentem,
pieis, (ostendens spatiosum guttura mergum)
ia progenies, et, si descendere ad ipsum
ine perpetuo quæris, sunt hujus origo
, et Assaracus, raptusque Jovi Ganymedes,
medonque senex, Priamusque novissima Trojæ
ıpora sortitus. Frater fuit Hectoris iste:
, nisi sensisset primâ nova fata juventâ,
sitan inferius non Hectore nomen haberet: 760
ınvis est illum proles enixa Dymantis.
ıcon umbrosâ furtim peperisse sub Idâ
tur Alexirhoë, Granico nata bicorni.
ıat hic urbes: nitidâque remotus ab aulâ
retos montes, et inambitiosa colebat
a: nec Iliacos cœtus, nisi rarus, adibat.
ı agreste tamen, nec inexpugnabile Amori
tus habens, silvas captatam sæpe per omnes
picit Hesperien patriâ Cebrenida ripâ,
ctos humeris siccantem sole capillos. 770
ı fugit Nymphe, veluti perterrita fulvum
va lupum, longéque lacu deprensa relicto
ipitrem fluvialis anas. Quam Troïus heros
quitur: celeremque metu celer urguet amore.
e latens herbâ coluber fugientis adunco
ıte pedem strinxit, virusque in corpore linquit.
ı vitâ suppressa fuga est. Amplectitur amens
nimem: clamatque, Piget, piget esse secutum:
non hoc timui: nec erat mihi vincere tanti.
lidimus miseram nos te duo. Vulnus ab angue,

Indignatur amans invitum vivere cogi,
Obstarique animæ, miserâ de sede volenti
Exire. Utque novas humeris adsumserat alas,
Subvolat: atque iterum corpus super æquora mitt
Pluma levat casus. Furit Æsacos, inque profund
Pronus abit, letique viam sine fine retentat.
Fecit amor maciem: longa internodia crurum,
Longa manet cervix: caput est à corpore longé.
Æquor amat: nomenque manet, quia mergitur,

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER DUODECIMUS.

ESCIUS adsumtis Priamus pater Æsacon alis
ivere, lugebat: tumulo quoque nomen habenti
nferias dederat cum fratribus Hector inanes.
efuit officio Paridis præsentia tristi,
ostmodo qui raptâ longum cum conjuge bellum
ttulit in patriam: conjuratæque sequuntur
lille rates, gentisque simul commune Pelasgæ.
ec dilata foret vindicta; nisi æquora sævi
nvia fecissent venti; Bœotaque tellus
ulide piscosâ puppes tenuisset ituras. 10
lic patrio de more Jovi cùm sacra parâssent;
It vetus accensis incanduit ignibus ara;
erpere cæruleum Danaï videre draconem
n platanum, cœptis quæ stabat proxima sacris.
lidus erat volucrum bis quattuor arbore summâ:
tuas simul, et matrem circum sua damna volantem,
orripuit serpens; avidâque recondidit alvo.
bstupuere omnes. At veri providus augur
hestorides, Vincemus, ait: gaudete, Pelasgi.
roja cadet; sed erit nostri mora longa laboris. 20
tque novem volucres in belli digerit annos.
lle, ut erat, virides amplexus in arbore ramos,
it lapis: et servat serpentis imagine saxum.
Permanet Aöniis Nereus violentus in undis,
ellaque non transfert: et sunt, qui parcere Trojæ
eptunum credant; quia mœnia fecerit urbi.
t non Thestorides. Nec enim nescivve, tacetve

[illegible] mutasse Mycenida c
Ergo ubi, quâ decuit, lenita est cæde
Et pariter Phœbes, pariter maris ira
Accipiunt ventos à tergo mille carina
Multaque perpessæ Phrygiâ potiuntu

Orbe locus medio est inter terrasqu
Cœlestesque plagas, triplicis confinia
Unde, quod est usquam, quamvis regi
Inspicitur; penetratque cavas vox om
Fama tenet, summâque domum sibi le
Innumerisque aditus, ac mille foramin
Addidit, et nullis inclusit limina portis
Nocte dieque patent. Tota est ex aure
Tota fremit: vocesque refert: iteratqu
Nulla quies intus, nullâque silentia pa
Nec tamen est clamor, sed parvæ mur
Qualia de pelagi, si quis procul audiat,
Esse solent: qualemve sonum, cùm Ju
Increpuit nubes, extrema tonitrua redd
Atria turba tenent: veniunt leve vulg
Mixtaque cum veris passim commenta
Millia rumorum: confusaque verba vol
R[illegible]

Hostis adest. Prohibent aditu, litusque tuentur
Troës: et Hectoreâ primus fataliter hastâ,
Protesilaë, cadis: commissaque prœlia magno
Stant Danaïs: fortisque animæ nece cognitus Hector.
Nec Phryges exiguo, quid Achaïa dextera posset, 70
Sanguine senserunt. Et jam Sigæa rubebant
Litora: jam leto, proles Neptunia, Cygnus
Mille virps dederat: jam curru instabat Achilles,
Troaque Peliacæ sternebat cuspidis ictu
Agmina: perque acies aut Cygnum aut Hectora quærens,
Congreditur Cygno: decimum dilatus in annum
Hector erat. Tum colla jugo candentia pressos
Exhortatus equos, currum direxit in hostem:
Concutiensque suis vibrantia tela lacertis,
Quisquis es, ô juvenis, solatia mortis habeto, 80
Dixit, ab Hæmonio quòd sis jugulatus Achille.
Hactenus Æacides. Vocem gravis hasta secuta est.
Sed quamquam certâ nullus fuit error in hastâ;
Nil tamen emissi profecit acumine ferri:
Utque hebeti pectus tantummodo contudit ictu;
Nate Deâ, (nam te famâ prænovimus) inquit
Ille, quid à nobis vulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim.) Non hæc, quam cernis, equinis
Fulva jubis cassis, neque onus cava parma sinistræ
Auxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab istis. 90
Mars quoque ob hoc capere arma solet. Removebitur omne
Tegminis officium; tamen indestrictus abibo.
Est aliquid, non esse satum Nereïde, sed qui
Nereasque, et natas, et totum temperet æquor.
Dixit: et hæsurum clypei curvamine telum
Misit in Æaciden: quod et æs, et proxima rupit
Terga novena boum: decimo tamen orbe moratum
Excutit hoc heros: rursusque trementia forti
Tela manu torsit: rursus sine vulnere corpus,
Sincerumque fuit, nec tertia cuspis apertum, 100
Et se præbentem valuit destringere Cygnum.

exarsit, quàm Circe taurus aperto,
ribili petit irritamina cornu
estes, elusaque vulnera sentit.
exciderit ferrum considerat hastæ.
no. Manus est mea debilis ergo;
, antè habuit vires effudit in uno.
valuit, vel cùm Lyrnesia primus
ci; vel cùm Tenedonque, suoque
nplevi sanguine Thebas; 110
rpureus populari cæde Cäyeus
sque meæ bis sensit Telephus hastæ.
tot cæsis, quorum per litus acervos
ideo, valuit mea dextra, valetque.
ntè actis veluti malè crederet, hastam
ersum Lyciâ de plebe Menœten:
simul, subjectaque pectora rupit.
nte gravem moribundo vertice terram,
d idem calido de vulnere telum:
Hæc manus est, hæc, quâ modò vicimus,
. 120
e îsdem: sit in hoc precor exitus idem.
ygnumque petit, nec fraxinus errat;
o sonuit non evitata sinistro.

Vi multâ vertit, terræque adflixit Achilles.
Tum, clypeo genibusque premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ: quæ presso subdita mento 141
Elidunt fauces, et respiramen iterque
Eripiunt animæ. Victum spoliare parabat:
Arma relicta videt: corpus Deus æquoris albam
Contulit in volucrem; cujus modò nomen habebat.
Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: et positis pars utraque substitit armis.
Dumque vigil Phrygios servat custodia muros;
Et vigil Argolicas servat custodia fossas:
Festa dies aderat; quâ Cygni victor Achilles 150
Pallada vittatæ placabat sanguine vaccæ.
Cujus ut imposuit prosecta calentibus aris,
Et Dis acceptus penetravit in æthera nidor;
Sacra tulere suam, pars est data cetera mensis.
Discubuere toris proceres; et corpora tostâ
Carne replent: vinoque levant curasque sitimque.
Non illos citharæ, non illos carmina vocum,
Longave multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem sermone trahunt: virtusque loquendi
Materia est. Pugnam referunt hostisque suamque.
Inque vices adita atque exhausta pericula sæpe 161
Commemorare juvat. Quid enim loqueretur Achilles?
Aut quid apud magnum potius loquerentur Achillem?
Proxima præcipuè domito victoria Cygno
In sermone fuit. Visum mirabile cunctis,
Quòd juveni corpus nullo penetrabile telo,
Invictumque ad vulnera erat, ferrumque terebat.
Hoc ipsum Æacides, hoc mirabantur Achivi.
Cùm sic Nestor ait: Vestro fuit unicus ævo
Contemtor ferri, nulloque forabilis ictu 170
Cygnus. At ipse olim patientem vulnera mille,
Corpore non læso, Perrhæbum Cænea vidi:
Cænea Perrhæbum, qui factis inclytus Othryn
Incoluit: quóque id mirum magis esset in illo,
Femina natus erat. Monstri novitate moventur,
Quisque adest: narretque rogant. Quos inter Achilles,

Dic age, (nam cunctis eadem est audire voluntas)
O facunde senex, ævi prudentia nostri;
Quis fuerit Cæneus, cur in contraria versus;
Quâ tibi militiâ, cujus certamine pugnæ 180
Cognitus; à quo sit victus; si victus ab ullo est.
Tum senior: Quamvis obstet mihi tarda vetustas;
Multaque me fugiant, primis spectata sub annis;
Plura tamen memini: nec, quæ magis hæreat illâ,
Pectore res nostro est, inter bellique domique
Acta tot. Ac si quem potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere; vixi
Annos bis centum: nunc tertia vivitur ætas.
Clara decore fuit proles Elateïa Cænis,
Thessalidum virgo pulcherrima; perque propinquas,
Perque tuas urbes (tibi enim popularis, Achille) 191
Multorum frustrà votis optata procorum.
Tentâsset Peleus thalamos quoque forsitan illos;
Sed jam aut contigerant illi connubia matris,

Ecce canunt Hymenæon: et ignibus atria fumant:
Cinctaque adest virgo matrum nuruumque catervâ,
Præsignis facie. Felicem diximus illâ
Conjuge Pirithoum: quod penè fefellimus omen.
Nam tibi, sævorum sævissime Centaurorum
Euryte, quàm vino pectus, tam virgine visâ 220
Ardet: et ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus eversæ turbant convivia mensæ:
Raptaturque comis per vim nova nupta prehensis.
Eurytus Hippodamen, alii, quam quisque probârant,
Aut poterant, rapiunt: captæque erat urbis imago.
Femineo clamore sonat domus. Ociùs omnes
Surgimus: et primus, Quæ te vecordia, Theseus,
Euryte, pulsat, ait; qui, me vivente, lacessas
Pirithoum, violesque duos ignarus in uno?
Neve ea magnanimus frustrà memoraverit heros; 230
Submovet instantes: raptamque furentibus aufert.
Ille nihil contrà: neque enim defendere verbis
Talia facta potest: sed vindicis ora protervis
Insequitur manibus, generosaque pectora pulsat.
Fortè fuit juxtà, signis exstantibus asper,
Antiquus crater, quem vastum vastior ipse
Sustulit Ægides; adversaque misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter, cerebrumque merumque,
Vulnere et ore vomens, madidâ resupinus arenâ
Calcitrat. Ardescunt germanâ cæde bimembres: 240
Certatimque omnes uno ore, Arma, arma, loquuntur.
Vina dabant animos: et primâ pocula pugnâ
Missa volant, fragilesque cadi, curvique lebetes:
Res epulis quondam, nunc bello et cædibus, aptæ.
Primus Ophionides Amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis; et primus ab æde
Lampadibus densum rapuit funale coruscis:
Elatumque altè, veluti qui candida tauri
Rumpere sacrificâ molitur colla securi,
Illisit fronti Lapithæ Celadontis: et ossa 250
Non agnoscendo confusa reliquit in ore.

Fumida terribili, Cur non,
Cumque suis Gryneus imn
Ignibus, et medium Lapith
Depressitque duos, Brotea
Mater erat Mycale : quam
Sæpe reluctanti constabat c
Non impune feres, teli mod
Dixerat Exadius, telique ha
Quæ fuerant pinu, votivi co
Figitur huic duplici Gryneu
Eruiturque oculos : quorum
Pars fluit in barbam ; concr
Ecce rapit mediis flagranten
Prunitium torrem : dextrâqu
Tempora perfringit, fulvo pr
Correpti rapidâ, veluti seges
Arserunt crines : et vulnere
Terribilem stridore sonum de
Igne rubens plerumque solet,
Cùm faber eduxit, lacubus de
Stridet, et in trepidâ submers

Rupit: et in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Evagrum, Corythumque, Dryantaque transit. 290
E quibus ut primâ tectus lanugine malas
Procubuit Corythus; Puero quæ gloria fuso
Parta tibi est? Evagros ait. Nec dicere Rhœtus
Plura sinit: rutilasque ferox in aperta loquentis
Condidit ora viri, perque os in pectora, flammas.
Te quoque, sæve Drya, circum caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoque constitit idem
Exitus: adsiduæ successu cædis ovantem,
Quâ juncta est humero cervix, sude figis obustâ.
Ingemuit, duroque sudem vix osse revellit 300
Rhœtus; et ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit et Orneus, Lycabasque, et saucius armo
Dexteriore Medon, et cum Pisenore Thaumas:
Quique pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermeros, accepto nunc vulnere tardiùs ibat:
Et Pholus, et Melaneus, et Abas prædator aprorum:
Quique suis frustrà bellum dissuaserat augur
Astylos. Ille etiam metuenti vulnera Nesso,
Ne fuge; ad Herculeos, inquit, servaberis arcus.
At non Eurynomus, Lycidasque, et Areos, et Imbreus 310
Effugêre necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit adversos. Adversum tu quoque, quamvis
Terga fugæ dederas, vulnus, Crenace, tulisti.
Nam grave, respiciens, inter duo lumina ferrum,
Quâ naris fronti committitur, accipis, imæ.
In tanto fremitu, ductis sine fine jacebat
Sopitus vinis, et inexperrectus Aphidas:
Languentique manu carchesia mixta tenebat,
Fusus in Ossææ villosis pellibus ursæ.
Quem procul ut vidit frustrà nulla arma moventem,
Inserit amento digitos, Miscendaque, dixit, 321
Cum Styge vina bibes, Phorbas. Nec plura moratus
In juvenem torsit jaculum: ferrataque collo
Fraxinus, *ut casu* jacuit resupinus, adacta est.

Ergo ubi, qua ducat, [illegible]
Et pariter Phœbes, pariter
Accipiunt ventos à tergo m
Multaque perpessæ Phrygi

Orbe locus medio est int
Cœlestesque plagas, triplici
Unde, quod est usquam, q
Inspicitur; penetratque ca
Fama tenet, summâque do
Innumerosque aditus, ac m
Addidit, et nullis inclusit l
Nocte dieque patent. Tot
Tota fremit: vocesque re
Nulla quies intus, nullâqu
Nec tamen est clamor, se
Qualia de pelagi, si quis
Esse solent: qualemve s
Increpuit nubes, extrema
Atria turba tenent: veni
Mixtaque cum veris pass
Millia rumorum: confus
E quibus hi vacuas impl
[illegible] fingunt alii, r

Hostis adest. Prohibent aditu, litusque tuentur
Troës: et Hectoreâ primus fataliter hastâ,
Protesilaë, cadis: commissaque prœlia magno
Stant Danaïs: fortisque animæ nece cognitus Hector.
Nec Phryges exiguo, quid Achaïa dextera posset, 70
Sanguine senserunt. Et jam Sigæa rubebant
Litora: jam leto, proles Neptunia, Cygnus
Mille virûs dederat: jam curru instabat Achilles,
Troaque Peliacæ sternebat cuspidis ictu
Agmina: perque acies aut Cygnum aut Hectora quærens,
Congreditur Cygno: decimum dilatus in annum
Hector erat. Tum colla jugo candentia pressos
Exhortatus equos, currum direxit in hostem:
Concutiensque suis vibrantia tela lacertis,
Quisquis es, ô juvenis, solatia mortis habeto, 80
Dixit, ab Hæmonio quòd sis jugulatus Achille.
Hactenus Æacides. Vocem gravis hasta secuta est.
Sed quamquam certâ nullus fuit error in hastâ;
Nil tamen emissi profecit acumine ferri:
Utque hebeti pectus tantummodo contudit ictu;
Nato Deâ, (nam te famâ prænovimus) inquit
Ille, quid à nobis vulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim.) Non hæc, quam cernis, equinis
Fulva jubis cassis, neque onus cava parma sinistræ
Auxilio mihi sunt: decor est quæsitus ab istis. 90
Mars quoque ob hoc capere arma solet. Removebitur omne
Tegminis officium; tamen indestrictus abibo.
Est aliquid, non esse satum Nereïde, sed qui
Nereasque, et natas, et totum temperet æquor.
Dixit: et hæsurum clypei curvamine telum
Misit in Æaciden: quod et æs, et proxima rupit
Terga novena boum: decimo tamen orbe moratum
Excutit hoc heros: rursusque trementia forti
Tela manu torsit: rursus sine vulnere corpus,
Sincerumque fuit, nec tertia cuspis apertum, 100
Et se præbentem valuit destringere Cygnum.

Haud secùs exarsit, quàm Circo taurus aperto,
Cùm sua terribili petit irritamina cornu
Pœniceas vestes, elusaque vulnera sentit.
Num tamen exciderit ferrum considerat hastæ.
Hærebat ligno. Manus est mea debilis ergo;
Quasque, ait, antè habuit vires effudit in uno.
Nam certè valuit, vel cùm Lyrnesia primus
Mœnia disjeci; vel cùm Tenedonque, suoque
Eëtioneas implevi sanguine Thebas; 110
Vel cùm purpureus populari cæde Cŭycus
Fluxit; opusque meæ bis sensit Telephus hastæ.
Hic quoque tot cæsis, quorum per litus acervos
Et feci, et video, valuit mea dextra, valetque.
Dixit: et antè actis veluti malè crederet, hastam
Misit in adversum Lyciâ de plebe Menœten:

Vi multâ vertit, terræque adflixit Achilles.
Tum, clypeo genibusque premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ: quæ presso subdita mento 141
Elidunt fauces, et respiramen iterque
Eripiunt animæ. Victum spoliare parabat:
Arma relicta videt: corpus Deus æquoris albam
Contulit in volucrem; cujus modò nomen habebat.
Hic labor, hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit: et positis pars utraque substitit armis.
Dumque vigil Phrygios servat custodia muros;
Et vigil Argolicas servat custodia fossas:
Festa dies aderat; quâ Cygni victor Achilles 150
Pallada vittatæ placabat sanguine vaccæ.
Cujus ut imposuit prosecta calentibus aris,
Et Dis acceptus penetravit in æthera nidor;
Sacra tulere suam, pars est data cetera mensis.
Discubuere toris proceres; et corpora tostâ
Carne replent: vinoque levant curasque sitimque.
Non illos citharæ, non illos carmina vocum,
Longave multifori delectat tibia buxi:
Sed noctem sermone trahunt: virtusque loquendi
Materia est. Pugnam referunt hostisque suamque.
Inque vices adita atque exhausta pericula sæpe 161
Commemorare juvat. Quid enim loqueretur Achilles?
Aut quid apud magnum potius loquerentur Achillem?
Proxima præcipuè domito victoria Cygno
In sermone fuit. Visum mirabile cunctis,
Quòd juveni corpus nullo penetrabile telo,
Invictumque ad vulnera erat, ferrumque terebat.
Hoc ipsum Æacides, hoc mirabantur Achivi.
Cùm sic Nestor ait: Vestro fuit unicus ævo
Contemtor ferri, nulloque forabilis ictu 170
Cygnus. At ipse olim patientem vulnera mille,
Corpore non læso, Perrhæbum Cænea vidi:
Cænea Perrhæbum, qui factis inclytus Othryn
Incoluit: quóque id mirum magis esset in illo,
Femina natus erat. Monstri novitate moventur,
Quisque adest: narretque rogant. Quos inter Achilles,

Acta tot. Ac si quem potuit spatiosa s
Spectatorem operum multorum redder
Annos bis centum: nunc tertia vivitur
Clara decore fuit proles Elateïa Cænis
Thessalidum virgo pulcherrima; perqu
Perque tuas urbes (tibi enim popularis,
Multorum frustrà votis optata procoru
Tentâsset Peleus thalamos quoque fór
Sed jam aut contigerant illi connubia n
Aut fuerant promissa, tuæ. Nec Cæni
Denupsit thalamos: secretaque litora
Æquorei vim passa Dei est: ita Fam
Utque novæ Veneris Neptunus gaudia
Sint tua vota licet, dixit, secura repuls
Elige quid voveas. Eadem hoc quoque
Magnum, Cænis ait, facit hæc injuria
Tale pati nil posse mihi: da femina ne
Omnia præstiteris. Graviore novissim
Verba sono: poteratque viri vox illa v
Sicut erat. Nam jam voto Deus æquor
Adnuerat: dederatque supér; ne sauci
Vulneribus fieri, ferrove occumbere no

ɜ canunt Hymenæon: et ignibus atria fumant:
:taque adest virgo matrum nuruumque catervâ,
signis facie. Felicem diximus illâ
juge Pirithoum: quod penè fefellimus omen.
ı tibi, sævorum sævissime Centaurorum
ytæ, quàm vino pectus, tam virgine visâ 220
ɜt: et ebrietas geminata libidine regnat.
ímus eversæ turbant convivia mensæ:
taturque comis per vim nova nupta prehensis.
ytus Hippodamen, alii, quam quisque probârant,
poterant, rapiunt: captæque erat urbis imago.
ineo clamore sonat domus. Ociùs omnes
rimus: et primus, Quæ te vecordia, Theseus,
yte, pulsat, ait; qui, me vivente, lacessas
houm, violesque duos ignarus in uno?
e ea magnanimus frustrà memoraverit heros; 230
novet instantes: raptamque furentibus aufert.
nihil contrà: neque enim defendere verbis
ı facta potest: sed vindicis ora protervis
quitur manibus, generosaque pectora pulsat.
è fuit juxtà, signis exstantibus asper,
quus crater, quem vastum vastior ipse
ulit Ægides; adversaque misit in ora.
guinis ille globos pariter, cerebrumque merumque,
ıere et ore vomens, madidâ resupinus arenâ
itrat. Ardescunt germanâ cæde bimembres: 240
atimque omnes uno ore, Arma, arma, loquuntur.
ı dabant animos: et primâ pocula pugnâ
sa volant, fragilesque cadi, curvique lebetes:
epulis quondam, nunc bello et cædibus, aptæ.
nus Ophionides Amycus penetralia donis
ıd timuit spoliare suis; et primus ab æde
ıpadibus densum rapuit funale coruscis:
umque altè, veluti qui candida tauri
ıpere sacrificâ molitur colla securi,
it fronti Lapithæ Celadontis: et ossa 250
ı agnoscendo confusa reliquit in ore.

[illegible] spect
Fumida terribili, Cur non, [illegible]
Cumque suis Gryneus imm
Ignibus, et medium Lapith
Depressitque duos, Brotean
Mater erat Mycale : quam
Sæpe reluctanti constabat c
Non impune feres, teli mod
Dixerat Exadius, telique ha
Quæ fuerant pinu, votivi co
Figitur huic duplici Gryneu
Eruiturque oculos : quorum
Pars fluit in barbam ; concr
Ecce rapit mediis flagrantem
Prunitium torrem : dextrâqu
Tempora perfringit, fulvo pr
Correpti rapidâ, veluti seges
Arserunt crines : et vulnere
Terribilem stridore sonum de
Igne rubens plerumque solet,
Cùm faber eduxit, lacubus de
Stridet, et in trepidâ submers
Saucius hiscentia [illegible]

Rupit: et in liquido sederunt ossa cerebro.
Victor ad Evagrum, Corythumque, Dryantaque transit. 290
E quibus ut primâ tectus lanugine malas
Procubuit Corythus; Puero quæ gloria fuso
Parta tibi est? Evagros ait. Nec dicere Rhœtus
Plura sinit: rutilasque ferox in aperta loquentis
Condidit ora viri, perque os in pectora, flammas.
Te quoque, sæve Drya, circum caput igne rotato
Insequitur: sed non in te quoque constitit idem
Exitus: adjidusæ successu cædis ovantem,
Quâ juncta est humero cervix, sude figis obustâ.
Ingemuit, duroque sudem vix osse revellit 300
Rhœtus; et ipse suo madefactus sanguine fugit.
Fugit et Ornëus, Lycabasque, et saucius armo
Dexteriore Medon, et cum Pisenore Thaumas:
Quique pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermeros, accepto nunc vulnere tardiùs ibat:
Et Pholus, et Melaneus, et Abas prædator aprorum:
Quique suis frustrà bellum dissuaserat augur
Astylos. Ille etiam metuenti vulnera Nesso,
Ne fuge; ad Herculeos, inquit, servaberis arcus.
At non Eurynomus, Lycidasque, et Areos, et Imbreus 310
Effugêre necem: quos omnes dextra Dryantis
Perculit adversos. Adversum tu quoque, quamvis
Terga fugæ dederas, vulnus, Crenace, tulisti.
Nam grave, respiciens, inter duo lumina ferrum,
Quâ naris fronti committitur, accipis, imæ.
In tanto fremitu, ductis sine fine jacebat
Sopitus vinis, et inexperrectus Aphidas:
Languentique manu carchesia mixta tenebat,
Fusus in Ossææ villosis pellibus ursæ.
Quem procul ut vidit frustrà nulla arma moventem,
Inserit amento digitos, Miscendaque, dixit, 321
Cum Styge vina bibes, Phorbas. Nec plura moratus
In juvenem torsit jaculum: ferrataque collo
Fraxinus, ut casu jacuit resupinus, adacta est.

Pirithoi virtute [illegible]
Pirithoi cecidisse Chromin : sed u
Victori titulum, quàm Dictys Hel
Fixus Helops jaculo, quod pervia
Et missum à dextrâ lævam penetr
Dictys, ab ancipiti delapsus acumi
Dum fugit instantem trepidans Ix
Decidit in præceps : et pondere c
Ingentem fregit, suaque induit ili
Ultor adest Aphareus : saxumque
Mittere conatur. Conantem stipi
Occupat Ægides ; cubitique inge
Ossa : nec ulteriùs dare corpus in
Aut vacat, aut curat : tergoque I
Insilit, haud solito quemquam po
Opposuitque genu costis : prens
Cæsariem retinens, vultum minit
Robore nodoso, præduraque tem
Robore Nedymnum, jaculatorem
Sternit, et immissâ protectum pe
Hippason, et summis exstantem
Tereaque, Hæmoniis qui prenso
[illegible] indignantes

Armiger ille tui fuerat genitoris, Achille:
Quem Dolopum rector, bello superatus, Amyntor
Eacidæ dederat, pacis pignusque, fidemque.
Illum procul ut fœdo dejectum vulnere Peleus
Vidit, At inferias, juvenum gratissime Crantor,
Accipe, ait: validoque in Demoleonta lacerto
Praxineam misit, mentis quoque viribus, hastam:
Quæ laterum eratem perrumpit: et ossibus hærens
Intremuit. Trahit ille manu sine cuspide lignum: 371
Deinceps vix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor vires animo dabat: æger in hostem
Erigitur, pedibusque virum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galeâ clypeoque sonantes,
Defensatque humeros, prætentaque sustinet arma:
Perque armos uno duo pectora perforat ictu.
Antè tamen leto dederat Phlegræon, et Hylen
Eminus: Hiphinoum collato Marte, Claninque.
Additur his Dorylas: qui tempora tecta gerebat 380
Pelle lupi, sævique vicem præstantia teli
Cornua vara boum multo rubefacta cruore.
Huic ego, nam vires animus dabat, Adspice, dixi,
Quantum concedant nostro tua cornua ferro:
Et jaculum torsi. Quod cùm vitare nequiret,
Opposuit dextram passuræ vulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus. Fit clamor: at illum
Exerentem Peleus, et acerbo vulnere victum
Stabat enim propior) mediam ferit ense sub alvum.
Prosiluit, terrâque ferox sua viscera traxit: 390
Tractaque calcavit: calcataque rupit: et illis
Crura quoque impediit; et inani concidit alvo.
Nec te pugnantem tua, Cyllare, forma redemit,
Si modò naturæ formam concedimus illi.
Barba erat incipiens: barbæ color aureus: aureaque
Ex humeris medios coma descendebat in armos.
Gratus in ore vigor: cervix, humerique, manusque,
Pectoraque artificum laudatis proxima signis;
Et quâ parte viri est: nec equi mendosa sub illâ
Deteriorque viro facies. Da colla, caputque: 400

[illegible] et blandiris, et amant
Cyllaron una tenet. Cultu
Esse potest membris; ut si
Ut modò rore maris, modò
Implicet: interdum canden
Bisque die lapsis Pagasææ
Fontibus ora lavet: bis flur
Nec, nisi quæ deceant, elect
Aut humero, aut lateri præt
Par amor est illis: errant i
Antra simul subeunt, et tum
Intrârant pariter, pariter fera
Auctor in incerto est: jacul
Venit; et inferiùs, quàm coll
Cyllare, te fixit: parvo cor
Corpore cum toto post tela
Protinus Hylonome morient
Impositâque manu vulnus fo
Admovet: atque animæ fugi
Ut videt exstinctum, dictis,
Arcuit ire meas, telo, quod i
Incubuit: moriensque suum

Ast ego, dum parat hunc armis nudare jacentem,
(Scit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima 440
Ilia demisi. Chthonius quoque Teleboasque
Ense jacent nostro. Ramum prior ille bifurcum
Gesserat; hic jaculum. Jaculo mihi vulnera fecit:
Signa vides: adparet adhuc vetus, ecce, cicatrix.
Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti:
Tunc poteram magni, si non superare, morari
Hectoris arma meis. Illo sed tempore nullus,
Aut puer, Hector erat; nunc me mea deficit ætas.
Quid tibi victorem gemini Periphanta Pyreti;
Ampyca quid referam? qui quadrupedantis Oëcli 450
Fixit in adverso cornum sine cuspide vultu.
Vecte Pelethronium Macareus in pectus adacto
Stravit Erygdupum. Memini et venabula condi
Inguine, Nesseis manibus conjecta, Cymeli.
Nec tu credideris tantùm cecinisse futura
Ampyciden Mopsum. Mopso jaculante biformis
Occubuit, frustrâque loqui tentavit Odites,
Ad mentum linguâ, mentoque ad guttura fixo.
Quinque neci Cæneus dederat, Stiphelumque, Bromumque,
Antimachumque, Helimumque, securiferumque Pyracmon. 460
Vulnera non memini: numerum nomenque notavi.
Provolat Emathii spoliis armatus Halesi,
Quem dederat leto, membrisque et corpore Latreus
Maximus. Huic ætas inter juvenemque, senemque,
Vis juvenilis erat: variabant tempora cani.
Qui clypeo, galeâque, Macedoniâque sarissâ
Conspicuus, faciemque obversus in agmen utrumque,
Armaque concussit, certumque equitavit in orbem:
Verbaque tot fudit vacuas animosus in auras:
Et te, Cæni, feram? nam tu mihi femina semper
Tu mihi Cænis eris: nec te natalis origo 471
Comminuit? mentemque subit, quo præmia facto,
Quâque viri falsam speciem mercede parâris?
Vel quid nata vide, vel quid sis passa: columque,

Cominus adgreditur, lateric
Luctatur gladium. Gladio
Haud tamen effugies: med
Quandoquidem mucro est
ensem
Obliquat, longâque amplecti
Plaga facit gemitus, ceu cor
Fractaque dissiluit percusso
Ut satis illæsos miranti præl
Nunc age, ait Cæneus, nosti
Tentemus: capuloque tenus
Ensem fatiferum: cæcamqu
Versavitque manum: vulnu
Ecce ruunt vasto rabidi clam
Telaque in hunc omnes unun
Tela retusa cadunt: manet i
Inque cruentatus Cæneus El
Fecerat attonitos nova res. I
Monychus exclamat: populu
Vixque viro: quamquam ille
actis,
Quod fuit illo

Dixit: et insani dejectam viribus Austri 510
Fortè trabem nactus, validum conjecit in hostem:
Exemplumque fuit: parvoque in tempore nudus
Arboris Othrys erat: nec habebat Pelion umbras.
Obrutus immani cumulo, sub pondere Cæneus
Æstuat arboreo: congestaque robora duris
Fert humeris. Sed enim postquam super ora caputque
Crevit onus; neque habet, quas ducat, spiritus auras;
Deficit interdum: modò se super aëra frustrà
Tollere conatur, jactasque evolvere silvas:
Interdumque movet: veluti, quam cernimus, ecce,
Ardua si terræ quatiatur motibus Ide. 521
Exitus in dubio est: alii sub inania corpus
Tartara detrusum silvarum mole ferebant.
Abnuit Ampycides: medioque ex aggere fulvis
Vidit avem pennis liquidas exire sub auras:
Quæ mihi tunc primùm, tunc est conspecta supremùm.
Hanc ubi lustrantem leni sua castra volatu
Mopsus, et ingenti circum clangore sonantem
Adspexit, pariterque oculis animoque secutus;
O salve, dixit, Lapithææ gloria gentis 530
Maxima, vir quondam, sed nunc avis unica, Cæneu.
Credita res auctore suo est. Dolor addidit iram:
Oppressumque ægrè tulimus tot ab hostibus unum.
Nec priùs abstitimus ferrum exercere cruore;
Quàm data pars leto, partem fuga noxque removit.
Hæc inter Lapithas, et semihomines Centauros
Prœlia, Tlepolemus, Pylio referente, dolorem
Præteriti Alcidæ tacito non pertulit ore:
Atque ait; Herculeæ mirum est oblivia laudis
Acta tibi, senior: certè mihi sæpe referre 540
Nubigenas domitos à se pater ipse solebat.
Tristis ad hæc Pylius: Quid me meminisse malorum
Cogis; et obductos annis rescindere luctus?
Inque tuum genitorem odium, offensasque fateri?
Ille quidem majora fide (Di!) gessit; et orbem
Implevit meritis; quod mallem posse negari:
Sed neque Deiphobum, nec Polydamanta, nec Ityum

Viribus. Atque alios vinci
Mira Periclymeni mors est
Sumere quas vellet, rursusq
Neptunus dederat, Nelei sa
Hic, ubi nequicquam est fo
Vertitur in faciem volucris:
Ferre solet pedibus, Divûm
Viribus usus avis, pennis rc
Hamatisque viri laniaverat
Tendit in hunc nimiùm cer
Atque inter nubes sublimia
Pendentemque ferit, lateri c
Nec grave vulnus erat: se
Deficiunt, motumque negar
Decidit in terram, non con
Infirmis pennis: et quâ lev
Corporis adfixi pressa est g
Perque latus summum jug
Num videor debere tui præ
Herculis, ô Rhodiæ ductor
Nec tamen ulteriùs, quàm
Ulciscar fratres: solida est

O mihi de fratris longè gratissime natis,
Irrita qui mecum posuisti mœma Trojæ;
Ecquid, ut has jam jam casuras adspicis arces,
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæsa doles? ecquid (ne persequar omnes) 590
Hectoris umbra subit, circum sua Pergama tracti?
Cùm tamen ille ferox, belloque cruentior ipso,
Vivit adhuc, operis nostri populator, Achilles.
Det mihi se: faxo, triplici quid cuspide possim,
Sentiat. At quoniam concurrere cominus hosti
Non datur, occultâ necopinum perde sagittâ.
Adnuit: atque animo pariter patruoque suoque
Delius indulgens, nebulâ velatus in agmen
Pervenit Iliacum; mediâque in cæde virorum
Rara per ignotos spargentem cernit Achivos 600
Tela Parin: fassusque Deum, Quid spicula perdis
Sanguine plebis? ait. Si qua est tibi cura tuorum;
Vertere in Æaciden, cæsosque ulciscere fratres.
Dixit: et ostendens sternentem Troïa ferro
Corpora Peliden, arcus obvertit in illum,
Certaque letiferâ direxit spicula dextrâ.
Quod Priamus gaudere senex post Hectora posset,
Hoc fuit. Ille igitur tantorum victor, Achille,
Vinceris à timido Grajæ raptore maritæ?
At si femineo fuerat tibi Marte cadendum, 610
Thermodontiacâ malles cecidisse bipenni.
Jam timor ille Phrygum, decus et tutela Pelasgi
Nominis, Æacides, caput insuperabile bello,
Arserat: armârat Deus idem, idemque cremârat.
Jam cinis est, et de tam magno restat Achille
Nescio quid, parvam quod non bene compleat urnam.
At vivit, totum quæ gloria compleat orbem.
Hæc illi mensura viro respondet, et hâc est
Par sibi Pelides; nec inania Tartara sentit.
Ipse etiam, ut cujus fuerit cognoscere possis, 620
Bella movet clypeus: deque armis arma feruntur.
Non ea Tydides, non audet Oïleos Ajax,
Non minor Atrides, non regno major et ævo

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER DECIMUS TERTIUS.

Consedêre duces: et, vulgi stante coronâ,
Surgit ad hos clypei dominus septemplicis Ajax.
Utque erat impatiens iræ, Sigeïa torvo
Litora respexit, classemque in litore, vultu:
Intendensque manus, Agimus, prô Jupiter, inquit,
Ante rates caussam; et mecum confertur Ulixes!
At non Hectoreis dubitavit cedere flammis:
Quas ego sustinui; quas hâc à classe fugavi.
Tutius est fictis igitur contendere verbis, 9
Quàm pugnare manu. Sed nec mihi dicere promtum,
Nec facere est isti: quantumque ego Marte feroci,
Quantum acie valeo, tantum valet iste loquendo.
Nec memoranda tamen vobis mea facta, Pelasgi,
Esse reor: vidistis enim. Sua narret Ulixes:
Quæ sine teste gerit, quorum nox conscia sola est.
Præmia magna peti fateor: sed demit honorem
Æmulus. Ajaci non est tenuisse superbum,
Sit licèt hoc ingens, quidquid speravit Ulixes.
Iste tulit pretium jam nunc certaminis hujus;
Quo cùm victus erit, mecum certâsse feretur. 20
Atque ego, si virtus in me dubitabilis esset,
Nobilitate potens essem, Telamone creatus:
Mœnia qui forti Trojana sub Hercule cepit:
Litoraque intravit Pagasæâ Colcha carinâ.
Æacus huic pater est: qui jura silentibus illic
Reddit, ubi Æoliden saxum grave Sisyphon urget.
Æacon agnoscit summus, prolemque fatetur

Jupiter esse suam. Sic ab Jove tertius Aj
Nec tamen hæc series in caussâ prosit, Ac
Si mihi cum magno non est communis Ac
Frater erat; fraterna peto. Quid sanguin
Sisyphio, furtisque, et fraude simillimus ill
Inserit Æacidis alienæ nomina gentis?
An quòd in arma prior, nulloque sub indic
Arma neganda mihi? potiorque videbitur i
Ultima qui cepit, detrectavitque furore
Militiam ficto: donec sollertior isto,
Sed sibi inutilior, timidi commenta retexit
Naupliades animi, vitataque traxit in arma
Optima nunc sumat, qui sumere noluit ulla
Nos inhonorati, et donis patruelibus orbi,
Obtulimus qui nos ad prima pericula, simu
Atque utinam aut verus furor ille, aut credi
Nec comes hic Phrygias umquam venisset
Hortator scelerum! non te, Pœantia prol

ılnere tardus equi, fessusque senilibus annis,
›ditus à socio est. Non hæc mihi crimina fingi
t bene Tydides: qui nomine sæpe vocatum
rripuit; trepidoque fugam exprobravit amico.
spiciunt oculis Superi mortalia justis. 70
eget auxilio, qui non tulit: utque reliquit,
linquendus erat. Legem sibi dixerat ipse.
nclamat socios. Adsum; videoque trementem,
llentemque metu, ac trepidantem morte futurâ.
posui molem clypei; texique jacentem;
vavique animam (minimum est hoc laudis) inertem.
perstas certare, locum redeamus in illum:
dde hostem, vulnusque tuum, solitumque timorem:
st clypeumque late: et mecum contende sub illo.
postquam eripui; cui standi vulnera vires 80
n dederant, nullo tardatus vulnere fugit.
ctor adest, secumque Deos in prœlia ducit:
âque ruit, non tu tantùm terreris, Ulixe,
l fortes etiam: tantum trahit ille timoris.
inc ego sanguineæ successu cædis ovantem
minus ingenti resupinum pondere fudi.
inc ego poscentem, cum quo concurreret, unus
stinui; sortemque meam vovistis, Achivi:
vestræ valuere preces. Si quæritis hujus
rtunam pugnæ; non sum superatus ab illo. 90
ce ferunt Troës ferrumque, ignemque, Jovemque
Danaas classes: ubi nunc facundus Ulixes?
mpe ego mille meo protexi pectore puppes,
em vestri reditûs. Date tot pro navibus arma.
ôd si vera licet mihi dicere; quæritur istis,
àm mihi, major honos: conjunctaque gloria nostra est,
que Ajax armis, non Ajaci arma petuntur.
nferat his Ithacus Rhesum, imbellemque Dolona,
iamidenque Helenum raptâ cum Pallade captum.
ces nihil gestum, nihil est Diomede remoto: 100
sensei ista datis meritis tam vilibus arma;
vidite: et major para sit Diomedis in illis.

Quò tamen hæc Ithaco? qui clàm, qui semper inermis
Rem gerit: et furtis incautum decipit hostem?
Ipse nitor galeæ, claro radiantis ab auro,
Insidias prodet, manifestabitque latentem.
Sed neque Dulichius sub Achillis casside vertex
Pondera tanta feret: nec non onerosa gravisque
Pelias esse potest imbellibus hasta lacertis:
Nec clypeus, vasti cælatus imagine mundi, 110
Conveniet timidæ, natæque ad furta sinistræ.
Debilitaturum quid te petis, improbe, munus?
Quod tibi si populi donaverit error Achivi,
Cur spolieris, erit; non, cur metuaris ab hoste.
Et fuga (quâ solâ cunctos, timidissime, vincis)
Tarda futura tibi est, gestamina tanta trahenti.

Nam genus, et proavos, et quæ non fecimus ipsi, 140
Vix ea nostra voco. Sed enim, quia retulit Ajax
Esse Jovis pronepos, nostri quoque sanguinis auctor
Jupiter est: totidemque gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laërtes pater est, Arcesius illi,
Jupiter huic: neque in his quisquam damnatus et exsul.
Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: Deus est in utroque parente.
Sed neque materno quòd sum generosior ortu,
Nec mihi quòd pater est fraterni sanguinis insons,
Proposita arma peto: meritis expendite caussam. 150
Dummodo quòd fratres Telamon Peleusque fuerunt,
Ajacis meritum non sit: nec sanguinis ordo,
Sed virtutis honos spoliis quæratur in istis.
Aut si proximitas primusque requiritur heres;
Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi.
Quis locus Ajaci? Phthiam Scyronve ferantur.
Nec minùs est isto Teucer patruelis Achilli.
Num petit ille tamen? num sperat, ut auferat arma?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur;
Plura quidem feci, quàm quæ comprendere dictis 160
In promtu mihi sit: rerum tamen ordine ducar.
Præscia venturi genetrix Nereïa leti
Dissimulat cultu natum. Deceperat omnes,
In quibus Ajacem, sumtæ fallacia vestis.
Arma ego femineis, animum motura virilem,
Mercibus inserui. Neque adhuc projecerat heros
Virgineos habitus, cùm parmam hastamque tenenti,
Nate Deâ, dixi, tibi se peritura reservant
Pergama. Quid dubitas ingentem evertere Trojam?
Injecique manum, fortemque ad fortia misi. 170
Ergo opera illius mea sunt. Ego Telephon hastâ
Pugnantem domui: victum orantemque refeci.
Quòd Thebæ cecidere, meum est: me credite Lesbon,
Me Tenedon, Chrysenque, et Cyllan, Apollinis urbes,
Et Syron cepisse: meâ concussa patate
Procubuisse solo Lyrnesia mœnia dextrâ.

Utque alias taceam; qui sævum perdere posset
Hectora, nempe dedi: per me jacet inclytus Hector.
Illis hæc armis, quibus est inventus Achilles,
Arma peto: vivo dederam, post fata reposco. 180
Ut dolor unius Danaos pervenit ad omnes,
Aulidaque Euboïcam complêrunt mille carinæ;
Exspectata diu, nulla, aut contraria classi,
Flamina sunt: duræque jubent Agamemnona sortes
Immeritam sævæ natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor, Divisque irascitur ipsis:
Atque in rege tamen pater est. Ego mite parentis
Ingenium verbis ad publica commoda verti.
Nunc equidem fateor, fassoque ignoscat Atrides;
Difficilem tenui sub iniquo judice caussam. 190
Hunc tamen utilitas populi, fratrisque, datique
Summa movet sceptri, laudem ut cum sanguine penset.
Mittor et ad matrem: quæ non hortanda, sed astu
Decipienda fuit. Quò si Telamonius isset,

Armandive modo: mittor quò postulat usus.
Ecce Jovis monitu, deceptus imagine somni,
Rex jubet incepti curam dimittere belli.
Ille potest auctore suam defendere caussam. 218
Non sinat hoc Ajax, delendaque Pergama poscat:
Quodque potest, pugnet. Cur non remoratur ituros?
Cur non arma capit? dat, quod vaga turba sequatur?
Non erat hoc nimium numquam nisi magna loquenti.
Quid, quòd et ipse fugis? vidi, puduitque videre,
Cùm tu terga dares, inhonestaque vela parares.
Nec mora, Quid facitis? quæ vos dementia, dixi,
Concitat, ô socii, captam dimittere Trojam?
Quidve domum fertis decimo, nisi dedecus, anno?
Talibus atque aliis, in quæ dolor ipse disertum
Fecerat, aversos profugâ de classe reduxi.
Convocat Atrides socios terrore paventes: 230
Nec Telamoniades etiam nunc hiscere quidquam
Ausit: at ausus erat reges incessere dictis
Thersites, etiam per me haud impune, protervis.
Erigor, et trepidos cives exhortor in hostem:
Amissamque meâ virtutem voce reposco.
Tempore ab hoc, quodcumque potest fecisse videri
Fortiter iste, meum est: qui dantem terga retraxi.
Denique de Danaïs quis te laudatve petitve?
At sua Tydides mecum communicat acta:
Me probat: et socio semper confidit Ulixe. 240
Est aliquid, de tot Grajorum millibus, unum
A Diomede legi. Nec me sors ire jubebat:
Sic tamen et spreto noctisque hostisque periclo,
Ausum eadem, quæ nos, Phrygiâ de gente Dolona
Interimo: non antè tamen, quàm cuncta coëgi
Prodere: et edidici quid perfida Troja pararet.
Omnia cognôram: nec, quod specularer, habebam:
Et jam præmissâ poteram cum laude reverti.
Haud contentus eâ, petii tentoria Rhesi,
Inque suis ipsum castris comitesque peremi. 250
Atque ita captivo victor votisque potitus,
Ingredior curru lætos imitante triumphos;

Et Charopen, fatisque immitibus
Quique minùs celebres nostrâ su
Procubuere manu. Sunt et mihi
Ipso pulchra loco: nec vanis cr
Adspicite en! (vestemque manu
Pectora semper, ait, vestris exer
At nihil impendit per tot Telam
Sanguinis in socios: et habet si
Quid tamen hoc refert, si se pro
Arma tulisse refert contra Troa
Confiteorque, tulit: neque enim
Detrectare meum est: sed nec
Occupet, atque aliquem vobis qu
Repulit Actorides, sub imagine
Tröas ab arsuris cum defensore
Ausum etiam Hectoreo solum
Se putat, oblitus regisque, ducu
Nonus in officio, et prælatus m
Sed tamen eventus vestræ, forti
Quis fuit? Hector abit violatus
Me miserum, quanto cogor me
Temporis illius: quo, Graiûm

Artis opus tantæ, rudis et sine pectore miles 290
Indueret? neque enim clypei cælamina nôrit,
Oceanum, et terras, cumque alto sidera cœlo,
Pleïadasque, Hyadasque, immunemque sequoris Arcton,
Diversasque urbes, nitidumque Orionis ensem.
Postulat ut capiat, quæ non intelligit, arma.
Quid? quòd me, duri fugientem munera belli,
Arguit incepto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulâsse vocat crimen, simulavimus ambo.
Si mora pro culpâ est; ego sum maturior illo. 300
Me pia detinuit conjux: pia mater Achillen:
Primaque sunt illis data tempora, cetera vobis.
Haud timeo, si jam nequeo defendere crimen
Cum tanto commune viro. Deprensus Ulixis
Ingenio tamen ille; at non Ajacis, Ulixes.
Neve in me stolidæ convicia fundere linguæ
Admiremur eum: vobis quoque digna pudore
Objicit. An falso Palameden crimine turpe
Accusâsse mihi, vobis damnâsse decorum est?
Sed neque Naupliades facinus defendere tantum, 310
Tamque patens, valuit: nec vos audistis in illo
Crimina; vidistis: pretioque objecta patebant.
Nec Pœantiaden quòd habet Vulcania Lemnos,
Esse reus merui: factum defendite vestrum:
Consensistis enim: nec me suasisse negabo,
Ut se subtraheret bellique viæque labori,
Tentaretque feros requie lenire dolores.
Parult; et vivit. Non hæc sententia tantùm
Fida, sed et felix; cùm sit satis, esse fidelem.
Quem quoniam vates delenda ad Pergama poscunt,
Ne mandate mihi: meliùs Telamonius ibit, 321
Eloquioque virum morbis irâque furentem
Molliet, aut aliquâ producet callidus arte.
Antè retro Simoïs fluet, et sine frondibus Ide
Stabit, et auxilium promittet Achaïa Trojæ,
Quàm, cessante meo pro vestris pectore rebus,

Tamque tuis potiar (faveat
Quàm sum Dardanio, quen
Quàm responsa Deûm, Tro
Quàm rapui Phrygiæ signu
Hostibus è mediis. Et se m
Nempe capi Trojam prohibe
Fortis ubi est Ajax? ubi sum
Verba viri? cur hîc metuis?
Ire per excubias, et se comm
Perque feros enses, non tant
Verùm etiam summas arces i
Eripere æde Deam, raptamq
Quæ nisi fecissem, frustrà Te
Gestâsset lævâ taurorum terg
Illâ nocte mihi Trojæ victoria
Pergama tum vici, cùm vinci
Desine Tydiden vultuque et r
Ostentare meum: pars est sua
Nec tu, cùm sociâ clypeum pr
Solus eras: tibi turba comes,
Qui, nisi pugnacem sciret sapi
Esse, nec indomitu

Eligit Atrides: tu tantùm corpore prodes;
Nos animo: quantoque ratem qui temperat, anteit
Remigis officium; quanto dux milite major;
Tanto ego te supero. Nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu: vigor omnis in illis.
At vos, ô Proceres, vigili date præmia vestro; 370
Proque tot annorum curâ, quos anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris.
Jam labor in fine est: obstantia fata removi:
Altaque, posse capi faciendo, Pergama cepi.
Per spes nunc socias, casuraque mœnia Troum,
Perque Deos oro, quos hosti nuper ademi;
Per, si quid superest, quod sit sapienter agendum;
Si quid adhuc audax, ex præcipitique petendum;
Si Trojæ fatis aliquid restare putatis;
Este mei memores: aut si mihi non datis arma; 380
Huic date. Et ostendit signum fatale Minervæ.
Mota manus procerum est: et, quid facundia posset,
Re patuit; fortisque viri tulit arma disertus.
Hectora qui solus, qui ferrum, ignemque, Jovemque
Sustinuit toties; unam non sustinet iram:
Invictumque virum vincit dolor. Adripit ensem:
Et, Meus hic certè est. An et hunc sibi poscet Ulixes?
Hoc, ait, utendum est in me mihi: quique cruore
Sæpe Phrygum maduit, domini nunc cæde madebit:
Ne quisquam Ajacem possit superare, nisi Ajax. 390
Dixit: et in pectus, tum denique vulnera passum,
Quâ patuit ferro, letalem condidit ensem:
Nec valuere manus infixum educere telum:
Expulit ipse cruor: rubefactaque sanguine tellus
Purpureum viridi genuit de cespite florem,
Qui priùs Œbalio fuerat de vulnere natus.
Litera communis mediis pueroque viroque
Inscripta est foliis: hæc nominis, illa querelæ.
Victor ad Hypsipyles patriam, clarique Thoantis,
Et veterum terras infames cæde virorum, 400
Vela dat; ut referat, Tirynthia tela, sagittas.
Quæ postquam ad Grajos, domino comitante, revexit;

Non profecturas tendebat ad æthera pa
Dardanidas matres patriorum signa De
Dum licet, amplexas, succensaque tem
Invidiosa trahunt victores præmia Gra
Mittitur Astyanax illis de turribus, un
Pugnantem pro se, proavitaque regna
Sæpe videre patrem, monstratum à m
Jamque viam suadet Boreas; flatuque
Carbasa mota sonant: jubet uti navit
Troja, vale: rapimur, clamant: dextq
Troades: et patriæ fumantia tecta rel
Ultima conscendit classem (miserabil
In mediis Hecube natorum inventa s
Prensantem tumulos, atque ossibus o
Dulichiis texere manus. Tamen un
Inque sinu cineres secum tulit Hect
Hectoris in tumulo canum de vertice
Inferias inopes, crinem lacrimasque n
Est, ubi Troja fuit, Phrygiæ contrari
Bistoniis habitata viris. Polymestoris
Regia dives erat, cui te commisit al

Hic subitò, quantus, cùm viveret, esse solebat,
Exit humo latè ruptâ, similisque minaci,
Temporis illius vultum referebat Achilles,
Quo ferus injusto petiit Agamemnona ferro.
Immemoresque mei disceditis, inquit, Achivi?
Obrutaque est mecum virtutis gratia nostræ?
Ne facite: utque meum non sit sine honore sepulcrum,
Placet Achilleos mactata Polyxena manes.
Dixit: et, immiti sociis parentibus umbræ,
Rapta sinu matris, quam jam propè sola fovebat,
Fortis, et infelix, et plusquam femina, virgo 451
Ducitur ad tumulum, diroque fit hostia busto.
Quæ memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
Admota est; sensitque sibi fera sacra parari;
Utque Neoptolemum stantem, ferrumque tenentem,
Inque suo vidit figentem lumina vultu;
Utere jamdudum generoso sanguine, dixit:
Nulla mora est. At tu jugulo, vel pectore, telum
Conde meo: jugulumque simul pectusque retexit.
Scilicet aut ulli servire Polyxena ferrem, 460
Aut per tale sacrum numen placabitur ullum.
Mors tantùm vellem matrem mea fallere posset.
Mater obest; minuitque necis mihi gaudia: quamvis
Non mea mors illi, verùm sua vita gemenda est.
Vos modò, ne Stygios adeam non libera manes,
Este procul; si justa peto: tactuque viriles
Virgineo removete manus: acceptior illi,
Quisquis is est, quem cæde meâ placare paratis,
Liber erit sanguis. Si quos tamen ultima nostri
Vota movent oris; Priami vos filia regis, 470
Non captiva, rogat; genetrici corpus inemtum
Reddite: neve auro redimat jus triste sepulcri,
Sed lacrimis. Tunc, cùm poterat, redimebat et auro.
Dixerat. At populus lacrimas, quas illa tenebat,
Non tenet. Ipse etiam flens invitusque sacerdos
Præbita conjecto rupit præcordia ferro.
Illa, super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata novissima vultus.

Esse suam nollet, nisi quod tamen [illegible]
Edideras. Dominum matri vix reperi
Quæ corpus complexa animæ tam for
Quas toties patriæ dederat, natisque, v
Huic quoque dat lacrimas; lacrimas in
Osculaque ore legit, consuetaque pect
Canitiemque suam concreto in sangui
Plura quidem, sed et hæc, laniato pec
Nata tuæ (quid enim superest?) dolo
Nata, jaces: videoque tuum, mea vul
En, ne perdiderim quemquam sine ca
Tu quoque vulnus habes. At te, quia
A ferro tutam: cecidisti et femina fe
Totque tuos idem fratres, te perdidit
Exitium Trojæ, nostrique orbator, A
At postquam Paridis cecidit Phœbiq
Nunc certè, dixi, non est metuendus
Nunc quoque mi metuendus erat. C
In genus hoc sævit: tumulo quoque s
Æacidæ fecunda fui. Jacet Ilion in
Eventuque gravi finita est publica c
Si finita tamen. Soli mihi Pergamu

Quidve moror? quò me servas, damnosa senectus?
Quid, Dî crudeles, nisi quò nova funera cernam,
Vivacem differtis anum? quis posse putaret
Felicem Priamum, post diruta Pergama, dici? 520
Felix morte suâ, nec te, mea nata, peremtam
Adspicit, et vitam pariter regnumque reliquit.
At (puto) funeribus dotabere, regia virgo;
Condeturque tuum monumentis corpus avitis.
Non hæc est Fortuna domûs. Tibi munera matris
Contingent fletus, peregrinæque haustus arenæ.
Omnia perdidimus. Superest, cur vivere tempus
In breve sustineam, proles gratissima matri,
Nunc solus, quondam minimus de stirpe virili,
Has datus Ismario regi Polydorus in oras. 530
Quid moror interea crudelia vulnera lymphis
Abluere, et sparsos immiti sanguine vultus?
Dixit: et ad litus passu processit anili,
Albentes laniata comas. Date, Troades, urnam,
Dixerat infelix, liquidas hauriret ut undas:
Adspicit ejectum Polydori in litore corpus,
Factaque Threïcîis ingentia vulnera telis.
Troades exclamant: obmutuit illa dolore;
Et pariter vocem, lacrimasque introrsus obortas
Devorat ipse dolor: duroque simillima saxo 540
Torpet: et adversâ figit modò lumina terrâ;
Interdum torvos sustollit ad æthera vultus:
Nunc positi spectat vultum, nunc vulnera, nati,
Vulnera præcipué: seque armat et instruit irâ.
Quâ simul exarsit, tamquam regina maneret,
Ulcisci statuit; pœnæque in imagine tota est.
Utque furit catulo lactente orbata lænæ,
Signaque nacta pedum, sequitur, quem non videt, hostem:
Sic Hecube, postquam cum luctu miscuit iram,
Non oblita animorum, annorum oblita suorum, 550
Vadit ad artificem diræ Polymestora cædis:
Colloquiumque petit: nam se monstrare relictum
Velle latens illi, quod nato redderet, aurum.

Involat, et digitos in pertua [illegible]
Exspoliatque genas oculis, (facit ira v[illegible]
Immergitque manus: fœdataque sang[illegible]
Non lumen, neque enim superest, loco [illegible]
Clade sui Thracum gens irritata tyra[illegible]
Troada telorum lapidumque incessere[illegible]
Cœpit. At hæc missum rauco cum [illegible]
Morsibus insequitur: rictuque in ver[illegible]
Latravit, conata loqui. Locus extat,
Nomen habet: veterumque dia [illegible]
Tum quoque Sithonios ululavit mœsta
Illius Troasque suos, hostesque Pelas
Illius Fortuna Deos quoque moverat
Sic omnes, ut et ipsa Jovis conjuxqu[illegible]
Eventus Hecubam meruisse negaver[illegible]
Non vacat Auroræ, quamquam lede[illegible]
Cladibus, et casu Trojæque Hecubæ
Cura Deam propior, luctusque dome[illegible]
Memnonis amissi, Phrygiis quem la[illegible]
Vidit Achilleâ percussum cuspide m[illegible]
Vidit; et illa chlos, quo matutina [illegible]
Tempora pallnerat: lætaque in nu[illegible]

ım cùm hac novâ noctis confinia servo,
:æmia dauda putes. Sed non ea cura; neque hic est
unc status Auroræ, meritos ut poscat honores.
'emnonis orba mei venio: qui fortia frustrà
:o patruo tulit arma suo; primisque sub annis
ccidit à forti (sic vos voluistis) Achille.
a, precor, huic aliquem, solatia mortis, honorem,
ıumme Deûm rector, maternaque vulnera leni.
ıpiter adnuerat; cùm Memnonis arduus alto 600
orruit igne rogus, nigrique volumina fumi
ıfecere diem: veluti cùm flumina natas
xhalant nebulas, nec Sol admittitur infrà.
tra favilla volat, glomerataque corpus in unum
ensatur; faciemque capit: sumitque calorem
tque animam ex igni. Levitas sua præbuit alas.
t primò similis volucri, mox vera volucris
ıonuit pennis. Pariter sonuere sorores
ınumeræ, quibus est eadem natalis origo.
erque rogum lustrant: et consonus exit in auras
er clangor: quarto seducunt castra volatu. 611
um duo diversâ populi de parte feroces
ella gerunt, rostrisque, et aduncis unguibus iras
xercent, alasque adversaque pectora lassant:
ıferiseque cadunt cineri cognata sepulto
orpora: seque viro forti meminere creatas.
ræpetibus subitis nomen facit auctor; ab illo
Iemnonides dictæ, cùm Sol duodena peregit
igna, parentali perituræ Marte rebellant.
rgo aliis latràsse Dymantida flebile visum: 620
uctibus est Aurora suis intenta, piasque
unc quoque dat lacrimas, et toto rorat in orbe.
Nec tamen eversam Trojæ cum mœnibus esse
pem quoque fata sinunt. Sacra, et sacra altera patrem,
ert humeris, venerabile onus, Cythereïus heros.
le tantis opibus prædam pius eligit illam,
scaniumque suum: profugâque per æquora classe
ertur ab Antandro: scelerataque limina Thracum,

Ture dato flammis, vinoque in tura
Cæsorumque boum fibris de more c
Regia tecta petunt: positique tapet
Munera cum liquido capiunt Cereal
Tum pius Anchises: O Phœbi lect
Fallar? an et natum, cùm primùm
Bisque duas natas, quantum remini
Huic Anius, niveis circumdata tem
Concutiens, et tristis, ait: Non fall
Maxime: natorum vidisti quinque
Quem nunc (tanta homines rerum in
Penè vides orbum. Quid enim mih
Auxilii? quem dicta suo de nomin
Andros habet, pro patre locumque e
Delius augurium dedit huic: dedit
Feminea sorti voto majora fideque
Munera: nam tactu natarum cunc
In segetem, laticemque meri, bacca
Transformabantur: divesque erat
Hoc ubi cognovit Trojæ populator
(Ne non ex aliquâ vestram sensiss
Nos quoque parte putes,) armorum

Jamque parabantur captivis vincla lacertis.
Illæ tollentes etiamnum libera cœlo
Brachia, Bacche pater, fer opem, dixere: tulitque
Muneris auctor opem. Si miro perdere more 670
Ferre vocatur opem. Nec quâ ratione figuram
Perdiderint, potui scire, aut nunc dicere possim.
Summa mali nota est: pennas sumsere; tuæque
Conjugis in volucrem, niveas abiere columbas.
Talibus atque aliis postquam convivia dictis
Implêrunt, mensâ somnum petiere remotâ.
Cumque die surgunt, adeuntque oracula Phœbi:
Qui petere antiquam matrem, cognataque jussit
Litora. Prosequitur Rex, et dat munus ituris;
Anchisæ sceptrum, chlamydem pharetramque nepoti,
Cratera Æneæ; quem quondam miserat illi 681
Hospes ab Aöniis Therses Ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses, fabricaverat Alcon
Myleus; et longo cælaverat argumento.
Urbs erat: et septem posses ostendere portas:
Hæ pro nomine erant, et, quæ foret illa, docebant.
Ante urbem exsequiæ, tumulique, ignesque, rogique,
Effusæque comas et apertæ pectora matres
Significant luctum. Nymphæ quoque flere videntur,
Siccatosque queri fontes. Sine frondibus arbos 690
Nuda riget: rodunt arentia saxa capellæ.
Ecce facit mediis natas Orione Thebis,
Hanc non femineum jugulo dare pectus aperto,
Illam demisso per fortia vulnera telo
Pro populo cecidisse suo; pulchrisque per urbem
Funeribus ferri, celebrique in parte cremari:
Tum de virgineâ geminos exire favillâ,
Ne genus intereat, juvenes, quos fama Coronas
Nominat, et cineri materno ducere pompam.
Hactenus antiquo signis fulgentibus ære 700
Summus inaurato crater erat asper acantho.
Nec leviora datis Trojani dona remittunt:
Dantque sacerdoti, custodem turis, acerram;
Dant pateram, claramque auro gemmisque coronam.

Et jam Dulichios portus, Ithacamque, Sam
Neritiasque domos, regnum fallacis Ulixei,
Præter erant vecti : certatam lite Deorum
Ambraciam, versique vident sub imagine sa
Judicis, Actiaco quæ nunc ab Apolline not
Vocalemque suâ terram Dodonida querceu,
Chaoniosque sinus, ubi nati rege Molosso
Irrita subjectis fugêre incendia pennis.

Proxima Phæacum felicibus obsita pomi
Rura petunt. Epiros ab his, regnataque ve
Buthrotos Phrygio, simulataque Troja ten
Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli
Priamides Helenus monitu prædixerat, in
Sicaniam. Tribus hæc excurrit in æquora
E quibus imbriferos obversa Pachynos ad
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon :
Æquoris expertem spectat, Boreanque P
Hâc subeunt Teucri, remisque æstuque s
Sub noctem potitur Zanclæâ classis arenî
Scylla latus dextrum, lævum irrequieta Ch
Infestant. Vorat hæc raptas revomitque
Illa feris atram canibus succingitur alvu

Enixa est; quæ sum turbâ quoque tuta sororum,
Non nisi per fluctus licuit Cyclopis amorem
Effugere: et lacrimæ vocem impediere loquentis.
Quas ubi marmoreo detersit pollice virgo;
Et solata Deam est; Refer, ô carissima, dixit:
Neve tui caussam tege (sum tibi fida) doloris.
Nereïs his contrà resecuta Cratæide natam: 749
Acis erat, Fauno Nymphâque Symæthide cretus,
Magna quidem patrisque sui matrisque voluptas,
Nostra tamen major. Nam me sibi junxerat uni
Pulcher: et, octonis iterum natalibus actis,
Signârat dubiâ teneras lanugine malas.
Hunc ego, me Cyclops, nullo cum fine petebat.
Nec, si quæsieris, odium Cyclopis, amorne
Acidis in nobis fuerit præsentior, edam.
Par utrimque fuit. Prô quanta potentia regni
Est, Venus alma, tui! nempe ille immitis, et ipsis
Horrendus silvis, et visus ab hospite nullo 760
Impune, et magni cum Dis contemtor Olympi,
Quid sit amor sentit: nostrique cupidine captus
Uritur; oblitus pecorum antrorumque suorum.
Jamque tibi formæ, jamque est tibi cura placendi:
Jam rigidos pectis rastris, Polypheme, capillos:
Jam libet hirsutam tibi falce recidere barbam:
Et spectare feros in aquâ, et componere, vultus.
Cædis amor, feritasque, sitisque immensa cruoris
Cessant, et tutæ veniunt abeuntque carinæ.
Telemus interea Siculam delatus ad Ætnen, 770
Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales,
Terribilem Polyphemon adit; lumenque, quod unum
Fronte geris mediâ, rapiet tibi, dixit, Ulixes.
Risit, et, O vatum stolidissime, falleris, inquit:
Altera jam rapuit. Sic frustrà vera monentem
Spernit: et aut gradiens ingenti litora passu
Degravat, aut fessus sub opaca revertitur antra.
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis: utrumque latus circumfluit æquoris unda.
Huc ferus adscendit Cyclops, mediusque resedit. 780

Talia dicta meis, auditaque mente no
Candidior nivei folio, Galatea, ligust
Floridior pratis; longâ procerior aln
Splendidior vitro; tenero lascivior h
Levior adsiduo detritis æquore concl
Solibus hibernis, æstivâ gratior umbı
Nobilior pomis; platano conspectior
Lucidior glacie; maturâ dulcior uvâ
Mollior et cygni plumis, et lacte cos
Et, si non fugias, riguo formosior hc
Sævior indomitis eadem Galatea juv
Durior annosâ quercu; fallacior unc
Lentior et salicis virgis; et vitibus
His immobilior scopulis; violentior
Laudato pavone superbior; acrior ig
Asperior tribulis; fœtâ truculentior
Surdior æquoribus; calcato immitio
Et, quod præcipuè vellem tibi deme
Non tantùm cervo, claris latratibus
Verùm etiam ventis volucrique fuga
At, bene si nôris, pigeat fugisse: m
Ipsa tuas damnes, et me retinere lat

: tibi castaneæ, me conjuge, nec tibi deerunt
ıutei fœtus: omnis tibi serviet arbos. 820
c pecus omne meum est: multæ quoque vallibus
. errant:
ltas silva tegit: multæ stabulantur in antris.
:, si fortè roges, possim tibi dicere, quot sint.
ıperis est numerare pecus. De laudibus harum
mihi credideris: præsens potes ipsa videre,
vix sustineant distentum cruribus uber.
t, fœtura minor, tepidis in ovilibus agni:
t quoque, par ætas, aliis in ovilibus hœdi.
mihi semper adest niveum. Pars inde bibenda
ratur: partem liquefacta coagula durant. 830
: tibi deliciæ faciles, vulgataque tantùm
nera contingent, damæ, leporesque, capræque,
ve columbarum, demtusve cacumine nidus:
ni geminos, qui tecum ludere possint,
r se similes, vix ut dignoscere possis,
osæ catulos in summis montibus ursæ.
ıni: et, Dominæ, dixi, servabimus istos.
modò cœruleo nitidum caput exsere ponto:
, Galatea, veni: nec munera despice nostra.
:è ego me novi, liquidæque in imagine vidi 840
ıer aquæ: placuitque mihi mea forma videnti.
pice, sim quantus. Non est hoc corpore major
ter in cœlo: nam vos narrare soletis
cio quem regnare Jovem. Coma plurima torvos
minet in vultus: humerosque, ut lucus, obumbrat.
mihi quòd rigidis horrent densissima setis
pora, turpe puta. Turpis sine frondibus arbos:
pis equus, nisi colla jubæ flaventia velent.
na tegit volucres: ovibus sua lana decori est:
ɔa viros, hirtæque decent in corpore setæ. 850
ım est in mediâ lumen mihi fronte, sed instar
ntis clypei. Quid? non hæc omnia magnus
videt è cœlo? Soli tamen unicus orbis.
e, quòd in vestro genitor meus æquore regnat.

Si fugeres omnes. Sed cui, Cyclope
Acin amas, præfersque meis amplexibus A
Ille tamen placeatque sibi, placeatque liceb
Quod nollem, Galatea, tibi: modò copia d
Sentiet esse mihi tanto pro corpore vires.
Viscera viva traham, divulsaque membra p
Perque tuas spargam (sic se tibi misceat)
Uror enim; læsusque exæstuat acriùs ign
Cumque suis videor translatam viribus Æ
Pectore ferre meo: nec tu, Galatea, mov
Talia nequicquam questus (nam cuncta v
Surgit: et ut taurus vaccâ furibundus ad
Stare nequit, silvâque et notis saltibus er
Cùm ferus ignaros, nec quicquam tale tin
Me videt atque Acin: Videoque, exclam
Ultima sit, faciam, Veneri concordia vest
Tantaque vox, quantam Cyclops iratus h
Debuit, illa fuit. Clamore perhorruit Æt
Ast ego vicino pavefacta sub æquore me
Terga fugæ dederat conversa Symæthiu
Et, Fer opem, Galatea, precor, mihi: fe
Dixerat, et vestris periturum admittite r
[illegible] à monte

Vivaque per rimas, proceraque surgit arundo:
Oaque cavum saxi sonat exsultantibus undis:
Miraque res; subitò mediâ tenus exstitit alvo
Incinctus juvenis flexis nova cornua cannis.
Qui, nisi quòd major, quòd toto cærulus ore est,
Acis erat. Sed sic quoque erat tamen Acis in amnem
Versus: et antiquum tenuerunt flumina nomen.
Desierat Galatea loqui: cœtuque soluto
Discedunt, placidisque natant Nereïdes undis.
Scylla redit: (neque enim medio se credere ponto
Audet) et aut bibulâ sine vestibus errat arenâ; 901
Aut ubi lassata est, seductos nacta recessus
Gurgitis, inclusâ sua membra refrigerat undâ.
Ecce fretum findens alti novus incola ponti,
Nuper in Euboïcâ versis Anthedone membris,
Glaucus adest: visæque cupidine virginis hæret:
Et, quæcumque putat fugientem posse morari,
Verba refert. Fugit illa tamen, veloxque timore
Pervenit in summum positi prope litora montis. 909
Ante fretum est ingens, apicem collectus in unum,
Longa sine arboribus convexus ad æquora vertex.
Constitit hic: et tuta loco, monstrumne, Deusne
Ille sit, ignorans, admiraturque colorem,
Cæsariemque humeros, subjectaque terga, tegentem,
Ultimaque excipiat quòd tortilis inguina piscis.
Stitit: et innitens, quæ stabat proxima, moli,
Non ego prodigium, non sum fera bellua, virgo;
Non Deus, inquit, aquæ: nec majus in æquora Proteus
Habet, aut Triton, Athamantiadesve Palæmon.
Sed tamen mortalis eram: sed scilicet altis 920
Mutus æquoribus, jam tum exercebar in illis.
Quod modò ducebam ducentia retia pisces:
Cum in mole sedens moderabar arundine linum.
Viridi prato confinia litora, quorum
Pars undis, pars altera cingitur herbis:
Æque cornigeræ morsu lædere juvencæ,

Insuper exposui, quos aut in retia casus,
Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
Res similis fictæ: (sed quid mihi fingere prod
Gramine contacto cœpit mea præda moveri,
Et mutare latus, terrâque, ut in æquore, niti.
Dumque moror, mirorque simul, fugit om
undas
Turba suas: dominumque novum litusque relir
Obstupui: dubiusque diu, quæ caussa, requiro
Num Deus hoc aliquis, num succus fecerit he
Quæ tamen has, inquam, vires habet herba? m
Pabula decerpsi, decerptaque dente momordi.
Vix bene combiberant ignotos guttura succos
Cùm subitò trepidare intus præcordia sensi;
Alteriusque rapi naturæ pectus amore.
Nec potui restare loco: Repetendaque numq
Terra, vale, dixi, corpusque sub æquora mer
Di maris exceptum socio dignantur honore:
Utque mihi, quæcumque feram, mortalia dem
Oceanum Tethynque rogant. Ego lustror ab
Et purgante nefas novies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus jubeor supponere centum

Cruraque pinnigero curvata novissima pisce.
Quid tamen hæc species, quid Dis placuisse marinis,
Quid juvat esse Deum, si tu non tangeris istis?
Talia dicentem, dicturum plura, reliquit
Scylla Deum. Furit ille, irritatusque repulsâ
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

METAMOR

LIBER DECIMUS QUARTUS.

Jamque Giganteis injectam faucibus Ætnen,
Arvaque Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri
Nescia, nec quidquam junctis debentia bubus,
Liquerat Euboïcus tumidarum cultor aquarum:
Liquerat et Zanclen, adversaque mœnia Rhegi,
Navifragumque fretum, gemino quod litore pressum
Ausoniæ Siculæque tenet confinia terræ.
Inde, manu magnâ Tyrrhena per æquora lapsus,
Herbiferos adiit colles, atque atria Glaucus
Sole satæ Circes, variarum plena ferarum.
Quam simul adspexit; dictâ acceptâque salute,
Diva, Dei miserere, precor: nam sola levare
Tu potes hunc, dixit, (videar modò dignus) amorem
Quanta sit herbarum, Titani, potentia nulli,
[illegible] sum mutatus ab illis.

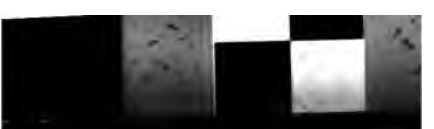

Seu Venus indicio facit hoc offensa paterno)
Talia verba, refert: Meliùs sequerere volentem,
Optantemque eadem, parilique cupidine captam.
Dignus eras: ultro poteras certéque rogari:
Et, si spem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
Neu dubites, absitque tuæ fiducia formæ:
En ego, cùm Dea sim, nitidi cùm filia Solis,
Carmine cùm tantum, tantum cùm gramine possir
Ut tua sim, voveo. Spernentem sperne: sequent
Redde vices: unoque duos ulciscere facto.
Talia tentanti, Priùs, inquit, in æquore frondes,
Glaucus, et in summis nascentur montibus algæ;
Sospite quàm Scyllâ nostri mutentur amores.
Indignata Dea est: et lædere quatenus ipsum
Non poterat, nec vellet amans; irascitur illi,
Quæ sibi prælata est: Venerisque offensa repulsâ
Protinus horrendis infamia pabula succis
Conterit, et tritis Hecateïa carmina miscet:
Cærulaque induitur velamina: perque ferarum
Agmen adulantum mediâ procedit ab aulâ:
Oppositumque petens contra Zancleïa saxa
Rhegion ingreditur, ferventes æstibus undas:
In quibus, ut solidâ, ponit vestigia, ripâ;
Summaque decurrit pedibus super æquora siccis.
Parvus erat gurges, curvos sinuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ: quò se referebat ab æstu
Et maris et cœli, medio cùm plurimus orbe
Sol erat, et minimas à vertice fecerat umbras:
Hunc Dea prævitiat, portentiferisque venenis
Inquinat: huic fusos latices radice nocenti
Spargit: et obscurum verborum ambage novorum
Ter novies carmen magico demurmurat ore.
Scylla venit; mediâque tenus descenderat alvo;
Cùm sua fœdari latrantibus inguina monstris
Adspicit: ac primò non credens corporis illas
Esse sui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterva canum. Sed quos fugit, attrahit v
Et corpus quærens femorum, crurumque, ped

Virtibus [illegible]
Scylla loco mansit: cùmque est data [illegible]
In Circes odium sociis spoliavit Ulixen.
Mox eadem Teucras fuerat mersura carinas,
Ni priùs in scopulum, qui nunc quoque saxeus exst
Transformata foret: scopulum quoque navita vita

Hanc ubi Trojanæ remis avidamque Charybdin
Evicere rates; cùm jam prope litus adessent
Ausonium, Libycas vento referuntur ad oras.
Excipit Æneam illic animoque domoque,
Non bene discidium Phrygii latura mariti,
Sidonis: inque pyrâ, sacri sub imagine factâ,
Incubuit ferro, deceptaque decipit omnes.
Rursus arenosæ fugiens nova mœnia terræ,
Ad sedemque Erycis, fidumque relatus Acesten,
Sacrificat, tumulumque sui genitoris honorat.
Quasque rates Iris Junonia penè cremârat,
Solvit: et Hippotadæ regnum, terrasque calent
Sulfure fumantes, Acheloiadumque relinquit
Sirenum scopulos: orbataque præside pinus
Inarimen, Prochytenque legit, sterilique locatas
Colle Pithecusas, habitantum nomine dictas.

[illegible] et periuria quo

Æolidæ tumulum, et loca fœta palustribus ulvis
Litora Cumarum, vivacisque antra Sibyllæ
Intrat: et, ut manes adeat per Averna paternos,
Orat. At illa diu vultus tellure moratos
Erexit: tandemque Deo furibunda recepto,
Magna petis, dixit, vir factis maxime, cujus
Dextera per ferrum, pietas spectata per ignes.
Pone tamen, Trojane, metum: potiere petitis, 110
Elysiasque domos, et regna novissima mundi
Me duce cognosces, simulacraque cara parentis.
Invia virtuti nulla est via. Dixit: et auro
Fulgentem ramum silvâ Junonis Avernæ
Monstravit, jussitque suo divellere trunco.
Paruit Æneas: et formidabilis Orci
Vidit opes, atavosque suos, umbramque senilem
Magnanimi Anchisæ: didicit quoque jura locorum,
Quæque novis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lassos averso tramite passus, 120
Cum duce Cumæâ fallit sermone laborem.
Dumque iter horrendum per opaca crepuscula carpit,
Seu Dea tu præsens, seu Dîs gratissima, dixit;
Numinis instar eris semper mihi: meque fatebor
Muneris esse tui, quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me visse voluisti evadere mortis.
Pro quibus aërias meritis evectus ad auras
Templa tibi statuam, tribuam tibi turis honorem.
Respicit hunc vates, et suspiratibus haustis,
Nec Dea sum, dixit, nec sacri turis honore 130
Humanum dignare caput. Neu nescius erres;
Lux æterna mihi, carituraque fine dabatur,
Si mea virginitas Phœbo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat, dum præcorrumpere donis
Me cupit: Elige, ait, virgo, Cumæa, quid optes:
Optatis potiere tuis. Ego pulveris hausti
Ostendens cumulum, quot haberet corpora pulvis,
Tot mihi natales contingere vana rogavi.
Excidit optarem juvenes quoque protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat, æternamque juventam, 140

Tempus erit, cùm me de tanto corpore parva
Longa dies faciat: consumtaque membra se
Ad minimum redigantur onus. Nec amata
Nec placuisse Deo. Phœbus quoque forsita
Vel non agnoscet, vel dilexisse negabit.
Usque adeò mutata ferar: nullique videndà
Voce tamen noscar. Vocem mihi fata relin

Talia convexum per iter memorante Sibý
Sedibus Euboïcam Stygiis emergit in urbem
Troïus Æneas: sacrisque è more litatis,
Litora adit, nondum nutricis habentia nome
Hic quoque substiterat post tædia longa lab
Neritius Macareus, comes experientis Ulix
Desertum quondam mediis qui rupibus Æt
Noscit Achæmeniden: improvisóque repe
Vivere miratus, Qui te casusve, Deusve,
Servat, Achæmenide? cur, inquit, barbara
Prora vehit? petitur vestræ quæ terra cari
Talia quærenti jam non hirsutus amictu,
Jam suus, et spinis conserto tegmine nulli
Fatur Achæmenides: Iterum Polyphemo

Æquora prospexi? Volui inclamare; sed hosti
Prodere me timui: vestræ quoque clamor Ulixis
Penè rati nocuit. Vidi, cùm monte revulso 181
Immanem scopulum medias permisit in undas.
Vidi iterum, veluti tormenti viribus acta,
Vasta giganteo jaculantem saxa lacerto.
Et, ne deprimeret fluctusve lapisve carinam,
Pertimui, jam me non esse oblitus in illâ.
Ut verò fuga vos ab acerbâ morte removit,
Ille quidem totam fremebundus obambulat Ætnam,
Prætentatque manu silvas; et luminis orbus
Rupibus incursat: fœdataque brachia tabo 190
In mare protendens, gentem exsecratur Achivam.
Atque ait: O si quis referat mihi casus Ulixen,
Aut aliquem è sociis, in quem mea sæviat ira,
Viscera cujus edam, cujus viventia dextrâ
Membra meâ laniem, cujus mihi sanguis inundet
Guttur, et elisi trepident sub dentibus artus;
Quàm nullum, aut leve sit damnum mihi lucis ademtæ!
Hæc, et plura ferox. Me luridus occupat horror,
Spectantem vultus etiamnum cæde madentes,
Crudelesque manus, et inanem luminis orbem, 200
Membraque, et humano concretam sanguine barbam.
Mors erat ante oculos; minimum tamen illa malorum.
Et jam prensurum, jam jam mea viscera rebar
In sua mersurum: mentique hærebat imago
Temporis illius, quo vidi bina meorum
Ter quater adfligi sociorum corpora terræ.
Quæ super ipse jacens, hirsuti more leonis,
Viscerasque, et carnes, cumque albis ossa medullis,
Semanimesque artus avidam condebat in alvum.
Me tremor invasit: stabam sine sanguine mœstus:
Mandentemque videns, ejectantemque cruentas 210
Ore dapes, et frusta mero glomerata vomentem,
Talia fingebam misero mihi fata parari.
Perque dies multos latitans, omnemque tremiscens

Tu quoque pande tuos, comitun
Et ducis, et turbæ, quæ tecum
Æolon ille refert Tusco regn
Æolon Hippotaden, cohibentem
Quos bovis inclusos tergo, mem
Dulichium sumsisse ducem : fla
Lucibus isse novem, et terram a
Proxima post nonam cùm sese
Invidiâ socios prædæque cupidin
Esse ratos aurum, demsisse liga
Cum quibus isse retro, per quas
Æoliique ratem portus repetisse
Inde Lami veterem Læstrygonis
Venimus. Antiphates terrâ regn
Missus ad hunc ego sum, numer
Vixque fugâ quæsita salus comiti
Tertius è nobis Læstrygonis imp
Ora cruore suo : fugientibus inst
Concitat Antiphates. Coëunt, et
Continuant, merguntque viros, m
Una tamen, quæ nos, ipsumque v
Effugit. Amissâ sociorum parte

Eurylochumque simul, nimiique Elpenora vini,
Bisque novem socios Circæa ad mœnia misit.
Quæ simul attigimus, stetimusque in limine tecti;
Mille lupi, mixtæque lupis ursæque leæque
Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
Nullaque erat nostro factura in corpore vulnus.
Quin etiam blandas movêre per aëra caudas,
Nostraque adulantes comitant vestigia; donec
Excipiunt famulæ, perque atria marmore tecta 260
Ad dominam ducunt: Pulchro sedet illa recessu,
Sublimis solio; pallamque induta nitentem,
Insuper aurato circumvelatur amictu.
Nereïdes Nymphæque simul, quæ vellera motis
Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducunt,
Gramina disponunt; sparsosque sine ordine flores
Secernunt calathis, variasque coloribus herbas.
Ipsa, quod hæ faciunt, opus exigit: ipsa quis usus
Quoque sit in folio, quæ sit concordia mixtis
Novit: et advertens pensas examinat herbas. 270
Hæc ubi nos vidit, dictâ acceptâque salute
Diffudit vultus, et reddidit omnia votis.
Nec mora, misceri tosti jubet hordea grani,
Mellaque, vimque meri, et cum lacte coagula passo.
Quique sub hac lateant furtim dulcedine, succos
Adjicit. Accipimus sacrâ data pocula dextrâ.
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Et tetigit summos virgâ Dea dira capillos;
(Et pudet, et referam) setis horrescere cœpi,
Nec jam posse loqui; pro verbis edere raucum 280
Murmur, et in terram toto procumbere vultu:
Isque meum sensi pando occallescere rostro;
Colla tumere toris: et quâ modò pocula parte
Sumta mihi fuerant, illâ vestigia feci.
Simque eadem passis (tantum medicamina possunt)
Sudor harâ: solumque suis caruisse figurâ
Limus Eurylochum: solus data pocula fugit.
Æ nisi vitasset, pecoris pars una manerem
Sic quoque setigeri: nec tantæ cladis ab illo

Repulit; et stricto pavidam det
Inde fides, dextræque datæ: th
Conjugii dotem, sociorum corpo
Spargimur innocuæ succis me
Percutimurque caput conversæ
Verbaque dicuntur dictis contrar
Quo magis illa canit, magis hoc
Erigimur, setæque cadunt, bifido
Rima pedes: redeunt humeri: s
Brachia sunt. Flentem flentes a
Hæremusque ducis collo: nec ve
Ulla priora sumus, quàm nos test
Annua nos illic tenuit mora: mu
Tempore tam longo vidi, multa a
Hoc quoque cum multis, quod clà
Quattuor è famulis, ad talia sacra
Cum duce namque meo Circe dun
Illa mihi niveo factum de marmor
Ostendit juvenile, gerens in vertic
Ædе sacrâ positum, multisque ins
Quis foret, et quare sacrâ coleretu
Cur hanc ferret avem, [illegible]

mina, Naïades; quas Albula, quasque Numici,
asque Anienis aquæ, cursuque brevissimus Almo,
rque tulit præceps, et amœnæ Farfarus umbræ, 330
æque colunt Scythicæ regnum nemorale Dianæ,
iitimosque lacus. Spretis tamen omnibus unam
: fovet Nymphen, quam quondam in colle Palatî
citur ancipiti peperisse Venilia Jano.
ec, ubi nubilibus primùm maturuit annis,
æposito cunctis Laurenti tradita Pico est:
ra quidem facie, sed rarior arte canendi;
ıde Canens dicta est. Silvas et saxa movere,
mulcere feras, et flumina longa morari
e suo, volucresque vagas retinere solebat. 340
ıæ dum femineâ modulatur carmina voce,
ıierat tecto Laurentes Picus in agros,
ligenas fixurus apros: tergumque premebat
ris equi, lævâque hastilia bina ferebat,
eniceam fulvo chlamydem contractus ab auro.
ıerat in silvas et filia Solis easdem:
que novas legeret fecundis collibus herbas,
ıomine dicta suo, Circæa reliquerat arva.
ıæ simul ac juvenem, virgultis abdita, vidit,
ıstupuit. Cecidere sinu, quas legerat, herbæ: 350
ammaque per totas visa est errare medullas.
: primùm valido mentem collegit ab æstu;
ıid cuperet, fassura fuit. Ne posset adire,
ırsus equi fecit, circumfususque satelles.
ın tamen effigies, vento rapiare licebit,
modò me novi; si non evanuit omnis
erbarum virtus; nec me mea carmina fallunt.
ixit: et effigiem, nullo cum corpore, falsi
nxit apri, præterque oculos transcurrere regis
ıssit, et in densum trabibus nemus ire videri, 360
urima quâ silva est, et equo loca pervia non sunt.
aud mora: continuò prædæ petit inscius umbram
cus; equique celer fumantia terga relinquit;
ıemque sequens vanam, silvâ pedes errat in altâ.
ıncipit illa preces, et verba venefica dicit:

Nacta locum tempusque, a [illegible]
Quæ mea ceperunt, perque hanc, pulche
Quæ facit, ut supplex tibi sim Dea, e
Ignibus; et socerum, qui pervidet om
Accipe: nec durus Titanida despice
Dixerat: ille ferox ipsamque precesq
Et, Quæcumque es, ait, non sum tuus
Me tenet, et tenent per longum, com
Nec Venere externâ socialia fœdera
Dum mihi Janigenam servabant fata
Sæpe retentatis precibus Titania frus
Non impune ferea, neque enim reddi
Læsaque quid faciat, quid amana, quid
Rebus, ait: sed amana, et læsa, et fe
Tum bis ad occasum, bis se converti
Ter juvenem baculo tetigit: tria cum
Ille fugit, sese solito velociùs ipse
Currere miratus, pennas in corpore
Seque novam subitò Latiis accedere
Indignatus avem, duro fera robora r
Figit, et irratus longis dat vulnera ra
Purpureum chlamydis pennæ tranxer

Et Noctem, Noctisque Deos Ereboque Chaoque
Convocat: et longis Hecaten ululatibus orat.
Exsiluere loco (dictu mirabile) silvæ;
Ingemuitque solum, vicinaque palluit arbos;
Sparsaque sanguineis maduerunt pabula guttis;
Et lapides visi mugitus edere raucos;
Et latrare canes; et humus serpentibus atris 410
Squalere, et tenues animæ volitare videntur.
Attonitum monstris vulgus pavet. Illa paventum
Ora venenatâ tetigit mirantia virgâ.
Cujus ab attactu variarum monstra ferarum
In juvenes veniunt: nulli sua mansit imago.
Presserat occiduus Tartessia litora Phœbus,
Et frustrà conjux oculis animoque Canentis
Exspectatus erat. Famuli populusque per omnes
Discurrunt silvas, atque obvia lumina portant.
Nec satis est Nymphæ flere, et lacerare capillos, 420
Et dare plangorem; facit hæc tamen omnia: sese
Proripit, ac Latios errat vesana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia Solis
Lumina viderunt, inopem somnique cibique,
Per juga, per valles, quâ fors ducebat, euntem.
Ultimus adspexit fessam luctuque viâque
Thybris, et in gelidâ ponentem corpora ripâ.
Illic cum lacrimis, ipso modulata dolore,
Verba, sono tenui mœrens, fundebat; ut olim
Carmina jam moriens canit exsequialia cygnus. 430
Luctibus extremùm tenues liquefacta medullas
Tabuit; inque levès paullatim evanuit auras.
Fama tamen signata loco est; quem rite Canentem
Nomine de Nymphæ veteres dixere Camenæ.
Talia multa mihi longum narrata per annum,
Visaque sunt. Resides, et desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare vela, jubemur.
Ancipitesque vias, et iter Titania vastum
Dixerat, et sævi restare pericula ponti.
Pertimui, fateor; nactusque hoc litus adhæsi. 440
Finierat Macareus: urnâque Æneïa nutrix

In mare cum nava prorumpit Tuy
Faunigenæque domo potitur natâq
Non sine Marte tamen. Bellum c
Suscipitur; pactâque furit pro cor
Concurrit Latio Tyrrhenia tota:
Ardua sollicitis victoria quæritur :
Auget uterque suas externo robor
Et multi Rutulos, multi Trojana
Castra. Neque Æneas Evandri a
At Venulus magnam profugi Dic
Venerat. Ille quidem sub Iäpyge
Mœnia condiderat, dotaliaque arv
Sed Venulus Turni postquam ma
Auxiliumque petit; vires Ætoliu
Excusat: nec se soceri committe
Velle sui populos: nec, quos è g
Armet, habere viros. Neve hæc
(Admonitu quamquam luctus rer
Perpetiar memorare tamen. Postq
Ilion, et Danaas paverunt Perga
Naryciusque heros, à virgine, vi
Quam meruit solus, pœnam dige

t mihi felices sint illi sæpe vocati, 480
ıos communis hiems, importunisque Caphareus
ersit aquis: vellemque horum pars una fuissem.
ltima jam passi comites belloque fretoque,
eficiunt, finemque rogant erroris. At Acmon
rvidus ingenio, tum verò et cladibus asper,
uid superest, quod jam patientia vestra recuset
rre, viri? dixit. Quid habet Cytherea, quod ultrà
'elle puta) faciat? nam dum pejora timentur,
it in vota locus: sors autem ubi pessima rerum,
ıb pedibus timor est, securaque summa malorum.
ıdiat ipsa, licèt; licèt, ut facit, oderit omnes 491
.b Diomede viros; odium tamen illius omnes
ernimus, et magno stat magna potentia nobis.
ılibus invitam Venerem Pleuronius Acmon
stimulat verbis, veteremque resuscitat iram.
icta placent paucis. Numeri majoris amici
:mona corripimus: cui respondere paranti
ɔx pariter, vocisque via est tenuata: comæque
plumas abeunt: plumis nova colla teguntur,
:ctoraque, et tergum: majores brachia pennas 500
:cipiunt: cubitique leves sinuantur in alas.
agna pedum digitos pars occupat: oraque cornu
durata rigent, finemque in acumine ponunt.
unc Lycus, hunc Idas, et cum Rhetenore Nycteus,
unc mirantur Abas: et dum mirantur, eamdem
:cipiunt faciem: numerusque ex agmine major
bvolat, et remos plausis circumsonat alis.
volucrum quæ sit subitarum forma requiris;
: non cygnorum, sic albis proxima cygnis.
x equidem has sedes, et Iäpygis arida Daüni 510
va gener teneo, minimâ cum parte meorum.
Hactenus Œnides. Venulus Calydonia regna,
ucetiosque sinus, Messapiaque arva relinquit.
quibus antra videt: quæ multâ nubila silvâ,
levibus stagnis manantia, semicaper Pan
inc tenet; at quodam tenuerunt tempore Nymphæ.
ɔulus has illâ pastor regione fugatas

Arbore enim succoque hice
Quippe notam linguæ bacc
Exhibet: asperitas verbor
Hinc ubi legati rediere,
Arma Ætola sibi, Rutuli s
Bella instructa gerunt: mu
Parte datur. Fert ecce avi
Texta faces: ignesque tim
Jamque picem, et ceras, a
Mulciber urebat, perque a
Ibat, et incurvæ fumabant
Cùm memor has pinus Id
Sancta deûm genetrix, tin
Æris, et inflati complevit
Perque leves domitis inve
Irrita sacrilegâ jactas ince
Turne, ait. Eripiam; nec
Ignis edax nemorum part
Intonuit dicente Deâ: to
Cum saliente graves ceci
Aëraque, et subitis tumid
Astræi turbant, et eunt ir

as virgineis exercent lusibus undas
aïdes æquoreæ: durisque in montibus ortæ
olle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
on tamen oblitæ, quàm multa pericula sævo
ertulerint pelago, jactatis sæpe carinis 560
ipposuere manus: nisi si qua vehebat Achivos.
Cladis adhuc Phrygiæ memores, odere Pelasgos:
eritisæque ratis viderunt fragmina lætis
ultibus: et lætæ vidêre rigescere puppim
autibus Alcinoi, saxumque increscere ligno.
Spes erat, in Nymphas animatâ classe marinas,
osse metu monstri Rutulum desistere bello.
erstat, habetque Deos pars utraque: quique Deorum
istar, habent animos. Nec jam dotalia regna,
ec soceri sceptrum, nec te, Lavinia virgo, 570
ed vicisse petunt: deponendique pudore
ella gerunt. Tandemque Venus victricia nati
rma videt: Turnusque cadit; cadit Ardea, Turno
ospite, dicta potens. Quam postquam barbarus ignis
bstulit, et tepidâ latuerunt tecta favillâ;
ongerie è mediâ tum primùm cognita præpes
ubvolat, et cineres plausis everberat alis.
t sonus, et macies, et pallor, et omnia, captam
ysse deceant urbem, nomen quoque mansit in illâ
Irbis: et ipsa suis deplangitur Ardea pennis. 580
Jamque Deos omnes, ipsamque Æneïa virtus
unonem veteres finire coëgerat iras:
Ùm, bene fundatis opibus crescentis Iüli,
empestivus erat cœlo Cythereïus heros;
mbieratque Venus Superos: colloque parentis
ircumfusa sui, Numquam mihi, dixerat, ullo
empore dure pater, nunc sis mitissimus oro;
Eneæque meo, qui te de sanguine nostro
ecit avum, quamvis parvum, des, optime, numen;
ummodo des aliquod. Satis est inamabile regnum
dspexisse semel, Stygios semel isse per amnes. 590
dsensere Dei: nec conjux regia vultus
mmotos tenuit, placatoque adnuit ore.

In freta flumineis vicina Numiciu
Hunc jubet Æneæ, quæcumque c
Abluere; et tacito deferre sub æc
Corniger exsequitur Veneris man
Quidquid in Æneâ fuerat mortale
Et respergit aquis. Pars optima
Lustratum genetrix divino corpu
Unxit, et ambrosiâ cum dulci nec
Contigit os, fecitque Deum: que
Nuncupat Indigetem; temploque
Inde sub Ascanii ditione binon
Resque Latina fuit: succedit Sil
Quo satus, antiquo tenuit repetit
Nomina cum sceptro. Clarum su
Epitos ex illo est: post hunc Cap
Sed Capys antè fuit. Regnum T
Cepit; et in Tusci demersus flu
Nomina fecit aquæ. De quo Ren
Acrota sunt geniti: Remulus m
Fulmineo periit, imitator fulmini
Fratre suo sceptrum moderatior
Tradit Aventino: qui quo regnâ

Inserit, et succos alieno præstat alumno.
Nec patitur sentire sitim: bibulæque recurvas
Radicis fibras labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studium: Veneris quoque nulla cupido.
Vim tamen agrestum metuens, pomaria claudit
Intus: et accessus prohibet refugitque viriles.
Quid non et Satyri, saltatibus apta juventus,
Fecere, et pinu præcincti cornua Panes,
Silvanusque, suis semper juvenilior annis,
Quique Deus fures, vel falce, vel inguine terret, 640
Ut poterentur eâ? sed enim superabat amando
Hos quoque Vertumnus: neque erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
Corbe tulit; verique fuit messoris imago!
Tempora sæpe gerens fœno religata recenti,
Desectum poterat gramen versâsse videri.
Sæpe manu stimulos rigidâ portabat; ut illum
Jurares fessos modò disjunxisse juvencos.
Falce datâ, frondator erat, vitisque putator.
Induerat scalas, lecturum poma putares. 650
Miles erat gladio, piscator arundine sumtâ,
Denique per multas aditum sibi sæpe figuras
Reperit, ut caperet spectatæ gaudia formæ.
Ille etiam pictâ redimitus tempora mitrâ,
Innitens baculo, positis ad tempora canis,
Adsimulavit anum: cultosque intravit in hortos;
Pomaque mirata est: Tantoque potentior, inquit.
Paucaque laudatæ dedit oscula; qualia numquam
Vera dedisset anus: glebâque incurva resedit,
Suspiciens pandos autumni pondere ramos. 660
Ulmus erat contrà, spatiosa tumentibus uvis:
Quam sociâ postquam pariter cum vite probavit;
At si staret, ait, cælebs sine palmite truncus,
Nil præter frondes, quare peteretur, haberet.
Hæc quoque, quæ junctâ vitis requiescit in ulmo,
Si non nupta foret, terræ adclinata jaceret.
Tu tamen exemplo non tangeris arboris hujus,
Concubitusque fugis, nec te conjungere curas.

Et quæcumque tenent Albanos
Sed tu, si sapies, si te bene jun
Hanc audire voles, (quæ te plù
Plùs quàm credis, amo) vulgar
Vertumnumque tori socium tib
Me quoque pignus habe. Nec
ille est,
Quàm mihi. Nec toto passim vag
Hæc loca sola colit: nec utì par
Quam modò vidit, amat. Tu pri
Ardor eris; solique suos tibi de
Adde, quòd est juvenis: quòd n
Munus habet; formasque aptè fi
Et, quod erit jussus (jubeas licèt
Quid, quòd amatis idem? quòd,
luntur,
Primus habet; lætâque tenet tua
Sed neque jam fœtus desiderat a
Nec, quas hortus alit, cum succis r
Nec quidquam, nisi te. Miserere
Qui petit, ore meo præsentem c
Ultoresque Deos, et pectora dur

Et modò de multis blanditus cuique ministris,
Sollicità petiit propensum voce favorem.
Sæpe ferenda dedit blandis sua verba tabellis:
Interdum madidas lacrimarum rore coronas
Postibus intendit, posuitque in limine duro
Molle latus, tristique seræ convicia fecît. 710
Surdior illa freto surgente, cadentibus Hœdis,
Durior et ferro, quod Noricus excoquit ignis,
Et saxo, quod adhuc vivâ radice tenetur;
Spernit, et irridet; factisque immitibus addit
Verba superba ferox: et spe quoque fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis: et ante fores hæc verba novissima dixit:
Vincis, Anaxarete: neque erunt tibi tædia tandem
Ulla ferenda mei. Lætos molire triumphos,
Et Pæana voca, nitidâque incingere lauro. 720
Vincis enim, moriorque libens: age, ferrea, gaude.
Certè aliquid laudare mei cogêris, eritque
Quo tibi sim gratus, meritumque fatebere nostrum.
Non tamen antè tui curam cessisse memento,
Quàm vitam; geminâque simul mihi luce carendum.
Nec tibi Fama mei ventura est nuntia leti;
Ipse ego, ne dubites, adero: præsensque videbor;
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen, ô Superi, mortalia fata videtis,
Este mei memores; nihil ultrà lingua precari 730
Sustinet; et longo facite ut memoremur in ævo;
Et, quæ demsistis vitæ, date tempora famæ.
Dixit: et ad postes, ornatos sæpe coronis,
Humentes oculos et pallida brachia tendens,
Cùm foribus laquei religaret vincula summi;
Hæc tibi serta placent, crudelis et impia? dixit.
Inseruitque caput, sed tum quoque versus ad illam:
Atque onus infelix elisâ fauce pependit. 738
Icta pedum motu trepidantum ut multa gementem
Visa dedisse sonum est, adapertaque janua factum
Prodidit: exclamant famuli, frustráque levatum
(*Nam pater occiderat*) referunt ad limina matris.

Fortè viæ vicina domus, quâ flebilis ibat
Pompa, fuit: duræque sonus plangoris a
Venit Anaxaretes: quam jam Deus ultor
Mota tamen, Videamus, ait, miserabile fi
Et patulis iniit tectum sublime fenestris.
Vix bene compositum lecto prospexerat
Deriguere oculi, calidusque è corpore sa
Inducto pallore fugit. Conataque retro
Ferre pedes, hæsit: conata avertere vul
Hoc quoque non potuit: paullatimque o
Quod fuit in duro jampridem pectore, sa
Neve ea ficta putes, dominæ sub imagin
Servat adhuc Salamis: Veneris quc
templum
Prospicientis habet. Quorum memor, ô
Pone, precor, fastus, et amanti jungere,
Sic tibi nec vernum nascentia frigus ad
Poma; nec excutiant rapidi florentia v
Hæc ubi nequicquam formas Deus apt
Edidit; in juvenem rediit, et anilia den
Instrumenta sibi: talisque adparuit illi,
Qualis ubi oppositas nitidissima Solis i

Invadunt, portasque petunt; quas objice firmâ 780
Clauserat Iliades. Unam tamen ipsa recludit,
Nec strepitum verso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit:
Et clausura fuit; nisi quòd rescindere numquam
Dis licet acta Deûm. Jano loca juncta tenebant
Naïdes Ausoniæ, gelido rorantia fonte:
Has rogat auxilium. Nec Nymphæ justa petentem
Sustinuere Deam: venasque et flumina fontis
Elicuere sui. Nondum tamen invia Jani
Ora patentis erant, neque iter præcluserat unda. 790
Lurida supponunt fecundo sulfura fonti,
Incenduntque cavas fumante bitumine venas.
Viribus his aliisque vapor penetravit ad ima
Fontis: et Alpino modò quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis.
Flammiferâ gemini fumant adspergine postes:
Portaque, nequicquam rigidis permissa Sabinis,
Fonte fuit præstructa novo; dum Martius arma
Indueret miles. Quæ postquam Romulus ultro
Obtulit; et strata est tellus Romana Sabinis 800
Corporibus, strata estque suis; generique cruorem
Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis:
Pace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
Decertare, placet; Tatiumque accedere regno.
Occiderat Tatius, populisque æquata duobus,
Romule, jura dabas: positâ cùm casside Mavors
Talibus adfatur Divûmque hominumque parentem:
Tempus adest, genitor, (quoniam fundamine magno
Res Romana alget, nec præside pendet ab uno)
Præmia, quæ promissa mihi dignoque nepoti, 810
Solvere, et ablatum terris imponere cœlo.
Tu mihi concilio quondam præsente Deorum
(Nam memoro, memorique animo pia verba notavi)
Unus erit, quem tu tolles in cærula cœli,
Dixisti. Rata sit verborum summa tuorum.
Adnuit omnipotens, et nubibus aëra cæcis
Occuluit, tonitruque et fulgure terruit Urbem.

...que suo jam regis
Abstulit Iliaden. Corpus mo
Dilapsum tenues: ceu latâ p
Missa solet medio glans intab
Pulchra subit facies, et pulvin
Dignior, et qualis trabeati for
Flebat ut amissum conjux; c
Irin ad Hersiliam descendere
Imperat: et vacuæ sua sic m
O et de Latiâ, ô et de gent
Præcipuum, matrona, decus;
Antè fuisse viri, conjux nunc
Siste tuos fletus: et, si tibi cu
Conjugis est, duce me lucum p
Qui viret, et templum Romani
Paret: et in terram pictos dela
Hersiliam jussis compellat voci
Illa verecundo vix tollens lumi
O Dea, (namque mihi, nec qu
est;
Et liquet esse Deam) duc, ô d
Conjugis ora mihi: quæ si m

P. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER DECIMUS QUINTUS.

Quæritur interea, qui tantæ pondera molis
Sustineat, tantoque queat succedere regi.
Destinat imperio clarum prænuntia veri
Fama Numam. Non ille satis cognôsse Sabinæ
Gentis habet ritus: animo majora capaci
Concipit, et quæ sit rerum natura requirit.
Hujus amor curæ, patriâ Curibusque relictis,
Fecit, ut Herculei penetraret ad hospitis urbem.
Graja quis Italicis auctor posuisset in oris
Mœnia quærenti, sic è senioribus unus 10
Retulit indigenis, veteris non inscius ævi:
Dives ab Oceano bubus Jove natus Iberis
Litora felici tenuisse Lacinia cursu
Fertur: et, armento teneras errante per herbas,
Ipse domum magni, nec inhospita tecta, Crotonis
Intrâsse; et requie longum relevâsse laborem;
Atque ita discedens, Ævo, dixisse, nepotum
Hic locus urbis erit; promissaque vera fuerunt.
Nam fuit Argolico generatus Alemone quidam
Myscelos, illius Dis acceptissimus ævi. 20
Hunc super incumbens pressum gravitate soporis
Claviger adloquitur: Patrias, age, desere sedes:
I, pete diversi lapidosas Æsaris undas.
Et, nisi paruerit, multa ac metuenda minatur.
Post ea discedunt pariter somnusque Deusque.
Surgit Alemonides, tacitâque recentia mente

Et, nisi paruerit, plura et gra
Pertimuit; patriumque simul
In sedes penetrale novas: fit
Spretarumque agitur legum re
Caussa prior, crimenque patet
Squalidus ad Superos tollens r
O cui jus cœli bis sex fecere la
Fer, precor, inquit, opem: n
auctor.
Mos erat antiquus, niveis atris
His damnare reos, illis absolver
Nunc quoque sic lata est senten
Calculus immitem demittitur at
Quæ simul effudit numerandos
Omnibus è nigro color est muta
Candidaque Herculeo sententia
Solvit Alemoniden. Grates agit
Amphitryoniadæ: ventisque fav
Navigat Iönium: Lacedæmoniu
Præterit, et Sybarin, Salentinum
Thurinosque sinus, Temesenque,
Vixque pererratis

Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
Cúmque animo, et vigili perspexerat omnia curâ,
In mediàm discenda dabat: cœtusque silentum,
Dictaque mirantum, magni primordia mundi,
Et rerum causas, et quid natura, docebat:
Quid Deus; unde nives; quæ fulminis esset origo;
Jupiter, an venti, discussâ nube tonarent; 70
Quid quateret terras; quâ sidera lege mearent;
Et quodcumque latet. Primusque animalia mensis
Arguit imponi: primus quoque talibus ora
Docta quidem solvit, sed non et credita, verbis:
Parcite, mortales, dapibus temerare nefandis
Corpora. Sunt fruges, sunt deducentia ramos
Pondere poma suo, tumidæque in vitibus uvæ:
Sunt herbæ dulces: sunt, quæ mitescere flammâ,
Mollirique queant. Nec vobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem. 80
Prodiga divitias, alimentaque mitia tellus
Suggerit: atque epulas sine cæde et sanguine præbet.
Carne feræ sedant jejunia: nec tamen omnes.
Quippe equus, et pecudes, armentaque gramine vivunt.
At quibus ingenium est immansuetumque, ferumque,
Armeniæque tigres, iracundique leones,
Cumque lupis ursi, dapibus cum sanguine gaudent.
Heu quantum scelus est, in viscera viscera condi,
Congestoque avidum pinguescere corpore corpus;
Alteriusque animantem animantis vivere leto! 90
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra parit, nil te nisi tristia mandere sævo
Vulnera dente juvat, ritusque referre Cyclopum?
Nec, nisi perdideris alium, placare voracis,
Et malè morati poteris jejunia ventris?
At vetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen,
Fœtibus arboreis, et, quas humus educat, herbis
Fortunata fuit: nec polluit ora cruore.
Tunc et aves tutæ movêre per aëra pennas;
Et lepus impavidus mediis erravit in agris: 100
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo:

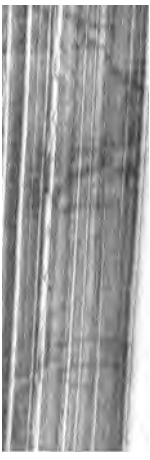

Iaque satis fuerat : nostrum
Corpora missa neci, salvâ pi
Sed quàm danda neci, tam r
Longiùs inde nefas abiit : e
Hostia sus meruisse mori, q
Eruerit rostro, spemque inte
Vite caper morsâ Bacchi ma
Ducitur ultoris. Nocuit sua
Quid meruistis oves, placidu
Natum homines, pleno quæ f
Mollia quæ nobis vestras vel
Præbetis, vitâque magis, quà
Quid meruere boves, animal si
Innocuum, simplex, natum to
Immemor est demum, nec fru
Qui potuit curvi demto modò
Ruricolam mactare suum : qu
Illa, quibus toties durum reno
Tot dederat messes, percussit
Nec satis est, quòd tale nefas
Inscripsere Deos sceleri, nume
Cæde laboriferi credunt

Ne facite: et monitis animos advertite nostris. 140
Cúmque boum dabitis cæsorum membra palato,
Mandere vos vestros scite et sentite colonos.
Et quoniam Deus ora movet, sequar ora moventem
Rite Deum; Delphosque meos, ipsumque recludam
Æthera; et augustæ reserabo oracula mentis.
Magna, nec ingeniis evestigata priorùm,
Quæque diu latuere, canam. Juvat ire per alta
Astra: juvat, terris et inerti sede relictis,
Nube vehi; validique humeris insistere Atlantis:
Palantesque animos passim ac rationis egentes 150
Despectare procul, trepidosque, obitumque timentes
Sic exhortari; seriemque evolvere fati.
O genus attonitum gelidæ formidine mortis!
Quid Styga, quid tenebras, quid nomina vana timetis,
Materiem vatum, falsique piacula mundi?
Corpora sive rogus flammâ, seu tabe vetustas
Abstulerit, mala posse pati non ulla putetis.
Morte carent animæ: semperque, priore relictâ
Sede, novis habitant domibus vivuntque receptæ.
Ipse ego (nam memini) Trojani tempore belli 160
Panthoïdes Euphorbus eram: cui pectore quondam
Sedit in adverso gravis hasta minoris Atridæ.
Cognovi clypeum, lævæ gestamina nostræ,
Nuper Abanteïs templo Junonis in Argis.
Omnia mutantur: nihil interit. Errat, et illinc
Huc venit, hinc illuc, et quoslibet occupat artus
Spiritus: éque feris humana in corpora transit,
Inque feras noster: nec tempore deperit ullo.
Utque novis fragilis signatur cera figuris,
Nec manet ut fuerat, nec formas servat easdem; 170
Sed tamen ipsa eadem est: animam sic semper eamdem
Esse, sed in varias doceo migrare figuras.
Ergo, ne pietas sit victa cupidine ventris,
Parcite (vaticinor) cognatas cæde nefandâ
Exturbare animas: nec sanguine sanguis alatur.
Et quoniam magno feror æquore, plenaque ventis

[illegible] parter,
Et nova sunt semper : nam
tum est:
Fitque, quod haud fuerat : m
Cernis et emersas in lucem te
Et jubar hoc nitidum nigræ s
Nec color est idem cœlo, cùm
Cuncta jacent mediâ ; cúmque
Clarus equo : rursumque aliu
Tradendum Phœbo Pallantias
Ipse Dei clypeus, terrâ cùm t
Mane rubet : terrâque, rubet,
Candidus in summo est, melio
Ætheris est, terræque procul c
Nec par aut eadem nocturnæ f
Esse potest umquam : sempe
Si crescit, minor est ; major, si
Quid ? non in species succeder
Adspicis, ætatis peragentem im
Nam tener, et lactens, puerique
Vere novo est. Tunc herba nit
Turget, et insolida est, et spe d
Omnia tum [illegible]

Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine ullâ,
Corpora vertuntur: nec, quod fuimusve, sumusve,
Cras erimus. Fuit illa dies, quâ semina tantùm,
Spesque hominum primæ maternâ habitavimus alvo.
Artifices Natura manus admovit, et angi
Corpora visceribus distentæ condita matris
Noluit; éque domo vacuas emisit in auras. 220
Editus in lucem jacuit sine viribus infans:
Mox quadrupes, rituque tulit sua membra ferarum:
Paullatimque tremens, et nondum poplite firmo
Constitit, adjutis aliquo conamine nervis.
Inde valens veloxque fuit: spatiumque juventæ
Transit: et, emensis medii quoque temporis annis,
Labitur occiduæ per iter declive senectæ.
Subruit hæc ævi demoliturque prioris
Robora: fletque Milon senior, cùm spectat inanes
Illos, qui fuerant solidorum mole tororum 230
Herculeis similes, fluidos pendere lacertos.
Flet quoque, ut in speculo rugas adspexit aniles,
Tyndaris: et secum, cur sit bis rapta, requirit.
Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas,
Omnia destruitis: vitiataque dentibus ævi
Paullatim lentâ consumitis omnia morte.
Hæc quoque non perstant, quæ nos elementa vocamus:
Quasque vices peragant, (animos adhibete,) docebo.
Quattuor ætèrnus genitalia corpora mundus
Continet: ex illis duo sunt onerosa, suoque 240
Pondere in inferius, tellus atque unda, feruntur:
Et totidem gravitate carent; nulloque premente
Alta petunt, aër, atque aëre purior ignis.
Quæ quamquam spatio distant, tamen omnia fiunt
Ex ipsis; et in ipsa cadunt: resolutaque tellus
In liquidas rorescit aquas: tenuatus in auras
Aëraque humor abit: demto quoque pondere rursùs
In superos aër tenuissimus emicat ignes.
Inde retro redeunt, idemque retexitur ordo.
Ignis enim densum spissatus in aëra transit; 250

Hæc translata illuc; sumn
Nil equidem durare diu sul
Crediderim. Sic ad ferrun
Secula: sic toties versa es,
Vidi ego, quod fuerat quon
Esse fretum: vidi factas e
Et procul à pelago conchæ
Et vetus inventa est in mo
Quodque fuit campus, vall
Fecit: et eluvie mons est
E'que paludosâ siccis humı
Quæque sitim tulerant, sta
Hic fontes Natura novos e
Clausit: et antiquis tam n
Flumina prosiliunt; aut ex
Sic ubi terreno Lycus est
Exsistit procul hinc, alioqu
Sic modò combibitur, tecto
Redditur Argolicis ingens
Et Mysum capitisque sui r
Pœnituisse ferunt, aliâ nun
Nec non Sicanias volvens

Leucada continuam veteres habuere coloni: 289
Nunc freta circuëunt. Zancle quoque juncta fuisse
Dicitur Italiæ: donec confinia pontus
Abstulit; et mediâ tellurem repulit undâ.
Si quæras Helicen, et Burin, Achaïdas urbes,
Invenies sub aquis: et adhuc ostendere nautæ
Inclinata solent cum mœnibus oppida mersis.
Est prope Pittheam tumulus Trœzena, sine ullis
Arduus arboribus, quondam planissima campi
Area, nunc tumulus: nam (res horrenda relatu)
Vis fera ventorum, cæcis inclusa cavernis,
Exspirare aliquâ cupiens, luctataque frustrà 300
Liberiore frui cœlo, cùm carcere rima
Nulla foret toto, nec pervia flatibus esset,
Extentam tumefecit humum: ceu spiritus oris
Tendere vesicam solet, aut derepta bicorni
Terga capro. Tumor ille loco permansit; et alti
Collis habet speciem, longoque induruit ævo.
Plurima cùm subeant, audita aut cognita vobis,
Pauca supèr referam. Quid? non et lympha figuras
Datque capitque novas? medio tua, corniger Ammon,
Unda die gelida est: ortuque obituque calescit. 310
Admotis Athamanis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cùm Luna recessit in orbes.
Flumen habent Cicones, quod potum saxea reddit
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.
Crathis, et huic Sybaris nostris conterminus arvis,
Electro similes faciunt auroque capillos.
Quodque magis mirum, sunt, qui non corpora tantùm,
Verùm animos etiam valeant mutare, liquores.
Cui non audita est obscænæ Salmacis undæ? 319
Æthiopesque lacus? quos si quis faucibus hausit,
Aut furit, aut mirum patitur gravitate soporem.
Clitorio quicumque sitim de fonte levârit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis.
Seu vis est in aquâ calido contraria vino,
Sive, quod indigenæ memorant, Amithaone natus,
Prœtidas attonitas postquam per carmen et herbas

Ambiguis suspectus aquis : quæ
Nocte nocent potæ ; sine noxâ
Sic alias aliasque lacus et flumin
Concipiunt. Tempusque fuit, q
Nunc sedet Ortygie. Timuit c
Undarum sparsas Symplegadas
Quæ nunc immotæ perstant, ve
Nec, quæ sulfureis ardet fornac
Ignea semper erit : neque enim
Nam sive est animal tellus, et
Spiramenta, locis flammam exh
Spirandi mutare vias, quotiesqu
Has finire potest, illas aperire
Sive leves imis venti cohibentu
Saxaque cum saxis, et habente
Materiem jactant, ea concipit i
Antra relinquentur sedatis frig
Sive bitumineæ rapiunt incendi
Luteave exiguis arescunt sulfu
Nempe ubi terra cibos alimenti
Non dabit, absumtis per longu
Naturæque suum nutrimen de

(Cognita res usu) de putri viscere passim
Florilegæ nascuntur apes, quæ more parentum
Rura colunt, operique favent, in spemque laborant.
Pressus humo bellator equus crabronis origo est.
Concava litoreo si demas brachia cancro,
Cetera supponas terræ; de parte sepultâ 370
Scorpius exibit: caudâque minabitur uncâ.
Quæque solent canis frondes intexere filis
Agrestes tineæ, (res observata colonis)
Ferali mutant cum papilione figuram.
Semina limus habet virides generantia ranas:
Et generat truncas pedibus, mox apta natando
Crura dat; utque eadem sint longis saltibus apta,
Posterior partes superat mensura priores.
Nec catulus, partu quem reddidit ursa recenti,
Sed malè viva caro est: lambendo mater in artus 380
Fingit, et in formam, quantam capit ipsa, reducit.
Nonne vides, quos cera tegit sexangula, fœtus
Melliferarum apium sine membris corpora nasci,
Et serosque pedes, serasque adsumere pennas?
Junonis volucrem, quæ caudâ sidera portat,
Armigerumque Jovis, Cythereïadasque columbas,
Et genus omne avium, mediis è partibus ovi
Ni sciret fieri, fieri quis posse putaret?
Sunt qui, cùm clauso putrefacta est spina sepulchro,
Mutari credant humanas angue medullas. 390
Hæc tamen ex aliis ducunt primordia rebus:
Una est, quæ reparet, seque ipsa reseminet, alea.
Assyrii Phœnica vocant. Non fruge, neque herbis,
Sed turis lacrimis, et succo vivit amomi.
Hæc ubi quinque suæ complevit secula vitæ,
Ilicis in ramis, tremulæve cacumine palmæ,
Unguibus et pando nidum sibi construit ore.
Quo simul ac casias, et nardi lenis aristas,
Quassaque cum fulvâ substravit cinnama myrrhâ;
Se supèr imponit: finitque in odoribus ævum. 400
Inde ferunt, totidem qui vivere debeat annos,
Corpore de patrio parvum Phœnica renasci.

Alternare vices, et q
Passa marem est, nun
Id quoque, quod ven
Protinus adsimulat ta
Victa racemifero lyn
E' quibus (ut memor
Vertitur in lapides; e
Sic et curalium, quo p
Tempore, durescit: n
Deseret antè dies, et i
Æquore tinguet equos
In species translata no
Cernimus, atque illas a
Concidere has. Sic m
Perque decem potuit ta
Nunc humilis veteres t
Et pro divitiis tumulos
[Clara fuit Sparte: m
Nec non Cecropiæ, ne
Vile solum Sparte est:
Œdipodioniæ quid sunt
Quid Pandion

Mentis habes; non tota cadet, te sospite, Troja. 440
Flamma tibi ferrumque dabunt iter. Ibis; et unà
Pergama rapta feres: donec Trojæque tibique
Externum patrio contingat amicius arvum.
Urbem et jam cerno Phrygios debere nepotes,
Quanta nec est, nec erit, nec visa prioribus annis.
Hanc alii proceres per secula longa potentem,
Sed dominam rerum de sanguine natus Iüli
Efficiet. Quo, cùm tellus erit usa, fruentur
Ætheriæ sedes, cœlumque erit exitus illi.
Hæc Helenum cecinisse penatigero Æneæ, 450
Mente memor refero: cognataque mœnia lætor
Crescere; et utiliter Phrygibus vicisse Pelasgos.
Ne tamen oblitis ad metam tendere longè
Exspatiemur equis; cœlum, et quodcumque sub illo est,
Immutat formas, tellusque, et quidquid in illâ est.
Nos quoque pars mundi, (quoniam non corpora solùm,
Verùm etiam volucres animæ sumus, inque ferinas
Possumus ire domos, pecudumque in pectora condi,)
Corpora, quæ possint animas habuisse parentum,
Aut fratrum, aut aliquo junctorum fœdere nobis, 460
Aut hominum certè, tuta esse et honesta sinamus:
Neve Thyesteis cumulemur viscera mensis.
Quàm malè consuescit, quàm se parat ille cruori
Impius humano, vituli qui guttura cultro
Rumpit; et immotas præbet mugitibus aures!
Aut qui vagitus similes puerilibus hœdum
Edentem jugulare potest; aut alite vesci,
Cui dedit ipse cibos! quantum est, quod desit in istis
Ad plenum facinus! quò transitus inde paratur!
Bos aret, aut mortem senioribus imputet annis: 470
Horriferum contra Borean ovis arma ministret:
Ubera dent saturæ manibus pressanda capellæ.
Retia cum pedicis, laqueosque artesque dolosas
Tollite: nec volucrem viscatâ fallite virgâ:
Nec formidatis cervos includite pinnis:
Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.

Conjuge qui [illegible]
Sacrificos docuit ritus, gentem
Adsuetam bello, pacis traduxit
Quem, postquam senior regn
egit,
Exstinctum Latiæque nurus,
Deflevere Numam : nam conj
Vallis Aricinæ densis latet ab
Sacraque Orestea gemitu que
Impedit. Ah quoties Nympha
Ne faceret, monuere ; et con
Dixere ! ah quoties flenti Th
Siste modum, dixit : neque e
Sola tua est : similes aliorum
Mitiùs ista feres : utinamque
Non mea te possent relevare
Fando aliquem Hippolytum
aures,
Credulitate patris, sceleratæ f
Occubuisse neci. Mirabere,
Sed tamen ille ego sum. Me
Tentatum frustrà, patrium ter

Pectoribusque tenus molles erectus in auras,
Naribus et patulo partem maris evomit ore.
Corda pavent comitum: mihi mens interrita mansit,
Exiliis contenta suis: cùm colla feroces
Ad freta convertunt, adrectisque auribus horrent
Quadrupedes, monstrique metu turbantur, et altis
Præcipitant currum scopulis. Ego ducere vanâ
Frena manu, spumis albentibus oblita, luctor;
Et retro lentas tendo resupinus habenas. 520
Nec vires tamen has rabies superâsset equorum;
Nì rota, perpetuum quâ circumvertitur axem,
Stipitis occursu fracta ac disjecta fuisset.
Excutior curru: lorisque tenentibus artus
Viscera viva trahi, nervos in stirpe teneri,
Membra rapi partim, partim reprensa relinqui,
Ossa gravem dare fracta sonum, fessamque videres
Exhalari animam, nullasque in corpore partes,
Noscere quas posses: unumque erat omnia vulnus.
Num potes, aut audes cladi componere nostræ, 530
Nympha, tuam? Vidi quoque luce carentia regna,
Et lacerum fovi Phlegethontide corpus in undâ.
Nec, nisi Apollineæ valido medicamine prolis,
Reddita vita foret. Quam postquam fortibus herbis
Atque ope Pæoniâ, Dite indignante, recepi;
Tum mihi, ne præsens augerem muneris hujus
Invidiam, densas objecit Cynthia nubes:
Utque forem tutus, possemque impune videri,
Addidit ætatem, nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: Cretenque diu dubitavit habendam 540
Tràderet, an Delon. Delo Cretâque relictis
Hìc posuit: nomenque simul, quod possit equorum
Admonuisse, jubet deponere: Quique fuisti
Hippolytus, dixit, nunc idem Virbius esto.
Hoc nemus inde colo: de Disque minoribus unus
Numine sub dominæ lateo, atque accenseor illi.
Non tamen Egeriæ luctus aliena levare
Damna valent: montisque jacens radicibus imis
Liquitur in lacrimas: donec, pietate dolentis

Sumere mox hominis, terræque [illegible]
Oraque venturis aperire recentia fatis.
Indigenæ dixere Tagen : qui primus Etrus
Edocuit gentem casus aperire futuros.
Utve Palatinis hærentem collibus olim,
Cùm subitò vidit frondescere Romulus hast
Quæ radice novâ, non ferro stabat adacto :
Et jam non telum, sed lenti viminis arbor,
Non exspectatas dabat admirantibus umbra
Aut sua flumineâ cùm vidit Cipus in undâ
Cornua, (vidit enim) falsamque in imagine
Esse fidem, digitis ad frontem sæpe relatis,
Quæ vidit, tetigit : nec jam sua lumina da
Restitit, ut victor domito remeabat ab hos
Ad cœlumque oculos, et eódem brachia to
Quidquid, ait, Superi, monstro portenditur
Seu lætum est, Patriæ lætum, populoque
Sive minax, mihi sit : viridique è cespite
Placat odoratis herbosas ignibus aras :
Vinaque dat pateris, mactatarumque bide
Quid sibi significent, trepidantia consulit
Quum simul insoexit Tyrrhenæ gentis har

Talia Di pellant: multóque ego justius sevum
Exsul agam, quàm me videant Capitolia regem.
Dixit: et extemplo populumque gravemque Senatum
Convocat: antè tamen pacali cornua lauro
Velat, et aggeribus factis à milite forti 591
Insistit: priscoque Deos è more precatus,
En, ait, hic unus, quem vos ni pellitis urbe,
Rex erit. Is qui sit, signo, non nomine, dicam.
Cornua fronte gerit: quem vobis indicat augur,
Si Romam intrârit, famularia jura daturum.
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas;
Sed nos obstitimus: quamvis conjunctior illo
Nemo mihi est. Vos Urbe virum prohibete, Quirites; 600
Vel, si dignus erit, gravibus vincite catenis:
Aut finite metum fatalis morte tyranni.
Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus,
Murmura pinetis fiunt; aut qualia fluctus
Liquorei faciunt, si quis procul audiat illos;
Ille sonat populus. Sed per confusa frementis
Verba tamen vulgi vox eminet una, Quis ille?
Aspectant frontes, praedictaque cornua quaerunt.
Ecce ad hos Cipus, Quem poscitis, inquit, habetis:
Demtâ capiti, populo prohibente, coronâ, 610
Tribuit gemino praesignia tempora cornu.
Risere oculos omnes; gemitumque dedêre:
Ne illud meritis clarum (quis credere possit?)
Si vidêre caput: nec honore carere
Ausi passi, festam imposuere coronam.
Noceres, quoniam muros intrare vereris,
Nec honorati tantum tibi, Cipe, dedêre,
Sed cum depresso subjectis bubus aratro
Electi posses ad finem Solis ab ortu.
Atque aeratis, miram referentia formam, 620
Eis insculpunt, longum mansura per aevum.
Ecce nunc, Musae, praesentia numina vatum,
Nam, nec vos fallit spatiosa vetustas,
Coroniden circumfluat Thybridis alveo

Quique salutifera miseris r
Sorte velit, tantæque urb
Et locus, et laurus, et, qu
Intremuere simul : cortin
Hanc adyto vocem, pave
Quod petis hinc, propior
Et pete nunc propiore lo
Qui minuat luctus, opus
Ite bonis avibus, prolem
Jussa Dei prudens postqu
Quam colat, explorant, ju
Quique petant ventis Ep
Quæ simul incurvâ missi
Concilium Grajosque pat
Oravere Deum, qui præs
Finiat Ausoniæ : certas i
Dissidet, et variat senten
Non putat auxilium ; mu
Non emittere opem, nec
Dum dubitant ; seram pe
[Umbraque telluris teneb
Cùm deus in somnis opif

Extemplo cum voce Deus, cum voce Deoque
Somnus abit, somnique fugam lux alma secuta est.
Postera sidereos Aurora fugaverat ignes:
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Conveniunt operosa Dei: quâque ipse morari
Sede velit, signis cœlestibus indicet, orant.
Vix bene desierant, cùm cristis aureus altis
In serpente Deus prænuntia sibila misit: 670
Adventuque suo signumque, arasque, foresque,
Marmoreumque solum, fastigiaque aurea movit:
Pectoribusque tenus mediâ sublimis in æde
Constitit: atque oculos circumtulit igne micantes.
Territa turba pavet: cognovit numina castos
Evinctus vittâ crines albente sacerdos:
Et Deus en, Deus en; linguisque animisque favete,
Quisquis ades, dixit. Sis, ô pulcherrime, visus
Utiliter: populosque juves tua sacra colentes.
Quisquis adest, jussum venerantur numen; et omnes
Verba sacerdotis referunt geminata, piumque 681
Æneadæ præstant et mente et voce favorem.
Adnuit his: motisque Deus rata pignora cristis,
Ter repetita dedit vibratâ sibila linguâ.
Tum gradibus nitidis delabitur, oraque retro
Flectit, et antiquas abiturus respicit aras,
Adsuetasque domos, habitataque templa salutat.
Inde per injectis adopertam floribus ingens
Serpit humum, flectitque sinus, mediamque per urbem
Tendit ad incurvo munitos aggere portus. 690
Restitit hic: agmenque suum, turbæque sequentis
Officium placido visus dimittere vultu,
Corpus in Ausoniâ posuit rate. Numinis illa
Sensit onus: pressâque Dei gravitate carinâ
Æneadæ gaudent, cæsoque in litore tauro
Torta coronatæ solvunt retinacula puppis.
Impulerat levis aura ratem. Deus eminet alte:
Impositâque premens puppim cervice recurvam,
Cæruleas despectat aquas: modicisque per ecpnoa
Ionium Zephyris sexto Pallantidos ortu 700

Evincitque fretum, Siculique [illegible]
Hippotadæque domos regis, Themesesque metalla,
Leucosiamque petit, tepidique rosaria Pæsti.
Inde legit Capreas, promontoriumque Minervæ,
Et Surrentino generosos palmite colles, 710
Herculeamque urbem, Stabiasque, et in otia natam
Parthenopen, et ab hâc Cumææ templa Sibyllæ.
Hinc calidi fontes, lentisciferumque tenentur
Liternum, multamque trahens sub gurgite arenam
Vulturnus, niveisque frequens Siniïessa columbis,
Minturnæque graves, et quam tumulavit alumnus,
Antiphatæque domus, Trachasque obsessa palude,
Et tellus Circæa, et spissi litoris Antium.
Huc ubi veliferam nautæ advertêre carinam,
(Asper enim jam pontus erat) Deus explicat orbes,
Perque sinus crebros et magna volumina labens, 721
Templa parentis init, flavum tangentia litus.
Æquore pacato patrias Epidaurius aras
Linquit, et hospitio juncti sibi numinis usus
Litoream tractu squamæ crepitantis arenam
Sulcat, et, innixus moderamine navis, in altâ
Puppe caput posuit: donec Castrumque, sacrasque
[illegible] ad ostia venit.

Scinditur in geminas partes circumfluus amnis:
Insula nomen habet: laterumque à parte duorum
Porrigit æquales mediâ tellure lacertos. 741
Huc se de Latiâ pinu Phœbeïus anguis
Contulit, et finem, specie cœleste resumtâ,
Luctibus imposuit, venitque salutifer Urbi.
Hic tamen accessit delubris advena nostris:
Cæsar in Urbe suâ Deus est: quem Marte togâque
Præcipuum, non bella magis finita triumphis,
Resque domi gestæ, properataque gloria rerum
In sidus vertêre novum, stellamque comantem, 749
Quàm sua progenies. Neque enim de Cæsaris actis
Ullum majus opus, quàm quod pater exstitit hujus.
Scilicet æquoreos plus est domuisse Britannos,
Perque papyriferi septemflua flumina Nili
Victrices egisse rates, Numidasque rebelles,
Cinyphiumque Jubam, Mithridateisque tumentem
Nominibus Pontum, populo adjecisse Quirini,
Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos,
Quàm tantum genuisse virum, quo præside rerum
Humano generi, Superi, cavistis abunde.
Ne foret hic igitur mortali semine cretus, 760
Ne Deus faciendus erat. Quod ut aurea vidit
Juneæ genetrix; vidit quoque triste parari
Nutifici letum, et conjurata arma moveri.
Fluit: et cunctis, ut cuique erat obvia, Divis,
Ingice, dicebat, quantâ mihi mole parentur
Troiæ: quantâque caput cum fraude petatur,
Nud de Dardanio solum mihi restat Iulo.
Ne semper ero justis exercita curis?
An modò Tydidæ Calydonia vulneret hasta,
Et malè defensæ confundant mœnia Trojæ: 770
Videam natum longis erroribus actum,
Utique freto, sedesque intrare silentum,
Bellique cum Turno gerere, aut, si vera fatemur,
Junone magis. Quid nunc antiqua recordor
Ira mei generis? timor hic meminisse priorum
Fecit. In me acui accelerato cernitis ensem,

Signa tamen luctûs dant nauu [illegible]
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
Terribilesque tubas, auditaque cornua cœlo
Præmonuisse nefas. Phœbi quoque tristis im
Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
Sæpe faces visæ mediis ardere sub astris:
Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ.
Cærulus et vultum ferrugine Lucifer atrâ
Sparsus erat: sparsi Lunares sanguine curr
Tristia mille locis Stygius dedit omina bubo
Mille locis lacrimavit ebur: cantusque ferun
Auditi, sanctis et verba minacia lucis.
Victima nulla litat: magnosque instare tum
Fibra monet; cæsumque caput reperitur in
Inque foro, circumque domos, et templa De
Nocturnos ululâsse canes; umbrasque silen
Erravisse ferunt, motamque tremoribus urb
Non tamen insidias, venturaque vincere fat
Præmonitus potuere Deûm: strictique feru
In templum gladii: neque enim locus ullu
Ad facinus, diramque placet, nisi Curia, ca
Tum vérò Cytherea manu percussit utrâqu

Fata tui generis: legi ipse, animoque notavi,
Et referam: ne sis etiamnum ignara futuri.
Hic sua complevit (pro quo, Cytherea, laboras)
Tempora, perfectis, quos terræ debuit, annis.
Ut Deus accedat cœlo, templisque colatur,
Tu facies, natusque suus, qui nominis heres,
Impositum feret Urbis onus, cæsique parentis 820
Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
Illius auspiciis obsessæ mœnia pacem
Victa petent Mutinæ: Phœsalia sentiet illum,
Æmathiâque iterum madefactî cæde Philippi:
Et Magnum Siculis nomen superabitur undis:
Romanique ducis conjux Ægyptia, tædæ
Non bene fisa, cadet: frustráque erit illa minata,
Servitura suo Capitolia nostra Canopo.
Quid tibi Barbariem, gentes ab utroque jacentes
Oceano, numerem? quodcumque habitabile tellus 830
Sustinet, hujus erit: pontus quoque serviet illi.
Pace datâ terris, animum ad civilia vertet
Jura suum, legesque feret justissimus auctor:
Exemploque suo mores reget: inque futuri
Temporis ætatem, venturorumque nepotum,
Prospiciens, prolem sanctâ de conjuge natam
Ferre simul nomenque suum curasque jubebit.
Nec, nisi cùm senior similes æquaverit annos,
Ætherias sedes cognataque sidera tanget.
Hanc animam interea cæso de corpore raptam, 840
Fac jubar, ut semper Capitolia nostra Forumque
Divus ab excelsâ prospectet Julius æde.
Vix ea fatus erat, mediâ cùm sede Senatûs
Constitit alma Venus, nulli cernenda, suique
Cæsaris eripuit membris, nec in aëra solvi
Passa recentem animam, cœlestibus intulit astris.
Dumque tulit, lumen capere, atque ignescere sensit,
Emisitque sinu. Lunâ volat altiùs illa,
Flammiferumque trahens spatioso limite crinem
Stella micat, natique videns bene facta, fatetur 850
Esse suis majora, et vinci gaudet ab illo.

Denique, ut exempla [illegible]
Sic et Saturnus minor est Jove. Jupiter arc
Temperat ætherias, et mundi regna triformis
Terra sub Augusto: pater est et rector uterc
Di, precor, Æneæ comites, quibus ensis et i
Cesserunt, Dique Indigetes, genitorque, Qu
Urbis, et invicti genitor, Gradive, Quirini,
Vestaque Cæsareos inter sacrata Penates,
Et cum Cæsareâ tu, Phœbe domestice, Ves
Quique tenes altus Tarpeias, Jupiter, arces,
Quosque alios vati fas adpellare piumque;
Tarda sit illa dies, et nostro serior ævo,
Quâ caput Augustum, quem temperat, orbe
Accedat cœlo, faveatque precantibus absens
Jamque opus exegi, quod nec Jovis ira, n
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetus
Cùm volet illa dies, quæ nil nisi corporis h
Jus habet, incerti spatium mihi finiat ævi:
Parte tamen meliore mei super alta perem
Astra ferar: nomenque erit indelebile nos
Quâque patet domitis Romana potentia te
Ore legar populi, perque omnia secula fam
[illegible] vatum præsagia.) vi
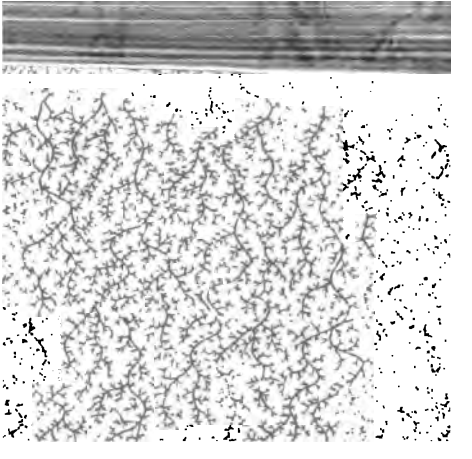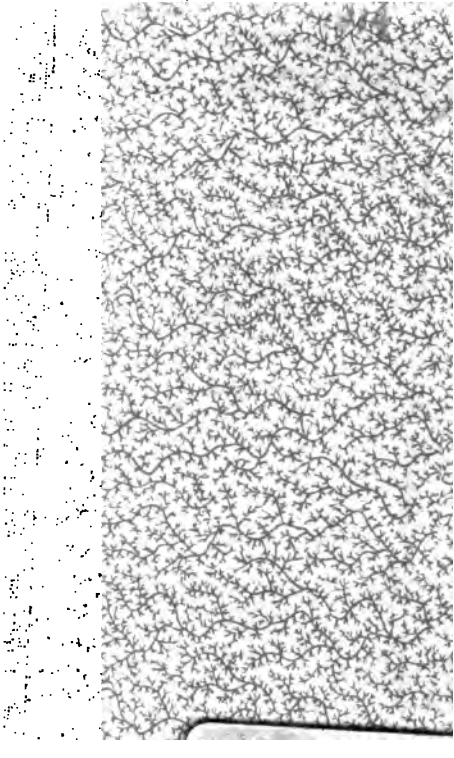
Ill.